

Van: [redacted] velsen.nl>

Verzonden: 11-09-2024 10:10

Aan: [redacted]@coa.nl>,
[redacted]@coa.nl>,
[redacted]@coa.nl>

CC: [redacted]@coa.nl>,
[redacted]@coa.nl>,
[redacted]@minjenv.nl>

Onderwerp: RE: Aanbesteding schip Velsen

Goedemorgen [redacted]

Dank voor je mail. Is er bekend op welke termijn er wel meer duidelijkheid is? Zowel op de vragen als op hetgeen [redacted] mailt.

Daarnaast is onderstaande ook nog van belang:

- Op de Ocean Majesty in Velsen-Noord is een capaciteit van in totaal 621 plekken. Het COA gebruikt in principe alleen de buitenhutten, omdat de binnenhutten geen raam en dus geen daglicht hebben. De binnenhutten worden alleen af en toe gebruikt, zodat kinderen in de kamer tegenover hun ouders kunnen slapen. In de buitenhutten zijn in totaal 358 plekken. In de binnenhutten zijn 178 plekken. Verder zijn er nog 85 uitklapbare bedden. Dit zouden dan 3-persoonshutten worden. Deze gebruikt het COA niet. Als het aantal plekken wordt uitgebreid, zal het COA dus gebruik moeten maken van de binnenhutten.

Bij de ingebruikname van het schip voerde de GGD een schouw uit om te controleren of de verblijven voldoen aan de eisen die hieraan gesteld worden. De GGD adviseerde hierbij om de binnenhutten, die geen daglicht hebben, niet permanent te gebruiken.

Hieruit volgt het advies van GGD om de binnenhutten niet te gebruiken voor bewoning, maar voor opslag en eventueel als slaapkamer. Als een binnenhut wordt aangeboden als slaapkamer, dient betreffende bewoner/gezin daarnaast een persoonlijke verblijfsruimte tot hun beschikking te hebben die wel over het minimum aan daglicht beschikt. Op het schip zijn voldoende verblijfsruimten aanwezig die voldoen aan de eisen voor daglicht. Dit zijn echter geen persoonlijke ruimtes. Er zal voor de vluchtelingen die verblijven in een binnenhut dus weinig ruimte voor privacy zijn. Het advies van de GGD op het gebruik van de binnenhutten is dus negatief

Voor de tijdelijke extra opvang van 100 vluchtelingen nu besloot ons college om hier een andere afweging in te maken, omdat het tijdelijk is. COA probeert ook te zorgen voor doorstroom naar de buitenhutten waar mogelijk. De GGD adviseert eigenlijk dus negatief voor een capaciteit van meer dan 300 mensen op de Ocean Majesty. Is dit bekend bij het ministerie?

Met vriendelijke groet,

[redacted] J

[redacted]
Domein Samenleving
Regie en Opgaven
Gemeente Velsen
Dudokplein 1, 1971 EN IJmuiden
Postbus 465, 1970 AL IJmuiden

[redacted]

Van: [redacted]@coa.nl>

Verzonden: woensdag 11 september 2024 09:39

Aan: [redacted]@velsen.nl> [redacted]@coa.nl> [redacted] J
<[redacted]@coa.nl>

CC: [redacted]@coa.nl>; [redacted]@coa.nl>; [redacted]@minjenv.nl>

Onderwerp: RE: Aanbesteding schip Velsen

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted]@coa.nl. [Meer informatie over waarom dit belangrijk is](#)

In reactie op je mail het volgende:

- Er is contact met J&V of we dit schip, buiten de aanbestedingsroute, mogen verlengen. Tot op heden nog geen positieve reactie op ontvangen
- Afhankelijk hiervan moeten wij een sluitende businesscase maken
- Hierbij zijn onderdelen als aantallen bewoners (gemeente) en kosten schip (eigenaar/beheerder) van belang. Er is wel verband tussen deze twee maar afhankelijk van aantallen zal de vraag/onderhandeling verschillen

Dit is stand van zaken op dit moment

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]

Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)

Website: www.coa.nl

Van: [redacted]@velsen.nl>

Verzonden: woensdag 11 september 2024 08:38

Aan: [redacted]@coa.nl>; [redacted]@coa.nl>; [redacted]@coa.nl>

CC: [redacted]@coa.nl>

Onderwerp: RE: Aanbesteding schip Velsen

Urgentie: Hoog

Goedemorgen [redacted]

Inderdaad is dit wat we besproken hebben gisteren.

Daarnaast stonden er n.a.v. ons gesprek van vorige week woensdag ook nog wat acties open, zoals onderstaande:

- Actie: COA stemt aanbesteding schip af met ministerie voor akkoord.

Onder welke voorwaarden kan instemming bereikt worden. Als de kosten naar beneden gaan maar de aantallen niet omhoog, wat betekent dat voor verlenging of aanbesteding? En als de aantallen omhooggaan, maar de kosten gaan niet omlaag. Wat betekent dat dan voor verlenging of aanbesteding? COA zoekt dat uit.

- Is het bij het ministerie voldoende duidelijk dat het om een periode van 2025-2026 gaat of tot dat er een locatie op land gerealiseerd is? Als dat binnen die twee jaar gebeurt, vertrekt het schip.

Het is vooral van groot belang dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt. Zowel op de openstaande vragen als op hetgeen [redacted] de mail schrijft.

Elke dag is er eentje en ondertussen staat ook de aanbesteding "on hold".

Buiten de vraag of Velsen openstaat voor ophoging naar 400, [redacted] betekent het dat het aantal alleen opgehoogd kan worden met een raadsbesluit. [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]

F [redacted]
Domein Samenleving
Regie en Opgaven
Gemeente Velsen
Dudokplein 1, 1971 EN IJmuiden
Postbus 465, 1970 AL IJmuiden

Van: [redacted]@coa.nl>
Verzonden: dinsdag 10 september 2024 17:29
Aan: [redacted]@coa.nl>; [redacted]@coa.nl>
CC: [redacted]@velsen.nl>; [redacted]@coa.nl>
Onderwerp: Aanbesteding schip Velsen

Hi [redacted]

Zouden de volgende twee vragen officieel aan de gemeente Velsen gesteld kunnen worden?

- Staat de gemeente open voor verlenging van het huidige schip en de kade?
- Staat de gemeente open om het aantal van 300 plekken op te hogen naar 400?

Tijdens het overleg van de stuurgroep van de Ocean Majesty zijn we tot de conclusie gekomen dat het gesprek nu blijft hangen. Om in ieder geval in beweging te komen, zou de gemeente via deze lijn ook kunnen reageren. Zo kan het COA naar het ministerie en krijgen we meer duidelijkheid (in de stuurgroep) of het ingang zetten van de aanbesteding überhaupt zin heeft en met welke exacte voorwaarden.

[redacted] vul mij aub aan als ik onvolledig ben.

Met vriendelijke groet,

E [redacted]

[redacted]

Website: www.coa.nl
H Bezoekadres: Rijnstraat 8, 2515 XP, Den Haag
@ Postadres: Postbus 30203, 2500 GE Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het COA aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The COA organisation accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Centraal Orgaan opvang asielzoekers.

Aan deze e-mail kunnen geen rechten worden ontleend. De Gemeente Velsen sluit iedere aansprakelijkheid uit die voortvloeit uit de elektronische verzending van dit bericht. De inhoud van dit e-mailbericht (en de bijlagen) is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Mocht u dit bericht bij vergissing ontvangen hebben dan wordt u verzocht de afzender hierover te informeren en het bericht te verwijderen. Indien u niet de geadresseerde bent noch een geautoriseerde medewerker die kennis mag nemen van berichten voor de geadresseerde, mag u het bericht niet openbaar maken of op enige wijze verspreiden of vermenigvuldigen. -----
disclaimer-----

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het COA aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The COA organisation accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Centraal Orgaan opvang asielzoekers.

[29-8 19:44] Karin Morren: Beste Sander, ben je aan het werk? Ik heb helaas weer een vraag, [REDACTED] Wij zitten deze week erg omhoog om Ter Apel onder de 2000 te krijgen. Dit moet uiterlijk 1 september en vanaf de derde week september komen er weer plekken. Daarom de hulpvraag aan jou: zie jij een mogelijkheid om voor drie weken rond de 80 (?) mensen op de boot in Velsen extra te plaatsen? Morgen even bellen? Groet [REDACTED]

[29-8 19:56] Sander: Hallo Karin, vorige keer met de verhoging [REDACTED] [REDACTED] gaf een ruime meerderheid aan dat ze het niet nog een keer wilden. [REDACTED] [REDACTED], maar zal die aanname even toetsen

[29-8 19:58] Karin Morren: Dank voor je snelle reactie! Wij hebben contact

[29-8 19:58] Sander: Prima, en succes sowieso

[30-8 11:43] Sander: Afdeling Vergunningen heeft vandaag of dit weekend van COA nodig:

- officieel verzoek
- omgevingsvergunning d.d. 20-07-2023
- Coördinatieplan BHV (kunnen ze de oude van de vorige verlenging gebruiken)
- Veiligheidsplan (kunnen ze de oude van de vorige verlenging gebruiken)
- Opvang en doorstroomcapaciteit vluchtwegen Ocean Majesty

Maandag kan de afdeling dan aan de slag met het gedoogbesluit

[30-8 11:43] Sander: Officieel verzoek moet een goede motivering van een noodzaak bevatten

[30-8 11:44] Sander: En zoals aangegeven zouden wij wel graag de inwoners van Velsen Noord iets terug geven. Dus willen we een schoonmaakactie in het dorp houden. Een financiële bijdrage hiervoor zouden we dus wel vragen. Maar als jullie mens- en materialen kunnen leveren voor schoonmaak voldoende om het dorp Velsen Noord schoon te maken, is dat voor ons ook prima te bespreken

[2-9 09:24] Sander: Nog even ter info, die stukken hebben we nog niet ontvangen. Daarmee gaat dinsdag niet lukken, verwacht ik.

[2-9 09:29] Karin Morren: Echt? Ik ga meteen even bellen

[2-9 09:37] Sander: En ik zit nu ook in een overleg waarin het COA zegt dat de minister de Ocean Majesty niet zou willen verlengen. Als dat zo is, wil ik dat wel snel weten en daar snel een overleg over hebben

[2-9 09:39] Karin Morren: Wie is dit van coa? De minister zit erg op de kosten. De ocean majesty is erg duur, dus vermoed dat het daaruit komt

[2-9 09:42] Sander: Want ik snap dat ze snel af wil van schepen, maar wij werken ook hard aan een duurzame locatie. Tot die tijd hebben we geen alternatief voor het schip. En dat is niet alleen vervelend dat wij niet voldoen aan de taakstelling, maar ook het menselijke gedeelte van vele kinderen die naar school gaan en nu een fijne plek hebben. Die weer verslepen vind ik ook onmenselijk

[2-9 09:44] Sander: Dus volgens mij vrij redelijk om zo snel mogelijk van schepen af te willen, maar dan hebben we graag even de tijd om een duurzame locatie te realiseren

[2-9 09:50] Karin Morren: Snap ik

[2-9 10:18] Sander: Mooi, maar zou ik dan wel zsm een duidelijk antwoord kunnen krijgen over verlenging Ocean Majesty? Want wij gaan hier nu wel vanuit. En als ik hiervoor iemand anders moet hebben, hoor ik het ook graag

[2-9 10:19] Karin Morren: Ik ga dat even uitzoeken. Coa zoekt uit waar de stukken zijn. Briefje van Milo wel ontvangen?

[2-9 10:43] Sander: Ik niet in ieder geval

[2-9 10:44] Karin Morren: Hmm, ik laat het je even mailen

[2-9 11:01] Sander: Ah, die hebben we wel

[2-9 11:01] Sander: Dus brief van Milo is binnen

[2-9 11:02] Karin Morren: Top. Ik begrijp nu dat er in contact tussen coa en velsen (zoek nog uit wie) aangegeven is dat de brief van Milo voldoende was □

[2-9 11:02] Karin Morren: De stukken worden nu zsm verstuurd...

[2-9 12:42] Karin Morren: Hoi Sander, ik krijg via coa toch terug dat ██████████ zegt dat de brief van Milo voldoende is.. is dat ook jouw beeld? Zo nee, dan ga ik coa meteen de opdracht geven de stukken te sturen

[2-9 13:01] Sander: Ja, wel als onderbouwing van noodzaak, maar we hebben ook veiligheidsplannen en dergelijke nodig

[2-9 13:02] Sander: En ik heb nog even duidelijkheid nodig over het wel of niet verlengen van het schip □

[2-9 14:56] Karin Morren: ██████████ coa pakt dit nu weer op. Blijkbaar onderling niet helemaal helder besproken

[2-9 14:57] Karin Morren: Dat lukt mij niet vandaag. Kunnen wij dat los trekken?

[2-9 14:57] Sander: Zeker

[2-9 17:26] Karin Morren: Ha Sander, ik begreep net van coa dat de concept overeenkomst er ligt. Vraag die ik aan jou heb is:

- moet artikel 1c er echt in of kan deze geformuleerd worden dat dit tot maximaal 25 september is en er vertrouwen is dat dit ook het maximale is?

- de 20.000 die erin staat: is dat voor het schoonmaken? Kan hier dan niet staan geldelijke bijdrage of anderszins regelen van schoonmaak of zoiets?

[2-9 17:31] Karin Morren: Bellen mag ook overigens □

[2-9 17:31] Sander: 1C is een kopie van wat vorige keer in de overeenkomst voor verlenging stond. Overigens is het toen ook niet helemaal gelukt, werd uiteindelijk 2 dagen later en daar zijn we best vriendelijk geweest toen :)

[2-9 19:54] Karin Morren: Coa is akkoord met de ██████████

[2-9 20:01] Sander: Ok, dan gaan we ervoor

[2-9 20:01] Sander: [REDACTED]

[2-9 20:01] Karin Morren: Mooi!

Van: [redacted]@minjenv.nl>

Verzonden: 25-07-2024 12:05

Aan:

Onderwerp: actueel beeld Oekraïne, nieuwsbrief LOOP, Q&A 28 dagen afwezig in de GOO

Beste allen, zie bijgaand ter info

- Actueel beeld Oekraïne Week 29 2024 (15 juli - 21 juli). Inmiddels is de bezettingsgraad voor Oekraïense ontheemden hoog. Dat geldt ook voor de instroom, netto rond de 500 ontheemden per week. Hier de oproep om nog eens kritisch te kijken naar het 'snijverlies'. Landelijk zijn er ruim 8.500 plekken snijverlies. Met de verlening van de RTB naar maart 2026, is de financiering voor transitiekosten ook verlengd met 1 jaar tot maart 2027 (RTB +1 jaar). Dat geeft meer financiële ruimte bij nieuwe businesscases. Voor vragen bel gerust! *(In deze nieuwe versie zijn onder andere aantallen toegevoegd aan de staafjes in de grafieken en waar nodig zijn percentages toegevoegd, bijvoorbeeld bij de leeftijdsverdeling. Verder is de informatie over instroom en werkvoorraad Russen niet langer opgenomen. Sommige grafiektitels bevatten een getal tussen haakjes. Dit verwijst naar de toelichting op pagina 8 en 9 (wekrapportage 4 & 5). Als gevolg van een wijziging in de datalevering van UWV van weekcijfers naar maandcijfers, worden de aantallen werkenden per maand weergegeven in plaats van per week (zie pagina 5 vierwekelijkse rapportage).*
- Nieuwsbrief LOOP: Desillusie en Hoop: psychosociale ondersteuning voor ontheemden. Deze editie gaat onder anderen over het sparmoment van 22 augustus, de handreiking LPO, de UNDP-hotline en een casus van de helpdesk over ondersteuning voor jongeren met psychische klachten
- Q&A 28 dagen. In de huidige bepaling van artikel 7, eerste lid onder b, en 13, eerste lid onder b, RooO is reeds de bevoegdheid voor de burgemeester opgenomen om de verstrekkingen in te trekken of te beperken bij afwezigheid in de (particuliere) opvang van een periode van 28 dagen. Deze wijziging heeft dus enkel betrekking op de periode van afwezigheid in de (particuliere) opvang, namelijk 28 dagen per kalenderjaar, waarna de burgemeester de verstrekkingen kan beperken of intrekken. In de verdere toepassing van artikel 7, eerste lid onder b, en 13, eerste lid onder b, RooO wordt niets gewijzigd. Dat betekent dat het een kanbepaling blijft en gemeenten dus beleidsvrijheid behouden bij de invulling aan deze bepaling. Desalniettemin krijgen gemeenten hiermee wel meer ruimte om op te treden indien dat gewenst is, bijvoorbeeld als een gemeente vaststelt dat een ontheemde meerdere perioden afwezig is en daarmee de 28 dagen per kalenderjaar overschrijdt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
[redacted]

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Nationale Opvang Organisatie Oekraïense ontheemden (NOO)
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Weekrapportage

Actueel Beeld

Oekraïne

Week 29 2024

(15 juli - 21 juli)

DG Migratie | Analyse Proeftuin Migratieketen (APM)

Samenvatting

Aantal ontheemden in Europa onder RTB

Stand op 17 jul 2024 (Bron: Blueprint)

Totaal aantal ontheemden (1.1)

4,40 miljoen

Aantal in week 29

+20,9 duizend

Week 29 t.o.v. week 28

0,0 %

Focuslanden

Focusland (1.2)	Totaal	Toe-/Afname deze week	In %
Duitsland	1.114.400	+4.400	0,40 %
Polen	955.700	+3.600	0,38 %
Tsjechië	407.100	+6.200	1,55 %
Spanje	212.700	+1.800	0,85 %
Italië	204.900	0	0,00 %

BRP registraties

Stand op: 21 juli 2024 (Bron: BZK)

Aantal BRP-registraties in week 29 (1.3)

Oekraïense nationaliteit	Totaal	Overige nationaliteiten				
	Nieuwe inschrijvingen					
590	590	10				
	<table border="1"> <tr> <td>M</td> <td>250 (42,4%)</td> </tr> <tr> <td>V</td> <td>350 (59,3%)</td> </tr> </table>		M	250 (42,4%)	V	350 (59,3%)
M	250 (42,4%)					
V	350 (59,3%)					
	Uitschrijvingen					
100	110	<5				
	Netto inschrijvingen (instroom)					
+490	+480	+10				

Aantal BRP-registraties totaal (1.4)

Oekraïense nationaliteit	Totaal	Overige nationaliteiten
	Op dit moment ingeschreven	
113.330	118.380	5.040
	Uitschrijvingen totaal	
39.220	42.150	2.940

Opvangplekken

Stand op: 19 juli 2024 (Bron: KCIO/NOO)

Crisisnoodopvang (1.5)

Capaciteit	Bezetting (1.7)	Beschikbaar	Bezettingsgraad
820	480	340	58,5 %

Noodopvang (1.6)

Capaciteit	Bezetting (1.7)	Beschikbaar	Bezettingsgraad
90.960	90.400	560	99,4 %

Aantal ontheemden Europa

Totaal aantal ontheemden

4,40 miljoen

Aantal in week 29

+20,9 duizend

Week 29 t.o.v. week 28

0,0 %

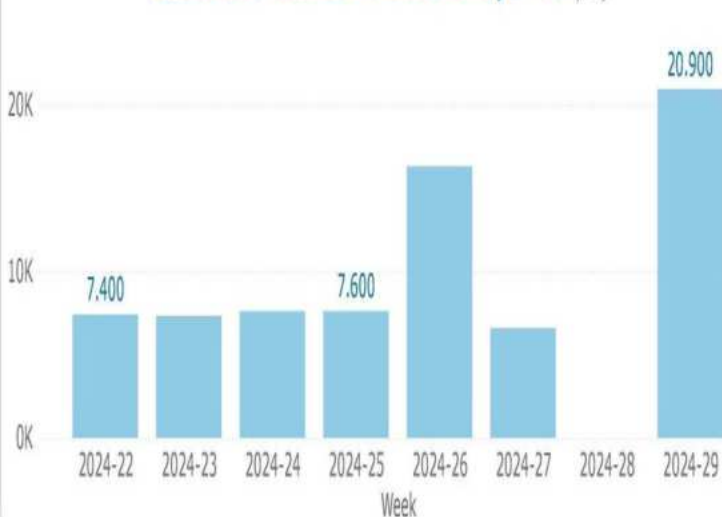

Legenda

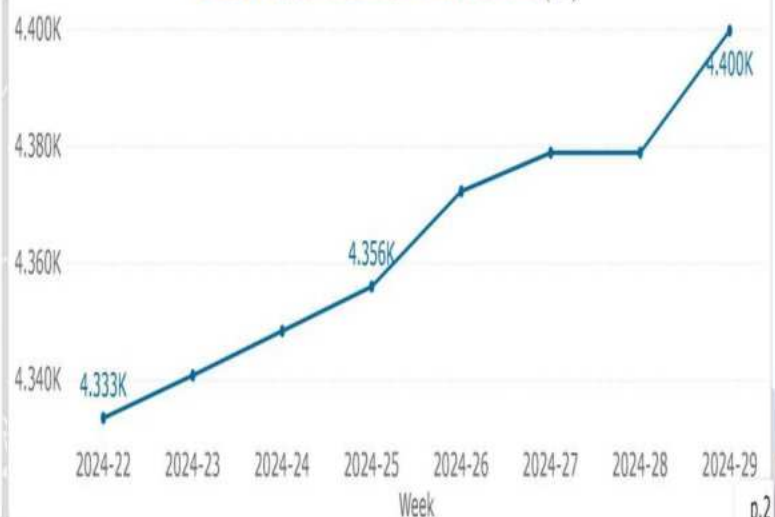
Aantal ontheemden

Stand op 17 jul 2024 (Bron: Blueprint)

Saldo aantal ontheemden vanuit Oekraïne per week (2.1)

Totaal aantal ontheemden vanuit Oekraïne (2.2)

1. Samenvatting

1.1 Totaal aantal ontheemden betreft het aantal ontheemden uit Oekraïne dat wordt opgevangen in de 27 EU-lidstaten en Noorwegen, IJsland en Zwitserland volgens de data van het Temporary Protection Platform (gepubliceerd in de Ukraine Blueprint rapporten). Daarnaast is de toe- of afname van het totaal aantal ontheemden ten opzichte van de week daarvoor opgenomen (met %)

1.2 Aantal ontheemden per focusland geeft inzicht in het totaal aantal ontheemden dat daar onder de RTB verblijft en in de toe- of afname van het aantal ontheemden ten opzichte van de week daarvoor (met %). De aantallen zijn afgerond.

1.3 Aantal BRP-registraties heeft betrekking op de ontheemden die sinds 24 februari 2022 uit Oekraïne naar Nederland zijn gekomen en zich hebben laten inschrijven in de Basisregistratie Personen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de ontheemden met de **Oekraïense nationaliteit** en de **Overige nationaliteiten**. Deze laatste groep betreft personen die vanuit Oekraïne zijn gekomen, maar niet de Oekraïense nationaliteit hebben (de zogenoemde derdelanders). Een deel van deze derdelanders valt onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming.

1.4 Op dit moment ingeschreven betreft het totaal aantal netto BRP-inschrijvingen van ontheemden uit Oekraïne vanaf 24 februari 2022 (dus inclusief derdelanders). Het aantal uitschrijvingen totaal is hier dus vanaf gehaald. De aantallen zijn afgerond op tientallen.

1.5 Crisisnoodopvang heeft betrekking op locaties voor eerste opvang die niet geschikt zijn om langer dan 72 uur te verblijven.

1.6 Noodopvang betreft de gemeentelijke opvanglocaties die geschikt zijn om voor langere tijd te verblijven.

1.7 Bezetting geeft inzicht in het aantal bezette plekken inclusief het zogenoemde 'snijverlies'. Snijverlies wil zeggen dat op een plek die weliswaar onbezet is, geen ontheemde kan worden geplaatst, waardoor deze plek toch als bezet wordt gerekend. Te denken valt aan een onbezet bed op de kamer van een gezin, waar geen ander persoon bij geplaatst kan worden.

2. Europa

In de Europese kaart is te zien hoeveel ontheemden er per land worden opgevangen volgens de data van het Temporary Protection Platform (gepubliceerd in de Ukraine Blueprint rapporten). Niet alle landen zijn weergegeven.

2.1 Het saldo aantal ontheemden vanuit Oekraïne per week geeft aan wat de toe- of afname is van het aantal uit Oekraïne vertrokken ontheemden per week in de afgelopen 8 weken.

2.2 Het totaal aantal ontheemden vanuit Oekraïne geeft aan hoeveel ontheemden in totaal uit Oekraïne zijn vertrokken in de afgelopen 8 weken.

3. BRP Registraties

3.1 Op dit moment ingeschreven betreft het totaal aantal netto BRP-inschrijvingen van ontheemden met de Oekraïense nationaliteit (kolom 1) en ontheemden met Overige (kolom 3) afkomstig uit Oekraïne vanaf 24 februari 2022. Het aantal uitschrijvingen is hier vanaf gehaald.

3.2 De registraties per week geeft inzicht in het totaal aantal inschrijvingen en het totaal aantal uitschrijvingen per week in de afgelopen 8 weken. Het verschil daartussen betreft de netto inschrijvingen (instroom).

3.3 De leeftijdsverdeling geeft inzicht in de samenstelling qua leeftijd van de groep ontheemden van Oekraïense nationaliteit.

Op basis van herijkte prognose van januari 2024 wordt uitgegaan van een gemiddelde netto instroom van 540 Oekraïense ontheemden per week in 2024 en een aantal ontheemden van 136.000 (inclusief RTB-derdelanders) per 1 januari 2025. De prognose wordt elk half jaar herijkt.

3.4 De inschrijvingen t.o.v. de prognose geeft inzicht in het totaal aantal netto inschrijvingen in de betreffende week afgezet tegen het te verwachten aantal ontheemden op basis van de prognose (inclusief RTB-derdelanders).

3.5 Het saldo inschrijvingen betreft het aantal netto inschrijvingen per week afgezet tegen het gemiddeld aantal Oekraïense ontheemden dat per week wordt verwacht op basis van de prognose (540). Dit geeft inzicht in hoeverre de daadwerkelijke instroom (netto inschrijvingen) per week naar boven of naar beneden afwijkt ten opzichte van de prognose.

4. Opvangplekken

4.1 Het aantal plekken bezet en beschikbaar (crisis)noodopvang geeft de trend aan in de afgelopen 8 weken. Het aantal bezette plekken is inclusief het zogenoemde 'snijverlies'.

4.2 Het gemiddelde saldo (crisis)noodopvangplekken geeft aan hoeveel opvangplekken er gemiddeld per week zijn bijgekomen over de afgelopen 8 weken.

4.3 De prognose en monitor noodopvangplekken geeft inzicht in het totaal aantal noodopvangplekken dat tot nu toe gerealiseerd is, afgezet tegen de inspanningsverplichting. Daarnaast is te zien hoeveel noodopvangplekken er de komende periode worden verwacht op basis van een prognose van de NOO (Nationale Opvang Organisatie).

Deze prognose van de NOO is gebaseerd op het aantal gerealiseerde plekken die de gemeenten doorgeven aan het KCIO én de gegevens waar de NOO over beschikt als het gaat om het aanmelden van nieuwe projecten voor opvangplekken door gemeenten. Daarbij wordt uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

- 1) 100% van het aantal plekken met gerapporteerde einddatum zal worden verlengd voor minimaal drie maanden;
- 2) nieuwe projecten aangemeld bij de NOO voor goedkeuring transitiekosten zijn in de prognose opgenomen, voor zover niet al gerapporteerd aan het KCIO;
- 3) nieuwe projecten zonder transitiekosten hoeven niet bij de NOO gemeld te worden, hiervoor is dan ook geen schatting opgenomen in de prognose.

5. Onderwijs en arbeid

5.1 Het overzicht Instroom onderwijs geeft inzicht in het totaal aantal leerlingen dat in het Primair Onderwijs en in het Voortgezet Onderwijs is ingestroomd in de periode tussen 22 februari 2022 en de peildatum. Hierbij wordt opgemerkt dat voor vierjarigen nog geen leerplicht geldt en dat voor jongeren van 16 en 17 een kwalificatieplicht geldt. Als referentie is ook het totale aantal BRP-inschrijvingen in de bijpassende leeftijdscategorie vermeld. Het aantal uitschrijvingen is hier vanaf afgehaald.

5.2 De instroom per week geeft inzicht in het aantal leerlingen dat in de afgelopen 8 weken is ingestroomd in het PO en VO.

5.3 Het aantal meldingen van werkenden totaal betreft het aantal meldingen van werkgevers aan het UWV van Oekraïense ontheemden en dertelenders (vallend onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming) in de afgelopen 8 weken die bij de betreffende werknemer arbeid verrichten op grond van een arbeidsovereenkomst. Indien de hiervoor bedoelde categorie personen meerdere werkgevers heeft (gehad), kan dat ertoe leiden dat van één persoon meerdere meldingen zijn gedaan. Het aantal meldingen is hierdoor hoger dan het aantal unieke personen dat werkzaam is bij een werkgever in Nederland. De aantallen zijn afgerond op tientallen.

5.4 De tabel Oekraïense ontheemden in loondienst geeft inzicht in het aantal ontheemden uit Oekraïne inclusief dertelenders in loondienst in de drie genoemde leeftijdscategorieën. De cijfers zijn afkomstig van het centraal bureau voor de statistiek en worden elk half jaar geactualiseerd.

6. Migratieketen

6.1 De instroom per week laat de asiel- en reguliere aanvragen van Oekraïners per week zien in de afgelopen 8 weken. In de instroom asielaanvragen zijn alleen de eerste asielaanvragen meegenomen.

6.2 De werkvooraad geeft inzicht in het aantal openstaande asiel- en reguliere aanvragen bij de IND.

6.3 In de grafiek wordt weergegeven hoeveel Oekraïners er per week uit Nederland vertrekken (uitstroom) die in beeld waren bij DT&V. Van zelfstandig vertrek (of vrijwillige terugkeer) is sprake als de persoon uit eigen beweging Nederland verlaat en daarbij ondersteuning heeft ontvangen van DT&V. Zelfstandig vertrek zonder toezicht betekent dat de persoon zich heeft onttrokken aan het zicht van de overheid; DT&V weet dan niet waar de persoon is en het vertrekproces kan geen doorgang vinden.

Daarnaast wordt weergegeven hoeveel vertrekprocedures er zijn gestart en hoeveel Oekraïners er zijn vertrokken.

Let op; dit betreft alleen de vertrekken die bekend waren bij DT&V. Voor het totaal aantal Oekraïners die zijn uitgeschreven c.q. vertrokken zie pagina 4.

LOKET

ONTHEEMDEN OEKRAÏNE PSH

LOOP SPARMOMENT 22 AUGUSTUS: OVER DESILLUSIE

Veel Oekraïners hadden verwacht dat ze na een korte periode in de opvang weer terug konden keren naar hun huis in Oekraïne. Maar twee jaar later duurt de oorlog voort en is de toekomst onzeker. Daardoor kunnen ontheemden (en degenen die hen ondersteunen) een gevoel van desillusie, teleurstelling en boosheid ervaren. Hoe kunnen we hen hierin ondersteunen?

Om hier een antwoord op te geven nodigen we iedereen die betrokken is uit voor het komende online sparmoment. We gaan met elkaar in gesprek en delen ideeën en good practices. Speciaal voor Oekraïense psychologen en ervaringsdeskundigen zullen er, naast Nederlandstalige, ook break-outrooms zijn waar men Engels kan spreken. Het online sparmoment vindt 22 augustus van 11.30 tot 12.45 uur plaats. Meld je aan via de knop beneden.

[Aanmelden](#)

HANDREIKING LAAGDREMPELIGE PSYCHOSOCIALE ONDERSTEUNING

De meeste mensen die te maken hebben met schokkende gebeurtenissen hebben genoeg veerkracht om met deze ervaringen om te gaan. Maar Oekraïense ontheemden zijn in Nederland verwijderd van (een deel van) hun familie en vrienden. Daardoor ontbreken steunbronnen die juist zo belangrijk zijn. Daarom ligt er een belangrijke rol voor opvangmedewerkers en andere betrokkenen. Door laagdrempelige ondersteuning te bieden kunnen zij ontheemden helpen met deze lastige situatie om te gaan.

Om hierin te ondersteunen heeft het LOOP de handreiking Laagdrempelige Psychosociale Ondersteuning (LPO) gemaakt. Hierin staan adviezen, handvatten en nuttige tools. Hij beslaat verschillende thema's, zoals: sociale steun, vroegtijdige signalering, gespreksvoering, werken aan vertrouwen, psycho-educatie en lotgenotencontact.

[Handreiking LPO](#)

LAAGDREMPELIGE PSYCHOSOCIALE ONDERSTEUNING: DE UNDP-HOTLINE

Luisterlijnen zijn een nuttige tool voor laagdrempelige ondersteuning voor ontheemden uit Oekraïne. Er zijn er verschillende waar ontheemden naartoe kunnen bellen, voor een luisterend oor of voor een laagdrempelig gesprek. Deze keer vertellen wij meer over de hotline van UNDP.

Het [United Nations Development Programme](#) heeft de hotline opgericht op initiatief van de National Psychological Association met steun van UNDP Oekraïne en de regeringen van Denemarken en Canada. De hotline heeft professionele psychologen in dienst met veel ervaring die een speciale opleiding hebben gevolgd om met complexe crisissituaties te werken. Het doel is vooral om Oekraïners die voortdurende emotionele spanning ervaren, die door de oorlog wordt veroorzaakt, te helpen die te verlichten en hun betrouwbare ondersteuning te bieden in moeilijke tijden. Vanuit Nederland kan er gebeld worden naar 0800 230 0405. (Ontheemden kunnen ook vanuit andere landen bellen.)

[Meer informatie](#)

VRAGEN OP DE HELPDESK: JONGEREN MET PSYCHISCHE PROBLEMEN

We kregen een bericht over verschillende psychische problemen bij Oekraïense jongeren, zoals zelfbeschadiging, depressieve gedachten en stressklachten. Zowel de school van de jongeren als de opvanglocatie maakten zich zorgen en vroegen ons mee te denken. Omdat betrokkenen nog geen specifieke casuïstiek konden benoemen, enkel signalen, hebben we preventief wat suggesties gedaan.

Eén daarvan was [Empatia](#): jongeren kunnen naar hun hotline bellen voor een laagdrempelig gesprek met een Oekraïense psycholoog. Ook wezen we op de mogelijkheid om een Oekraïense professional op locatie in te zetten voor laagdrempelige gesprekken. Daarnaast adviseerden we gerichte interventies voor jongeren, zoals [Mind-Spring 13+](#) en [Time4You](#). Tot slot hebben we verschillende zelfhulptools doorgestuurd die ook terug te vinden zijn in de [handreiking LPO](#).

[Handreiking Kind en Gezin](#)

VOLG ONS OP LINKEDIN

We zouden het leuk vinden als je ons volgt op LinkedIn, waar wij relevante informatie delen over ons werk, webinars, gesprekken en andere relevante activiteiten en thema's.

[LinkedIn](#)

SIGNALEREN VAN PSYCHISCHE KLACHTEN BIJ ONTHEEMDEN
Tips bij het signaleren van psychische klachten.

[Naar wegwijzer](#)

LAAGDREMPELIGE PSYCHOSOCIALE INTERVENTIES
Bekijk hier welke interventie het beste aansluit.

[Naar keuzehulp](#)

Heb je vragen over het welzijn van bewoners binnen de opvang?

Telefoonnummer tijdens kantoortijden: 088 - 662 5816.

Je kunt ook mailen naar info@loketoekraïnepsh.nl.

Informatie, tools, webinars en trainingen m.b.t. psychosociale hulp vind je op <https://loketoekraïnepsh.nl/>

Alle nieuwsbrieven bekijken en aanmelden? [Klik hier.](#)

Het LOOP is een samenwerkingsverband van ARG, de GGD'en, GGD GHOR Nederland, JenV, de Nederlandse ggz, het NIPV, Nivel, OPORA Foundation, PsyGlobal, het RIVM, het Nederlandse Rode Kruis en VluchtelingenWerk Nederland. We werken nauw samen met partijen als Leger des Heils, Pharos en de VNG.

FAQ 28-dagenregeling

1) Wat verandert er met de wijziging per 1 juli?

De herziening van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) biedt gemeenten de mogelijkheid om de verstrekkingen (art.6, eerste lid, onderdeel a t/m e) te beperken of in te trekken indien de ontheemde langer dan 28 dagen per kalenderjaar afwezig is in de opvang.

2) Moet de gemeente toepassing geven aan de 28-dagenregeling?

De bepaling blijft, zoals de huidige 28-dagenregeling, vormgegeven als een kan-bepaling. Dit betekent dat een gemeente niet wordt verplicht om de bepaling toe te passen.

3) Wat is het doel van deze wijziging?

Gemeenten de mogelijkheid geven op te treden wanneer een ontheemde meerdere keren per jaar langere tijd afwezig is en tegelijkertijd (alle) verstrekkingen geniet. Daarnaast is het de inzet van het kabinet om de verstrekkingen zoveel mogelijk in te richten op zelfredzaamheid en participatie van de ontheemde aan de Nederlandse maatschappij.

4) Wat kan een gemeente doen om toepassing te geven aan de 28-dagenregeling?

- Als een gemeente toepassing wil geven aan de 28-dagenregeling, kan zij registreren op welke gehele dagen de ontheemde afwezig is van de opvanglocatie. Indien deze langer dan 28 per kalenderjaar afwezig is geweest, kan de gemeente verstrekkingen intrekken of beperken voor overtollige afwezigheidsdagen.
- Net zoals bij het invoeren van de eigen bijdrage geldt ook ten aanzien van de 28-dagentermijn dat gemeenten bij toepassing daarvan moeten aansluiten bij de regels uit de Algemene wet bestuursrecht, artikelen 3:2 en 4:8 in het bijzonder. Artikel 3:2 betreft het zorgvuldigheidsbeginsel. Bij de voorbereiding van een besluit dient de gemeente de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen in kaart te hebben gebracht. Artikel 4:8 betreft de voornemenprocedure. Dit betekent dat ontheemden eerst een zienswijze kunnen indienen, naar aanleiding van een voornemen van de gemeente, voordat de gemeente via een definitief besluit over gaat tot het intrekken of beperken van de verstrekkingen vanwege afwezigheid van langer dan 28 dagen.
- Ook voor het bekendmaken van een besluit etc gelden de algemene regels. Zie art. 3:41 Awb. Dat komt meestal neer op verzending naar het laatst bekende adres. Dus als een ontheemde vertrekt uit de opvang en geen nieuw adres kenbaar maakt of niet aangeeft waar hij/zij bereikbaar is voor post etc heeft de gemeente geen andere optie dan het voornemen versturen naar het meest recente adres, wss zijnde een plek op de GOO. Zie hiertoe ook art. 4.37 Vb waaruit volgt dat een vreemdeling kenbaar moet maken als hij zijn woonplaats verandert.
- Het is belangrijk dat de gemeente haar inwoners op een effectieve manier informeert wanneer gekozen wordt om toepassing te geven aan de 28-dagenregeling (aanpassen huisregels, verspreiden flyers, brief aan inwoners enzovoorts).

5) Wat als de ontheemde af en toe ergens anders logeert? Hoe wordt omgegaan met een minimale overschrijding van de 28-dagentermijn? Is er ruimte voor maatwerk in de toepassing van de 28-dagenregeling?

Er is ruimte voor maatwerk. Het Rijk adviseert gemeenten om in de toepassing coulant te betrachten. De juridische mogelijkheid die met deze wijziging is gecreëerd, is vooral bedoeld voor situaties waarin door gemeenten duidelijk kan worden vastgesteld dat de ontheemde meerdere keren per jaar langere tijd is weggeweest en de 28-dagentermijn daarmee overschrijdt.

6) Wordt er onderscheid gemaakt tussen binnen- en buitenland wanneer ontheemden afwezig zijn?

Nee. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen binnen- en buitenland. Een tijdelijke bestemming in het buitenland zou niet zwaarder moeten wegen dan een tijdelijk adres in Nederland of omgekeerd, mocht de ontheemde er überhaupt voor kiezen om deze informatie met locatiepersoneel te willen delen.

7) De herziene RooO gaat per 1 juli in. Hoe tellen we de 28-dagen over 2024?

Omdat de aanscherping voor 1 juli nog niet gold, tellen de afwezige dagen van de eerste helft van 2024 niet mee. Als een ontheemde vanaf 1 juli 2024 in totaal 28 dagen afwezig is, mag leefgeld worden ingehouden. Vanaf 1 januari 2025 en verder geldt het totaal van 28 dagen over het hele kalenderjaar.

8) Wat zijn de rechten op verstrekkingen als de ontheemde zich weer meldt na diens afwezigheid?

Wanneer de ontheemde om welke reden dan ook weer terugkeert naar Nederland, moet hij of zij zich weer bij de gemeente of gemeentelijke opvanglocatie melden. Indien de ontheemde naar aanleiding van het eerdere (tijdelijke) vertrek zijn of haar opvangplek is kwijtgeraakt en het leefgeld is stopgezet, wordt beoordeeld of hij of zij op het moment van terugkeer voldoet aan de dan geldende regels om in aanmerking te komen voor tijdelijke bescherming onder de RTB. Als dit oordeel positief is, heeft hij of zij opnieuw recht op opvang en de overige verstrekkingen uit de RooO. Indien de ontheemde ook reeds uit de BRP is uitgeschreven, dient de inschrijving opnieuw te gebeuren.

9) Waar kan de ontheemde terecht als deze het oneens is met de beslissing van de gemeente om verstrekkingen in te trekken?

Wanneer de gemeente verstrekkingen wil intrekken dient het eerst een voornemen te versturen, waar de ontheemde kan reageren door middel van een zienswijze. Na de zienswijze volgt een beschikking. Als de ontheemde het niet eens is met de beschikking kan hij of zij in bezwaar bij de gemeente. Op het bezwaarschrift dient de gemeente te reageren met een nieuwe beschikking. Wanneer de ontheemde het hier ook mee oneens is kan hij of zij in beroep.

10) Kan ik verstrekkingen terugvorderen als blijkt dat de ontheemde langer dan 28 dagen per kalenderjaar is weggeweest?

Ja. De gemeente is reeds bevoegd om leefgeld op grond van artikel 7, zesde lid en 13, derde lid, van de RooO terug te vorderen wanneer ten onrechte een bedrag of een te hoog bedrag is verstrekt. Met deze wijziging kan de gemeente in het vervolg ook terugvorderen over een periode waarin een ontheemde langer dan 28 dagen per kalenderjaar afwezig is geweest. Voordat er kan worden teruggevorderd, moet een burgemeester de verstrekkingen hebben beperkt of ingetrokken, oftewel toepassing hebben gegeven aan artikel 7 van de RooO.

11) Onderdak is onderdeel van de verstrekkingen. Wat zijn de regels ten aanzien van (intrekken) onderdak?

Ten aanzien van onderdak is nu al het advies dat de gemeente bij een hoge bezettingsgraad de plek sneller dan pas na 28 dagen per kalenderjaar afwezigheid aan iemand anders ter beschikking kan stellen. Bij terugkomst kan hij of zij binnen de gemeente worden geplaatst daar waar plek is. Mocht het om een gezin gaan, dan dient de eenheid van het gezin te worden bewaard. Dit betreft geen nieuw beleid.

12) Ontheemde heeft opnieuw onderdak gekregen, nadat de 28-dagentermijn al overschreden is. Als deze in de toekomst afwezig is, wanneer kan ik onderdak intrekken?

Gemeenten kunnen als de 28-dagentermijn al overschreden is eerder onderdak intrekken, maar het Rijk adviseert om niet sneller dan na 14 dagen afwezigheid een opvangplek ter beschikking te stellen aan iemand anders.

13) Heeft de ontheemde een inlichtingen- of meldplicht? Hoe verhoudt dit zich tot (on)aangekondigd vertrek?

De 28-dagenregeling bevat geen inlichtingen- of meldplicht. Het is aan de gemeenten om de afwezigheid bij te houden. Gemeenten kunnen hier op hun eigen manier invulling aan geven, waarbij rekening gehouden dient te worden met de privacywetgeving.

14) Toepassing van de 28-regeling in relatie tot verliezen RTB-status. Wanneer kan een ontheemde worden uitgeschreven uit de BRP?

Een ontheemde kan pas worden uitgeschreven van het adres indien die persoon daar aantoonbaar niet meer woonachtig is. Dat kan dus nadat opvang is beëindigd en de persoon is vertrokken, of als iemand langdurig weg is. In beide gevallen moet adresonderzoek gedaan worden. Dit kan in GOO-locaties verkort door een schrijven van de locatiemanager aan de gemeente dat de persoon daar niet meer woonachtig is. Voorstelbaar is dat gerefereerd wordt aan de interne registratie. Bij uitschrijving uit de BRP door de gemeente is een voornemen/besluitprocedure nodig.

Na uitschrijving uit de BRP kan de IND de zaak afdoen (iemand is niet meer woonachtig in Nederland en wenst dus niet langer tijdelijke bescherming) en wordt de tijdelijke bescherming ook beëindigd. Hiervan zal iemand ook een voornemen/beschikking ontvangen (op het laatst bekende adres in Nederland of een nieuw doorgegeven adres in het buitenland).

Van: [redacted]@minjenv.nl>

Verzonden: 10-10-2024 12:25

Aan:

Onderwerp: Actueel Beeld Oekraïne - wekrapportage week 40 2024, nieuwsbrief LOOP, berichtgeving normbedrag

Beste allen, bijgaand ter info

- het Actueel Beeld 2.0 Oekraïne van week 40 2024 (30 september - 6 oktober).
- De nieuwsbrief van het LOOP: Opkomende events: webinar desillusie en sparmoment jongeren. Deze editie gaat onder anderen over de toekomst van het LOOP, het aankomende webinar over desillusie, het sparmoment over jongeren, een terugkoppeling van het kennisevent, het (niet) vergeten van de huisarts, het netwerkevent van PsyGlobal en natuurlijk de rubriek laagdrempelige psychosociale ondersteuning over VATAHA en vragen via onze helpdesk over het ondersteunen van kinderen.
- Vandaag berichtgeving van RTL over normbedrag opvang Oekraïense ontheemden.
<https://www.rtl.nl/nieuws/politiek/artikel/5474695/gemeenten-krijgen-van-regering-minder-geld-voor-opvang-oekrainers>
- Ter informatie en als reactie op dit bericht:
Jaarlijks vindt een onafhankelijk kostenonderzoek plaats naar de kosten die gemeenten maken voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne die in de gemeentelijke opvang (GOO) verblijven. Dit onderzoek is recent afgerond en heeft tot doel om objectief en onderbouwd het normbedrag per 1 januari 2025 te bepalen. De besluitvorming over de hoogte van het normbedrag loopt nog. Op 8 november worden de gemeenten geïnformeerd over de hoogte van het normbedrag dat per 1 januari 2025 gaat gelden. Uitgangspunt blijft dat het normbedrag toereikend is voor de bekostiging van de verstrekkingen in verband met de gemeentelijke opvang. Indien het normbedrag niet toereikend is, dan is en blijft de mogelijkheid de meerkosten te declareren via de verantwoording.

Bel/mail gerust als jullie vragen hebben,

Met vriendelijke groet, [redacted]

[redacted]
[redacted]

Ministerie van Asiel en Migratie

Nationale Opvang Organisatie Oekraïense ontheemden (NOO)

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

[redacted]
[redacted]@minjenv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Weekrapportage

Actueel Beeld

Oekraïne

Week 40 2024

(30 september - 6 oktober)

DG Migratie | Analyse Proeftuin Migratieketen (APM)

Samenvatting

Aantal ontheemden in Europa onder RTB

Stand op 1 okt 2024 (Bron: Blueprint)

Totaal aantal ontheemden (1.1)

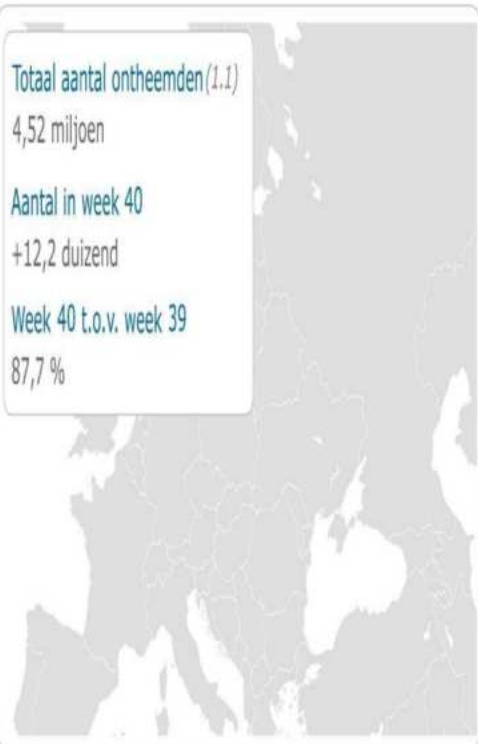
4,52 miljoen

Aantal in week 40

+12,2 duizend

Week 40 t.o.v. week 39

87,7 %

Focuslanden

Focusland (1.2)	Totaal	Toe-/Afname deze week	In %
Duitsland	1.139.700	+5.600	0,49 %
Polen	976.500	-100	-0,01 %
Tsjechië	428.100	0	0,00 %
Spanje	218.900	0	0,00 %
Italië	204.900	0	0,00 %

BRP registraties

Stand op: 6 oktober 2024 (Bron: BZK)

Aantal BRP-registraties in week 40 (1.3)

Oekraïense nationaliteit	Totaal	Overige nationaliteiten				
	Nieuwe inschrijvingen					
470	470	10				
	<table border="1"> <tr> <td>M</td> <td>210 (44,7%)</td> </tr> <tr> <td>V</td> <td>270 (57,4%)</td> </tr> </table>		M	210 (44,7%)	V	270 (57,4%)
M	210 (44,7%)					
V	270 (57,4%)					
	Uitschrijvingen					
160	160	<5				
	Netto inschrijvingen (instroom)					
+310	+310	+10				

Aantal BRP-registraties totaal (1.4)

Oekraïense nationaliteit	Totaal	Overige nationaliteiten
	Op dit moment ingeschreven	
116.410	121.400	4.980
	Uitschrijvingen totaal	
42.120	45.120	3.010

Opvangplekken

Stand op: 4 oktober 2024 (Bron: KClO/NOO)

Crisisnoodopvang (1.5)

Capaciteit	Bezetting (1.7)	Beschikbaar	Bezettingsgraad
650	520	130	80,0 %

Noodopvang (1.6)

Capaciteit	Bezetting (1.7)	Beschikbaar	Bezettingsgraad
91.030	90.710	320	99,6 %

Aantal ontheemden Europa

Totaal aantal ontheemden
4,52 miljoen

Aantal in week 40
+12,2 duizend

Week 40 t.o.v. week 39
87,7 %

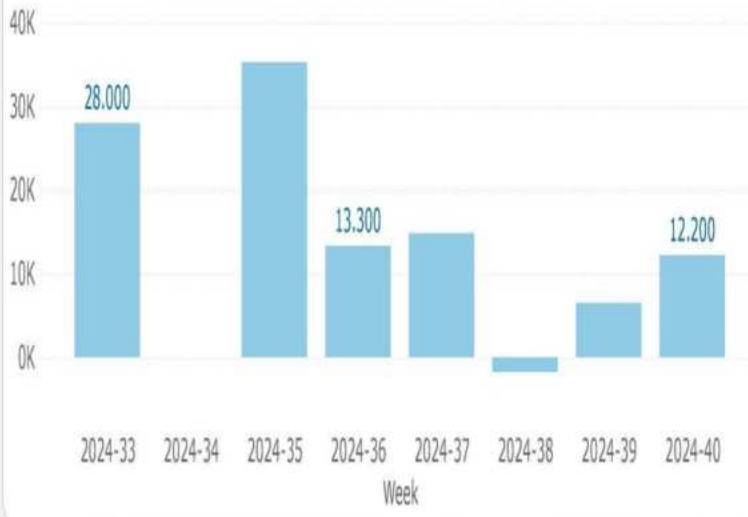

Legenda

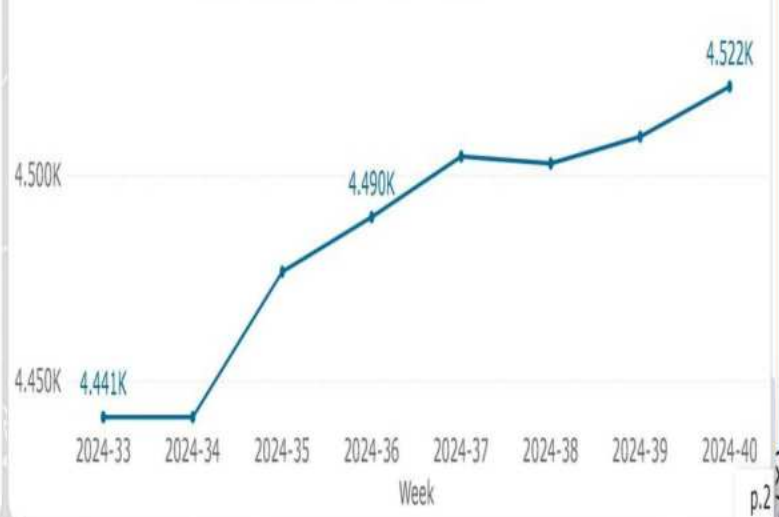
Aantal ontheemden

Stand op 1 okt 2024 (Bron: Blueprint)

Saldo aantal ontheemden vanuit Oekraïne per week (2.1)

Totaal aantal ontheemden vanuit Oekraïne (2.2)

1. Samenvatting

1.1 Totaal aantal ontheemden betreft het aantal ontheemden uit Oekraïne dat wordt opgevangen in de 27 EU-lidstaten en Noorwegen, IJsland en Zwitserland volgens de data van het Temporary Protection Platform (gepubliceerd in de Ukraine Blueprint rapporten). Daarnaast is de toe- of afname van het totaal aantal ontheemden ten opzichte van de week daarvoor opgenomen (met %)

1.2 Aantal ontheemden per focusland geeft inzicht in het totaal aantal ontheemden dat daar onder de RTB verblijft en in de toe- of afname van het aantal ontheemden ten opzichte van de week daarvoor (met %). De aantallen zijn afgerond.

1.3 Aantal BRP-registraties heeft betrekking op de ontheemden die sinds 24 februari 2022 uit Oekraïne naar Nederland zijn gekomen en zich hebben laten inschrijven in de Basisregistratie Personen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de ontheemden met de **Oekraïense nationaliteit** en de **Overige nationaliteiten**. Deze laatste groep betreft personen die vanuit Oekraïne zijn gekomen, maar niet de Oekraïense nationaliteit hebben (de zogenoemde derdelanders). Een deel van deze derdelanders valt onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming.

1.4 Op dit moment ingeschreven betreft het totaal aantal netto BRP-inschrijvingen van ontheemden uit Oekraïne vanaf 24 februari 2022 (dus inclusief derdelanders). Het aantal uitschrijvingen totaal is hier dus vanaf gehaald. De aantallen zijn afgerond op tientallen.

1.5 Crisisnoodopvang heeft betrekking op locaties voor eerste opvang die niet geschikt zijn om langer dan 72 uur te verblijven.

1.6 Noodopvang betreft de gemeentelijke opvanglocaties die geschikt zijn om voor langere tijd te verblijven.

1.7 Bezetting geeft inzicht in het aantal bezette plekken inclusief het zogenoemde 'snijverlies'. Snijverlies wil zeggen dat op een plek die weliswaar onbezet is, geen ontheemde kan worden geplaatst, waardoor deze plek toch als bezet wordt gerekend. Te denken valt aan een onbezet bed op de kamer van een gezin, waar geen ander persoon bij geplaatst kan worden.

2. Europa

In de Europese kaart is te zien hoeveel ontheemden er per land worden opgevangen volgens de data van het Temporary Protection Platform (gepubliceerd in de Ukraine Blueprint rapporten). Niet alle landen zijn weergegeven.

2.1 Het saldo aantal ontheemden vanuit Oekraïne per week geeft aan wat de toe- of afname is van het aantal uit Oekraïne vertrokken ontheemden per week in de afgelopen 8 weken.

2.2 Het totaal aantal ontheemden vanuit Oekraïne geeft aan hoeveel ontheemden in totaal uit Oekraïne zijn vertrokken in de afgelopen 8 weken.

3. BRP Registraties

3.1 Op dit moment ingeschreven betreft het totaal aantal netto BRP-inschrijvingen van ontheemden met de Oekraïense nationaliteit (kolom 1) en ontheemden met Overige (kolom 3) afkomstig uit Oekraïne vanaf 24 februari 2022. Het aantal uitschrijvingen is hier vanaf gehaald.

3.2 De registraties per week geeft inzicht in het totaal aantal inschrijvingen en het totaal aantal uitschrijvingen per week in de afgelopen 8 weken. Het verschil daartussen betreft de netto inschrijvingen (instroom).

3.3 De leeftijdsverdeling geeft inzicht in de samenstelling qua leeftijd van de groep ontheemden van Oekraïense nationaliteit.

Op basis van herijkte prognose van januari 2024 wordt uitgegaan van een gemiddelde netto instroom van 540 Oekraïense ontheemden per week in 2024 en een aantal ontheemden van 136.000 (inclusief RTB-derdelanders) per 1 januari 2025. De prognose wordt elk half jaar herijkt.

3.4 De inschrijvingen t.o.v. de prognose geeft inzicht in het totaal aantal netto inschrijvingen in de betreffende week afgezet tegen het te verwachten aantal ontheemden op basis van de prognose (inclusief RTB-derdelanders).

3.5 Het saldo inschrijvingen betreft het aantal netto inschrijvingen per week afgezet tegen het gemiddeld aantal Oekraïense ontheemden dat per week wordt verwacht op basis van de prognose (540). Dit geeft inzicht in hoeverre de daadwerkelijke instroom (netto inschrijvingen) per week naar boven of naar beneden afwijkt ten opzichte van de prognose.

4. Opvangplekken

4.1 Het aantal plekken bezet en beschikbaar (crisis)noodopvang geeft de trend aan in de afgelopen 8 weken. Het aantal bezette plekken is inclusief het zogenoemde 'snijverlies'.

4.2 Het gemiddelde saldo (crisis)noodopvangplekken geeft aan hoeveel opvangplekken er gemiddeld per week zijn bijgekomen over de afgelopen 8 weken.

4.3 De prognose en monitor noodopvangplekken geeft inzicht in het totaal aantal noodopvangplekken dat tot nu toe gerealiseerd is, afgezet tegen de inspanningsverplichting. Daarnaast is te zien hoeveel noodopvangplekken er de komende periode worden verwacht op basis van een prognose van de NOO (Nationale Opvang Organisatie).

Deze prognose van de NOO is gebaseerd op het aantal gerealiseerde plekken die de gemeenten doorgeven aan het KCIO én de gegevens waar de NOO over beschikt als het gaat om het aanmelden van nieuwe projecten voor opvangplekken door gemeenten. Daarbij wordt uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

- 1) 100% van het aantal plekken met gerapporteerde einddatum zal worden verlengd voor minimaal drie maanden;
- 2) nieuwe projecten aangemeld bij de NOO voor goedkeuring transitiekosten zijn in de prognose opgenomen, voor zover niet al gerapporteerd aan het KCIO;
- 3) nieuwe projecten zonder transitiekosten hoeven niet bij de NOO gemeld te worden, hiervoor is dan ook geen schatting opgenomen in de prognose.

5. Onderwijs en arbeid

5.1 Het overzicht Instroom onderwijs geeft inzicht in het totaal aantal leerlingen dat in het Primair Onderwijs en in het Voortgezet Onderwijs is ingestroomd in de periode tussen 22 februari 2022 en de peildatum. Hierbij wordt opgemerkt dat voor vierjarigen nog geen leerplicht geldt en dat voor jongeren van 16 en 17 een kwalificatieplicht geldt. Als referentie is ook het totale aantal BRP-inschrijvingen in de bijpassende leeftijdscategorie vermeld. Het aantal uitschrijvingen is hier vanaf afgehaald.

5.2 De instroom per week geeft inzicht in het aantal leerlingen dat in de afgelopen 8 weken is ingestroomd in het PO en VO.

5.3 Het aantal meldingen van werkenden totaal betreft het aantal meldingen van werkgevers aan het UWV van Oekraïense ontheemden en dertdelanders (vallend onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming) in de afgelopen 8 weken die bij de betreffende werknemer arbeid verrichten op grond van een arbeidsovereenkomst. Indien de hiervoor bedoelde categorie personen meerdere werkgevers heeft (gehad), kan dat ertoe leiden dat van één persoon meerdere meldingen zijn gedaan. Het aantal meldingen is hierdoor hoger dan het aantal unieke personen dat werkzaam is bij een werkgever in Nederland. De aantallen zijn afgerond op tientallen.

5.4 De tabel Oekraïense ontheemden in loondienst geeft inzicht in het aantal ontheemden uit Oekraïne inclusief dertdelanders in loondienst in de drie genoemde leeftijdscategorieën. De cijfers zijn afkomstig van het centraal bureau voor de statistiek en worden elk half jaar geactualiseerd.

6. Migratieketen

6.1 De instroom per week laat de asiel- en reguliere aanvragen van Oekraïners per week zien in de afgelopen 8 weken. In de instroom asielaanvragen zijn alleen de eerste asielaanvragen meegenomen.

6.2 De werkvooraad geeft inzicht in het aantal openstaande asiel- en reguliere aanvragen bij de IND.

6.3 In de grafiek wordt weergegeven hoeveel Oekraïners er per week uit Nederland vertrekken (uitstroom) die in beeld waren bij DT&V. Van zelfstandig vertrek (of vrijwillige terugkeer) is sprake als de persoon uit eigen beweging Nederland verlaat en daarbij ondersteuning heeft ontvangen van DT&V. Zelfstandig vertrek zonder toezicht betekent dat de persoon zich heeft onttrokken aan het zicht van de overheid; DT&V weet dan niet waar de persoon is en het vertrekproces kan geen doorgang vinden.

Daarnaast wordt weergegeven hoeveel vertrekprocedures er zijn gestart en hoeveel Oekraïners er zijn vertrokken.

Let op; dit betreft alleen de vertrekken die bekend waren bij DT&V. Voor het totaal aantal Oekraïners die zijn uitgeschreven c.q. vertrokken zie pagina 4.

LOKET

ONTHEEMDEN OEKRAÏNE PSH

JOUW MENING TELT NU MEER DAN GOIT

Veel in en rond de Oekraïne-opvang is onzeker. Ook het voortbestaan van het LOOP. Of we blijven bestaan hangt af van de waarde die we toevoegen. Wij zijn daarom benieuwd wat het LOOP bijdraagt aan jouw dagelijks bestaan. Samen met de psychosociale werkgroep welzijn van ontheemden uit Oekraïne in de opvang.

Zou je daarom een korte vragenlijst willen invullen? Het kost jou maar een paar minuten. Voor ons zijn die paar minuten echter onbetaalbaar.

Klik hieronder voor de vragenlijst.

Vragenlijst

WEBINAR 29 OKTOBER: OVER DESILLUSIE

Vanuit het sparmoment van 22 augustus over desillusie is gebleken dat er nog veel meer te vertellen is rondom dit onderwerp. Daarom zal het volgende webinar gaan over desillusie.

Er lijkt nog geen einde aan de oorlog, en Oekraïense ontheemden kunnen voorlopig waarschijnlijk niet terugkeren. Veel mensen hebben hun toekomstperspectief verloren en ervaren een gevoel van desillusie. In deze webinar wordt ingegaan op dit gevoel van desillusie en hoe je ontheemden daarbij kunt ondersteunen. Meld je hieronder aan.

Aanmelden

SPARMOMENT 22 OKTOBER: OEKRAÏENSE JONGEREN

Oekraïense jongeren zijn extra kwetsbaar voor de impact van de situatie waarin ontheemden zich bevinden. Die kan leiden tot psychosociale gezondheidsklachten en maakt dat jongeren niet goed functioneren op school en ook op andere levensgebieden in een negatieve spiraal terecht komen. Dit roept de vraag op: hoe kunnen we Oekraïense jongeren het beste ondersteunen?

Om hierover met elkaar in gesprek te gaan organiseren we op 22 oktober het sparmoment met als onderwerp jongeren. Het doel is van elkaar te leren en goed praktises te delen zodat we Oekraïense jongeren beter kunnen ondersteunen. Het sparmoment is van 11.30 tot 12.45 uur en is online. Meld je aan via de knop hieronder.

Aanmelden

KENNISEVENT COMPLEXE CASUÏSTIEK: IDEEËN EN ENERGIE

Op 10 september ontvingen we enthousiaste reacties na het Kennisevent Complexe Casuïstiek, zoals: 'Dit was een dag die energie gaf!' Precies wat we wilden bereiken, want inspiratie en energie zijn essentieel voor de uitdagingen in de opvang. De vier presentaties van de werkgroepen gaven waardevolle inzichten over kennisdeling (doe dat regionaal), zorgcoördinatie (inventariseer zorgbehoeftes goed), toegang tot zorg (regel meer Oekraïense zorgverleners) en zorglocaties (maak eerst een kant-en-klaar plan, regel een passend financieel draagvlak). Ook gaven deelnemers materiaal aan dat het Initiatief Complexe Casuïstiek verder moet gaan. Deze week krijgen deelnemers de uitwerking van de workshops.

Wil je actief meedoen? Stuur ons een mail op: info@loketoeukraïnepsn.nl

PSYGLOBAL NETWERKEVENT

Op 31 oktober 2024 organiseert PsychGlobal een netwerkmiddag voor ketenpartners in de psychosociale zorg voor Oekraïense ontheemden. Tijdens deze middag verbinden zij betrokken partijen om samen te werken aan de optimalisatie van psychische zorg. Er worden kennis en best practices gedeeld en oplossingen gezocht voor uitdagingen in de zorgketen, zodat we deze kwetsbare groep nog beter kunnen ondersteunen. Een mooie kans om met collega's uit verschillende onderdelen van de keten concrete stappen te zetten richting betere samenwerking. Interesse? Meld je aan via de knop hieronder.

Aanmelden

VERGEET DE HUISARTS NIET

We krijgen geregeld vragen over complexe situaties – zware ggz-problematiek, middelengebruik, overlast, huiselijk geweld. Meestal hebben locatiemanagement en woonbegeleiders al veel geprobeerd. Relatief vaak is dan echter de reguliere route, via de huisarts, nog niet bewandeld. Dat is een gemiste kans; een huisarts kan bijv. doorverwijzen naar een specialist die een diagnose kan stellen of naar een sociaal team van de gemeente. Daarmee kan iemand de nodige zorg krijgen. In veel gevallen blijkt dat de eerste stap naar verbetering van de situatie. Natuurlijk, niet iedereen accepteert zorg en niet alle zorg is direct beschikbaar, maar al help je door deze tip één persoon meer, dan is dat er toch één.

LAAGDREMPelige PSYCHOSOCIALE ONDERSTEUNING: VATAHA

VATAHA organiseert activiteiten die zich richten op kunsttherapie als instrument voor het verwerken van oorlogstrauma, rouw en verlies. Zo is er de Teen Art Club waar tieners samen tekenen en museumbezoeken voor ontspanning en ontspanning. Verder is er het creatieve laboratorium waar workshops worden gegeven over architectuur en kunst. Ook worden er activiteiten georganiseerd voor Oekraïense tieners. Door middel van spelletjes en creatieve oefeningen verkennen deelnemers de verschillende betekenis van 'thuis' waardoor ze in staat worden gesteld deel te nemen aan de toekomstige wederopbouw van Oekraïne. Terwijl ze nieuwe vrienden maken. Een je geïnteresseerd om activiteiten aan te bieden in jouw gemeente? Mail dan naar info@vataha.nl.

VATAHA

VRAGEN OP DE HELPDESK: ONDERSTEUNEN VAN KINDEREN

Vorige week kregen we een vraag over het ondersteunen van kinderen met psychische klachten. Vanuit meerdere scholen waren signalen gekomen dat het met een aantal kinderen op de grensovertoegang opvanglocatie niet goed ging. Bij ernstige problematiek is het natuurlijk verstandig een Oekraïense (kinder)psycholoog in te zetten, maar er zijn ook nog tools, adviezen en andere stappen, voordat je echt naar de psycholoog moet.

In onze handreiking Kind en Gezin staan tips en tools over het ondersteunen van kinderen in de opvang en hun ouders. Ook kun je lezen hoe je klachten kunt signaleren en wat het belang is van bijvoorbeeld activiteiten, taalondersteuning en het sociale netwerk.

Handreiking Kind en Gezin

VOLG ONS OP LINKEDIN

We zouden het leuk vinden als je ons volgt op LinkedIn, waar wij relevante informatie delen over PSH, maar ook terugkoppelingen en aankondigen doen over werkbezoeken, webinars, gesprekken en andere relevante activiteiten en thema's.

LinkedIn

WEGWIJZER PSYCHISCHE KLACHTEN

Hoe te handelen en verwijzen bij psychische klachten?

Naar wegwijzer

WEGWIJZER SOCIALE EN EMOTIONELE STEUN

Hoe kun je iemand het beste ondersteunen bij psychische klachten?

Naar wegwijzer

Heb je vragen over het welzijn van bewoners binnen de opvang?

Telefoonnummer tijdens kantoortijden: 088 - 662 5816.

Je kunt ook mailen naar info@loketoeukraïnepsn.nl.

Informatie, tools, webinars en trainingen m.b.t. psychosociale hulp vind je op <https://loketoeukraïnepsn.nl/>

Alle nieuwsbrieven bekijken en aanmelden? [Klik hier.](#)

Het LOOP is een samenwerkingsverband van ARC, de GGD'en, GGD GHOR Nederland, JenV, de Nederlandse ggz, het NPV, Nivel, OPORA Foundation, PsychGlobal, het RIVM, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, Nederland. We werken nauw samen met partijen als Leger des Heils, Pharos en de VNG.

Deze e-mail is verzonden aan {email}. Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich afmelden. Als u kunt ook uw gegevens, zoals uw e-mailadres, wijzigen. Voor een goede ontvangst voegt u info@loketoeukraïnepsn.nl toe aan uw adresboek.

Laposta

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 26 september 2024 09:24
Aan: [redacted]@minjenv.nl>
Onderwerp: RE: Doorstroomlocatie

Hi [redacted]

Wat een leuke nieuwe opdracht!

Ik ben er bekend mee, maar ga er niet over

[redacted] Er is een nieuwe collega aangetrokken voor de opgave statushouders. Ik zal je mail aan haar doorsturen.

Met vriendelijke groet,

[redacted] J

[redacted]
Samenleving

[redacted] J

Gemeente Velsen
Dudokplein 1, 1971 EN IJmuiden
Postbus 465, 1970 AL IJmuiden

[redacted]

https://www.velsen.nl/sites/default/files/logo_velsen.jpg.

Van: [redacted]@minjenv.nl>
Verzonden: woensdag 25 september 2024 15:15
Aan: [redacted]velsen.nl>
Onderwerp: Doorstroomlocatie

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted] [Meer informatie over waarom dit belangrijk is](#)

Hoi [redacted] J

Eerder probeerde ik je al even te bellen. Ik heb je gegevens via mijn collega [redacted] Waar ik benieuwd naar ben is of je al bekend bent met de subsidieregeling voor doorstroomlocaties die vanuit ons ministerie beschikbaar is. Ik kom graag met je in contact om te bespreken hoe het bij jullie gaat met de opgave van het huisvesten van statushouders, en of wij als ministerie jullie daarin kunnen helpen.

Mijn telefoonnummer vind je hieronder. Hopelijk tot horens!

Hartelijke groet,

[redacted] J

.....
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Migratie
Directie Regie Migratieketen
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | N24
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag
.....

[redacted]
www.rijksoverheid.nl/jenv
.....

Met recht voor iedereen
.....

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Van: [redacted]@minjenv.nl>

Verzonden: 03-07-2024 15:06

Aan:

Onderwerp: Invoering Eigen bijdrage vertalingen van voorbeeldbrieven, Q&A Mobilisatiewet Oekraïense mannen en handreiking Kind en Gezin

Beste allen,

- In aanvulling op mijn mail van maandag; de vertaalde voorbeeldbrieven voor het innen van de eigen bijdrage.
- Een set met QA's over de mobilisatiewet/consulaire dienstverlening Oekraïense mannen. Zowel voor medeoverheden als een set voor ontheemden. Verzoek aan jullie om signalen die jullie ontvangen ten aanzien van dit onderwerp, aan mij te melden via de mail (bijv. toename mannen in de leeftijdscategorie 18-60 jaar etc.).
- Handreiking kind en gezin van het LOOP. In deze handreiking meer informatie en praktische adviezen om kind en gezin zo goed mogelijk te ondersteunen.
<https://loketoeukrainepsh.nl/informatie/specifieke-zorg/handreiking-kind-en-gezin/>

Groet, [redacted]

[redacted]
[redacted]

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Nationale Opvang Organisatie Oekraïense ontheemden (NOO)
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

[redacted]
[redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Додаток 2: Зразок листа з повідомленням про власний внесок та припинення виплати грошової допомоги на прожиття, включно зі звітом про доходи

Видалити текст, виділений жовтим кольором, якщо в приймальному центрі не забезпечують харчування (=Geel gearceerde tekst verwijderen indien er op de opvanglocatie geen maaltijden worden geserveerd)

Шановний пане/шановна пані,

Наразі Ви проживаєте в притулку, що належить муніципалітету [назва муніципалітету]. Цим листом я хочу поінформувати Вас про те, що мешканці [назва/адреса приймального центру] сплачуватимуть внесок на покриття витрат притулку. Якщо у Вас є дохід, Ви до [дата] маєте сплатити внесок. [Також Ви більше не отримуватимете грошової допомоги на прожиття]. З цього листа Ви можете дізнатися про те, якими мають бути Ваші дії.

У Вас немає доходу або Ваш дохід є недостатнім? В такому разі Ви можете дізнатися з цього листа про те, якими мають бути Ваші дії.

Ви співфінансувати витрати притулку

Вам до [дата] потрібно сплатити власний внесок. Це кошти, які Ви вносите на користь свого притулку. За ці кошти органи муніципалітету зможуть покрити частину витрат на Ваш притулок, наприклад, на газопостачання, водопостачання та електропостачання. [У Вашому притулку забезпечують харчування. На нього Вам також доведеться сплачувати внесок.]

За газопостачання, водопостачання та електропостачання Ви сплачуватимете 105 євро з людини. Це стосується всіх осіб, які є старшими за 18 років і мають дохід. Ваша родина складається з двох осіб, яким уже виповнилося 18 років, та дітей? Тоді Ваша родина сплачуватиме не більше, ніж двічі по 105 євро. Це 210 євро.

Так як вам також забезпечують і харчування, вам доведеться сплачувати додаткову суму в розмірі до 242,48 євро. Навіть якщо ви не (завжди) їстимете в нас. Ваша родина складається з двох осіб, яким уже виповнилося 18 років? Тоді ви сплачуватиме не більше, ніж двічі по 242,48 євро. Це 484,96 євро.

Цей внесок Ви маєте сплачувати тому, що він є справедливішим порівняно з іншими групами осіб, як проживають на території Нідерландів, серед яких інші біженці. Шукачі притулку вже сплачують власний внесок, якщо вони мають дохід. Після сплати власного внеску у Вас залишатиметься принаймні стільки ж коштів, скільки б Ви мали, не працюючи та отримуючи лише грошову допомогу на прожиття. Ця норма буде запроваджена по всій території Нідерландів.

[Ви більше не отримуватимете грошової допомоги на прожиття, якщо у Вас є дохід з 1 липня 2024 року Ви більше не отримуватимете грошової допомоги на прожиття, якщо працюєте або отримуєте дохід в інший спосіб.]

Що вважається доходом?

Це нове правило стосується не лише доходу від працевлаштування. Перелічені нижче ситуації є визначальними в частині того, чи Вам потрібно сплачувати власний внесок [та чи Ви більше не отримуватимете грошової допомоги на прожиття]:

- Якщо джерелом Ваших заробітків є Ваша робота
- Якщо Ви отримуєте дохід за рахунок виплат по безробіттю (WW-виплат)
- Якщо Ви отримуєте виплати з тих підстав, що хворієте протягом тривалого періоду часу або не можете працювати
- Якщо Ви отримуєте надбавку

Ви маєте надавати інформацію про доходи та родину

Ви зобов'язані надавати інформацію про свої доходи та про склад своєї родини. Навіть якщо у Ваших доходах чи родині відбулися якісь зміни. Ви цієї інформації не надаєте? Тоді [Вашу грошову допомогу на прожиття можуть скасувати, й] Вам все одно доведеться сплатити власний внесок.

Ви можете заповнити прикладену форму та повернути її разом з підтверджувальними документами на таку адресу: **[адреса електронної пошти органів муніципалітету]**.

У мене немає доходів

У Вас немає доходів? Або Ви вважаєте, що у Вас недостатній рівень доходів для сплати внеску? Тоді Вам важливо повідомити про це органи муніципалітету. Це Ви можете зробити електронною поштою. Заповніть прикладену форму. Надішліть електронним листом цю форму та підтверджувальні документи, з яких випливає, що у Вас немає доходів або недостатній рівень доходів. Наприклад, виписки з банківського рахунку, зарплатні відомості або довідки про виплату надбавок. Свій електронний лист Ви можете надіслати на таку адресу: [адреса електронної пошти органів муніципалітету] з поміткою: «власний внесок **[назва/адреса приймального центру]**». Якщо Ви не впевнені, чи маєте достатній рівень доходів, або якщо у Вас виникли запитання, Ви можете зв'язатися з нами електронною поштою або телефоном за адресою/номером: **[адреса електронної пошти / номер телефону органів муніципалітету]**.

Надішліть форму з підтверджувальними документами протягом 2 тижнів з моменту отримання цього листа.

У Вас ще є запитання?

Більш детальну інформацію можна знайти на <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraine/eigen-contribution-vluchtelingen-oekraine> .. Також через сайт: refugeehelp.nl Ви можете зв'язатися з Радою у справах біженців Нідерландів (VWN).

З повагою,

Мер муніципалітету **X**

Від його імені

Співробітник **X**

Додаток: форма декларації про доходи

Ім'я: ...

Адреса: ...

Ви проживаєте разом зі своїм подружжям або зареєстрованим партнером: так/ні

Зі скількома неповнолітніми дітьми Ви проживаєте? ...

Зі скількома дорослими дітьми Ви живете? ...

У Вас є дохід? Нижче вкажіть, які види доходів у Вас були за минулий місяць.

Увага: необхідно вказати доходи всіх повнолітніх членів родини.

- Дохід від працевлаштування на території Нідерландів: € ...
- Дохід від працевлаштування за кордоном: € ...
- Дохід за рахунок виплат: € ...
- Дохід за рахунок надбавок: € ...
- Інші види доходів: € ...

У Вас немає доходу або Ваш дохід є недостатнім? Тоді вкажіть також і наведені вище дані. Якщо доходу за одним з наведених вище рядків у Вас немає, вкажіть «€ 0,00».

Щодо всіх джерел доходів прикладайте документи, які підтверджують, що Ви отримуєте такий дохід. Це можуть бути виписки з банківського рахунку, зарплатні відомості, страхові документи. Якщо Ви доходів не отримуєте або їхній рівень є недостатнім, важливо, аби надіслали документи, що це підтверджують.

Знайте нижче, які документи Ви приклали:

...

...

Чи існують інші чинники, які органам муніципалітету важливо буде знати під час розрахунку розміру Вашого внеску? ...

Додаток 3: Зразок листа з ухвалою про сплату власного внеску

Видалити текст, виділений жовтим кольором, якщо в приймальному центрі не забезпечують харчування (=Geel gearceerde tekst verwijderen indien er op de opvanglocatie geen maaltijden worden geserveerd)

Шановний пане/шановна пані,

Наразі Ви проживаєте в притулку, що належить муніципалітету **[назва муніципалітету]**. Цим листом доводжу до Вашого відома, що з **[дата]** Ви повинні сплачувати внесок на покриття витрат на газопостачання, водопостачання та електропостачання**[, а також на харчування, яким забезпечують у Вашому приймальному центрі]**. **[Також з [дата] Ви більше не отримуватимете грошової допомоги на прожиття.]** Присвячую я цей лист такому.

Ви маєте сплачувати внесок

Наші дані вказують на те, що Ви **[разом зі своїм партнером та X неповнолітньою(-німи) дитиною(дітьми)]** проживаєте за адресою: **[адреса приймального центру]**. Притулок **[та грошову допомогу на прожиття]** Ви отримуєте від муніципалітету. Оскільки Ви маєте достатній рівень доходів, Ви маєте сплачувати власний внесок. Його ми розраховуємо на основі таких даних: **[додайте персональні дані]**

- ☒ Дохід від працевлаштування на території Нідерландів: € ...
- ☒ Дохід від працевлаштування за кордоном: € ...
- ☒ Дохід за рахунок виплат: € ...
- ☒ Дохід за рахунок надбавок: € ...
- ☒ Інші види доходів: € ...

Вартість користування газом, водою та електроенергією в цьому приймальному центрі оплачує муніципалітет. Згідно зі статтею 8 Положення «Про прийом переміщених осіб з України» кожен, хто має дохід, зобов'язаний, як правило, оплачувати витрати на газопостачання, водопостачання та електропостачання. **[У Вашому приймальному центрі також забезпечується харчування, і Ви можете ним насолоджуватися. На нього Ви також маєте сплачувати внесок.]**

Внесок до сплати

Починаючи з **[дата]**, за газопостачання, водопостачання та електропостачання Ви маєте сплачувати **[105 євро/210 євро]** на місяць.

Крім того, з **[дата]** **[до! 242,48 євро / 484,96 євро]** на місяць Ви маєте сплачувати за харчування, що забезпечується у Вашому приймальному центрі.

Загалом Ви маєте сплачувати **[сума X]**.

Порядок сплати

Щомісяця відповідну суму Ви маєте переказувати на банківський рахунок муніципалітету. Ці кошти мають бути переказані щонайпізніше **[протягом 6 тижнів після місяця, за який Ви маєте здійснити платіж, тобто:] [дата]**. Банківський рахунок, на який Вам потрібно переказувати кошти:

[банківські реквізити органів муніципалітету]
[ovv X]

Також Ви можете домовитися з органами муніципалітету про те, щоб вони автоматично списували відповідну суму з Вашого рахунка. Заповніть прикладену форму.

Ви можете заявити заперечення проти цього рішення

Ви вважаєте, що Ви не маєте сплачувати власного внеску? Наприклад, через те, що в такому разі у Вас залишатиметься недостатньо грошей на життя? Тоді Ви можете заявити заперечення. Це має

бути зроблено протягом 6 тижнів з моменту отримання цього листа. Надішліть своє письмове заперечення разом з копією цього листа на таку адресу:

[адреса відділу розгляду заперечень муніципалітету]

Що собою представляє письмове заперечення?

В письмовому запереченні Вам потрібно зазначити, чому саме Ви не згодні з цим рішенням. У письмовому запереченні Ви маєте чітко зазначити, який рівень доходів та витрат у Вас щомісяця. Ви маєте надіслати всі документи, які підтверджують, що у Вас недостатній рівень доходів або (великий) інший фінансовий тягар, наприклад, банківські виписки, зарплатні відомості. Ви цього не розумієте чи у Вас виникли з цього приводу запитання? Зв'яжіться з **[контактна особа органів муніципалітету]**.

Якщо Ви заявите заперечення, наслідки прийняття рішення призупинені не будуть. Це означає, що Ви все ще маєте вчасно виконувати своє платіжне зобов'язання.

Тимчасове забезпечення

Подання письмового заперечення відкладальної дії не має. Це означає, що рішення, проти якого Ви заявляєте заперечення, залишається в силі, доки не буде прийняте рішення за Вашим запереченням. Запобігти цьому Ви можете, звернувшись до адміністративного суду з клопотанням про застосування тимчасового забезпечення. Його подання не є безкоштовним. Для отримання додаткової інформації про вартість та умови подання перейдіть на сторінку:

<https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Rechtsgebieden/Bestuursrecht/Procedures/Paginas/Voorlopig-voorziening.aspx>

У Вас ще є запитання?

Більш детальну інформацію можна знайти на <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/eigen-contribution-vluchtelingen-oekraïne> .. Також через сайт: refugeehelp.nl Ви можете зв'язатися з Радою у справах біженців Нідерландів (VWN).

З повагою,

Мер муніципалітету **X**

Від його імені

Співробітник **X**

Додаток 4: Зразок листа про наміри запровадити власний внесок

Видалити текст, виділений жовтим кольором, якщо в приймальному центрі не забезпечують харчування (=Geel gearceerde tekst verwijderen indien er op de opvanglocatie geen maaltijden worden geserveerd)

Шановний пане/шановна пані,

Наразі Ви проживаєте в притулку, що належить муніципалітету **[назва муніципалітету]**. Цим листом інформуємо Вас про свій намір зобов'язати Вас з **[дата]** сплачувати внесок на покриття витрат на газопостачання, водопостачання та електропостачання**[, а також на харчування, яким забезпечують у Вашому приймальному центрі]**. **[Також з [дата] Ви більше не отримуватимете грошової допомоги на прожиття.]**

Таким є намір.

Це означає, що Ви матимете можливість відреагувати на цей намір до того, як органи муніципалітету винесуть остаточне рішення.

Ви маєте сплачувати внесок

Наші дані вказують на те, що Ви **[разом зі своїм партнером та X неповнолітньою(-німи) дитиною(дітьми)]** проживаєте за адресою: **[адреса приймального центру]**. Притулок **[та грошову допомогу на прожиття]** Ви отримуєте від муніципалітету. Вартість користування газом, водою та електроенергією в цьому приймальному центрі оплачує муніципалітет. Кожен, хто може це зробити, повинен брати участь у витратах на користування газом, водою та електроенергією. **[У Вашому приймальному центрі забезпечується харчування, і Ви можете ним насолоджуватися. Нанього Ви також маєте сплачувати внесок.]**

Оскільки Ви маєте достатній рівень доходів, Ви маєте сплачувати власний внесок. Його ми розраховуємо на основі таких даних: **[додайте персональні дані]**

- ☒ Дохід від працевлаштування на території Нідерландів: € ...
- ☒ Дохід від працевлаштування за кордоном: € ...
- ☒ Дохід за рахунок виплат: € ...
- ☒ Дохід за рахунок надбавок: € ...
- ☒ Інші види доходів: € ...

Розмір передбачуваного внеску

Ми маємо намір, починаючи з **[дата]**, зобов'язати Вас сплачувати за газопостачання, водопостачання та електропостачання **[105 євро/210 євро]** на місяць.

Крім того, ми маємо намір з **[дата]** зобов'язати Вас сплачувати **[до! 242,48 євро / 484,96 євро]** на місяць за харчування, що забезпечується у Вашому приймальному центрі.

Загалом це **[сума X]**.

Чому ми хочемо встановити власний внесок

Цей внесок ми просимо сплачувати тому, що він є справедливішим порівняно з іншими групами осіб, як проживають на території Нідерландів, серед яких інші біженці. Шукачі притулку вже сплачують власний внесок, якщо вони мають дохід. Після сплати власного внеску у Вас залишатиметься принаймні стільки ж коштів, скільки б Ви мали, не працюючи та отримуючи лише грошову допомогу на прожиття.

Ви можете відреагувати на цей намір

Ви з цим наміром не погоджуєтесь? Або у Вас виникли щодо цього наміру запитання? Тоді Ви можете відреагувати протягом **двох тижнів** з моменту отримання цього листа. Свою відповідь в письмовій формі Ви можете надіслати на таку адресу:

[адреса відділу вивчення громадської думки муніципалітету]

Також на цей намір Ви можете відреагувати й в усній формі. Для цього Вам потрібно попередньо записатися на прийом. З цією метою Ви можете зв'язатися з **[контактна особа органів муніципалітету]**.

В своїй відповіді Ви можете зазначити таке:

- Чому саме Ви не погоджується з цим наміром.
- Які доводи у Вас є на підтримку своєї позиції?
- Які відомості чи документи Ви вважаєте доречними для оцінки Вашої відповіді. Надішліть або візьміть ці відомості чи документи з собою.

Після Вашої відповіді

Отримавши Вашу, органи муніципалітету її розглянуть. Після цього органи муніципалітет винесуть остаточне рішення про встановлення власного внеску. Остаточне рішення в письмовій формі Ви отримаєте в найкоротші строки.

У Вас ще є запитання?

Більш детальну інформацію можна знайти на <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraine/eigen-contribution-vluchtelingen-oekraine> .. Також через сайт: www.refugeehelp.nl Ви можете зв'язатися з Радою у справах біженців Нідерландів (VWN).

З повагою,

Мер муніципалітету **X**

Від його імені

Співробітник **X**

Приложение 2: Пример типового письма с объявлением о личном взносе и прекращении выплаты пособия на проживание – включая декларацию о доходах

Выделенный желтым текст убрать, если в пункте размещения не предоставляется питание (=Geel gearceerde tekst verwijderen indien er op de opvanglocatie geen maaltijden worden geserveerd)

Уважаемый господин/госпожа,

Вы проживаете в настоящий момент в пункте размещения муниципального района **[название муниципального района]**. Настоящим письмом информирую вас, что все, проживающие в вашем пункте **[название/адрес пункта размещения]** будут платить личный взнос («eigen bijdrage») в покрытие расходов на проживание. Начиная с **[дата]** вы должны будете платить взнос, если у вас есть доходы. **[И в данном случае вы не будете больше получать пособия на проживание, т.н. «leefgeld»]**. В данном письме изложено, что вам следует делать.

Если у вас нет дохода или доходы недостаточны? Далее в данном письме написано, что вам следует делать.

Вы будете платить взнос в расходы на проживание

Начиная с **[дата]** вы будете платить личный взнос. Эта сумма предназначена для покрытия (части) расходов, связанных с вашим проживанием. За счет этой суммы муниципалитет сможет покрывать часть расходов в связи с вашим проживанием, например, платить за газ, воду и электричество. **[В вашем пункте вам предоставляют питание. И за питание вам придется (частично) платить.]**

За коммунальные расходы – газ, воду и электричество – вы будете вносить сумму в размере 105, евро на одного человека в месяц. Это относится ко всем лицам старше 18 лет, получающим доходы. Если ваша семья состоит, например, из двух взрослых возраста 18 лет и старше и детей? Тогда ваша семья будет платить максимально 2x105 евро, или в целом 210 евро.

Если в вашем пункте предоставляют питание, вы должны будете платить дополнительно сумму в размере максимально 242,48 евро на человека, даже и в случае, если вы не (всегда) пользуетесь этим питанием. Если ваша семья состоит, например, из двух взрослых возраста 18 лет и старше и детей? Тогда ваша семья будет платить максимально 2x242,48 евро, или в целом 484,96 евро.

Вы должны будете платить часть этих расходов, поскольку это справедливо по отношению к другим группам в Нидерландах, например, беженцам из других стран. Все подавшие на убежище лица платят личный взнос в покрытие расходов, если у них есть доходы. После уплаты этого личного взноса у вас останутся чистыми минимально столько же денег, как и в случае, если вы не будете работать и будете получать пособие на проживание. Это правило будет введено по всей стране.

[Вы не будете больше получать пособия на проживание, если у вас есть доход

С 1 июля 2024 вы не будете больше получать пособия на проживание, если у вас есть работа или вы получаете иной доход.]

Что считается доходом?

Для применения этого нового правила доходом считается не только доход от работы. Уплачивать личный взнос придется также и в следующих ситуациях **[когда вы также не будете получать пособия на проживание]**:

- Если вы получаете заработную плату, потому что у вас есть работа
- Если вы получаете доход за счет Пособия по безработице (так называемого пособия WW)
- Если вы получаете пособие по длительной нетрудоспособности или инвалидности
- Если вы получаете льготы и доплаты

Вы обязаны предоставить информацию о своих доходах и составе семьи

Вы обязаны предоставить информацию о своих доходах и составе семьи, включая информацию обо всех изменениях в них. Что произойдет, если вы не предоставите данную информацию? Тогда вам **[могут прекратить выплачивать пособие на проживание и]** в этом случае вам также придется платить личный взнос.

Для сообщения информации вы можете заполнить прилагаемую форму и вместе с необходимыми подтверждающими документами отправить по электронной почте в муниципалитет: **[адрес электронной почты муниципалитета]**.

У меня нет дохода

У вас нет дохода? Или вы считаете, что вашего дохода недостаточно, чтобы платить взнос в покрытие расходов? В этом случае важно сообщить об этих фактах в ваш муниципалитет. Это можно сделать по электронной почте. Заполните прилагаемую форму. Приложите ее к вашему электронному сообщению, вместе с необходимыми документами, подтверждающими, что у вас нет доходов или ваши доходы недостаточны. Такими документами могут быть, например, выписки с банковского счета, ведомости заработной платы («loonstrookjes») или выписки с указанием перечисленных вам льгот и доплат. Отшлите электронное сообщение по адресу: **[адрес электронной почты муниципалитета]**, с указанием в качестве предмета «eigen bijdrage» (личный взнос) **[название/адрес пункта размещения]**". Если вы сомневаетесь, достаточен ли ваш доход, или у вас есть другие вопросы, вы можете связаться муниципалитетом по электронной почте или по телефону **[адрес электронной почты и телефон муниципалитета]**.

Просьба отправить форму и подтверждающие документы в течение 2х недель с даты данного письма.

У вас остались вопросы?

Более подробная информация приведена в <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/eigen-contribution-vluchtelingen-oekraïne>. Вы можете также обратиться в организацию помощи беженцам VluchtelingenWerk Nederland (VWN) через refugeehelp.nl.

С уважением,

Мэр муниципального района X

От его имени,

Сотрудник X

Приложение: форма декларации доходов

Фамилия, имя: ...

Адрес: ...

Проживаете ли вы совместно с супругом/супругой или зарегистрированным партнером: да/нет

Сколько несовершеннолетних детей проживают вместе с вами? ...

Сколько совершеннолетних детей проживают вместе с вами? ...

Есть ли у вас доходы? Укажите ниже, какие доходы вы получали в прошлом месяце.

Внимание: вы должны указать доходы всех совершеннолетних членов вашей семьи.

- Доходы за счет работы в Нидерландах: € ...
- Доходы за счет работы за рубежом: € ...
- Доходы за счет пособия: € ...
- Доходы за счет льгот и доплат и льгот: € ...
- Прочие виды доходов: € ...

У вас нет доходов или они недостаточны? Просьба и в этом случае заполнить предыдущие строки. Если у вас нет доходов по перечисленным выше категориям, просьба указать "€ 0" в этих строках.

По всем источникам доходов просьба приложить документы, которые подтверждают, что вы эти доходы получаете. Такими документами могут быть выписки со счета, подтверждения выплаты страховки итп. Если у вас нет доходов или эти доходы недостаточны, важно предоставить документы, подтверждающие эти факты.

Укажите ниже, какие документы вы прилагаете:

...

...

Есть ли другие факторы, которые могут оказаться важными для муниципалитета при расчете вашего личного вноса? ...

Приложение 3: Пример типового письма с решением **взять личный взнос**

Выделенный желтым текст убрать, если в пункте размещения не предоставляется питание (=Geel gearceerde tekst verwijderen indien er op de opvanglocatie geen maaltijden worden geserveerd)

Уважаемый господин/госпожа,

Вы проживаете в настоящий момент в пункте размещения муниципального района **[название муниципального района]**. Настоящим письмом информирую вас, что вы, начиная с **[дата]** должны будете платить взнос в покрытие расходов на газ, воду и электричество **[и на питание, которое предоставляют вам в вашем пункте размещения]**. **[И в данном случае вы не будете больше получать пособия на проживание, т.н. «leefgeld»]**. В данном письме я подробно разьясню вам данную ситуацию.

Вы должны платить личный взнос в покрытие расходов

Из имеющейся у нас информации следует что вы **[совместно с вашим партнером и одним или несколькими (количество) несовершеннолетними детьми]** проживаете в **[адрес пункта размещения]**. Муниципалитет предоставляет вам жилье **[и пособие на проживание]**. Поскольку вы получаете достаточно дохода, вы должны платить личный взнос в покрытие расходов на ваше проживание. Этот вывод основан на следующих данных: **[добавить личные данные]**

- ☒ Доходы за счет работы в Нидерландах: € ...
- ☒ Доходы за счет работы за рубежом: € ...
- ☒ Доходы за счет пособия: € ...
- ☒ Доходы за счет льгот и доплат и льгот: € ...
- ☒ Прочие виды доходов: € ...

Муниципалитет платит коммунальные расходы – за пользование газом, водой и электричеством в данном пункте размещения. Согласно статье 8 Регламента по приему беженцев с Украины каждый, кто получает доходы, в принципе должен платить часть коммунальных расходов, таких как плата за пользование газом, водой и электричеством. **[В вашем пункте вам предоставляют питание. И за питание вам придется (частично) платить.]**

Размер личного взноса

Начиная с **[дата]**, вы должны будете платить ежемесячно сумму в **[105,-/€210,- евро]** за пользование газом, водой и электричеством.

Кроме того, начиная с **[дата]**, вы должны будете платить ежемесячно сумму в **[максимально! €242,48 / €484,96 евро]** за питание, которое вам предоставляют в вашем пункте размещения.

Всего вы должны будете платить в месяц **[сумма X]**.

Способ оплаты

Вы должны будете ежемесячно перечислять данную сумму на банковский счет муниципалитета. Сумма должна быть перечислена **[в течение 6 недель после того месяца, за который вы должны будете заплатить, то есть:]** не позднее **[дата]**. Реквизиты банковского счета, на который перечисляется платеж:

[реквизиты счета муниципалитета]
[с указанием назначения платежа X]

Вы также можете договориться с вашим муниципалитетом о том, что сумма будет автоматически списываться с вашего счета. Просьба заполнить для этого прилагаемую форму.

Вы можете обжаловать данное решение

Вы считаете, что не должны платить личный взнос в покрытие расходов? Например, если у вас в этом случае останется недостаточно средств на жизнь? Тогда вы можете обжаловать данное

решение. Срок для подачи жалобы – в течение 6 недель с даты данного письма. Просьба отправить вашу жалобу, вместе с копией данного письма, по следующему адресу:

[адрес муниципального отдела по рассмотрению жалоб]

Как выглядит письмо с жалобой?

В письме с жалобой вы указываете, почему вы не согласны с данным решением. Четко укажите в вашем письме, какие у вас месячные доходы и расходы. Приложите все документы, подтверждающие, что ваши доходы недостаточны или имеются прочие (высокие) расходы. Такими документами могут быть, например, выписки с банковского счета, ведомости заработной платы, итп. Вы не поняли, что вам следует делать, или у вас есть вопросы по этому поводу? Просьба связаться в данном случае с **[контактные данные муниципалитета]**.

Факт подачи жалобы не приостанавливает решения об уплате взноса, то есть и в этом случае вы должны будете продолжать уплачивать этот взнос (до принятия решения по вашей жалобе).

Срочные меры

Факт подачи жалобы не имеет отлагательного действия для ваших обязательств по уплате личного взноса. Это означает, что соответствующее решение, которое вы опротестуете, остается в силе до принятия по нему окончательного решения. Чтобы в течение времени, пока не принято решение по жалобе, не платить, вы можете запросить в административном суде принятия срочных мер. Вам нужно будет в данном случае уплатить судебную пошлину. Более подробная информация о расходах и условиях приведена на <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Rechtsgebieden/Bestuursrecht/Procedures/Paginas/Voorlopig-voorziening.aspx>

У вас остались вопросы?

Более подробная информация приведена в <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraine/eigen-contribution-vluchtelingen-oekraine>. Вы можете также обратиться в организацию помощи беженцам VluchtelingenWerk Nederland (VWN) через refugeehelp.nl.

С уважением,

Мэр муниципального района **X**

От его имени,

Сотрудник **X**

Приложение 4: Пример типового письма о намерении взимать личный взнос

Выделенный желтым текст убрать, если в пункте размещения не предоставляется питание (=Geel gearceerde tekst verwijderen indien er op de opvanglocatie geen maaltijden worden geserveerd)

Уважаемый господин/госпожа,

Вы проживаете в настоящий момент в пункте размещения муниципального района **[название муниципального района]**. Настоящим письмом информируем вас о нашем намерении, которое состоит в том, что вы, начиная с **[дата]** должны будете платить взнос в покрытие расходов на газ, воду и электричество **[и на питание, которое предоставляют вам в вашем пункте размещения]**. **[И в данном случае вы не будете больше получать пособия на проживание, т.н. «leefgeld»]**.

Это является намерением.

Это означает, что у вас есть возможность отреагировать на данное намерение, прежде чем муниципалитет примет окончательное решение.

Вы должны платить личный взнос в покрытие расходов

Из имеющейся у нас информации следует что вы **[совместно с вашим партнером и одним или несколькими (количество) несовершеннолетними детьми]** проживаете в **[адрес пункта размещения]**. Муниципалитет предоставляет вам жилье **[и пособие на проживание]**. Муниципалитет платит коммунальные расходы – за пользование газом, водой и электричеством в данном пункте размещения. Каждый, кто в состоянии это делать, должен платить часть коммунальных расходов, таких как плата за пользование газом, водой и электричеством. **[В вашем пункте вам предоставляют питание. И за питание вам придется (частично) платить.]**

Поскольку вы получаете достаточно дохода, вы должны платить личный взнос в покрытие расходов на ваше проживание. Этот вывод основан на следующих данных: **[добавить личные данные]**

- ☛ Доходы за счет работы в Нидерландах: € ...
- ☛ Доходы за счет работы за рубежом: € ...
- ☛ Доходы за счет пособия: € ...
- ☛ Доходы за счет льгот и доплат и льгот: € ...
- ☛ Прочие виды доходов: € ...

Размер личного взноса, который мы намерены вам установить

Мы намерены взимать с вас, начиная с **[дата]** ежемесячный взнос в размере **[€105,-/€210,-]** за пользование газом, водой и электричеством.

Кроме того, начиная с **[дата]**, мы намерены взимать с вас ежемесячно сумму в **[максимально! €242,48 / €484,96 евро]** за питание, которое вам предоставляют в вашем пункте размещения.

Всего вы должны будете платить в месяц **[сумма X]**.

Почему мы хотим установить для вас личный взнос

Мы просим вас платить личный взнос, поскольку это справедливо по отношению к другим группам в Нидерландах, например, беженцам из других стран. Все подавшие на убежище лица платят личный взнос в покрытие расходов, если у них есть доходы. После уплаты этого личного взноса у вас останется чистыми минимально столько же денег, как и в случае, если вы не будете работать и будете получать пособие на проживание.

Вы можете отреагировать на это намерение

Вы не согласны с данным намерением? Или у вас есть по нему вопросы? Тогда у вас есть возможность в течение **двух недель** после даты данного письма отреагировать на него. Вашу письменную реакцию отправляйте по адресу:

[адрес муниципального отдела по вопросам определения позиции]

Вы также можете отреагировать на данное намерение в устном виде. Для этого вам надо вначале записаться на прием. Вы можете для этого связаться с **[контактные данные муниципалитета]**.

Просьба указать в вашей реакции следующее:

- Почему вы не согласны с данным намерением.
- Какие аргументы вы приводите в защиту вашей позиции.
- Какую информацию вы считаете важной для оценки вашей реакции. Просьба приложить данную информацию и/или документы к вашему письму или взять их с собой на прием.

После вашей реакции

После получения вашей реакции муниципалитет оценит ее. После чего муниципалитет примет окончательное решение о том, взимать ли с вас личный взнос или нет. Вы получите письменный ответ в как можно более короткие сроки.

У вас остались вопросы?

Более подробная информация приведена в <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraine/eigen-contribution-vluchtelingen-oekraine>. Вы можете также обратиться в организацию помощи беженцам VluchtelingenWerk Nederland (VWN) через refugeehelp.nl.

С уважением,

Мэр муниципального района **X**

От его имени,

Сотрудник **X**

Annex 2: Model letter for the introduction of the personal contribution and discontinuation of the living allowance – including statement of income

Please delete the hatched text if the shelter does not serve meals

Dear Sir, Madam,

You live in a shelter of the Municipality of **[name of Municipality]**. In this letter I inform you that occupants of **[name/address of shelter]** will be required to pay a contribution for the shelter costs. If you have income, you will need to pay a contribution from **[date]**. **[Also, you will no longer receive a living allowance]**. This letter describes what you have to do.

If you have no income or your income is too low, you will read what you have to do below.

You will have to pay for the shelter

You will pay a personal contribution from **[date]**. This is the amount you pay for your shelter. The Municipality will use this money to pay part of the shelter costs, including gas, water and electricity. **[Your shelter serves meals. You will have to pay for the meals, too.]**

You will pay €105 per person for gas, water and electricity. Every occupant who has income and is 18 or older will have to pay this amount. Does your family consist of two persons of 18 or older and children? Your family will pay no more than twice the amount of €105, which is €210.

Because your shelter serves meals, you will have to pay an extra maximum amount of €242.48, even if you do not take the meals or do not take them all the time. Does your family consist of two persons of 18 or older? Your family will pay no more than twice the amount of € 242.48, that is €484.96.

You will have to pay this contribution because it is fair to other groups in the Netherlands, such as other refugees. Asylum seekers who have income already pay a personal contribution. After you have paid your personal contribution, you will have as much money as in the situation where you would not have a job and receive a living allowance. This will be introduced across the Netherlands.

[You will no longer receive a living allowance if you have income

You will no longer receive a living allowance from 1 July 2024 if you have a job or receive income from another source.]

What counts as income?

Not only income from work will be counted under this new rule. Whether you will have to pay a personal contribution **[and stop receiving a living allowance]** will be based on the following situations:

- If you earn money because you have a job
- If you receive income from an unemployment benefit
- If you receive a benefit because you are ill or unable to work for a long time
- If you receive an allowance

You need to provide information about your income and family

You need to provide information about your income and the composition of your family. Also when your income or family changes. Do you fail to provide the information? **[Your living allowance may then be cancelled and]** you will have to pay the personal contribution.

Please fill in the form that is sent with this letter and return it together with the supporting documents to: **[email of Municipality]**.

I have no income

You have no income? Or do you think that your income is too low to pay the contribution? Then you must let the Municipality know. You can do this by email. Fill in the form sent with this letter. Email the form and documents showing that you have no income or your income is too low, for example bank statements, wage slips or allowance statements. You can send your email to: **[email of Municipality]** and type "personal contribution **[name/address of shelter]**" in the subject line. Are you not sure if you have enough income or do you have questions? Please send an email to **[email of Municipality]** or call us on **[telephone number of Municipality]**.

Please email the form and supporting documents within 2 weeks of the date of this letter.

Do you have questions?

For more information, go to <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oukrajne/eigen-bijdrage-vluchtelingen-oukrajne>. You can also contact VluchtelingenWerk Nederland (VWN) on refugeehelp.nl.

Kind regards,

Mayor of the Municipality of **X**

On their behalf,

Assistant **X**

Annex: income form

Name: ..

Address: ..

Do you live together with your husband, wife or registered partner: yes/no

How many children under 18 live with you? ..

How many children aged 18 or older live with you? ..

Do you have an income? Please indicate the types of income that you received in the past month.

Note: you need to indicate the income of all family members aged 18 or older.

- Income from work in the Netherlands: €.....
- Income from work abroad: €.....
- Income from a benefit: €.....
- Income from an allowance: €.....
- Other types of income: €.....

Do you have no income or is your income too low? Please fill in the above details as well. Fill in "€0" for every source from which you have no income.

Add documents for all sources of income showing that you receive this income. These documents can be bank statements, wage slips and insurance documents. If you have no income or your income is too low, you must send documents that prove this.

Please indicate below the documents that you have added:

..

..

Are there any other details that the Municipality needs to know to calculate your personal contribution?

..

Annex 3: Model letter for the introduction of the personal contribution

Please delete the hatched text if the shelter does not serve meals.

Dear Sir, Madam,

You live in a shelter of the Municipality of **[name of municipality]**. In this letter I inform you that from **[date]** you will be required to pay for the costs of gas, water and electricity **[and for the meals that your shelter serves]**. **[Also, you will no longer receive a living allowance from [date].]** In this letter I give you more information.

You need to pay a contribution

Our database shows that you live **[with your partner/partner and X child or children]** at **[address of shelter]**. You receive shelter **[and a living allowance]** from the Municipality. Because your income is high enough, you will have to pay a personal contribution. This is based on the following details: **[add personal details]**

- ☒ Income from work in the Netherlands: €.....
- ☒ Income from work abroad: €.....
- ☒ Income from a benefit: €.....
- ☒ Income from an allowance: €.....
- ☒ Other types of income: €.....

The Municipality pays for the gas, water and electricity that you use in this shelter. Article 8 of the Scheme for the Reception of Displaced Persons from Ukraine states that everybody who has income in principle needs to pay for the costs of the use of gas, water and electricity. **[Your shelter also serves meals that you can take. You will have to pay for the meals, too.]**

Contribution

You will have to pay **[€105/€210]** per month for gas, water and electricity from **[date]**.

From **[date]**, you will also have to pay **[a maximum amount of €242,48 / €484,96]** per month for the meals that your shelter serves.

You will have to pay **[X amount]** in total.

Payment method

You will need to transfer the money to the bank account of the Municipality each month. The Municipality must have received your payment **[within 6 weeks after the month for which you have to pay, that is]** on **[date]**. This is the bank account number to which you have to transfer the money:

[bank details of the Municipality]
[stating X]

You can also ask the Municipality to automatically withdraw the money from your account. If you want to do this, please fill in the form that is sent with this letter.

You can object to this decision

Do you think that you do not need to pay a contribution? For example, because you will not have enough money left to sustain yourself? In that case, you can file an objection. You have to do this within 6 weeks of the date of this letter. Send your letter of objection and a copy of this letter to the following address:

[address details of the complaints department of the Municipality]

What is a letter of objection?

In a letter of objection you write why you do not agree with this decision. Please indicate clearly how much income and how many expenses you have each month. Send all documents that show that your income is too low or that you have high costs. These documents can be bank statements and wage slips.

Is there anything that you do not understand? Or do you have questions? Please contact **[contact of Municipality]**.

If you object, the consequences of the decision will not be suspended. This means that you will have to pay in time.

Preliminary relief

If you submit an objection, the decision will not be suspended. That means that the decision that you object to remains valid until your objection has been decided on. You can prevent this by asking to administrative court to order preliminary relief. You have to pay for this. For more information about the charges and conditions, go to <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Rechtsgebieden/Bestuursrecht/Procedures/Paginas/Voorlopig-voorziening.aspx>

Do you have questions?

For more information, go to <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oukrajne/eigen-bijdrage-vluchtelingen-oukrajne>. You can also contact VluchtelingenWerk Nederland (VWN) on refugeehelp.nl.

Kind regards,

Mayor of the Municipality of **X**

On their behalf,

Assistant **X**

Annex 4: Model letter to announce the intended introduction of a personal contribution

Please delete the hatched text if the shelter does not serve meals.

Dear Sir, Madam,

You live in a shelter of the Municipality of **[name of Municipality]**. In this letter we inform you that we intend to charge a contribution for the costs of gas, water and electricity **[and for the meals that your shelter serves]** from **[date]**. **[Also, you will no longer receive a living allowance from [date].]**

This is an intention.

This means that you have the opportunity to respond to this intention before the Municipality makes a decision.

You need to pay a contribution

Our database shows that you live **[with your partner/partner and X child or children]** at **[address of shelter]**. You receive shelter **[and a living allowance]** from the Municipality. The Municipality pays for the gas, water and electricity that you use in this shelter. Everybody who has enough income needs to pay for the costs of gas, water and electricity. **[Your shelter serves meals that you can take. You will have to pay for the meals, too.]**

Because your income is high enough, you will have to pay a personal contribution. This is based on the following details: **[add personal details]**

- ☒ Income from work in the Netherlands: €.....
- ☒ Income from work abroad: €.....
- ☒ Income from a benefit: €.....
- ☒ Income from an allowance: €.....
- ☒ Other types of income: €.....

Amount of the intended contribution

We intend to charge **[€105/€210]** per month for gas, water and electricity from **[date]**.

We also intend to charge **[a maximum amount of €242,48 / €484,96]** per month **[date]** for the meals that your shelter serves.

This is **[X amount]** in total.

Why we intend to charge a personal contribution

We charge this contribution because it is fair to other groups in the Netherlands, such as other refugees. Asylum seekers who have income already pay a personal contribution. After you have paid your personal contribution, you will have as much money as in the situation where you would not have a job and receive a living allowance.

You can respond to this intention

Do you disagree with this intention? Or do you have questions about it? Please respond within **two weeks** of the date of this letter. You can send your written response to:

[address details of Municipality Response Department]

You can also respond orally. You have to make an appointment for an oral response. Please contact **[contact of Municipality]**.

Please include the following information in your response:

- ☒ Why you disagree with this intention.
- ☒ Proof for why you disagree with this intention.
- ☒ The information or documents that you think are relevant for assessing your response. Send or bring this information or these documents.

After your response

Once the Municipality has received your response, it will assess it. The Municipality will then make a final decision about charging a personal contribution. You will receive the final decision as soon as possible in writing.

Do you have questions?

For more information, go to <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oukrajne/eigen-bijdrage-vluchtelingen-oukrajne>. You can also contact VluchtelingenWerk Nederland (VWN) on refugeehelp.nl.

Kind regards,

Mayor of the Municipality of **X**

On their behalf,

Assistant **X**

QA's Mobilisatiewet voor (o.a.) medeoverheden/betrokken organisaties ter beantwoording van vragen

Inhoud

Q: Wat betekent de Mobilisatiewet voor Oekraïense mannen tussen de 18-60 jaar die buiten Oekraïne verblijven?	2
Q: Wat als een Oekraïense man al in Nederland tijdelijke bescherming geniet en zijn paspoort verloopt? Heeft deze man dan nog recht op opvang in Nederland en mag hij nog werken?	2
Q: Kan een Oekraïense man die naar Nederland komt met een verlopen paspoort nog tijdelijke bescherming krijgen?	3
Q: Wat als een Oekraïense man geen (identiteits-)documenten (meer) heeft en vraagt om tijdelijke bescherming in Nederland?	3
Q: Wat gebeurt er als een Oekraïense man met tijdelijke bescherming in Nederland zijn (geldige) identiteitsdocument kwijtraakt (bijvoorbeeld vanwege diefstal)?	3
Q: Is het voor een Oekraïense man met tijdelijke bescherming in Nederland mogelijk om zonder geldig identiteitsdocument een bankrekening te openen of te behouden?	4
Q: Hoe kan een Oekraïense man van tussen de 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming blijven reizen als zijn paspoort is vervallen?	4
Q: Heeft het wel of niet registreren van de militaire status consequenties voor de verlenging van rijbewijzen van de Oekraïense mannen in dienstplichtige leeftijd?	4
Q: Gaat Nederland Oekraïense mannen in dienstplichtige leeftijd uitleveren c.q. gedwongen laten terugkeren naar Oekraïne?	4
Q: Kunnen mannen in dienstplichtige leeftijd worden aangehouden als zij het Oekraïense consulaat betreden? Geldt het consulaat als Oekraïens grondgebied, en kan het consulaat iemand uitleveren?	5

Q: Wat betekent de Mobilisatiewet voor Oekraïense mannen tussen de 18-60 jaar die buiten Oekraïne verblijven?

Op 18 mei 2024 is de Oekraïense Mobilisatiewet aangescherpt. Een element onder de militaire dienstplicht is de registratie van burgers bij de Oekraïense militaire autoriteiten. De Oekraïense autoriteiten verzoeken Oekraïense mannen in het buitenland tussen 18-60 jaar om hun militaire status te registreren. Zij worden door de Oekraïense autoriteiten gevraagd om hun persoonlijke gegevens bij te werken bij het Oekraïense Ministerie van Defensie via de app Reserv+ (iOS, Android). Of bijgewerkte informatie te delen voor consulaire registratie bij de Oekraïense ambassade (in Nederland). De Oekraïense autoriteiten hebben laten weten dat vanaf 16 juni 2024 de consulaire diensten (bijvoorbeeld een paspoort) alleen nog beschikbaar zijn voor de mannen die hun gegevens hebben bijgewerkt en een digitaal militair registratiedocument (certificaat met een QR-code) hebben gegeneerd. De Oekraïense autoriteiten hebben aangegeven dat een militaire registratie ook in Oekraïne kan bij territoriale rekruterings- en sociale ondersteuningscentra. Mannen zonder biometrisch paspoort kunnen van de Oekraïense autoriteiten een "Laissez-passer" of een certificaat voor terugkeer naar Oekraïne krijgen. Meer informatie is te vinden op: <https://mfa.gov.ua/consul/forua/rozyasnennya-mzs-shchodo-vidnovlennya-prijomu-zayav-na-otrimannya-konsulskih-poslug-dlya-okremih-kategorij-gromadyan>

Als een vluchteling hierover vragen stelt of zorgen uit, kunt u hem erop wijzen dat de militaire registratie wordt gevraagd door de Oekraïense autoriteiten. En dat Nederland hierin geen partij is: de Nederlandse autoriteiten verplichten deze mannen niet om deze registratie uit te voeren.

Q: Wat als een Oekraïense man al in Nederland tijdelijke bescherming geniet en zijn paspoort verloopt? Heeft deze man dan nog recht op opvang in Nederland en mag hij nog werken?

Ja. Vluchtelingen uit Oekraïne, waaronder mannen van alle leeftijden, die aan de voorwaarden van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) voldoen, hebben recht op verblijf in Nederland. Voor de mannen die al in de Basisregistratie Personen (BRP) zijn ingeschreven en een verblijfsbewijs RTB hebben, is dit bewijs genoeg voor verblijf, opvang en om te werken. Voor de werkgever geldt wel een meldplicht bij het UWV. Deze melding moet ten minste twee werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden zijn gedaan.

Q: Kan een Oekraïense man die naar Nederland komt met een verlopen paspoort nog tijdelijke bescherming krijgen?

Ja, dat kan. Voor een inschrijving in de BRP moet iemand zijn identiteit, nationaliteit en herkomst gecontroleerd kunnen worden door een gemeente. Oekraïners met een verlopen Oekraïens identiteitsdocument (paspoort, ID-kaart of binnenlands identiteitsdocument) mogen worden ingeschreven in de BRP. De foto in dat document moet wel overeenkomen met de persoon die aangifte doet van verblijf en adres. Zie ook de RvIG-website: [Veelgestelde vragen over de inschrijving van Oekraïners in de BRP | RvIG](#). Wanneer de IND vaststelt dat de persoon voldoet aan de voorwaarden van de RTB, dan krijgt hij een verblijfsbewijs.

Q: Wat als een Oekraïense man geen (identiteits-)documenten (meer) heeft en vraagt om tijdelijke bescherming in Nederland?

Als de vluchteling niet met documenten kan aantonen dat hij is wie hij zegt te zijn en dat hij voldoet aan de RTB-voorwaarden, komt hij niet in aanmerking voor tijdelijke bescherming in Nederland. Hij kan asiel aanvragen bij de IND in Ter Apel. Wanneer tijdens de asielprocedure blijkt dat de vluchteling toch aan de voorwaarden van de RTB voldoet, krijgt hij alsnog tijdelijke bescherming. Hij kan zich laten inschrijven in de BRP bij een gemeente naar keuze en vervolgens een afspraak maken bij de IND, via de [online afsprakenplanner](#), voor het afhalen van een verblijfsbewijs RTB (een O-document), met toegang tot de voorzieningen onder de RTB.

Q: Wat gebeurt er als een Oekraïense man met tijdelijke bescherming in Nederland zijn (geldige) identiteitsdocument kwijtraakt (bijvoorbeeld vanwege diefstal)?

Verlies van een identiteitsdocument en het verblijfsbewijs RTB maakt niet dat de vluchteling zijn rechten onder de RTB verliest. Wel kan hij lastigheden ondervinden bij het aantonen van deze rechten. Als het verblijfsbewijs RTB is kwijtgeraakt of gestolen, kan contact worden opgenomen met de IND voor een nieuw bewijs. Betrokkene kan zelf een afspraak maken bij de IND, via: [online afsprakenplanner](#). Hij moet dan een BSN, een proces-verbaal van aangifte bij de politie dat het verblijfsbewijs is kwijtgeraakt/gestolen en de afspraakcode meenemen naar de afspraak. Met het (nieuwe) verblijfsbewijs kan de vluchteling (waaronder een Oekraïense man) aantonen dat hij recht heeft op tijdelijke bescherming.

Q: Is het voor een Oekraïense man met tijdelijke bescherming in Nederland mogelijk om zonder geldig identiteitsdocument een bankrekening te openen of te behouden?

Ja. Vluchtelingen uit Oekraïne kunnen een bankrekening openen met bijvoorbeeld een O-document ([Oekraïne - Betaalvereniging Nederland](#)). Dit geldt ook voor Oekraïense mannen (tussen 18 en 60 jaar), met tijdelijke bescherming. Al geopende rekeningen worden niet door banken opgeheven op het moment dat een identiteitsdocument van de vluchteling verloopt. Als een Oekraïense man toch problemen ervaart, dan kan hij de IND benaderen door zelf een afspraak te maken, via [online afsprakenplanner](#).

Q: Hoe kan een Oekraïense man van tussen de 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming blijven reizen als zijn paspoort is vervallen?

Om te kunnen reizen moet iemand een geldig reisdocument hebben. Een verblijfsbewijs RTB (sticker of O-document) is geen reisdocument, een paspoort is dat wel. Binnen Europa is ruimhartig omgegaan met tijdelijk beschermden die reizen met een verlopen paspoort, maar dit is op eigen risico. Buiten Europa reizen zonder geldig reisdocument raden wij af. Kijk voor meer informatie op: [Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne | IND](#)

Q: Heeft het wel of niet registreren van de militaire status consequenties voor de verlenging van rijbewijzen van de Oekraïense mannen in dienstplichtige leeftijd?

Rijbewijzen uit Oekraïne verlopen in principe niet. Volgens de Oekraïense autoriteiten was er een klein deel rijbewijzen van beginnende bestuurders dat kon verlopen. Deze rijbewijzen zijn administratief verlengd door de autoriteiten. Hiermee zijn er in beginsel geen vluchtelingen met Oekraïense rijbewijzen in Nederland die hun rijbewijs zouden moeten verlengen, voor gebruik in Nederland. Het al dan niet registreren heeft hier geen invloed op.

Q: Gaat Nederland Oekraïense mannen in dienstplichtige leeftijd uitleveren c.q. gedwongen laten terugkeren naar Oekraïne?

Vluchtelingen uit Oekraïne met tijdelijke bescherming in Nederland worden niet gedwongen om terug te keren naar Oekraïne. Wil iemand vrijwillig terug naar Oekraïne, dan kan dat en dit gebeurt ook. De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) helpt daarbij waar het kan. Meer informatie hierover kan worden gevonden op de website van de DT&V: [Hulp bij terugkeer naar Oekraïne | Nieuwsbericht | Dienst Terugkeer en Vertrek](#)

Q: Kunnen mannen in dienstplichtige leeftijd worden aangehouden als zij het Oekraïense consulaat betreden? Geldt het consulaat als Oekraïens grondgebied, en kan het consulaat iemand uitleveren?

Oekraïense mannen in dienstplichtige leeftijd kunnen niet worden opgepakt als zij het Oekraïense consulaat in Nederland betreden. Het consulaat is niet bevoegd om op Nederlands grondgebied politieke of justitiële handelingen te verrichten zonder instemming van de Nederlandse autoriteiten. Deze handelingen vallen niet onder consulaire werkzaamheden. Het consulaat is geen Oekraïens grondgebied. Voor elk politiek of justitieel optreden door Oekraïne richting deze groep personen zal een rechtshulpverzoek of uitleveringsverzoek bij Nederland moeten worden ingediend.

Als een Oekraïner is betrokken in een strafzaak of wordt verdacht van of is veroordeeld voor een strafrechtelijk feit kan sprake zijn van het delen van informatie in het kader van internationale strafrechtelijke samenwerking, rechtshulp dan wel uitlevering. In beide situaties geldt dat een rechtshulpverzoek dan wel een uitleveringsverzoek moet worden ingediend en dat de Nederlandse autoriteiten het verzoek toetsen aan de toepasselijke verdragen en nationale wetgeving, voordat gevraagde informatie wordt gedeeld of tot een uitleveringsprocedure wordt overgegaan. Oekraïne kan hier niet zelfstandig optreden.

Q&A's Mobilisatiewet voor Oekraïense mannen tussen de 18 en 60 jaar die tijdelijke bescherming hebben of zoeken in Nederland

Inhoud

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18-60 jaar en verblijft buiten Oekraïne. Wat betekent de Mobilisatiewet voor u?.....	2
Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18-60 jaar en bent in Nederland. Deelt Nederland uw persoonlijke gegevens met de Oekraïense autoriteiten, voor registratie, onder de Mobilisatiewet? .2	
Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming in Nederland. Heeft u (met een verlopen paspoort) nog recht op opvang in Nederland en mag u werken?.....	2
Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar en hebt een verlopen paspoort. Kunt u nog naar Nederland komen om tijdelijke bescherming te krijgen?	2
Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar en hebt geen identiteitsdocument (meer). Wat gebeurt er wanneer u om tijdelijke bescherming in Nederland vraagt?	3
Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar en hebt in Nederland tijdelijke bescherming. Wat moet u doen als u uw identiteitsdocument bent kwijtgeraakt (vanwege diefstal)?	3
Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming in Nederland. Is het voor u mogelijk om zonder geldig identiteitsdocument een bankrekening te openen of te behouden?	3
Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming in Nederland. Kunt u (blijven) reizen op het moment dat uw paspoort is vervallen?	4
Q: U bent een Oekraïense man tussen 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming in Nederland. Heeft het wel of niet registreren gevolgen voor verlenging van uw Oekraïense rijbewijs?.....	4
Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar. Wordt u door Nederland gedwongen om terug te keren naar Oekraïne?.....	4
Q: Kunt u als Oekraïense man in dienstplichtige leeftijd worden opgepakt als u het consulaat betreedt en door het consulaat worden gedwongen terug te keren naar Oekraïne?	5

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18-60 jaar en verblijft buiten Oekraïne. Wat betekent de Mobilisatiewet voor u?

Op 18 mei 2024 is de Oekraïense Mobilisatiewet aangescherpt. Onder deze wet vragen de Oekraïense autoriteiten u om u te registreren bij de Oekraïense militaire autoriteiten. Meer informatie kunt u vinden op: <https://mfa.gov.ua/consul/forua/rozyasnennya-mzs-shchodo-vidnovlennya-prijomu-zayav-na-otrimannya-konsulskih-poslug-dlya-okremih-kategorij-gromadyan>

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18-60 jaar en bent in Nederland. Deelt Nederland uw persoonlijke gegevens met de Oekraïense autoriteiten, voor registratie, onder de Mobilisatiewet?

De Oekraïense autoriteiten vragen u om uw militaire status te registreren door uw persoonlijke gegevens bij te werken. Nederland is hierin geen partij: de Nederlandse autoriteiten, waaronder de IND, zullen uw persoonlijke gegevens niet (gaan) delen met de Oekraïense autoriteiten, voor deze registratie.

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming in Nederland. Heeft u (met een verlopen paspoort) nog recht op opvang in Nederland en mag u werken?

Ja. Als u al een sticker of een O-document (verblijfsbewijs Richtlijn Tijdelijke Bescherming) van de IND heeft gekregen, is dit verblijfsbewijs voldoende voor verblijf en opvang in Nederland en om te kunnen (blijven) werken. Wanneer u toch problemen ervaart, dan kunt u voor meer informatie en ondersteuning terecht bij Vluchtelingenwerk Nederland (via de website: [RefugeeHelp - Welcome to RefugeeHelp](#)).

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar en hebt een verlopen paspoort. Kunt u nog naar Nederland komen om tijdelijke bescherming te krijgen?

Ja, dat kan. Voor een inschrijving bij een gemeente moet uw identiteit, nationaliteit en herkomst gecontroleerd kunnen worden. Als uw identiteitsdocument (uw paspoort of ID-kaart) verlopen is, mag u worden ingeschreven bij de gemeente in de Basisregistratie Personen (BRP). Op de foto in dit document moet u wel herkenbaar zijn. Vervolgens kijkt de IND of u voldoet aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming. Als de IND

vaststelt dat u aan deze voorwaarden voldoet, krijgt u een verblijfsbewijs RTB (een O-document) van de IND. Hiermee kunt u in Nederland verblijven.

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar en hebt geen identiteitsdocument (meer). Wat gebeurt er wanneer u om tijdelijke bescherming in Nederland vraagt?

Als u niet kunt aantonen dat u bent wie u zegt te zijn en dat u voldoet aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming met (identiteits-)documenten, krijgt u geen tijdelijke bescherming in Nederland. U heeft wel de mogelijkheid om asiel aan te vragen bij de IND in Ter Apel. Wanneer tijdens de asielprocedure blijkt dat u toch aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming voldoet, krijgt u alsnog tijdelijke bescherming. U kunt zich dan in een gemeente naar keuze laten inschrijven in de BRP. En een afspraak maken bij de IND via de [online afsprakenplanner](#) voor het afhalen van een verblijfsbewijs RTB (een O-document) met toegang tot de voorzieningen die horen bij de tijdelijke bescherming, onder andere werk.

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar en hebt in Nederland tijdelijke bescherming. Wat moet u doen als u uw identiteitsdocument bent kwijtgeraakt (vanwege diefstal)?

Verlies van uw identiteitsdocument heeft geen gevolgen voor uw recht op tijdelijke bescherming (waaronder voorzieningen zoals verblijf en werken) in Nederland. Als uw verblijfsbewijs RTB ook is kwijtgeraakt of gestolen kunt u zelf een afspraak maken bij de IND in Amsterdam, voor een nieuw verblijfsbewijs via: [online afsprakenplanner](#). U moet dan een BSN, een aangifte bij de politie dat het verblijfsbewijs RTB is verloren en de afspraakcode meenemen naar de afspraak. Met het (nieuwe) verblijfsbewijs kunt u aantonen dat u recht heeft op tijdelijke bescherming in Nederland.

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming in Nederland. Is het voor u mogelijk om zonder geldig identiteitsdocument een bankrekening te openen of te behouden?

Ja, dit is mogelijk. Een bank kan een bankrekening openen met bijvoorbeeld een Cyrillisch document of met uw O-document. Dit verblijfsbewijs heeft u van de IND ontvangen. Als u al een bankrekening heeft maar uw identiteitsdocument verloopt, zal een bank uw rekening niet

opheffen. Wanneer u toch problemen ervaart, kunt u de IND benaderen door zelf een afspraak te maken, via: [online](#) afsprakenplanner. Voor meer informatie hierover kunt u contact opnemen met Vluchtelingenwerk Nederland via: [RefugeeHelp - Welcome to RefugeeHelp](#)).

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming in Nederland. Kunt u (blijven) reizen op het moment dat uw paspoort is vervallen?

Om te kunnen reizen moet u een geldig reisdocument hebben. Het verblijfsbewijs RTB (sticker of O-document) is geen reisdocument, een paspoort is dat wel. Binnen Europa is ruimhartig omgegaan met tijdelijk beschermden die reizen met een verlopen paspoort, maar dit is op eigen risico. Buiten Europa reizen zonder geldig reisdocument wordt afgeraden. Kijk voor meer informatie over reizen op: [Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne | IND](#)

Q: U bent een Oekraïense man tussen 18 en 60 jaar met tijdelijke bescherming in Nederland. Heeft het wel of niet registreren gevolgen voor verlenging van uw Oekraïense rijbewijs?

Uw rijbewijs uit Oekraïne verloopt in principe niet. Dit betekent dat u uw rijbewijs kunt blijven gebruiken in Nederland. U hoeft uw rijbewijs niet te verlengen. Het (wel of niet) registreren van uw militaire status bij de Oekraïense autoriteiten heeft hier in Nederland geen invloed op.

Q: U bent een Oekraïense man tussen de 18 en 60 jaar. Wordt u door Nederland gedwongen om terug te keren naar Oekraïne?

Als u tijdelijke bescherming in Nederland heeft, wordt u niet verplicht om terug te keren naar Oekraïne. Als u vrijwillig wilt terugkeren, dan kan dat. U kunt daarbij geholpen worden door de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V). Op deze website vindt u informatie over hoe dit kan: [Assistance for those returning to Ukraine / Допомога з поверненням в Україну | News item | Repatriation and Departure Service \(dienstterugkeerenvertrek.nl\)](#)

Q: Kunt u als Oekraïense man in dienstplichtige leeftijd worden opgepakt als u het consulaat betreedt en door het consulaat worden gedwongen terug te keren naar Oekraïne?

U kunt in de regel niet worden opgepakt wanneer u het Oekraïense consulaat in Nederland betreedt. Het consulaat is geen Oekraïens grondgebied en is niet bevoegd op Nederlands grondgebied justitiële handelingen te verrichten zonder instemming van de Nederlandse autoriteiten. Voor politieel of justitieel optreden door Oekraïne zal een rechtshulpverzoek of uitleveringsverzoek bij Nederland moeten worden ingediend. Een verzoek wordt getoetst aan verdragen en nationale wetgeving door de Nederlandse autoriteiten. Oekraïne kan hier dus niet zelfstandig optreden en Oekraïners gedwongen terugsturen naar Oekraïne.

Van: [redacted]@minjenv.nl>

Verzonden: 30-09-2024 11:53

Aan:

Onderwerp: Verzamelbrief Oekraïne 27 september

Beste allen, bijgaand de verzamelbrief Oekraïne met bijlagen die afgelopen vrijdag aan de Tweede Kamer is verstuurd gr [redacted]

[redacted]
[redacted]

Ministerie van Asiel en Migratie
Nationale Opvang Organisatie Oekraïense ontheemden (NOO)
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

[redacted]
[redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Programmadirectie
Oekraïense Ontheemden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.Rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
5753583

Bijlagen
5

Datum 27 september 2024
Onderwerp Verzamelbrief opvang Oekraïne

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Inleiding

Sinds de inval van Rusland in Oekraïne in februari 2022 zijn miljoenen Oekraïners gedwongen geweest te vluchten naar de Europese Unie, en ook naar Nederland. In dit conflict zijn wij de regio en daarom blijven we opvang bieden aan de vele ontheemden uit Oekraïne die een veilig heenkomen zoeken in ons land. Helaas duurt de oorlog voort en de verwachting is dat dit op korte termijn niet zal veranderen. Ontheemden uit Oekraïne zullen dus nog langere tijd in Nederland verblijven. Gemeenten, vele vrijwilligers en betrokken departementen en overheidsorganisaties werken elke dag aan het mogelijk maken van deze opvang. Dit zullen we de komende periode gezamenlijk blijven doen.

Op 22 september jl. zijn er 120.840 ontheemden uit Oekraïne ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) die op grond van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) bescherming krijgen.¹ Daarnaast zijn er 44.620 ontheemden uit Oekraïne uitgeschreven uit de BRP. Op 20 september jl. waren er 91.000 opvangplekken gerealiseerd waarvan 90.740 plekken bezet. Dit leidt tot een bezettingsgraad van 99,7 procent in de noodopvang.²

In deze Verzamelbrief opvang Oekraïne informeer ik uw Kamer over de opgave noodopvang, het WODC rapport met betrekking tot de positie van ontheemden uit Oekraïne in de Nederlandse samenleving, het rapport Clingendael 'De toekomstdiscussie dient zich aan', de eigen bijdrage, de verlenging RTB, terugkeer, de bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne voor gemeenten, de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne, de oproep aan ontheemden die niet bij de IND zijn langs geweest voor hun verblijfsbewijs, het aanmeldproces en triage en toelatingsexamens hoger onderwijs voor ontheemden uit Oekraïne.

¹ Dit aantal betreft zowel ontheemden met de Oekraïense nationaliteit (107.740) als ontheemden uit Oekraïne met een permanente Oekraïense verblijfsvergunning, met internationale bescherming of gezinsleden van personen die onder de richtlijn vallen (5.520 ontheemden met overige nationaliteit minus 2.760 ontheemden die per 4 maart 2024 niet meer onder de RTB vallen).

² De meest recente cijfers vindt u op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne-in-nederland>

Met deze brief worden vijf bijlages meegestuurd. Het betreft: 1. De beslisnota, 2. Het voornoemde WODC-rapport, 3. Het rapport Clingendael, 4. De uitvoeringstoets Regeling opvang ontheemden Oekraïne 2023, 5a. Aanbiedingsbrief UWV en 5b. De uitvoeringstoets door het UWV.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Programmadirectie
Oekraïense Ontheemden

Datum
27 september 2024

Ons kenmerk
5753583

Opgave noodopvang

De voortdurende oorlog in Oekraïne zorgt voor een aanhoudende instroom van ontheemden naar Nederland en dit lijkt niet op korte termijn te wijzigen. Tegelijkertijd zien we dat de beschikbare opvangcapaciteit niet voldoende meegroeit. Dit leidt tot een bezettingsgraad van bijna 100 procent in de gemeentelijke noodopvang, met als gevolg dat ontheemden niet kunnen doorstromen vanuit een hub of crisisnoodopvang (cno) naar gemeentelijke opvanglocaties. Verschillende hubs en cno's hebben dan ook de deuren gesloten voor nieuwe instroom. Om die reden heb ik op 21 augustus per brief een oproep gedaan aan gemeenten om gezamenlijk zorg te dragen voor voldoende opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne in Nederland. In deze brief heb ik geschetst welke acties er vanuit gemeenten nodig zijn als ook welke aanvullende acties ik onderneem. Daar hoort ook bij het meer ruimte bieden voor locaties die langdurig beschikbaar zijn om zo het aantal opvangplekken te vergroten. Die zijn dan mogelijk ook inzetbaar voor andere doelgroepen. Tevens doe ik een oproep aan ontheemden die dat kunnen, om vrijwillig in eigen verblijf te voorzien.

Appreciatie WODC rapport

Het WODC doet onderzoek naar de positie van ontheemden uit Oekraïne in de Nederlandse samenleving, het Longitudinaal Onderzoek Cohort Oekraïense Vluchtelingen (LOCOV). Eerder heeft het WODC een literatuurstudie gepubliceerd en op 4 juli jl. zijn de eerste resultaten op basis van de verzamelde data gepubliceerd. In de bijlage treft u dit rapport. Later dit jaar zal een uitgebreider rapport in het kader van het LOCOV verschijnen.

Publicatie rapport Clingendael

In opdracht van mijn ministerie onderzoekt Clingendael de beschermingsopdracht ten aanzien van ontheemden uit Oekraïne. Op 14 juni jl. ontving u de vorige 'Early warning, early action' rapportage, bijgevoegd treft u de meest recente publicatie van Clingendael in het kader van deze opdracht. In deze publicatie 'De toekomstdiscussie dient zich aan' signaleert Clingendael dat de banden van ontheemden met Nederland hechter worden. Sinds het vorige rapport is het model uitgebreid met de mate van sociale en economische integratie in opvanglanden en het effect hiervan op de beschermingsopdracht. Vanzelfsprekend informeer ik uw Kamer ook over volgende publicaties in dit kader.

Verlenging RTB

In de brief aan uw Kamer van 14 juni jl. is reeds aangekondigd dat de Europese Commissie een voorstel tot verlenging van de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) tot en met 4 maart 2026 bij de EU-lidstaten heeft ingediend. In het kader van het verslag van de JBZ-raad van 13 en 14 juni bent u

geïnformeerd over de appreciatie van dit voorstel vinden.³ Op 25 juni jl. heeft de Raad met dit voorstel ingestemd. Dit betekent dat de activering van de RTB is verlengd van 5 maart 2025 tot en met 4 maart 2026.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Programmadirectie
Oekraïense Ontheemden

Terugkeer

Hoewel de afloop van de oorlog in Oekraïne nog niet in zicht is, vindt er op Europees niveau ook het gesprek plaats over verblijf en terugkeer van ontheemden uit Oekraïne op de langere termijn. Dit gesprek moeten we uiteraard zorgvuldig voeren, waarbij de situatie in Oekraïne zelf moet worden meegenomen. Nederland zal in de gesprekken in Europa maximaal inzetten op ondersteuning van terugkeer van ontheemden zodra dat kan, met aandacht voor de verbinding tussen terugkeer en wederopbouw.

Datum
27 september 2024

Ons kenmerk
5753583

Eigen bijdrage

Per 1 juli jl. heeft een wijziging in de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) plaatsgevonden. Met deze wijziging gaan gemeenten een eigen bijdrage innen van ontheemden uit Oekraïne die inkomen uit arbeid ontvangen. Hierbij is een implementatieperiode van 6 maanden geboden, zodat gemeenten voorbereidingen kunnen treffen voor de uitvoering van de eigen bijdrage. Gemeenten kunnen de eigen bijdrage reeds uitvoeren op basis van de verplichting in de RooO voor de ontheemden om informatie over inkomen en gezinssamenstelling aan de gemeente te melden. In de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne is een grondslag opgenomen voor gegevensdeling tussen het UWV en gemeenten zodat gemeenten verder worden ondersteund bij de uitvoering van de RooO, dat betreft artikel 33, 2e lid, a tot en met c van de wet SUWI.

Uit de uitvoeringstoets van het UWV en afstemming met de VNG is gebleken dat de grondslag van artikel 7 van de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne zou moeten worden uitgebreid. In de tussentijd is gezocht naar een oplossing om gemeenten toch de volledige gegevens te kunnen verstrekken, maar gebleken is dat een wijziging van artikel 7 van de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne noodzakelijk is. Gezien de wenselijkheid van een spoedige oplossing ben ik voornemens om dit te doen via een reeds lopende verzamelwet die uw Kamer op korte termijn kan verwachten. Tot slot bied ik uw Kamer, conform mijn toezegging tijdens het Commissiedebat Asiel en Migratie op 12 september jl., hierbij de uitvoeringstoets van het UWV voor de wijziging van de Regeling opvang ontheemden uit Oekraïne aan.

Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne voor gemeenten

Het kabinet compenseert gemeenten sinds de grootschalige militaire invasie in Oekraïne op 24 februari 2022 voor de realisatie van noodopvangplekken en andere verstrekkingen aan ontheemden uit Oekraïne. Dit wordt gedaan middels de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO). Het doel van de BooO is tweeledig: zorgen dat gemeenten geen financieel nadeel ondervinden van de opvang van ontheemden uit Oekraïne, en daarnaast bijdragen aan de creatie van meer opvangplekken door financiële drempels weg te nemen. Per 1 januari jl. zijn de normbedragen per dag per gerealiseerde plek voor de Gemeentelijke

³ Kamerstuk 32317, nr. 882.

Opvang Oekraïners (hierna: GOO) en de Particuliere Opvang Oekraïners (hierna: POO) herijkt. De normbedragen zijn gebaseerd op het kostenonderzoek dat in de zomer van 2023 is uitgevoerd. Nu de oorlog voortduurt is het van belang om ook per 1 januari 2025 reële compensatie te kunnen blijven bieden aan gemeenten die kosten maken voor de opvang van ontheemden. Hiervoor wordt momenteel door een externe partij opnieuw onderzoek gedaan naar de samenstelling van de kosten die gemeenten maken voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Het onderzoeksrapport moet na afronding als basis dienen om een besluit te nemen over de nieuw herijkte normbedragen voor de GOO en POO die per 1 januari 2025 in werking treden. In het kostenonderzoek worden ook de implementatie- en uitvoeringskosten van het heffen van een eigen bijdrage meegenomen.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Programmadirectie
Oekraïense Ontheemden

Datum
27 september 2024

Ons kenmerk
5753583

Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne

Op 27 juni jl. is de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne in werking getreden. Met de inwerkingtreding van de wet dient de werking van de artikelen 2c en 4 van de Wet verplaatsing bevolking (Wvb) geen doel meer. Gelet op artikel 2, vierde lid, van de Wvb zijn deze bepalingen daarom buiten werking gesteld.

Oproep ontheemden die niet bij de IND zijn langs geweest voor hun verblijfsbewijs

In de brief aan uw Kamer van 14 juni jl.⁴ is geïnformeerd over de resultaten van de oproep van de IND op 9 januari jl. aan de eerste groep van 1.000 personen met de Oekraïense nationaliteit om zich alsnog te melden voor toetsing aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming. Deze personen stonden langer dan een maand ingeschreven bij de gemeente nadat zij zich hadden gemeld voor tijdelijke bescherming, maar waren niet bij de IND langs geweest. Op 17 juni jl. is de tweede groep van 1.000 personen middels een voornemenprocedure opgeroepen. In deze brief informeer ik u over de resultaten van de eerste en tweede oproep tezamen zoals deze op dit moment bekend zijn. Afgerond 1.050 personen hebben geen gehoor gegeven aan de oproep. Zij hebben daarom een beschikking tot buitenbehandelingstelling van het verzoek tot tijdelijke bescherming en van de onvolledige asielaanvraag ontvangen. Daarbij hebben zij ook een terugkeerbesluit met een vertrekkertijd van 28 dagen ontvangen. Afgerond 510 personen die zich alsnog hadden gemeld bij de IND voldoen aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming en hebben een verblijfsbewijs RTB ontvangen. Van afgerond 30 personen bleek gedurende de afspraak met de IND dat zij niet aan de voorwaarden van de RTB voldeden. Zij hebben daarom een weigeringsbesluit RTB ontvangen. De resterende ca. 410 zaken zijn bekeken. Deze zaken zijn (veelal administratief) afgehandeld, omdat er bijvoorbeeld minderjarigen tussen zaten, geen sprake meer was van een actueel GBA adres, al een verblijfsbewijs was toegekend of omdat men geen aanspraak meer wenste te maken op de RTB. Op 12 augustus jl. is de derde groep van 1.000 personen opgeroepen. De resterende groep wordt de komende periode opgeroepen.

⁴ Kamerstuk 19637, nr. 3258.

Wijziging aanmeldproces

In de brief van 14 juni jl.⁵ is uw Kamer geïnformeerd over een wijziging van het aanmeldproces voor tijdelijke bescherming. Vanaf 17 juni jl. hanteert de IND een termijn van vier weken voor de gestelde ontheemde om zich na inschrijving in de BRP bij de IND te melden voor toetsing aan de voorwaarden van de tijdelijke bescherming. Eerder gold geen termijn. In de week van 17 juni hebben zich afgerond 460 personen geregistreerd in de BRP. Daarvan hebben afgerond 60 personen zich niet binnen vier weken bij de IND gemeld en dus een voornemen tot buitenbehandelingstelling ontvangen. In de daaropvolgende week, de week van 24 juni, hebben zich afgerond 440 personen in de BRP laten inschrijven. Daarvan hebben 60 personen een voornemen tot buitenbehandelingstelling ontvangen. In de week van 1 juli hebben afgerond 590 personen zich in de BRP ingeschreven. Daarvan hebben afgerond 50 personen een voornemen tot buitenbehandelingstelling ontvangen. In de week van 8 juli hebben afgerond 600 personen zich in de BRP ingeschreven. Daarvan hebben afgerond 40 personen een voornemen tot buitenbehandelingstelling ontvangen. Het is mogelijk dat deze personen bij ontvangst van het voornemen alsnog langskomen bij de IND. Vanaf 28 augustus worden beschikkingen met terugkeerbesluiten verzonden aan personen die niet zijn langskomen bij de IND. Dit gebeurt op wekelijkse basis.

Daarnaast is het sinds 1 augustus jl. mogelijk voor gemeenten om vóór inschrijving in de BRP de IND te verzoeken om triage uit te voeren in gevallen dat een persoon evident niet onder de RTB valt (bijv. op grond van inreisstempels). Hiermee wordt voorkomen dat deze personen eerst worden ingeschreven in de BRP en de IND later in het proces oordeelt dat betrokkene niet aan de voorwaarden voor de RTB voldoet waarna de opvang weer dient te worden beëindigd. In plaats daarvan kan de IND vóór een inschrijving in de BRP binnen enkele dagen toetsen of iemand aan de voorwaarden van de RTB voldoet. In het geval dat iemand niet onder de RTB valt, wordt aan hem een weigeringsbesluit uitgereikt en heeft hij niet langer recht op gemeentelijke opvang. Gemeenten zijn geïnformeerd over deze mogelijkheid tot triage.

Toelatingsexamens hoger onderwijs voor ontheemden uit Oekraïne in Nederland

Voor het derde jaar op rij is het voor Oekraïense ontheemde jongeren die tijdelijk in een ander land verblijven, mogelijk om op locatie toelatingsexamen te doen tot het hoger onderwijs in Oekraïne, de Nationale Multisubject Test (hierna: NMT). Het ministerie van OCW ondersteunt het Oekraïense ministerie van Onderwijs en Wetenschap en de Oekraïense ambassade in Nederland bij de organisatie van de NMT. In juni 2024 hebben de Hogeschool Rotterdam, IPabo en de VU faciliteiten beschikbaar gesteld om de NMT af te nemen. Meer dan 500 Oekraïense jongeren hebben hiervan gebruik gemaakt. De Oekraïense overheid publiceert informatie over de toelatingsexamens op <https://testportal.gov.ua/>.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Programmadirectie
Oekraïense Ontheemden

Datum
27 september 2024

Ons kenmerk
5753583

⁵ Kamerstuk 19637, nr. 3258.

Conclusie

Tot slot benoem ik dat ik uw Kamer, samen met mijn collega's, periodiek blijf informeren over de ontwikkelingen op dit onderwerp evenals de aangrenzende werkvelden, zowel op nationaal, Europees als internationaal niveau.

De Minister van Asiel en Migratie,

M.H.M. Faber – Van de Klashorst

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Programmadirectie
Oekraïense Ontheemden

Datum
27 september 2024

Ons kenmerk
5753583

Uitvoeringstoets Regeling opvang ontheemden Oekraïne

Eindrapport

Management samenvatting

Op verzoek van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) heeft VNG een beoordeling gemaakt van de uitvoerbaarheid van gewijzigde Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO). De wijzigingen ten opzichte van de huidige regeling zijn:

- Het intrekken van verstrekkingen (leefgeld) indien ontheemden door inkomsten uit arbeid, loonderveringsuitkering of een toeslag in hun levensonderhoud kunnen voorzien wordt een landelijk geldende norm.
- Als uitzondering is opgenomen dat de intrekking (deels) achterwege blijft wanneer de ontheemde zonder de verstrekkingen niet meer in het levensonderhoud kan voorzien.
- Er wordt een vaste termijn van twee weken ingesteld waarin de ontheemde de gevraagde informatie over inkomsten of arbeid of de gezinssamenstelling aan het college van burgemeester en wethouders moet aanleveren. Gebeurt dit niet, dan vervalt het recht op verstrekkingen.
- Gemeenten krijgen de mogelijkheid inkomsten uit arbeid te controleren door inzage in de Polisadministratie van het UWV en door signalen hierover te ontvangen van het Inlichtingenbureau. Als uitgangspunt voor de uitvoeringstoets is daarbij gehanteerd dat gemeenten bij inzage kunnen zien 1) of een ontheemde inkomsten uit arbeid, loondervinguitkering of toeslag ontvangt, 2) per wanneer een ontheemde inkomsten heeft en 3) wat de hoogte is van deze inkomsten.

Veel draagvlak bij gemeenten voor de wijzigingen

De voorgestelde wijzigingen, met name met betrekking tot inzage in de UWV-gegevens, komen tegemoet aan de al langer gekoesterde wens vanuit de gemeentelijke uitvoering. Hierdoor sluit de werkwijze meer aan op die van de Participatiewet en dit maakt de regeling beter uitvoerbaar voor gemeenten. Een uniforme lijn in het intrekken van leefgeld bij inkomsten uit arbeid en mogelijkheden voor maatwerk als een ontheemde hierdoor niet meer rond kan komen sluiten aan op de huidige werkwijze van gemeenten.

Invoeren van een drempelbedrag levert complexiteit en risico's in de uitvoering op

Het mogelijk invoeren van een drempelbedrag, een bedrag waarboven het inkomen van een ontheemde niet zal worden getoond roept veel vragen en zorgen bij de gemeentelijke uitvoerders op. Medewerkers en softwaresystemen hebben geen ervaring met een drempelbedrag en het maakt de uitvoering bewerklijker en complexer. Wanneer er door de ontheemde bezwaar wordt gemaakt of een beroep wordt gedaan op onevenredige schade kan de gemeente de exacte hoogte van de inkomsten als gevolg van het drempelbedrag niet meer zien. Dit zorgt voor extra onderzoekslasten voor gemeenten en een mogelijk juridisch risico aangezien de gemeente zich bij

het besluit baseert op informatie van het UWV en deze niet zelf kan controleren. Daarom pleiten gemeenten ervoor om geen drempelbedrag op te nemen. Als er toch zou worden gewerkt met een drempelbedrag, moet dat hoog genoeg zijn om er zeker van te zijn dat er geen situaties kunnen voordoen waarin gezinnen met inkomen boven het drempelbedrag toch onvoldoende kunnen rondkomen.

Impact van merendeel van de wijzigingen op gemeentelijke uitvoering is beperkt

Het merendeel van de wijzigingen in de RooO zorgen niet voor een grote veranderingen ten aanzien van de huidige werkwijze van gemeenten. Daarmee is de impact van het merendeel van de veranderingen op de gemeentelijke organisatie ook beperkt: er is geen extra structurele capaciteit voor nodig. Uitzondering is de inzage in de Polisadministratie van het UWV (Suwinet-Inkijk) en de IB-signalen. Voor een beperkt aantal gemeenten heeft dit grote impact, omdat in die gemeenten het verstrekken van het leefgeld en bijbehorende processen niet kunnen worden uitgevoerd door medewerkers die gewend en geautoriseerd zijn om te werken met Suwinet-Inkijk en signalen van het Inlichtingenbureau. Hierdoor is de implementatietijd langer en is er structureel extra capaciteit nodig.

Voor alle gemeenten geldt dat de impact ook afhangt van de nog te maken keuzes rondom het eventuele drempelbedrag in SUWI-net, over de gegevensset van het Inlichtingenbureau en hoe deze gedeeld zal worden met gemeenten. Hoe meer handmatige werkzaamheden gemeenten moeten verrichten om de gegevens te kunnen inzien en te verwerken, des te meer complexiteit in de uitvoering dit zal opleveren en hoe groter de uitvoeringslast zal zijn. De keuzes rond wel of niet terugvorderen van te veel ontvangen leefgeld hebben ook een impact op de capaciteit in de uitvoering. Mogelijk kan er op langere termijn ook tijd worden bespaard, omdat eerder ontorechte verstrekkingen kunnen worden beëindigd. Het netto-effect van beide is voor gemeenten niet goed te ramen en hangt mede af van keuzes met betrekking tot eventuele terugvordering.

Randvoorwaarden en risico's bij de inrichting van de IB-signalen

Op dit moment is nog niet duidelijk hoe en welke signalen door het Inlichtingenbureau aangeleverd zullen worden aan gemeenten. In het algemeen geldt dat een werkwijze die zoveel mogelijk vergelijkbaar is aan die voor de Participatiewet het best uitvoerbaar is voor gemeenten en hun systemen en de minste complexiteit en implementatietijd kost. De medewerkers die de leefgeldregeling uitvoeren in de meeste gemeenten zijn al gewend om zo te werken voor de uitvoering van de Participatiewet. Bij keuze voor een meer bewerkelijke oplossing zal de complexiteit in de uitvoering gaan toenemen en zijn gemeenten hierdoor minder toegerust voor een doeltreffende uitvoering.

Belangrijkste aanbevelingen voor een succesvolle en uitvoerbare implementatie

- Zorg als JenV voor tijdige berichtgeving over definitieve wijzigingen en ingangsdatum van de gewijzigde RooO. Gemeenten dienen dit uiterlijk twee maanden voor inwerkingtreding te ontvangen.
- Voorkom als JenV (in samenspel met SZW) het hanteren van een drempelbedrag bij de inzage van de inkomsten uit werk van een ontheemde om de uitvoering niet te complex te maken. Geef gemeenten en softwareleveranciers op korte termijn hier meer duidelijkheid over.
- Zorg als JenV in samenwerking met het Inlichtingenbureau dat er zo snel mogelijk voor duidelijkheid komt de inrichting van de signalen van het Inlichtingenbureau. Laat de gegevensuitwisseling zoveel mogelijk aansluiten bij die van de Participatiewet om de implementatie en het gebruik goed uitvoerbaar te houden.
- Onderzoek als JenV de mogelijkheden om een wettelijke grondslag voor invordering via een dwangbevel toe te kunnen passen. Het bieden van een juridische grondslag voor de invordering is wat gemeenten betreft noodzakelijk om over te kunnen gaan tot terugvordering.
- Communiceer als rijk aan ontheemden de risico's rond uitbuiting en financiële problemen door het werken als zzp'er. Verstrek als JenV meer informatie over het handelingsperspectief van gemeenten bij de bepaling van onevenredige schade bij ondernemers/ zzp'ers.
- Het invoeren van een eigen bijdrage brengt complexiteit in de uitvoering binnen gemeenten en is niet voor alle gemeenten haalbaar. Wel blijkt er veel behoefte aan het verder verkennen van de mogelijkheden. Geef daarom als VNG en JenV ruimte voor pilots en monitor de resultaten. Verken welke ruimte er is voor gemeenten om een dergelijke eigen bijdrage in te voeren.

Inhoudsopgave

Uitvoeringstoets Regeling opvang ontheemden Oekraïne.....	1
Management samenvatting	1
Inhoudsopgave	5
1. Inleiding.....	7
1.1. Achtergrond.....	7
1.2. Vraagstelling.....	8
1.3. Scope uitvoeringstoets	8
1.4. Aanpak & methodologie	9
1.5. Leeswijzer	9
2. De Regeling opvang ontheemden Oekraïne in context.....	11
2.1. Huidige situatie.....	11
2.2. Toekomstige situatie	12
2.3. Samenhangende ontwikkelingen en wet- en regelgeving	15
3. Beschrijving processen verstrekking en stopzetten leefgeld	18
3.1. Huidige situatie met betrekking tot het leefgeld	18
3.2. Toekomstige situatie met betrekking tot het leefgeld.....	21
4. Impact wijziging regeling.....	25
4.1. Impactpunt 1: Intrekking verstrekkingen wordt imperatief	25
4.2. Impactpunt 2: Inlichtingenplicht na verzoeken college	25
4.3. Impactpunt 3: Inzage polisadministratie bij inkomen uit arbeid	26
4.4. Impactpunt 4: Geen/ deels intrekking bij onevenredige schade	32
4.5. Implementatie wijzigingen RooO.....	34
4.6. Verkenning impact bijdrage kosten opvang (geen voorliggende wijziging RooO)	36
5. Conclusies en aanbevelingen.....	40
5.1. Conclusies	40
5.2. Gewenste vervolgacties	45
Bijlage A: Gesprekspartners	46

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

Als gevolg van het oorlogsgeweld in Oekraïne komen veel ontheemden vanuit Oekraïne naar Nederland. Hierop heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) opgesteld, die afspraken en richtlijnen beschrijft die gemeenten inzetten ten behoeve van het opvangen van de ontheemden. De regeling is onder hoge tijdsdruk tot stand gekomen en per 1 april 2022 in werking getreden. Mede naar aanleiding van een evaluatie is de RooO begin vorig jaar op een aantal punten herzien.

Momenteel ligt er een wetsvoorstel voor een Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne (TW Oek). Met dit wetsvoorstel wordt de opvang van de ontheemden uit Oekraïne uit het staatsnoodrecht gehaald. Het wetsvoorstel kent de opvangtaak niet langer aan de burgemeester toe, maar aan het college van burgemeester en wethouders. Uitgangspunt is dat de opvang van ontheemden op termijn kan worden overgedragen aan het COA.

Daarnaast wordt er een aanpassing van de RooO beoogd. Indien ontheemden door inkomsten uit arbeid, loonderveringsuitkering of een toeslag in hun levensonderhoud kunnen voorzien zijn de financiële verstrekkingen niet meer nodig. Het intrekken van verstrekkingen wordt met de wijziging niet langer een kwestie van beleidsvrijheid, maar een landelijk geldende norm om verschillen tussen gemeenten te beperken. Als uitzondering laat het college van B&W de intrekking achterwege wanneer de ontheemde zonder de verstrekkingen niet meer in het levensonderhoud kan voorzien.

Ook is er behoefte aan het opnemen van een inlichtingenplicht voor een ontheemde. Deze moet uit eigen beweging informatie aanleveren over de inkomsten uit arbeid of over de gezinssamenstelling en binnen twee weken na een verzoek vanuit het college om duidelijk te verschaffen over de inkomsten. Gebeurt dit niet, dan wordt het leefgeld stopgezet.

Tot slot krijgen gemeenten de mogelijkheid tot inzage in de Polisadministratie van het UWV (via Suwinet) en om signalen te ontvangen van het Inlichtingenbureau. Zo komt er naast een melding vanuit de ontheemde zelf een formele bron om inkomsten uit arbeid vast te stellen en op grond van deze informatie een besluit te nemen ten aanzien van de verstrekking van het leefgeld.

1.2. Vraagstelling

De impactanalyse moet inzicht geven in de uitvoerbaarheid en de impact van de gewijzigde regelgeving op de gemeentelijke organisaties. Tevens geeft de impactanalyse aanbevelingen voor een succesvolle implementatie van de gewijzigde regelgeving bij gemeenten.

De onderzoeksvragen voor deze impactanalyse zijn:

- Wat wijzigt er in de werkwijze van de gemeente door de nieuwe regelgeving?
- Wat betekenen deze veranderingen voor de gemeentelijke organisatie?¹
- Is de gemeente voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?
- Welke kosten en besparingen voor de gemeentelijke uitvoering zijn aan deze wijziging van de regelgeving verbonden?
- Wat zijn de verwachte effecten van de gewijzigde regeling?
- Hoe kunnen veranderingen worden geïmplementeerd en wat zijn de randvoorwaarden en risico's?

In deze rapportage is gekeken naar concept-regeling met toelichting, die op 1 augustus 2023 door het ministerie van Justitie en Veiligheid naar VNG is toegestuurd.

1.3. Scope uitvoeringstoets

De uitvoeringstoets kijkt naar de uitvoerbaarheid van de voorliggende wijzigingen in de RooO. Voor wat betreft de wijziging dat gemeenten toegang krijgen tot informatie vanuit het UWV is, in afstemming met ministerie van Justitie en Veiligheid, als uitgangspunt voor de uitvoeringstoets gehanteerd dat gemeenten kunnen zien 1) of een ontheemde inkomsten uit arbeid, loondervingsuitkering of toeslag ontvangt, 2) per wanneer een ontheemde inkomsten heeft en 3) wat de hoogte is van deze inkomsten. Daarnaast is vanuit VNG, in afstemming met het ministerie van Justitie en Veiligheid, besloten om ook in de uitvoeringstoets uit te vragen hoe gemeenten aankijken tegen de uitvoerbaarheid van een eigen bijdrage voor de opvang.

¹ Hierbij wordt zowel gekeken naar de primaire processen als naar de bedrijfsvoeringsaspecten (security, communicatie, organisatie, personeel, administratieve organisatie, financiën, informatievoorziening, juridisch, technologie, huisvesting).

1.4. Aanpak & methodologie

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van augustus tot en met medio oktober 2023. In deze paragraaf is de onderzoeksaanpak beschreven en is een korte toelichting gegeven op de gehanteerde methodologie om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Het proces is begeleid door een begeleidingscommissie waarin VNG, het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid deelnamen.

Tijdens de **inventarisatiefase** is de onderzoeksaanpak verder uitgewerkt en is de selectie van de gemeenten gemaakt. Bij de selectie van de gemeenten is rekening gehouden met gemeentegrootte, geografische spreiding en van welke software gebruik wordt gemaakt bij de uitvoering van de regeling om een zo representatief beeld te krijgen. Op basis van deskresearch is een lijst met gespreksonderwerpen gemaakt voor de te houden interviews en afgestemd met de begeleidingscommissie.

In de **analysefase** zijn interviews gehouden met de ambtenaren bij gemeenten die zich bezighouden met de uitvoering van de RooO en in het bijzonder met de verstrekking van het leefgeld. Bij sommige interviews was er ook een beleidsmedewerker aanwezig. In 14 interviews is gesproken met uitvoerder verantwoordelijk voor in totaal 29 gemeenten. Naast gemeenten hebben wij ook gesproken met personen van het COA, die zich bezighouden met de uitvoering van de Regeling eigen bijdrage Asielzoekers (REBA), de softwareleveranciers van gemeenten, experts bij VNG op het gebied van automatisering en een jurist bij VNG. Daarnaast zijn er ook nog wijzigingen getoetst in een onlinebijeenkomst van het VNG Oekraïne netwerk, waar een groot aantal gemeenten aan deelnam. In bijlage A is een overzicht te vinden van de gesproken personen te vinden.

In de **rapportagefase** zijn de resultaten van de impactanalyse voorgelegd aan de geïnterviewde gemeenten in de vorm van een klankbordbijeenkomst, waarvoor alle geïnterviewde gemeenten waren uitgenodigd. De resultaten van de impactanalyse zijn tot slot in de voorliggende rapportage opgenomen.

1.5. Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk is in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van de huidige situatie met betrekking tot de verstrekking en het stopzetten van het leefgeld in de regeling en de toekomstige situatie na de invoering van de gewijzigde regeling. In hoofdstuk 3 is de huidige en toekomstige werkwijze en werkprocessen omschreven met betrekking tot het verstrekken en het stopzetten van het leefgeld. In hoofdstuk 4 is ingegaan op de impact en effecten van wijzigingen in de regeling en

in wat nodig is voor de implementatie. Ook wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de verkenning naar de uitvoerbaarheid van een eigen bijdrage. In hoofdstuk 5 tot slot zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen en zijn de antwoorden op de onderzoeksvragen gegeven.

2. De Regeling opvang ontheemden Oekraïne in context

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen de huidige situatie van de regeling. Vervolgens wordt de toekomstige situatie na de aanpassing van de regeling beschreven. Daarna wordt ingegaan op samenhangende regelgeving en ontwikkelingen die de uitvoering van de regeling raken.

2.1. Huidige situatie

Momenteel is er een facultatieve mogelijkheid om de verstrekkingen geheel of ten dele intrekken indien de ontheemde of een meerderjarig gezinslid inkomsten uit arbeid in Nederland of in een ander land heeft of indien de ontheemde of een meerderjarig gezinslid een loonderveringsuitkering als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel d, van de Toeslagenwet ontvangt.

In de huidige situatie kan de gemeente alleen de verstrekkingen beëindigen als de ontheemde zelf aan de gemeente meldt dat hij of een van zijn gezinsleden inkomsten ontvangt. Dit kan niet door de gemeente worden nagegaan door bijvoorbeeld het raadplegen van de Polisadministratie van het UWV. Gemeenten ervaren in praktijk dat inkomsten uit arbeid niet altijd worden gemeld of soms te laat (na de eerste dag van de volgende maand, die als peildatum geldt) worden doorgegeven. Hierdoor ontvangen sommige ontheemden onterecht te lang leefgeld.

Aantal ontheemden met een dienstverband²

Op peildatum 17 september 2023 zijn er 98.220 Oekraïense vluchtelingen geregistreerd bij gemeenten in de BRP. Hiervan is ongeveer 75% tussen de 15 en 65 jaar oud. Van deze groep werkt ongeveer de helft (51% op peildatum 1 mei 2023) en verdere toename ten opzichte van een jaar geleden³. In die periode zijn 8645 extra ontheemden een dienstverband aangegaan, maar zijn er ook 2.935 ontheemden gestopt. Er zijn veel wisselingen, zo heeft 41% een andere werkgever dan medio 2022. 95% heeft een flexibel dienstverband, als uitzendkracht, oproepkracht of met een arbeidscontract voor bepaalde tijd. Bijna 40% werkt als uitzendkracht, meer dan een kwart heeft een oproepcontract en de rest zijn overige werknemers. Het aandeel werkenden dat gemiddeld minder dan 12 uur werkt is met 16% laag te noemen, de gemiddelde arbeidsduur ligt op 23 uur per week. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de relevante cijfers van het CBS.

² Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/39/oekraïense-vluchtelingen-1-mei-2023>

³ Op 1 juli 2022 werkte 46% van de ontheemden in de leeftijdscategorie 15 – 65 jaar. Bron: CBS.

Tabel 1 Ingeschreven ontheemden uit Oekraïne (vestiging na 24-2-2022)

Leeftijd	Aantal	Werknemer	w.v. oproep/ uitzendkracht	gem. arbeidsduur (uur per week)	gem. uurloon*
0 -15 jaar	19.240				
15 - 25 jaar	17.140	7.884	70%	21,8	€ 13,94
25 - 45 jaar	38.345	21.090	62%	23,8	€ 15,60
45 - 65 jaar	18.270	8.587	70%	22,8	€ 15,12
> 65 jaar	5.175				
Totaal	98.175	37.561	66%	23,1	€ 14,39

* eigen berekening VNG Realisatie o.b.v. gewogen gemiddelde verdeling uurloon

Bron: CBS, peildatum 1 mei 2023

2.2. Toekomstige situatie

In deze paragraaf is op basis van de 7 w's (wie, wat, waar,⁴ wanneer, waarom, op welke wijze en met welke middelen) een beschrijving gemaakt van de toekomstige situatie na inwerkingtreding van de gewijzigde regeling. Deze beschrijving is opgesteld op basis van de concept-regeling met bijbehorende toelichting aangevuld met observatie uit het gemeentelijk veld.

2.2.1. Projectbeschrijving

Waarom?

De aanleiding voor de aanpassing is dat de financiële verstrekkingen primair bedoeld zijn voor ontheemden die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Indien ontheemden door inkomsten uit arbeid in hun levensonderhoud kunnen voorzien zijn de financiële verstrekkingen niet meer nodig. De aanpassing zorgt ervoor dat het intrekken van de verstrekkingen niet langer een kwestie van beleidsvrijheid voor een gemeente is, maar een landelijk geldende norm om verschillen tussen gemeenten te beperken. Tegelijk wordt ook bepaald wanneer het college van burgemeester

⁴ De 'waar' is hier minder relevant, het betreft een verplichting voor alle gemeenten.

en wethouders de intrekking daarvan geheel of gedeeltelijk achterwege moet laten, om te voorkomen dat de ontheemde en zijn eventuele gezinsleden niet meer in primaire levensbehoeften kunnen voorzien.

Wat?

Van de facultatieve mogelijkheid om bij inkomsten uit arbeid de verstrekkingen in te trekken wordt een imperatieve bepaling gemaakt. Verder dient de ontheemde bij verzoeken vanuit het college van burgemeester en wethouders informatie over inkomsten uit arbeid of de gezinssamenstelling binnen twee weken te melden. Indien dit niet wordt gedaan, dan wel de ontheemde inkomsten uit arbeid verborgen heeft gehouden, dient het college de verstrekking van het leefgeld stop te zetten. Intrekking kan, naast melding van inkomsten uit arbeid door de ontheemde zelf, ook plaatsvinden op basis van verstrekte informatie van het UWV aan het college van burgemeester en wethouders. Tot slot wordt bepaald wanneer het college van burgemeester en wethouders de intrekking daarvan geheel of gedeeltelijk achterwege moet laten.

Op welke wijze?

Wanneer een ontheemde of een meerderjarig gezinslid inkomsten uit arbeid of een loondervingsuitkering ontvangt, moet het college de financiële verstrekkingen op gezinsniveau geheel of gedeeltelijk intrekken. De verstrekkingen worden dan per de eerste van de volgende kalendermaand (gedeeltelijk) in het systeem stopgezet. Het proces van het stopzetten van het leefgeld wordt beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt de impact van deze wijziging beschreven.

De gehele of gedeeltelijke intrekking vindt niet plaats indien naar oordeel van het college blijkt dat de ontheemde of zijn gezinsleden daardoor onevenredig worden geschaad. Deze bevoegdheid is opgenomen om het college van burgemeester en wethouders ruimte te geven flexibel te zijn ter voorkoming van eventuele schrijnende situaties. Het proces van het verstrekken van het leefgeld wordt beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt de impact van deze wijziging beschreven.

Indien de ontheemde gedurende twee weken niet heeft voldaan aan verzoeken van het college van burgemeester en wethouders om informatie te verstrekken over zijn inkomsten uit arbeid en gezinssamenstelling dan wel inkomsten uit arbeid verborgen heeft gehouden worden de verstrekkingen in het systeem stopgezet. Het proces van het stopzetten van het leefgeld wordt beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt de impact van deze wijziging beschreven.

Intrekking kan niet alleen gebeuren op basis van inlichtingen van de ontheemde zelf, maar ook op basis van door het UWV aan het college van burgemeester en wethouders verstrekte informatie. Het UWV is op basis van artikel 33, negende lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisaties werk en inkomen gehouden aan het college van burgemeester en wethouders hiervoor de noodzakelijke

informatie over inkomen uit arbeid te verstrekken. Het college van burgemeester en wethouders ontvangt en verwerkt deze gegevens op grond van de aan het college opgedragen wettelijke taak (als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne). Hierdoor kan door middel van Suwinet-Inkijk de Polisadministratie van het UWV geraadpleegd worden om te zien of de ontheemde inkomen uit arbeid ontvangt, per wanneer de ontheemde deze inkomsten heeft ontvangen en wat de hoogte is van deze inkomsten. Daarnaast wordt het mogelijk om bij mutaties signalen vanuit het Inlichtingenbureau hierover te ontvangen. In hoofdstuk 3 zullen de processen rondom de Suwinet-Inkijk en de signalen vanuit het Inlichtingenbureau nader worden beschreven. In hoofdstuk 4 wordt de impact van deze wijziging beschreven.

Wie?

De volgende actoren spelen een rol bij de opvang van ontheemden in Oekraïne:

- Ministerie van JenV: opsteller van de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne en diverse handreikingen rondom de opvang van ontheemden.
- Ministerie van SZW: is betrokken rondom werk en inkomen met betrekking tot de ontheemden. Het UVW valt onder de verantwoordelijkheid van SZW.
- Gemeenten: voeren de regeling uit. Zij verzorgen daarbij onder andere de inschrijving van ontheemden in de basisregistratie personen (BRP), verstrekken het leefgeld en zorgen voor gemeentelijke opvanglocaties.
- Gastgezinnen verzorgen de opvang ontheemden in de particuliere opvang.
- Veiligheidsregio's: hebben een gemeente overstijgende, coördinerende rol in de opvang van vluchtelingen.
- Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND): Stelt vast of iemand onder de richtlijn valt en dus ontheemde is. Als gemeenten twijfelen over de identiteit dan doet IND extra onderzoek om de identiteit vast te stellen.

Wanneer?

Beoogd wordt dat de gewijzigde regeling op 1 januari 2024 in werking treedt. De ingang van de wijzigingen is daarbij wel afhankelijk van de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne.

Met welke middelen?

Gemeenten ontvangen middels de bekostigingsregeling⁵ vanuit het Rijk een vergoeding om de RooO uit te voeren. De bekostigingsregeling is gepubliceerd in het Staatsblad.

2.3. Samenhangende ontwikkelingen en wet- en regelgeving

Er zijn verschillende relevante ontwikkelingen die samenhangen met de uitvoering van de RooO. In het navolgende is een korte uitwerking gemaakt van relevante ontwikkelingen, aanpalende regelgeving en overige initiatieven.

2.3.1. Relevante ontwikkelingen

Er zijn verschillende maatschappelijke ontwikkelingen die de uitvoering van de regeling raken. Achtereenvolgens wordt ingegaan op deze ontwikkelingen.

De oorlog in Oekraïne

Op 17 september 2023 staan er meer dan 98.000⁶ vluchtelingen uit Oekraïne ingeschreven in de gemeentelijke Basisregistratie Personen (BRP). Zij zijn Oekraïne ontvlucht vanwege het oorlogsgeweld. Ruim 81.000 van hen verblijven in gemeentelijke opvanglocaties. Er is nog steeds sprake van een gestage instroom van vluchtelingen en de verwachting is dat, gezien de ontwikkelingen in Oekraïne, er ook de komende periode nog steeds vluchtelingen uit Oekraïne naar Nederland komen. De toestroom heeft impact op de uitvoering van de regeling. Hoe meer ontheemden naar Nederland zullen komen, hoe meer werk gemeenten zullen hebben aan de uitvoering van de regeling. Daarbij valt onder andere te denken aan het onderbrengen van ontheemden in Oekraïense ontheemden in opvanglocaties, het inschrijven van de nieuwe ontheemden in de BRP, het vastleggen van de gezinssamenstelling, en, indien ontheemden of hun gezinsleden geen inkomen ontvangen uit arbeid, het verstrekken van leefgeld. Momenteel is dit een grote uitdaging. Zo sliepen op 1 oktober jl. bijna twee keer zoveel mensen in de centrale opvang in de Jaarbeurs als waar er plek voor is.⁷ De Jaarbeurs is een van de twee centrale opvanglocaties waar ontheemden die Nederland binnenkomen in eerste instantie terecht kunnen. Het is de

⁵ Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne, geraadpleegd op 6 september 2023 via <https://wetten.overheid.nl/BWBR0046732/2023-02-25>

⁶ Rijksoverheid, 'Cijfers opvang vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland' geraadpleegd op 4 oktober 2023 via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne-in-nederland>

⁷ NOS, 'Opvang Oekraïners overvol, oproep tot meer plekken en minder leefgeld', maandag 2 oktober 2023. geraadpleegd op 3 oktober 2023 via <https://nos.nl/artikel/2492640-opvang-oekraïners-overvol-oproep-tot-meer-plekken-en-minder-leefgeld>

bedoeling dat ze vanuit daar naar andere gemeentelijke opvanglocaties doorstromen. Normaal duurt het ongeveer een dag voordat mensen kunnen doorverhuizen naar een gemeentelijke opvang, maar nu wordt het plaatsen steeds lastiger. Al maanden is de bezetting in Nederland hoog en inmiddels is 99 procent van de plekken in Nederland bezet. De doorstroomlocatie Jaarbeurs wordt steeds voller. De burgemeester van Utrecht heeft aangegeven aan de gemeenteraad dat sluiting dreigt en heeft de Veiligheidsregio's opgeroepen om meer opvangplekken te realiseren, zodat een sluiting voorkomen kan worden. De voorzitter van het Veiligheidsberaad heeft onlangs aangegeven dat de opvang van ontheemden in Nederland momenteel tegen de grenzen aanloopt, terwijl het einde van de oorlog nog niet in zicht is.

Opvang van Oekraïners in relatie tot de opvang van asielzoekers

Ontheemden uit Oekraïne vallen onder de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en hebben daarom op een andere basis, en meer uitgebreide rechten op bescherming in Nederland dan asielzoekers. Zo mogen zij zich vrij vestigen in Nederland en hebben recht op opvang, leefgeld, onderwijs en zorg. Ook mogen zij arbeid in loondienst verrichten in Nederland zonder werkvergunning. Voor gemeenten gelden drie criteria voor de opvang Oekraïne: uitlegbaar, uitvoerbaar en betaalbaar. Toen de RooO inwerking trad lag de focus met name op het snel uitvoerbaar krijgen van de opvang van ontheemden. Naarmate de regeling langer bestond, zijn er verschillende wijzigingen gemaakt om de regeling verder te verfijnen, om zo de verschillen met bijvoorbeeld asielzoekers kleiner te maken. Voorbeelden daarvan zijn bijvoorbeeld dat de hoogte van de verstrekkingen aan ontheemden begin 2023 (gemiddeld) lager zijn geworden en dat er een staffel voor de voedselcomponent is toegevoegd.

Verstrekkingen aan ontheemde Oekraïners in relatie tot andere doelgroepen

Daarnaast wordt in het kader van uitlegbaarheid ook gekeken naar hoogte en voorwaarden van de verstrekkingen aan ontheemden in relatie tot andere doelgroepen, zoals mensen in de Participatiewet. Zoals hierboven benoemd is de hoogte van de verstrekkingen begin 2023 (gemiddeld) lager geworden. Daarnaast wordt met voorliggende wijziging inzage in de Polisadministratie van het UWV mogelijk. Hierdoor kunnen gemeenten, net zoals bij de Participatiewet, controleren of de ontheemde inkomsten uit arbeid krijgt en op basis van deze informatie de verstrekkingen stopzetten. Echter, voor uitvoering van de RooO kunnen niet alle gegevens die voor de Participatiewet kunnen worden ingezien, geraadpleegd worden. Zo kan voor de RooO bijvoorbeeld niet het vermogen worden ingezien.

2.3.2. Wet- en regelgeving

Er komt verschillende nieuwe wet- en regelgeving aan, die ook gevolgen heeft voor de uitvoering van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne door gemeenten. Achtereenvolgens wordt hierop ingegaan.

Richtlijn Tijdelijke Bescherming

Ruim 7 miljoen Oekraïners zijn gevlucht naar Europese landen sinds het uitbreken van de oorlog. De meesten van hen verblijven in directe buurlanden. Een einde van de oorlog is nog niet in zicht. De Europese Commissie heeft op 28 september jl. besloten de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) met een jaar in ongewijzigde vorm te verlengen tot 4 maart 2025. Dit betekent dat vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland recht hebben op opvang en medische zorg maar ook onderwijs voor minderjarige kinderen en de mogelijkheid om te werken tot in ieder geval 4 maart 2025. Dit betekent dat het voorlopig nodig blijft om opvang te organiseren.

Wetsvoorstel tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne (TW Oek)

Dit wetsvoorstel vervangt de tijdelijk in werking gestelde noodwettelijke artikelen 2c en 4 van de Wet verplaatsing bevolking. Op grond hiervan is de taak om Oekraïense ontheemden op te vangen neergelegd bij de gemeenten, in plaats van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Het wetsvoorstel beoogt ten opzichte van de reeds in werking gestelde noodwettelijke bepalingen geen nieuwe taken, verantwoordelijkheden of bevoegdheden bij gemeenten te beleggen. Een uitzondering hierop is de belegging van de taak bij het college van burgemeester en wethouders in plaats van burgemeester. In de beoogde wijzigingen van de RooO staat dat de intrekking van financiële verstrekkingen ook mogelijk is op basis van door het UWV aan het college van burgemeester en wethouders verstrekte informatie (met daarbij als uitgangspunt voor de uitvoeringstoets inzage in de Polisadministratie en signalen vanuit het Inlichtingenbureau). Hierdoor is de aanneming van de tijdelijke wet een randvoorwaarde voor deze beoogde wijziging in de RooO.

Regeling bij inkomen uit werk voor ontheemden in vergelijking met asielzoekers

Voor asielzoekers is het moeilijker om in Nederland aan de slag te gaan. Zij mogen maximaal 26 weken per jaar werken en hebben wel een werkvergunning nodig. Zij mogen pas na zes maanden aan het werk. In vergelijking met de ontheemden is het aandeel asielzoekers met inkomen uit werk vele malen kleiner (minder dan 5%). Asielzoekers met voldoende inkomen uit arbeid of andere middelen zijn verplicht een bijdrage voor de opvangkosten te betalen tot een maximumbedrag, afhankelijk van de gezinssamenstelling. Dit is geregeld in de Regeling eigen bijdrage Asielzoekers (REBA). Voor ontheemde uit Oekraïne is momenteel geen eigen bijdrage voor de opvang. In deze uitvoeringstoets wordt wel de uitvoerbaarheid van een mogelijke eigen bijdrage verkend.

3. Beschrijving processen verstrekking en stopzetten leefgeld

Dit hoofdstuk beschrijft de processen met betrekking tot het leefgeld in de huidige en de toekomstige situatie na invoering van de voorgestelde wijzigingen in de regeling.

In dit hoofdstuk is een beschrijving gemaakt van de huidige situatie (paragraaf 3.1), waarin de voorwaarden worden beschreven (3.1.1), de componenten van het leefgeld worden toegelicht (3.1.2) en vervolgens het proces van verstrekken en intrekken van het leefgeld in de systemen wordt beschreven. Daarna wordt de toekomstige situatie (paragraaf 3.2) samenhangend met de wijziging van de RooO. Ook hierbij worden eerst de voorwaarden beschreven (3.2.1), gevolgd door de componenten (3.2.2), waarna wordt gekeken naar de processen (3.2.3). Daarbij wordt ook ingezoomd in het (voor de uitvoering van deze regeling) nieuwe proces van Suwinet-Inkijk en het ontvangen en verwerken van signalen vanuit het Inlichtingenbureau (3.2.4).

3.1. Huidige situatie met betrekking tot het leefgeld

3.1.1. Verstrekken en intrekken leefgeld

In de huidige situatie ontvangen de ontheemde en zijn eventuele gezinsleden in de gemeentelijke opvang of de particuliere opvang een maandelijks verstrekking. In de huidige situatie kan het leefgeld geheel of ten dele ingetrokken worden indien de ontheemde of een meerderjarig gezinslid inkomsten uit arbeid in Nederland of in een ander land of een loondervingsuitkering of een toeslag op grond van de Toeslagenwet ontvangt. Ook wanneer de opvang van de ontheemde beëindigd wordt omdat opvang (of onderdak) elders is voorzien, wanneer de ontheemde de opvang definitief verlaat of gedurende een periode van 28 dagen niet in de opvang is verschenen zonder de burgemeester hiervan op de hoogte te stellen kan het leefgeld worden ingetrokken. Doordat er in de huidige situatie sprake is van een kan-bepaling voor het stoppen van de verstrekkingen kunnen er hierdoor verschillen tussen gemeenten ontstaan. De eerste dag van de daaropvolgende maand geldt daarbij als peildatum. Wanneer een ontheemde bijvoorbeeld medio april start met werken zal het leefgeld per 1 mei worden stopgezet.

Op dit moment kan de burgemeester het leefgeld alleen intrekken wanneer de ontheemde zelf aangeeft dat hij inkomen uit arbeid heeft. Er is geen wettelijke grondslag om dit te raadplegen in de systemen (zoals Suwinet-Inkijk), zoals voor de uitvoering van de Participatiewet wordt gedaan.

3.1.2. Componenten leefgeld

Het leefgeld kan uit meerdere componenten bestaan. Deze worden hieronder toegelicht. Ook wordt de huidige hoogte per component benoemd.

Voedselcomponent⁸

De hoogte van het bedrag ten behoeve van voedsel in de opvangvoorziening waarin de ontheemden volledig zelf het eigen eten verzorgen (en dus geen eten in natura van de opvanglocatie aangeboden krijgen), wordt berekend aan de hand van de onderstaande bedragen per persoon, per maand. Te zien is dat er voor deze component een staffel geldt: des te meer gezinsleden er zijn des lager het bedrag per persoon is. Hieronder staan de bedragen die gelden per 1 oktober 2023:

- bij een éénpersoonshuishouden of een huishouden bestaande uit twee gezinsleden: € 242,48 per volwassene of alleenstaande minderjarige ontheemde, en € 200,65 per andere minderjarige;
- bij een huishouden bestaande uit drie gezinsleden: € 193,98 per volwassene, en € 160,64 per minderjarige;
- bij een huishouden bestaande uit vier of meer gezinsleden: € 169,74 per volwassene, en € 160,64 per minderjarige.

Kleding en andere persoonlijke uitgaven

De hoogte van het bedrag voor kleding en andere persoonlijke uitgaven is: € 60,71 per persoon, per maand.

Wooncomponent particuliere opvang

Daarnaast ontvangen ontheemden die in de particuliere opvang zitten nog een wooncomponent, deze bedraagt per persoon € 80,91 per maand.

3.1.3. Proces verstrekking en stopzetting leefgeld

Aanvragen en verstrekken van het leefgeld

Een nieuwe aanvraag voor leefgeld wordt gedaan in de gemeente waar de ontheemde wordt opgevangen en staat ingeschreven in de BRP. Het leefgeld wordt op gezinsniveau vastgesteld en uitbetaald. Na de aanvraag wordt het recht op en de hoogte van het leefgeld vastgesteld o.b.v. van de gezinssamenstelling, de opvangsituatie en de mogelijke inkomsten uit arbeid.

⁸ Rijksoverheid, *Indexering financiële toelages vluchtelingen uit Oekraïne per 1 oktober*, geraadpleegd op 3 oktober 2023 via <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/08/31/indexering-financiële-toelages-vluchtelingen-uit-oekraïne-per-1-oktober>

De meeste gemeenten gebruiken voor alle processen rondom het leefgeld softwaresystemen die zijn gebaseerd op de verstrekking van uitkeringen in het kader van de Participatiewet. In deze systemen worden de relevantie gegevens voor het vaststellen en vetrekken van het leefgeld geregistreerd. Er zijn een paar gemeenten die geen specifieke software voor de uitvoering van de RooO hebben en met bijvoorbeeld met een Excel bestanden werken.

Intrekken van het leefgeld

In alle geïnterviewde gemeenten wordt het leefgeld ingetrokken als blijkt uit informatie van de ontheemde, dat deze of een meerderjarig gezinslid inkomsten uit arbeid in Nederland of in een ander land heeft. Gemeenten krijgen deze informatie zowel van de ontheemden zelf, als door gerichte uitvraag. Alle gemeenten hebben de ontheemden uitgebreid geïnformeerd dat zij wijzigingen in gezinssituatie, woonlocatie en inkomen uit arbeid moeten doorgeven. Een deel van de gemeenten bevraagt de ontheemden hier op regelmatige basis op, deels krijgen zij ook signalen vanuit de opvanglocaties en omgeving over ontheemden die werken. Voor het intrekken van het leefgeld geldt de eerste dag van de daaropvolgende maand als peildatum. Per gemeente zijn er slechts een handvol of geen casussen bekend van gezinnen die onvoldoende inkomen uit arbeid hebben. In die gevallen zijn er drie werkwijzen: het leefgeld wordt aangevuld o.b.v. het inkomen en de situatie (maatwerk), het leefgeld wordt niet voor alle gezinsleden ingetrokken of het leefgeld wordt niet ingetrokken.

Terugvorderen

In de huidige situatie doet bijna de helft van de gesproken gemeenten een verzoek tot terugbetalen aan de ontheemde als deze al langer bleek te werken en dus te lang leefgeld heeft ontvangen. Veel van de ontheemden blijken vervolgens ook terug te betalen, soms met een betalingsregeling.

Indien ontheemden de te veel ontvangen verstrekkingen niet blijken terug te betalen, is er geen mogelijkheid om deze via een dwangbevel in te vorderen, zoals bijvoorbeeld in de Participatiewet wel het geval is. Alleen via een civiele procedure zou het alsnog mogelijk zijn terugbetaling af te dwingen. Dit is een heel bewerkelijke route en vraagt tijd, capaciteit en kennis die gemeenten niet hiervoor beschikbaar hebben. Uit de interviews blijkt dat dit in de huidige situatie niet voorkomt.

3.2. Toekomstige situatie met betrekking tot het leefgeld

3.2.1. Verstrekken en intrekken leefgeld

In de toekomstige situatie valt de regeling niet meer onder het staatsnoodrecht maar onder de Tijdelijke Wet Regeling opvang ontheemden Oekraïne (zie ook 2.3), waardoor de regeling onder de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders komt te vallen.

In de toekomstige situatie is het college van burgemeester en wethouders verplicht om de verstrekkingen geheel of ten dele in te trekken indien de ontheemde of een meerderjarig gezinslid inkomsten uit arbeid in Nederland of in een ander land of een loondervingsuitkering of een toeslag op grond van de Toeslagenwet ontvangt.

Gemeenten krijgen daarnaast in de toekomstige situatie de mogelijkheid om bij een nieuwe aanvraag van het leefgeld Suwinet te raadplegen, om te zien of er inkomsten uit arbeid zijn. Het UWV is op basis van artikel 33, negende lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisaties werk en inkomen gehouden aan het college van burgemeester en wethouders hiervoor de noodzakelijke informatie over inkomsten uit arbeid te verstrekken. Met JenV is afgesproken dat voor deze uitvoeringstoets als uitgangspunt wordt genomen dat gemeenten daarbij via Suwinet-Inkijk toegang krijgen tot de volgende informatie:

- Of een ontheemde inkomsten uit arbeid heeft of niet
- Per wanneer er sprake is van inkomsten uit arbeid
- De hoogte van het inkomen uit arbeid

Indien uit de geraadpleegde gegevens blijkt dat de ontheemde werkt, dan dient het leefgeld geheel of deels te worden gestopt per de eerste van de volgende kalendermaand.

Naast het raadplegen van de Polisadministratie zullen gemeenten ook signalen doorkrijgen van het Inlichtingenbureau. Deze signalen geven aan wanneer er mutaties zijn in de situatie van de ontheemde op het vlak van werk. Op basis van deze signalen kunnen gemeenten vervolgens gericht kijken bij welke ontheemden de verstrekking beëindigd kan worden.

Ook wordt met de gewijzigde regeling ingevoerd dat bij verzoeken vanuit het college van burgemeester en wethouders aan de ontheemde om informatie aan te leveren over inkomsten uit arbeid of over de gezinssamenstelling de ontheemde dit binnen twee weken dient te doen. Indien dit niet gebeurt zullen de verstrekkingen door het college van burgemeester en wethouders worden beëindigd.

In de toekomstige situatie is het college van burgemeester en wethouders verplicht de intrekking van de verstrekkingen achterwege te laten, als uit informatie van de ontheemde of van een meerderjarig gezinslid naar oordeel van het college blijkt dat de ontheemde of zijn gezinsleden

daardoor onevenredig worden geschaad. In de toelichting van het wetsvoorstel staat dat daarbij kan worden gedacht aan situaties waarin de inkomsten uit arbeid van de ontheemde of een meerderjarig gezinslid lager zijn dan de in te trekken verstrekkingen of waarin de intrekking leidt tot een inkomensval. Deze bevoegdheid is opgenomen om het college van burgemeester en wethouders ruimte te geven flexibel te zijn ter voorkoming van eventuele schrijnende situaties. Het college van burgemeester en wethouders is niet verplicht dit in ieder geval steeds van tevoren te onderzoeken, omdat dat veel uitvoeringslasten met zich mee zou kunnen brengen. Hierdoor kan bijvoorbeeld bij wisselende inkomsten gekozen worden om (een deel van) het leefgeld te blijven verstrekken.

3.2.2. Componenten leefgeld

De hoogte van de componenten en de componenten zelf zullen in de toekomstige situatie niet worden aangepast. Mogelijk vindt er op een later moment nog een indexering plaats.

3.2.3. Proces verstrekking en intrekking leefgeld

Het proces van de verstrekking en intrekking van het leefgeld zelf wordt niet gewijzigd door de nieuwe regeling. Alleen de voorwaarden voor het verstrekken en intrekken zijn met de gewijzigde regeling aangepast (zie ook 3.2.1).

3.2.4. Processen inzage Polisadministratie en signalen inlichtingenbureau

Doordat gemeenten voor de ontheemden de mogelijkheid krijgen de Polisadministratie van het UWV te raadplegen (Suwinet) en signalen van het Inlichtingenbureau te ontvangen, kunnen de werkprocessen m.b.t. het toetsen van het recht op leefgeld worden aangepast. Hierbij gaat het om aanvragen van leefgeld en om heronderzoeken.

Aanvragen leefgeld

Bij de binnenkomst van nieuwe aanvragen wordt het mogelijk de mogelijke inkomsten uit arbeid van de ontheemde te verifiëren in Suwinet. Dit proces is vergelijkbaar aan de aanvragen van een uitkering in het kader van de Participatiewet. Op basis van de beschikbare informatie in Suwinet kunnen de betrokken medewerker als dat nodig is gericht aanvullende bewijsstukken opvragen bij de ontheemde om het recht op leefgeld vast te stellen en/of te bepalen of er mogelijk sprake is van onevenredige schade bij intrekken van het leefgeld.

De Polisadministratie bevat voor de ontheemden alleen informatie over inkomsten uit werk dat gedaan wordt in loondienst in Nederland. Inkomsten uit werk vanuit andere landen of inkomsten als zelfstandig ondernemer zijn niet opgenomen in de Polisadministratie. Het raadplegen van Suwinet-Inkijk is alleen mogelijk door geautoriseerde medewerkers en is beperkt tot de relevante gegevens voor de uitvoering van de wettelijke taak.

Het raadplegen van gegevens via Suwinet-inkijk zelf duurt ca. 5 á 10 minuten per keer. Als op basis van deze inkijk informatie wordt opgevraagd dan komt hier nog extra tijd bij voor het opstellen van een brief/herstellertermijn en het opschorten van de uitbetaling. Sommige gemeenten schakelen een medewerker in om rechtstreeks met de ontheemde contact op te nemen, bijvoorbeeld omdat deze de mensen persoonlijk kent en/of Oekraïens spreekt. De extra tijdsbesteding is naar verwachting max. 30 min.

Heronderzoeken

Voor heronderzoeken van het recht op leefgeld zijn zowel de Suwinet-Inkijk als de signalen van het inlichtingenbureau beschikbaar. Dit levert extra signalen op ten opzichte van de huidige situatie waarin alleen signalen vanuit de opvanglocatie of andere betrokken binnenkomen.

De signalen van het Inlichtingenbureau komen tot stand door bestandsvergelijking. Gemeenten leveren het bestand met de ontvangers van leefgeld (o.b.v. BSN) aan bij het Inlichtingenbureau. Dit kost ca. 30 minuten. Het Inlichtingenbureau controleert geautomatiseerd of er sprake is van samenloop met andere inkomsten o.b.v. werk en levert vervolgens een antwoordbestand retour met signalen aan waar deze samenloop wordt gevonden. Dit kan voor de gemeente aanleiding zijn om een heronderzoek te starten. De processtappen (met de betrokken medewerker) zijn:

1. Binnenhalen IB-signaal (1x per maand, meestal door applicatiebeheerder, filteren en doorzetten)
2. Beoordelen IB-signaal (backoffice: is heronderzoek nodig?)
3. Heronderzoek uitvoeren en beslissen (inkomensconsulent)
4. Verwerken in leefgeldadministratie (backoffice)
5. Archivering (backoffice)

Bij de beoordeling van het signaal wordt bekeken of het signaal al bekend is of nieuwe informatie geeft. In het laatste geval is een heronderzoek nodig.

In het heronderzoek gebruikt de betrokken medewerker Suwinet-Inkijk om de beschikbare informatie te raadplegen. Dit gebeurt op BSN niveau, dus per individuele casus. Als het inkomen wordt meegeleverd heeft de gemeente in principe genoeg informatie om een besluit te nemen over het al dan niet stopzetten van het leefgeld. Bij sommige gemeenten krijgt de klant zelf de mogelijkheid om bewijsstukken m.b.t. de inkomstensituatie in te leveren. Hiervoor wordt bij de Participatiewet meestal de termijn van 2 weken of 10 werkdagen gehanteerd. Wordt de gevraagde informatie niet aangeleverd dan wordt de uitkering gestopt anders wordt o.b.v. de informatie de inkomenssituatie opnieuw vastgesteld en uitkering ongewijzigd of gewijzigd voortgezet of ingetrokken. Dit wordt verwerkt in een rapportage. Als blijkt dat de ontheemde in voorgaande maanden onterecht leefgeld heeft ontvangen kan besloten worden om tot terugvorderen over te gaan.

Het verwerken van de wijziging gebeurt meestal door een medewerker van de uitkeringsadministratie. Het rapport wordt tenslotte gearhiveerd.

Informatie bij de klant opvragen gebeurt in veel gemeenten in de huidige situatie ook al. Naar verwachting leidt de extra bron wel tot meer heronderzoeken.

4. Impact wijziging regeling

Dit hoofdstuk geeft een nadere uitwerking van de impact van de gewijzigde RooO voor gemeenten. De impact van de gewijzigde regeling is beschouwd aan de hand van het primair proces en de SCOPAFIJTH-elementen.⁹

Om de impact te bepalen is voortgebouwd op de in hoofdstuk 3 beschreven 'standaard' processen in de huidige situatie (IST) en de toekomstige situatie (SOLL).

4.1. Impactpunt 1: Intrekking verstrekkingen wordt imperatief

Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven wordt de facultatieve mogelijkheid tot intrekking imperatief: gemeenten zijn verplicht om het leefgeld in te trekken wanneer zij zien dat een ontheemde of een meerderjarig gezinslid inkomsten uit arbeid heeft of indien sprake is van een loonderveringsuitkering of een toeslag op grond van de Toeslagenwet. De gesproken gemeenten geven aan dat zij momenteel ook al het leefgeld op gezinsniveau intrekken bij inkomsten uit arbeid per de 1e van de volgende kalendermaand. Zij geven aan dat deze wijziging weinig impact op hen heeft, omdat dit al de huidige werkwijze is.

4.2. Impactpunt 2: Inlichtingenplicht na verzoeken college

In de huidige situatie is er in de RooO geen aanlevertermijn geëxpliciteerd voor ontheemden voor het verstrekken van informatie over inkomsten uit arbeid of de gezinssamenstelling aan de burgemeester. Enkele gesproken gemeenten gaven aan nu zelf een termijn hiervoor te hanteren, waarbij een verzoek wordt gestuurd en wanneer reactie uitblijft er daarna nog een herinnering volgt. De doorlooptijden van het wachten op deze informatie verschillen per gemeente, maar zijn bij de gesproken gemeenten tussen de twee en drie weken. Een deel van deze gemeenten geeft het aan fijn te vinden dat er met deze wijziging een aanlevertermijn wordt geëxpliciteerd. Enkele gemeenten geven aan dat zij in de gewijzigde regeling nog onduidelijk vinden staan per wanneer de ontheemde geen recht meer heeft op leefgeld, indien aan de verzoeken van het college geen gehoor wordt gegeven: is dat de 1^e dag van de daaropvolgende maand na verstrijking van de twee weken

⁹ SCOPAFIJTH is een acroniem voor ondersteunende processen in een organisatie. Hieronder wordt verstaan: Security (en privacy), Communicatie, Organisatie, Personeel, Administratieve organisatie, Financiën, Informatievoorziening, Juridisch, Technologie en Huisvesting. In dit rapport zijn deze elementen alleen beschreven als deze relevant zijn.

aanlevertermijn of liep dit recht al af op het moment dat verzocht werd om informatie te verstrekken (dus die twee weken daarvoor)? Dit werd gevraagd in verband met het eventueel terugvorderen van te veel ontvangen verstrekkingen.

Gewenste vervolgactie: specificeer in de toelichting van de regeling het moment waarop het recht op leefgeld eindigt, wanneer de ontheemden binnen de aanlevertermijn van twee weken geen gehoor geven aan de verzoeken van het college van burgemeester en wethouders.

Andere gesproken gemeenten geven aan dat zij weinig problemen ondervinden bij het verkrijgen van de informatie, doordat zij deze informatie na uitvraag nagenoeg altijd snel van de ontheemden ontvangen of doordat zij dit bijvoorbeeld eenvoudig kunnen uitvragen via de gemeentelijke opvanglocatie. Zij geven aan dat de aanlevertermijn weinig invloed op hun uitvoering zal hebben, omdat zij de benodigde informatie nu al ruim voor deze tijd ontvangen en dat dit ook na de wijziging de verwachting zal zijn. De impact van deze wijziging op de uitvoering zal daarom naar verwachting laag zijn.

4.3. Impactpunt 3: Inzage polisadministratie bij inkomen uit arbeid

Met de gewijzigde RooO krijgen gemeenten toegang tot de informatie het UWV over het inkomen van ontheemden, via Suwinet-Inkijk. Ook zullen zij signalen kunnen ontvangen vanuit het Inlichtingenbureau.

Alle gesproken gemeenten geven aan blij te zijn met deze wijziging. Momenteel kunnen verstrekkingen alleen ingetrokken worden wanneer de ontheemde meldt dat hij inkomen uit arbeid ontvangt. Gesproken gemeenten ervaren dat in de huidige situatie niet alle ontheemden (tijdig) doorgeven aan gemeenten wanneer zij aan het werk zijn. Dit komt de uitlegbaarheid niet ten goede. Met de wijziging kunnen gemeenten ook naar aanleiding van de informatie die door het UWV beschikbaar wordt gesteld over het inkomen uit arbeid de verstrekkingen stopzetten. Gemeenten verwachten dat deze wijziging als effect heeft dat minder ontheemden onterecht verstrekkingen zullen ontvangen en het bestand daardoor zal afnemen.

Deze wijziging heeft de meeste impact op de uitvoering van de regeling. Hoe groot deze impact is, is afhankelijk van een aantal factoren:

1. Of de verstrekking van het leefgeld momenteel al wordt uitgevoerd door personen die gewend en geautoriseerd zijn om te werken met Suwinet-Inkijk en signalen van het Inlichtingenbureau in het kader van de Participatiewet en hiervoor de juiste software tot hun beschikking hebben of dit door medewerkers moet worden gedaan die deze kennis, systemen en autorisatie nog niet hebben;

2. Welke gegevens er daadwerkelijk zichtbaar zijn bij de Suwinet-Inkijk en hoe en welke signalen door het Inlichtingenbureau aangeleverd zullen worden aan gemeenten;
3. Hoe de gemeente om wil gaan met de mogelijkheid om de Polisadministratie te raadplegen;
4. Hoe de gemeente gaat handelen wanneer uit de gegevens blijkt dat een ontheemde onterecht verstrekkingen heeft ontvangen.

In de onderstaande deel paragrafen wordt op dieper ingegaan op elke genoemde factor.

4.3.1. Factor 1: ervaring met en toegang tot Suwinet-Inkijk van medewerkers

Bij de meeste gesproken gemeenten wordt de leefgeldregeling al uitgevoerd door personen die al gewend zijn om met Suwinet-Inkijk en de signalen van het Inlichtingenbureau te werken in het kader van de Participatiewet. Wanneer zij de bevoegdheid krijgen om ook voor de ontheemden deze toepassingen te kunnen gebruiken, kunnen zij snel de Suwinet-Inkijk toepassen. Immers, de hiervoor benodigde applicaties zijn er al en worden reeds door deze personen gebruikt. Gesproken gemeenten bij wie deze situatie van toepassing is verwachten voor het inkijken van Suwinet en de het gebruiken van de signalen van het Inlichtingenbureau verwachten doorgaans geen structurele extra capaciteit nodig te hebben ten aanzien van de huidige situatie.

Bij twee gesproken gemeenten is de uitvoering van de RooO niet belegd bij dezelfde uitvoeringsorganisatie die ook de Participatiewet uitvoeren. De gemeente voert zelf de RooO uit en de betrokken medewerkers hebben geen ervaring met Suwinet-Inkijk en de signalen van het Inlichtingenbureau en hebben geen toegang tot de benodigde applicaties. Voor deze gemeenten heeft het raadplegen van de Polisadministratie een grote impact op de uitvoering. Daarbij zullen bij de implementatiefase licenties moeten worden aangeschaft, bevoegdheden moeten worden toegekend en medewerkers moeten worden getraind om met de applicaties om te gaan en de juiste handelen te verrichten. Deze gemeenten geven aan dat zij structureel extra capaciteit nodig hebben om hier uitvoering aan te geven. Daarnaast zal dit ook extra capaciteit vereisen voor het beheer van de applicatie. Het bovenstaande resulteert daarom in behoorlijk wat extra kosten. Voor deze gemeenten is de impact groot.

4.3.2. Factor 2: beschikbare gegevens Suwinet-Inkijk en Inlichtingenbureau

Deze factor zal eerst worden toegelicht voor de Suwinet-Inkijk, vervolgens voor de signalen van het Inlichtingenbureau.

Suwinet-Inkijk

Bij de uitvoeringstoets is als uitgangspunt met JenV afgesproken dat gemeenten via Suwinet-Inkijk toegang krijgen tot de volgende gegevens van het UWV:

- Of een ontheemde inkomen uit arbeid heeft of niet;
- Per wanneer er sprake is van inkomen uit arbeid;
- De hoogte van het inkomen uit arbeid.

De gesproken gemeenten hebben in de interviews aangegeven dat de zij goed uit de voeten kunnen met deze gegevens voor de uitvoering van de gewijzigde RooO.

Er is momenteel nog geen uitsluitel of voor alle ontheemden de gegevens over de hoogte van het inkomen daadwerkelijk aangeleverd zullen gaan worden. Ten tijde van het onderzoek is vanuit JenV medegedeeld dat er mogelijk sprake zal zijn van een drempelbedrag. Een inkomen van een ontheemde boven dit bedrag zal niet worden getoond. In de klankbordbijeenkomst hebben de gemeenten aangegeven dat dit drempelbedrag veel vragen en zorgen bij hen oproept. Deze gaan bijvoorbeeld over hoe dit technisch ingeregeld zal worden, over de hoogte van het drempelbedrag en de uitvoeringsconsequenties die hier mogelijk mee gepaard gaan.

Een voorbeeld is het toetsen van onevenredige schade. Indien het bedrag boven een bepaalde hoogte niet meer zichtbaar is voor gemeenten, dan wordt de beoordeling van onevenredige schade (zie ook impactpunt 4, paragraaf 4.4) hierdoor bemoeilijkt. Er is dan immers geen exact bedrag meer zichtbaar. Daarbij zal het bedrag waarbij sprake is van onevenredige schade voor een gezin bestaande uit twee ouders en drie minderjarige kinderen hoger zijn dan van een alleenstaande ontheemde. Hierdoor ontstaat de vraag hoe het drempelbedrag wordt vormgegeven: is dit een vast bedrag of een bedrag dat afhankelijk is van de gezinsgrootte? En zal dit bij een vast bedrag altijd hoger liggen dan het bedrag waarbij er sprake is van onevenredige schade? Gemeenten willen geen loonstroken hoeven te controleren om vervolgens te moeten nagaan of dit daadwerkelijk boven een bedrag ligt dat zij zelf niet kunnen inzien. Dit brengt te hoge uitvoeringslasten die dit met zich mee. De meeste gesproken gemeenten pleiten daarom er daarom voor om geen drempelbedrag in te voeren of een zo hoog vastgesteld bedrag dat er in elke voorkomende situatie geen twijfels zijn of het gezin van een ontheemde niet meer rond kan komen en dit tot bezwaarprocedures kan leiden. Daarnaast brengt dit mogelijk ook een juridisch risico met zich mee. Gemeenten moeten namelijk een besluit nemen op grond van informatie van een derde partij (het UWV). Het UWV stelt vast of de inkomsten boven het drempelbedrag uitkomen. En gemeenten kunnen dit niet zelf verifiëren.

Gewenste vervolgactie: Voorkom het hanteren van een drempelbedrag bij de inzage van de inkomsten uit werk van een ontheemde om de uitvoering niet te complex te maken. Indien wordt vastgehouden aan een drempelbedrag zal dit een vast en hoog genoeg bedrag moeten zijn om twijfels m.b.t. onevenredige schade te voorkomen.

Omdat er nog geen uitsluitel is over het drempelbedrag en de uitgangspunten en voorwaarden die daarmee gepaard gaan, is het nog onduidelijk hoe groot de extra uitvoeringslast hiervan zal zijn. Betreffende het drempelbedrag en de daarmee gepaarde uitvoeringslasten spelen de volgende zaken:

- Een drempelbedrag vergroot de complexiteit ten aanzien van geen drempelbedrag, omdat er dan gegevens bewerkt moeten worden tot informatie;
- Wanneer een vast drempelbedrag dicht tegen de hoogte van het leefgeld kan zitten (van bijvoorbeeld grote gezinnen), vergroot dit de complexiteit in de uitvoering aanzienlijk ten opzichte van een drempelbedrag dat hier ver boven ligt. Dit in verband met het vaststellen van onevenredige schade;
- Er dient duidelijk gespecificeerd te worden welke elementen meetellen bij de bepaling van het inkomstenbedrag dat wordt getoond en welke niet. Is dit alleen het inkomen van één maand, of kan er ook een deel van andere maanden inzitten, zoals uitbetaling van overwerk van een eerdere maand? Daarnaast dient ook het loonbegrip goed omschreven te worden: wat zit hier wel en niet bij? Vallen bijvoorbeeld de maandelijkse uitkering van het vakantiegeld, reiskostenvergoeding hier onder? Wanneer deze elementen meetellen in het inkomstenbedrag zal het drempelbedrag hoger moeten liggen om onevenredige schade te kunnen vermijden. Daarnaast geldt dat wanneer geen duidelijke voorschriften voor de bepaling van het inkomstenbedrag worden benoemd dit de complexiteit in de uitvoering vergroot, omdat dit tot vragen en mogelijk bezwaarschriften kan leiden.
- Een variërend drempelbedrag (bijvoorbeeld afhankelijk van de gezinsgrootte) vergroot de complexiteit in de uitvoering ten aanzien van een vast drempelbedrag. Bovendien is hier mogelijk extra gegevensuitwisseling voor nodig over de gezinssamenstelling.

Gewenste vervolgactie: Zorg als JenV (in samenspel met SZW) zo snel mogelijk voor meer duidelijkheid over het wel of niet invoeren van een drempelbedrag (en de daarmee gepaarde uitgangspunten en voorwaarden) zodat gemeenten en softwareleveranciers op korte termijn meer duidelijkheid hierover krijgen.

Ook wijzen de gesproken gemeenten op het risico dat, afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden bij een eventueel drempelbedrag, de implementatie mogelijk complexer wordt. Alle gegevens die verschillen met die in het kader van de Participatiewet zorgen voor extra complexiteit in de systemen.

Naast uitvoeringsconsequenties zien de gemeenten ook negatieve consequenties bij een drempelbedrag voor de uitlegbaarheid van de regeling. Zo wordt bijvoorbeeld bij de uitvoering van de Participatiewet geen drempelbedrag gehanteerd. Het is volgens de gesproken gemeenten niet uitlegbaar waarom er voor (een deel van) deze groep wel een drempelbedrag zou moeten gelden. Dit zorgt voor ongelijkheid, wat de uitlegbaarheid in optiek van de gemeenten vermindert.

Signalen Inlichtingenbureau

Momenteel is er nog geen duidelijkheid over invulling van de signalen die met gemeenten zullen worden gedeeld. Voor softwareleveranciers en gemeenten is het daardoor nog moeilijk te voorspellen welke werkzaamheden dit vereist (bij zowel softwareleveranciers en gemeenten) voor wat betreft de implementatie en hoelang de implementatie zal gaan duren. Daarbij kan worden uitgegaan dat gemeenten niet direct bij de beoogde inwerkingtreding van de regeling op 1 januari 2024 al gebruik kunnen maken van de signalen van het Inlichtingenbureau. Naast dat er standaard een vertraging van circa 6 weken zit in de Polisadministratie (waardoor in maart dus signalen over de inkomenssituatie in januari worden ontvangen), hangt de implementatieperiode ook af van hoe de aanlevering zal verlopen en of er nog verdere automatisering toegepast zal gaan worden. Bijvoorbeeld of antwoordrapporten ingelezen kunnen worden in gemeentelijke softwarepakketten om geautomatiseerd te landen in werkprocessen. Deze keuzes werken vervolgens weer door in de structurele uitvoeringslast bij gemeenten. Wanneer er veel geautomatiseerd kan gebeuren is dit immers minder tijdrovend dan wanneer er door gemeenten handmatige handelingen uitgevoerd moeten worden. In het gesprek met de softwareleveranciers kwam naar voren dat voor wat betreft automatisering ook rekening gehouden dient te worden met de tijdelijkheid van de regeling. Grootschalige aanpassingen voor automatisering zullen hoogstwaarschijnlijk niet worden gemaakt wanneer de regeling maar een beperkte duur heeft en de taak bij gemeenten zal verdwijnen. Het Inlichtingenbureau gaat in oktober nader over in gesprek met gemeenten en softwareleveranciers. Hierover volgt later in het najaar meer duidelijkheid. De impact op gemeenten hangt af van de gemaakte keuzes, van beperkt tot substantieel.

In het gesprek met de softwareleveranciers kwam naar voren dat voor wat betreft automatisering ook rekening gehouden dient te worden met de tijdelijkheid van de regeling. Grootschalige aanpassingen voor automatisering zullen hoogstwaarschijnlijk niet worden gemaakt wanneer de regeling maar een beperkte duur heeft en de taak bij gemeenten zal verdwijnen. Het Inlichtingenbureau gaat in oktober nader over in gesprek met gemeenten en softwareleveranciers. Hierover volgt later in het najaar meer duidelijkheid. De impact op gemeenten hangt af van de gemaakte keuzes, van beperkt tot substantieel.

Gewenste vervolgactie: Zorg als JenV in samenwerking met het Inlichtingenbureau dat er zo snel mogelijk voor duidelijkheid komt de inrichting van de signalen van het Inlichtingenbureau. Laat de gegevensuitwisseling zoveel mogelijk aansluiten bij die van de Participatiewet om de implementatie en het gebruik goed uitvoerbaar te houden. VNG Realisatie biedt aan in een quickscan de vereisten voor de implementatie en de impact op de uitvoering in kaart te brengen.

4.3.3. Factor 3: hoe(vaak) gaat de gemeente Suwinet-Inkijk gebruiken

Verder hangt de impact op de uitvoering af van de wijze waarop gemeenten de informatie zal gaan raadplegen. Een aantal gesproken gemeenten geeft aan voornemens te zijn om op het moment dat zij toegang krijgen tot de Polisadministratie via Suwinet-Inkijk voor deze regeling, het hele dossier van ontheemden dat verstrekkingen ontvangt te willen gaan checken. Zoals in hoofdstuk 3.2.4 is beschreven duurt de Suwinet-Inkijk zelf ca. 5 á 10 minuten per ontheemde. Als op basis van deze inkijk informatie wordt opgevraagd dan komt hier nog extra tijd bij, met een maximale extra tijdsbesteding van 30 minuten. Vooral voor gemeenten die veel ontheemden die recht op leefgeld hebben opvangen zal deze exercitie tijdrovend zijn en zal tijdelijk extra uitvoeringscapaciteit vergen.

Er zijn ook gemeenten die aangeven dat zij dit, omwille van de capaciteit die dit vergt, niet zullen doen. Deze gemeenten zullen, wanneer zij de signalen van het Inlichtingenbureau ontvangen (in hoofdstuk 3.2.4 wordt dit proces beschreven) een beoordeling maken bij welke ontheemden heronderzoek nodig is en vervolgens gerichte heronderzoeken uitvoeren.

Hoewel het opvolgen van signalen en het gebruiken van Suwinet nieuwe handelingen zijn voor de uitvoering van de RooO en dus extra tijd in beslag nemen ten aanzien van de huidige situatie, geven gemeenten aan dat hierdoor mogelijk op de termijn werkzaamheden ook kunnen afnemen. De toegang tot deze informatie en de controles die uitgevoerd kunnen worden leiden er mogelijk toe dat ontheemden sneller aangeven dat zij inkomsten uit arbeid hebben, waardoor het leefgeldbestand kleiner wordt en er minder ontheemden verstrekkingen ontvangen zonder dat zij hier recht op hebben. De netto impact op gemeenten lijkt op termijn beperkt.

4.3.4. Factor 4: gaat de gemeente wel of niet (of deels) tot terugvorderen over

Tot slot hangt de impact op de uitvoering van deze wijziging af van hoe de gemeente gaat handelen wanneer blijkt dat de ontheemde onterecht verstrekkingen heeft ontvangen. Doordat gemeenten met de gewijzigde RooO toegang krijgen tot gegevens waaruit blijkt hoe lang ontheemden aan het werk zijn, kunnen zij daar ook beter op acteren. Een aantal gesproken gemeenten geeft aan dat zij willen gaan terugvorderen als zij zien dat ontheemden onterecht te lang leefgeld ontvangen hebben. Enkele gemeenten geven aan dit momenteel al te doen. Daarbij wordt de ontheemde gevraagd om het te veel ontvangen bedrag terug te storten of een betaalregeling te treffen. Deze gemeenten geven aan dat een groot deel van de ontheemden naar aanleiding van dit verzoek ook daadwerkelijk terugbetalen. Wanneer dit niet gebeurt, dan is er voor de RooO alleen de route via civiel recht beschikbaar. Gesproken gemeenten geven aan dat dit voor hen geen uitvoerbare route is, gezien dit zeer veel tijd en capaciteit kost en de opbrengsten ervan vaak beperkt zijn.

Er zijn geen consequenties voor gemeenten als ze niet terugvorderen. Dit blijft in de gewijzigde regeling een kan-bepaling. Gemeenten zien echter wel het risico dat als ontheemden erachter komen dat het niet terugbetalen vaak geen consequenties met zich meebrengt dit ertoe kan leiden

dat steeds meer ontheemden niet meer zullen terugbetalen. Gemeenten geven aan dat dit de uitlegbaarheid van de regeling vermindert en het zorgt voor meer ongelijkheid tussen ontheemden en andere groepen in de samenleving. Zij pleiten voor een wettelijke grondslag om tot invordering via een dwangbevel over te kunnen gaan. Dit zou de complexiteit in de uitvoering verminderen om onterechte verstrekkingen terug te kunnen krijgen. Een aantal gemeenten geeft daarbij aan dat ook invorderen veel capaciteit en tijd kost. Zij zouden dit daarom alleen doen in extremere gevallen, waarbij onterecht voor een langere periode een te hoog bedrag aan leefgeld is ontvangen. In de RooO en de tijdelijke wet is voor invordering via dwangbevel geen grondslag. De impact bij de keuze voor terugvorderen hangt sterk af van de bereidheid van de ontheemden om terug te betalen. Voor een deel van de gemeente wegen de extra uitvoeringslasten niet op tegen de hoogte van de terug te vorderen bedragen.

Gewenste vervolgactie: Onderzoek als JenV de mogelijkheden om een wettelijke grondslag voor invordering via een dwangbevel toe te kunnen passen. Het bieden van een juridische grondslag voor de invordering is wat gemeenten betreft noodzakelijk om over te kunnen gaan tot terugvordering.

4.4. Impactpunt 4: Geen/ deels intrekking bij onevenredige schade

De meeste gesproken gemeenten geven aan dat zij momenteel al maatwerk bieden bij in de spaarzame gevallen van ontheemden die aangeven dat zij met hun inkomsten uit arbeid niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien. De ontheemde dient daarbij aan te tonen hoe hoog zijn inkomsten zijn (door het overhandigen van zijn salarisstrookje), waarna er bij inkomen onder het leefgeldbedrag maatwerkoplossing wordt geboden. Dit zorgt voor extra werkzaamheden, maar gezien de lage frequentie waarop dit voorkomt is het voor de gesproken gemeenten goed uitvoerbaar met de beschikbare capaciteit. Vrijwel alle gesproken gemeenten geven aan dat weinig ontheemden zich bij de gemeente melden dat zij niet uitkomen met alleen hun inkomen. Daarom is het te veronderstellen dat het momenteel in praktijk zelden voorkomt dat ontheemden minder verdienen dan het leefgeldbedrag dat zij anders zouden ontvangen.

Bij de enkele gevallen waarbij wel aanvulling van het inkomen nodig is hanteren gemeenten een wisselende aanpak. Sommige gesproken gemeenten geven aan dat ze het inkomen dan deels aan te vullen met leefgeld, anderen geven aan dat zij dan het gehele leefgeld blijven verstrekken en enkele gemeenten geven aan dat zij de ontheemde in dit geval adviseren te stoppen met werken.

Bij de gemeenten die het inkomen deels aanvullen met leefgeld worden verschillende methoden gehanteerd. Zo zijn er gemeenten die de inkomsten maandelijks exact aanvullen tot de hoeveelheid leefgeld die anders was verstrekt, door het maandelijks na het inzien van het loonstrookje het

resterende bedrag tot de hoogte van het leefgeld overmaken. Andere gemeenten geven aan dat zij bij wisselende inkomsten middelen. Er wordt dan op basis van bijvoorbeeld drie of vier maandsalarissen een gemiddeld salaris berekend. Op basis van dit gemiddelde salaris wordt vervolgens de hoogte van het aanvullende leefgeld berekend en dit bedrag krijgt de ontheemde maandelijks gestort.

In de gewijzigde regeling wordt geen exacte definitie van onevenredige schade gegeven. Wel worden (zoals in hoofdstuk 3 is benoemd) in de toelichting voorbeelden gegeven, zoals situaties waarin de inkomsten uit arbeid van de ontheemde of een meerderjarig gezinslid lager zijn dan de in te trekken verstrekkingen of waarin de intrekking leidt tot een inkomensval. Deze bevoegdheid is opgenomen om het college van burgemeester en wethouders ruimte te geven flexibel te zijn ter voorkoming van eventuele schrijnende situaties. Het grootste deel van de gesproken gemeenten geeft aan dat zij deze beoordeling altijd zullen te gaan maken aan de hand van de hoogte van de verstrekkingen (leefgeld) die anders zouden zijn gegeven. Een paar van deze gemeenten geven aan dat zij de definiëring van onevenredige schade strakker zouden willen zien, om te voorkomen dat er hierdoor verschillen tussen gemeenten ontstaan wat kan leiden tot vragen, meer verzoeken om te bepalen is of er onevenredige schade is en mogelijk meer beroepen en bezwaren. Zij zien dit als een risico, omdat dit tot meer uitvoeringslasten kan leiden omdat bovengenoemde werkzaamheden allemaal maatwerk vereisen en tijdrovend kunnen zijn. Zij pleiten voor een directe koppeling aan de hoogte van de verstrekkingen. Enkele gesproken gemeenten geven aan dat zij de geboden ruimte in de regeling juist als prettig ervaren, zodat zij per geval maatwerk kunnen toepassen. Als voorbeeld werd door een gemeente genoemd dat zij bij de beoordeling ook de hoogte van de toeslagen die een gezin ontvangt willen meenemen, zoals kinderbijslag.

Omdat gemeenten in de huidige situatie weinig gevallen zien waarin de ontheemde en zijn gezinsleden zich niet in het levensonderhoud kunnen voorzien met hun inkomen, en er met de wijziging in de RooO geen aanpassingen zijn gemaakt in de hoogte van verstrekkingen/ leefgeld verwachten zij dat dat de impact van deze wijziging beperkt is. Wel geven enkele gesproken gemeenten aan een groei in het aantal ondernemers/zzp'ers in de groep ontheemden te zien. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de bouwsector. Zij wijzen daarbij op risico's als uitbuiting van zzp'ers en verhoogde kans op problematische schulden, die bijvoorbeeld ontstaan door te betalen belastingen waarvan op voorhand onvoldoende kennis is bij ontheemde. Hierdoor ontstaat een risico dat deze groep zich vaker zal beroepen op onevenredige schade of andere vormen van hulp zal aanvragen bij de gemeente.

Gemeente geven aan dat zij onevenredige schade voor deze groep moeilijker kunnen bepalen: zo krijgen zzp'ers in de bouw bijvoorbeeld soms het bedrag voor een opdracht die meerdere maanden loopt in één keer gestort. De overige maanden hebben zij geen inkomsten. Is er in die maanden sprake van onevenredige schade of dienen gemeenten dit bij deze groep op een andere manier te

bepalen? Bijvoorbeeld: een ontheemde die als ondernemer werkt heeft een opdracht van vier maanden doorlooptijd en krijgt hier in totaal € 15.000 euro voor, waarvan een deel in de eerste maand als voorschot wordt betaald en het resterende deel in de laatste maand wordt betaald. Kan deze ondernemer dan in de twee tussenliggende maanden dan een verstrekking krijgen als gevolg van onevenredige schade (doordat hij in deze maanden geen inkomen heeft en dus minder verdient dan het bedrag wat hij anders aan leefgeld had gekregen voor die maand)? Gemeenten geven aan meer informatie vanuit JenV te willen hoe zij moeten omgaan met ondernemers en zzp'ers in relatie tot onevenredige schade.

Gewenste vervolgacties: Communiceer als rijk de risico's van werken als zzp'er aan ontheemden. Verstrek als JenV meer informatie over het handelingsperspectief van gemeenten bij de bepaling van onevenredige schade bij ondernemers/ zzp'ers.

Daarnaast geven gemeenten aan dat de inkomsten van deze groep moeilijker inzichtelijker zijn: zo zijn de inkomsten niet terug te vinden in Suwinet en dus ook niet op doe manier controleerbaar. Dit betekent dat gemeenten meer uitzoekwerk zullen hebben om na te gaan of er daadwerkelijk sprake is van onevenredige schade bij een ondernemer. Indien de groep ondernemers/ zzp'ers toeneemt zal dit leiden tot meer werk voor de uitvoerders van de leefgeldregeling bij gemeenten, als vanuit deze groep wordt aangegeven dat men niet rondkomt.

4.5. Implementatie wijzigingen RooO

Gesproken gemeenten geven aan dat zij verwachten dat de implementatie van gewijzigde RooO minder uitvoerig zal zijn dan de implementatie van de vorige wijzigingen, waarbij onder andere alle gezinsrelaties moesten worden vastgelegd.

Voor de implementatie van de impactpunten 1, 2 en 4 en de communicatie en informatievoorziening richting ontheemden over de gewijzigde regeling gemeenten aan dat zij aan twee maanden tijd voldoende hebben. Indien de gewijzigde regeling en Tijdelijke Wet per 1 januari 2024 in zullen gaan, zouden zij dus in ieder geval voor 1 november 2023 de benodigde informatie over de wijzigingen moeten ontvangen. Zij zullen deze twee maanden gebruiken voor de volgende activiteiten.

- Bestuurlijke besluitvorming en aanpassen van beleidsregels, bijvoorbeeld over de inrichting van het ofwel volledig doorbetalen van het leefgeld of het aanvullen van het leefgeld bij onevenredige schade en de handelswijze bij onterechte verstrekkingen;
- Communicatie over wijzigingen met ontheemden (d.m.v. bewonersavonden, voorlichting geven op opvanglocaties, brieven sturen naar ontheemden over de wijzigingen, website aanpassen);

- Instructie van medewerkers over de wijzigingen. Dit zijn voornamelijk de medewerkers die zich bezighouden met de verstrekking van het leefgeld en medewerkers die de vragen van ontheemden over de wijzigingen zullen moeten beantwoorden.

De gesproken gemeenten geven aan voor de bovenstaande activiteiten ondersteuning bij de implementatie vanuit JenV en VNG nodig te hebben. Dit vertaalt zich in onderstaande gewenste vervolgacties:

Gewenste vervolgactie: Tijdige berichtgeving over definitieve wijzigingen en ingangsdatum van de gewijzigde RooO door JenV. Gemeenten dienen dit uiterlijk twee maanden voor inwerkingtreding te ontvangen. Gemeenten worden daarnaast betrokken en op de hoogte gehouden van eventuele wijzigingen en implementatietijdlijnen met betrekking tot de regeling en de TW Oek.

Gewenste vervolgactie: Het delen van concept- brieven, beschikkingen, teksten voor op de website van gemeenten over de wijzigingen en handreikingen, met daarbij overzicht van rechten en plichten voor de ontheemden in de nieuwe situatie door JenV of VNG. Dit vermindert de uitvoeringslast voor gemeenten bij de implementatie en draagt daarnaast bij aan een eenduidig verhaal richting ontheemden. Bij voorkeur wordt deze informatie ook vertaald in het Engels en het Oekraïens. Gemeenten willen deze informatie twee maanden voor de inwerkingtreding ontvangen.

Voor wat betreft Impactpunt 3, Toegang tot informatie van UWV over inkomen uit arbeid, geldt dat de implementatie door gemeenten en softwareleveranciers langer kan gaan duren. Op dit moment zijn er nog openstaande punten voor wat betreft een eventueel drempelbedrag bij de Suwinet-Inkijk en de gegevensset die met gemeenten gedeeld zal worden door het Inlichtingenbureau en de wijze waarop deze set gedeeld zal worden. De benodigde implementatietijd is afhankelijk van de uitkomsten op deze openstaande punten. Wanneer hier veel extra werkzaamheden mee gepaard gaan (zoals bij de invoering van een drempelbedrag, wanneer geen bestaande uitwisselmechanismen gebruikt kunnen worden en wanneer antwoordrapporten ingelezen moeten kunnen worden in gemeentelijke pakketten om geautomatiseerd te landen in werkprocessen, zie ook paragraaf 4.3.2) zal de implementatietijd langer in beslag nemen.

Gewenste vervolgactie: Informeer als JenV gemeenten zo snel mogelijk over de implementatietermijn voor de Suwinet-Inkijk en de signalen vanuit het Inlichtingenbureau. Hiervoor dient er op korte termijn meer duidelijkheid te komen op de openstaande punten voor wat betreft een eventueel drempelbedrag bij de Suwinet-Inkijk en de gegevensset en de wijze waarop deze gedeeld zal worden met gemeenten door het Inlichtingenbureau.

Voor een deel van de gemeenten kan de implementatie lastiger zijn, naast het bovengenoemde algemene aandachtspunt voor de implementatie van Impactpunt 3. Dit hangt bijvoorbeeld af van de huidige uitgangspositie en of gemeenten bij de implementatie het hele leefgeldbestand willen controleren in Suwinet.

- Gemeenten bij wie de uitvoering van het leefgeld nu niet is belegd bij de personen die in het kader van de Participatiewet al werken met Suwinet-Inkijk en signalen van het Inlichtingenbureau krijgen zullen extra stappen moeten zetten en hebben een langere implementatietijd. Deze gemeenten hebben licenties voor Suwinet-Inkijk nodig, net als de juiste applicaties en systemen. Bovendien zullen de medewerkers getraind moeten worden om voor de RooO de gegevens in te kunnen zien en de signalen vanuit het Inlichtingenbureau te kunnen inlezen en opvolgen. Bovendien hebben zij de juiste autorisaties nodig. Die vergt allemaal extra capaciteit, die ook nog moet worden aangetrokken.
- Daarnaast geeft een deel van de gesproken gemeenten aan het leefgeldbestand te willen controleren in Suwinet, om na te gaan of er onterecht verstrekkingen plaats hebben gevonden. Dit kost tijd (ca. 1-2 maanden, afhankelijk van de grootte van het bestand) en vergt op tijdelijke basis extra capaciteit. Door enkele gemeenten wordt daarbij aangegeven dat zij graag een overgangperiode willen hebben om hier uitvoering aan te geven. Zij willen daarbij de eventuele acties die hieruit volgen gelijktijdig uitzetten om ongelijke behandeling hierin te voorkomen.

4.6. Verkenning impact bijdrage kosten opvang (geen voorliggende wijziging RooO)

In de huidige en voorgestelde wijziging van de RooO komt geen eigen bijdrage voor. Die wens is er wel vanuit meerdere gemeenten en bestuurders vanwege de uitlegbaarheid ten opzichte van andere doelgroepen. Daarom heeft VNG, in afstemming met JenV, besloten om in de uitvoeringstoets bij gemeenten uit te vragen naar de uitvoerbaarheid van een eigen bijdrage (voor de opvang en de maaltijden die in natura verstrekt worden) staan voor ontheemden met voldoende inkomsten uit arbeid. Voor het heffen van een eigen bijdrage zijn twee scenario's opgesteld die in de uitvoeringstoets zijn uitgevraagd en getoetst:

1. Eigen bijdrage ter hoogte van de wooncomponent bij GOO = € 93,00 per maand + bij maaltijden in natura de voedselcomponent (incl. indexering per 1 oktober 2023) a. bij een éénpersoonshuishouden of een huishouden bestaande twee gezinsleden: € 242,48 per volwassenen of alleenstaande minderjarige ontheemden, en € 200,65 per kind tot 18 jaar; b. bij een huishouden bestaande uit drie gezinsleden: € 193,98 per volwassene, en € 160,64 per kind

tot 18 jaar; c. bij een huishouden bestaande uit vier of meer gezinsleden: € 169,74 per volwassene, en € 140,34 kind tot 18 jaar.

2. Een vast bedrag per maand, bijvoorbeeld € 50 of € 100 per persoon

Het eerste scenario is enigszins vergelijkbaar met de REBA voor asielzoekers. Daarin bestaat de eigen bijdrage ook uit de componenten onderdak en leefgeld en de hoogte is mede afhankelijk van de gezinssamenstelling.

De gesproken gemeenten geven aan een eigen bijdrage vanuit het oogpunt van uitlegbaarheid wenselijk te vinden. Sommige gesproken gemeenten geven daarbij aan dat zij een eigen bijdrage alleen wenselijk vinden bij inkomen ver boven leefgeldgrens.

Vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid wordt echter door veel gemeenten aangegeven dat een eigen bijdrage, zowel scenario 1 als scenario 2, tot veel complexiteit in de uitvoering zal gaan leiden. Zo geven gemeenten aan dat zij niet zouden weten bij wie zij deze taak zouden moeten gaan beleggen. De medewerkers die zich bezighouden met de verstrekking van het leefgeld hebben geen ervaring het innen van een eigen bijdrage. Mogelijk zou een dergelijke taak belegd kunnen worden bij een afdeling die zich bezighoudt met invordering, al geven de gesproken gemeenten hierover aan dat zij niet weten of deze afdeling over de benodigde capaciteit hiervoor beschikt. Een andere mogelijkheid zou zijn om deze taak te beleggen bij de opvanglocatie.

Bij het beleggen van deze taak bij een andere afdeling komen er weer andere complexiteiten bij. Bijvoorbeeld bij het vaststellen van onevenredige schade. Een ontheemde kan bijvoorbeeld een hoger inkomen hebben dan het leefgeldbedrag, maar wanneer er ook een eigen bijdrage moet worden betaald uiteindelijk minder netto overhouden dan wanneer hij niet zou werken. Hierdoor kan hij zich mogelijk niet meer in het levensonderhoud voorzien en daardoor aanspraak kunnen worden op onevenredige schade (of mogelijk vrijstelling van betaling van de bijdrage, afhankelijk van hoe dit ingericht zou worden). Dit vereist mogelijk dat de benodigde informatie in de systemen gekoppeld moet worden. Gesproken medewerkers die het leefgeld vertrekken geven daarbij aan dat dit momenteel niet in de systemen zou kunnen. Wanneer een ontheemde werkt gaat deze persoon uit het systeem voor de verstrekking van het leefgeld, omdat hier geen recht meer op is. Er zou dan iets ingebouwd moeten worden waardoor er niet verstrekt maar juist geïnd wordt.

Ook uit het gesprek met de softwareleveranciers bleek dat het innen van een eigen bijdrage niet ondersteund kan worden door de huidige systemen, en dat het inrichten van een geautomatiseerd systeem hiervoor zeer kostbaar zal zijn. Ook zal het lange tijd (meer dan een jaar) kosten om een dergelijk systeem te bouwen. Gezien de tijdelijkheid van de regeling en daardoor het ontbreken van een lange termijnperspectief hiervoor, achten de leveranciers het niet rendabel om een dergelijk systeem hiervoor te gaan bouwen. Ook wijst een aantal gesproken gemeenten op de complexiteit

van het innen van een eigen bijdrage in relatie tot de tijdelijkheid. Hiervoor zal veel moeten worden opgetuigd, wat tijd zal kosten voor het uitdenken en het organisatorisch inrichten hiervan, de systemen zullen hierop moeten worden ingericht (waarbij er, zoals hierboven is benoemd, een groot risico is dat dit niet haalbaar is) en er zal structureel extra uitvoeringscapaciteit nodig zijn om hier uitvoering aan te geven. Deze extra capaciteit zal mogelijk geworven moeten worden. Zij vinden dat al deze uitvoeringslasten niet opwegen tegen de opbrengsten, vooral niet als deze ook nog eens tijdelijk zijn.

Op dit moment is er geen juridische grondslag voor een eigen bijdrage. Daarnaast geven gemeenten aan dat zij nu voor de RooO niet kunnen invorderen via een dwangbevel omdat hiervoor geen juridische grondslag is (zie ook 4.3.4) en dat dit bij het innen van een eigen bijdrage voor extra complexiteit zal zorgen. Wanneer een ontheemde de bijdrage niet zal betalen zal de gemeente hierdoor een civiele procedure moeten opstarten om het geld te ontvangen. Dit is zeer tijdrovend en kost veel uitvoeringscapaciteit, en zal om die redenen niet door veel gemeenten worden gedaan. Hierdoor ontstaat het risico dat ontheemden de bijdrage niet zullen betalen, wanneer zij weten dat er in praktijk een kleine kans is dat de gemeente hier verdere stappen op zal ondernemen. Verder wijzen een paar gemeenten nog op het juridische risico van huurrecht, wanneer er een bijdrage voor de opvang wordt gevraagd. Daardoor kan het moeilijker worden om ontheemden van een opvanglocatie te verwijderen.

Vergelijking met de uitvoering van de REBA door het COA

Er zijn geen gemeenten zijn met ervaring in de uitvoering bij het heffen van een eigen bijdrage. Om een beter onderbouwd beeld te krijgen van de impact op de uitvoering hebben wij gesproken met medewerkers van het COA, die zich bezighouden met de uitvoering van de Regeling eigen bijdrage Asielzoekers (REBA), Het COA doet dit in het eigen softwaresysteem voor de opvanglocaties (IBIS). De informatie over de inkomsten uit werk komen van de asielzoeker of uit UWV-informatie. De asielzoeker levert maandelijks salarisstroken in, per post of digitaal. Ondersteuning en communicatie zijn belangrijke aandachtspunten in de uitvoering en deze kosten de opvanglocaties best veel werk.

Het COA heeft momenteel bijna 2000 werkende asielzoekers en inmiddels 2200 debiteuren. De personele inzet bestaat uit 4 fte voor de bewonersadministratie die alle gegevens verwerken, 5 fte voor de debiteurenadministratie. Daarnaast is nog deels personele inzet op de locaties en bij de afdeling Beleid nodig. 20% van de asielzoekers en een aanzienlijk hoger aandeel van de statushouders betaalt niet direct en komen bij debiteurenbeheer. Dit heeft hoge uitvoeringslasten tot gevolg. De regeling blijkt daarnaast een negatief effect te hebben op het aandeel werkenden onder asielzoekers, naast de andere beperkingen (werkvergunning, maximale werkperiode).

Pilot eigen bijdrage ontheemden bij twee gemeenten

Hoewel vanuit uitvoerbaarheid door gemeenten veel complexiteit wordt gezien, hebben wij met twee gemeenten gesproken die gaan starten met het heffen van een bijdrage voor ontheemden.

- Eén gemeente gaat dit najaar werkende ontheemden vragen te betalen voor hun maaltijden in de gemeentelijke opvang. Deze gemeente verzorgt zelf de opvang in deze locatie. Hiervoor wordt in de opvanglocatie een pinkassa geïnstalleerd, waar zij de maaltijden tegen kostprijs kunnen afrekenen. Later zal gewerkt gaan worden met een reserveringssysteem. Ontheemden die leefgeld ontvangen zijn van deze betalingen vrijgesteld. Dit geld gaat direct naar een aparte rekening van de gemeente met een aparte projectcode. De gemeente heeft hiervoor ook toestemming geregeld met de Belastingdienst met betrekking tot de btw-afdracht.
- Een andere gemeente gaat in het najaar starten met een bruikleenovereenkomst van € 190 per werkend gezin vluchteling neemt unit in bruikleen (ongeacht gezinsgrootte), die kan worden gezien als een vergoeding voor gas/ water/ licht. Indien gezinnen leefgeld ontvangen hoeven zij de bijdrage dus niet te betalen. De gemeente belegt het innen van deze bijdrage bij de externe beheerder van de opvanglocatie. De beheerder houdt deze vergoeding ook, omdat dit de kosten voor het locatiebeheer dekt, de gemeente betaalt voor gezinnen met leefgeld eenzelfde bijdrage van € 190 per gezin voor het locatiebeheer.

Gewenste vervolgactie: Het invoeren van een eigen bijdrage brengt complexiteit in de uitvoering binnen gemeenten en is niet voor alle gemeenten haalbaar. Wel blijkt er veel behoefte aan het verder verkennen van de mogelijkheden vanwege het draagvlak binnen de gemeente en de vergelijking met andere doelgroepen. Geef daarom als VNG en JenV ruimte voor pilots en monitor de resultaten. Verken welke ruimte er is voor gemeenten om een dergelijke eigen bijdrage in te voeren.

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen van de uitvoeringstoets Regeling opvang ontheemden Oekraïne. De aanbevelingen geven richting aan de gewenste vervolgacties voor een succesvolle en tijdige implementatie de gewijzigde regeling.

5.1. Conclusies

In deze paragraaf zijn de conclusies weergegeven door middel van de beantwoording van de onderzoeksvragen voor deze analyse.

5.1.1. Wat wijzigt er in de werkwijze van de gemeente door de nieuwe regelgeving?

Met de gewijzigde regeling veranderen de voorwaarden voor het verstrekken en intrekken van de verstrekkingen aan ontheemde Oekraïners. Van de huidige facultatieve mogelijkheid om bij inkomsten uit arbeid de verstrekkingen in te trekken wordt een imperatieve bepaling gemaakt. Wanneer een meerderjarige ontheemde of een van zijn meerderjarige gezinsleden inkomsten uit arbeid heeft moet het leefgeld voor het gezin stopgezet worden. Uit de interviews is gebleken dat dit in de huidige situatie ook al door de meeste gemeenten wordt uitgevoerd. Deze wijziging zal daardoor in praktijk voor veel gemeenten geen andere werkwijze opleveren.

Verder dient de ontheemde met de gewijzigde RooO bij verzoeken vanuit het college van burgemeester en wethouders informatie over inkomsten uit arbeid of de gezinssamenstelling binnen twee weken te melden. Indien dit niet wordt gedaan, dan wel de ontheemde inkomsten uit arbeid verborgen heeft gehouden, dan dient het college de verstrekking van het leefgeld stop te zetten. Sommige gesproken gemeenten geven daarbij aan, dat zij de benodigde informatie in de huidige situatie ruim binnen deze termijn aangeleverd krijgen. Andere gemeenten geven aan nu al met een soortgelijke of soms iets ruimere termijn te werken. Het aanpassen van deze termijn naar twee weken zal geen grote impact hebben op de werkwijze van deze gemeenten.

Ook wordt in de gewijzigde RooO benoemd wanneer het college van burgemeester en wethouders de intrekking daarvan geheel of gedeeltelijk achterwege moet laten. In de toelichting van het wetsvoorstel staat dat daarbij kan worden gedacht aan situaties waarin de inkomsten uit arbeid van de ontheemde of een meerderjarig gezinslid lager zijn dan de in te trekken verstrekkingen of waarin de intrekking leidt tot een inkomensval. Deze bevoegdheid is opgenomen om het college van burgemeester en wethouders ruimte te geven flexibel te zijn ter voorkoming van eventuele schrijnende situaties. Het college van burgemeester en wethouders is niet verplicht dit in ieder

geval steeds van tevoren te onderzoeken, omdat dat veel uitvoeringslasten met zich mee zou kunnen brengen. Hierdoor biedt de gewijzigde regeling het college een zekere mate van beleidsvrijheid. Omdat alle gesproken gemeenten in de huidige situatie ook al ontheemden die zichzelf niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien met hun inkomen het leefgeld of een deel daarvan blijven toekennen, wijzigt er met deze wijziging niet veel ten opzichte van de huidige werkwijze.

Tot slot kan met deze wijziging intrekking van het leefgeld, naast melding van inkomsten uit arbeid door de ontheemde zelf, ook plaatsvinden op basis van verstrekte informatie van het UWV aan het college van burgemeester en wethouders. Gemeenten krijgen met deze wijziging toegang tot Suwinet-Inkijk voor de RooO en zullen daarnaast samenloopsignalen vanuit het Inlichtingenbureau ontvangen. Dit vereist toegang tot de juiste systemen om de UWV-informatie te kunnen raadplegen, kennis van deze werkprocessen door medewerkers om op de juiste wijze de gegevens te kunnen raadplegen en hier eventueel opvolging aan te kunnen geven en het toekennen van de juiste bevoegdheden aan medewerkers om dit te mogen uitvoeren.

Omdat de medewerkers die de leefgeldregeling uitvoeren in de meeste gesproken gemeenten ook de Participatiewet uitvoeren, zijn zij al bekend met Suwinet en de signalen vanuit het Inlichtingenbureau. Als de werkwijze rond de inzage en de signalen meer aansluit op die van de Participatiewet zal deze wijziging voor hen tot minder veranderingen in de werkwijze leiden. Wel dient daarbij te worden vermeld dat er momenteel nog een aantal zaken niet zeker zijn voor wat betreft de Suwinet-Inkijk, en de wijze van aanlevering van gegevens van het Inlichtingenbureau.

Er zijn ook gemeenten bij wie de uitvoering van de leefgeldregeling niet wordt uitgevoerd door dezelfde medewerkers die ook de Participatiewet uitvoeren. Voor deze gemeenten leidt deze wijziging tot een grote verandering in de werkwijze.

5.1.2. Wat betekenen deze veranderingen voor de gemeentelijke organisatie?

Zoals hierboven aangegeven levert het merendeel van de wijzigingen in de RooO geen grote veranderingen ten aanzien van de huidige werkwijze van gemeenten. Daarmee is de impact van het merendeel van de veranderingen op de gemeentelijke organisatie ook beperkt: er is geen extra structurele capaciteit voor nodig. Uitzondering daarbij is de wijziging waarmee gemeenten gebruik kunnen maken van de verstrekte informatie van het UWV aan het college van burgemeester en wethouders om te kunnen zien of er sprake is van inkomen uit arbeid.

Hoeveel impact deze wijziging op de gemeentelijke organisatie heeft, hangt af van vier factoren:

1. Of de verstrekking van het leefgeld momenteel al wordt uitgevoerd door personen die gewend en geautoriseerd zijn om te werken met Suwinet-Inkijk en signalen van het

Inlichtingenbureau in het kader van de Participatiewet of dit door medewerkers moet worden gedaan die deze kennis en autorisatie nog niet hebben. Indien dit door dezelfde medewerkers wordt uitgevoerd die ook de Participatiewet uitvoeren zal de impact op de organisatie kleiner zijn dan wanneer dit niet het geval is. Deze laatste groep geeft aan hier extra capaciteit voor nodig te hebben.

2. Welke gegevens er daadwerkelijk zichtbaar zijn bij de Suwinet-Inkijk en hoe en welke signalen door het Inlichtingenbureau aangeleverd zullen worden aan gemeenten. Hoe meer gemeenten handmatige handelingen moeten uitvoeren om de gegevens in te kunnen zien en verwerken, hoe groter de uitvoeringslast en des te groter de impact op de organisatie. Dit geldt ook voor de risico's rondom beroep en bezwaar die met de keuzes voor de inrichting van de Suwinet-Inkijk samen kunnen hangen.
3. Hoe de gemeente om wil gaan met de mogelijkheid om de Polisadministratie te raadplegen. Indien de gemeente het hele leefgeldbestand wil gaan doornemen om te kijken of er inkomsten uit arbeid zijn, dan levert dit tijdelijk een extra werklast op. Wel kan dit op lange termijn werkzaamheden besparen, omdat hierdoor eerder onterechte verstrekkingen kunnen worden beëindigd.
4. Hoe de gemeente gaat handelen wanneer uit de gegevens blijkt dat een ontheemde onterecht verstrekkingen heeft ontvangen. Indien de gemeente alleen het leefgeld per de eerste van de volgende maand beëindigd levert dit minder werkzaamheden op dan wanneer er teruggevorderd wordt. Voor terugvordering geldt dat de werklast toeneemt wanneer de ontheemde het bedrag niet terugbetaalt. Op dit moment kan de gemeente alleen een civiele procedure starten om het geld dan alsnog terug te halen. In praktijk wordt dit eigenlijk niet gedaan, omwille van de grote uitvoeringslasten die dit met zich meebrengt. Daarom zouden sommige gemeenten graag de mogelijkheid tot invordering via een dwangbevel willen krijgen.

5.1.3. Is de gemeente voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?

De gesproken gemeenten ervaren dat zij doorgaans voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering van de regeling. De gemeenten waarvan de medewerkers die de RooO uitvoeren nog geen toegang tot en kennis van de systemen hebben om de UWV-gegevens te raadplegen geven aan dat dit veel extra capaciteit en middelen vraagt en dat de implementatie bij hen ook langer zal duren. Zo hebben deze gemeenten bijvoorbeeld aanzienlijke extra kosten voor de implementatie van de Suwi-net inkijk, zoals het aanschaffen van licentie(s), het installeren van de benodigde software en de opleiding en training van medewerkers.

Daarnaast geldt voor alle gemeenten nog het risico dat er momenteel nog een aantal zaken niet zeker zijn met betrekking tot de Suwinet-Inkijk en de aanlevering van gegevens vanuit het

Inlichtingenbureau. Indien gekozen wordt voor een meer bewerkelijke oplossing voor gemeenten dan zal de complexiteit in de uitvoering gaan toenemen en zijn gemeenten hierdoor niet goed toegerust voor een doeltreffende uitvoering. In dat geval krijgen gemeenten extra onderzoekslasten en lopen zij een mogelijk juridisch risico aangezien de gemeente zich in een besluit richting de ontheemde baseert op informatie van het UWV en deze niet zelf kan controleren. Daarom pleiten zij ervoor om niet met een drempelbedrag te werken en zoveel mogelijk vergelijkbare werkwijze als de Participatiewet voor wat betreft het ontvangen en verwerken van signalen vanuit het Inlichtingenbureau. Naar verwachting wordt hier eind oktober meer over bekend.

5.1.4. Welke kosten en besparingen voor de gemeentelijke uitvoering zijn aan deze wijziging van de regelgeving verbonden?

De enige wijzigingen die extra kosten of besparingen meebrengt voor de gemeentelijke uitvoering ten opzichte van de huidige situatie is de toegang tot de informatie over inkomen uit arbeid van het UWV. Deze wijziging zal tot ook na implementatie tot extra handelingen gaan leiden bij nieuwe aanvragen van leefgeld en leiden tot extra heronderzoeken op basis van de signalen van het Inlichtingenbureau en andere signalen.

De Suwinet-Inkijk zelf duurt daarbij circa 5 á 10 minuten per keer. Als op basis van deze inkijk informatie wordt opgevraagd dan komt hier nog extra tijd bij voor het opstellen van een brief/hersteltermijn en het opschorten van de uitbetaling. Sommige gemeenten schakelen een medewerker in om rechtstreeks met de ontheemde contact op te nemen, bijvoorbeeld omdat deze de mensen persoonlijk kent en/of Oekraïens spreekt. De maximale extra tijdsbesteding is naar verwachting 30 minuten. Zoals hierboven benoemd zijn er momenteel nog een aantal openstaande punten voor wat betreft de Suwinet-Inkijk en de signalen vanuit het Inlichtingenbureau. Afhankelijk van de keuzes die hierin worden gemaakt, kan dit mogelijk tot complexere werkzaamheden leiden met een hogere tijdsbesteding. In dat geval leidt dit ook tot meer uitvoeringskosten.

De inzage in de gegevens van het UWV kan op langere termijn tot besparingen leiden. Zo kunnen verstrekkingen aan ontheemden die hier geen recht meer op hebben eerder kunnen worden stopgezet. Het netto-effect van beide is voor gemeenten niet goed te ramen en hangt mede af van keuzes met betrekking tot eventuele terugvordering.

5.1.5. Wat zijn de verwachte effecten van de gewijzigde regeling?

Er treedt naar verwachting meer eenduidigheid op tussen gemeenten in de uitvoering van de regeling, omdat van de facultatieve mogelijkheid om bij inkomsten uit arbeid de verstrekkingen in te trekken een imperatieve bepaling wordt gemaakt en omdat een vaste termijn gesteld wordt voor het verstrekken van informatie bij verzoeken vanuit het college van burgemeester en wethouders.

Ook zullen naar verwachting minder ontheemden onterecht verstrekkingen krijgen. Momenteel kunnen de verstrekkingen alleen beëindigd wanneer een ontheemde zelf meldt dat er sprake is van inkomsten uit arbeid. Gemeenten ervaren dat ontheemden deze inkomsten niet altijd (tijdig) doorgeven, waardoor zij onterecht te lang verstrekkingen ontvangen. Met de nieuwe bronnen voor inkomen uit arbeid bij ontheemden kunnen zij de verstrekkingen stopzetten en indien gewenst terugvorderen. Zij verwachten hiermee vaker en sneller het leefgeld te kunnen beëindigen wanneer hier geen recht meer op is. De regeling wordt hierdoor ook eerlijker voor de ontheemden.

5.1.6. Hoe kunnen veranderingen succesvol worden geïmplementeerd en wat zijn de randvoorwaarden en risico's?

Voor de implementatie van de impactpunten 1, 2 en 4 en de communicatie en informatievoorziening richting ontheemden over de gewijzigde regeling gemeenten aan dat zij aan twee maanden tijd voldoende hebben. Indien de gewijzigde regeling per 1 januari 2024 in zal gaan, zouden zij dus in ieder geval voor 1 november 2023 de benodigde informatie over de wijzigingen moeten ontvangen. Zij zullen deze twee maanden gebruiken voor de volgende activiteiten:

- Bestuurlijke besluitvorming en aanpassen van beleidsregels, bijvoorbeeld over de inrichting van het ofwel volledig doorbetalen van het leefgeld of het aanvullen van het leefgeld bij onevenredige schade en de handelswijze bij onterechte verstrekkingen;
- Communicatie over wijzigingen met ontheemden (d.m.v. bewonersavonden, voorlichting geven op opvanglocaties, brieven sturen naar ontheemden over de wijzigingen, website aanpassen);
- Instructie van medewerkers over de wijzigingen. Dit zijn voornamelijk de medewerkers die zich bezighouden met de verstrekking van het leefgeld en medewerkers die de vragen van ontheemden over de wijzigingen zullen moeten beantwoorden.

Voor wat betreft de toegang tot informatie van UWV over inkomen uit arbeid, geldt dat de implementatie door gemeenten en softwareleveranciers langer kan gaan duren. Op dit moment zijn er nog openstaande punten voor wat betreft een eventueel drempelbedrag bij de Suwinet-Inkijk en de gegevensset die met gemeenten gedeeld zal worden door het Inlichtingenbureau en de wijze waarop deze set gedeeld zal worden. De benodigde implementatietijd is afhankelijk van de uitkomsten op deze openstaande punten. Wanneer hier veel extra werkzaamheden voor softwareleveranciers en/of gemeenten mee gepaard gaan zal de implementatietijd langer in beslag nemen. Dit is dus nog een risico.

Op basis van de interviews met gemeenten en toetsing bij de klankborggroep met gesproken gemeenten zijn en de gewenste vervolgacties geformuleerd die helpen bij succesvolle implementatie, uitvoeringslasten en risico's beperken. In onderstaande paragraaf zijn deze gewenste vervolgacties opgenomen.

5.2. Gewenste vervolgacties

In deze paragraaf zijn de aanbevelingen uit het rapport in samenhang gepresenteerd. Het is een overzicht van de gewenste vervolgacties die nodig zijn voor een succesvolle implementatie van de wijziging van de regeling volgens de gemeenten:

- Zorg als JenV voor tijdige berichtgeving over definitieve wijzigingen en ingangsdatum van de gewijzigde RooO. Gemeenten dienen dit uiterlijk twee maanden voor inwerkingtreding te ontvangen.
- Voorkom als JenV (in samenspel met SZW) het hanteren van een drempelbedrag bij de inzage van de inkomsten uit werk van een ontheemde om de uitvoering niet te complex te maken. Indien wordt vastgehouden aan een drempelbedrag zal dit een vast en hoog genoeg bedrag moeten zijn om twijfels m.b.t. onevenredige schade te voorkomen. Geef gemeenten en softwareleveranciers op korte termijn hier meer duidelijkheid over.
- Zorg als JenV in samenwerking met het Inlichtingenbureau dat er zo snel mogelijk voor duidelijkheid komt de inrichting van de signalen van het Inlichtingenbureau. Laat de gegevensuitwisseling zoveel mogelijk aansluiten bij die van de Participatiewet om de implementatie en het gebruik goed uitvoerbaar te houden. VNG biedt aan in een quickscan de vereisten voor de implementatie en de impact op de uitvoering in kaart te brengen.
- Specificeer in de toelichting van de regeling het moment waarop het recht op leefgeld eindigt, wanneer de ontheemden binnen de aanlevertermijn van twee weken geen gehoor geven aan de verzoeken van het college van burgemeester en wethouders.
- Onderzoek als JenV de mogelijkheden om een wettelijke grondslag voor invordering via een dwangbevel toe te kunnen passen. Het bieden van een juridische grondslag voor de invordering is wat gemeenten betreft noodzakelijk om over te kunnen gaan tot terugvordering.
- Communiceer als rijk aan ontheemden de risico's rond uitbuiting en financiële problemen door het werken als zzp'er. Verstrek als JenV meer informatie over het handelingsperspectief van gemeenten bij de bepaling van onevenredige schade bij ondernemers/ zzp'ers.
- Het delen van concept- brieven, beschikkingen, teksten voor op de website van gemeenten over de wijzigingen en handreikingen, met daarbij overzicht van rechten en plichten voor de ontheemden in de nieuwe situatie door JenV of VNG. Dit vermindert de uitvoeringslast voor gemeenten bij de implementatie en draagt daarnaast bij aan een eenduidig verhaal richting ontheemden. Bij voorkeur wordt deze informatie ook vertaald in het Engels en het Oekraïens. Gemeenten willen deze informatie twee maanden voor de inwerkingtreding ontvangen.
- Het invoeren van een eigen bijdrage brengt complexiteit in de uitvoering binnen gemeenten en is niet voor alle gemeenten haalbaar. Wel blijkt er veel behoefte aan het verder verkennen van de mogelijkheden vanwege het draagvlak binnen de gemeente en de vergelijking met andere doelgroepen. Geef daarom als VNG en JenV ruimte voor pilots en monitor de resultaten. Verken welke ruimte er is voor gemeenten om een dergelijke eigen bijdrage in te voeren.

Bijlage A: Gesprekspartners

Organisatie	Naam
Gemeenten	Medewerker
A2-gemeenten: Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard	
Almere	
Drechtsteden (Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, en Zijndrecht)	
Groningen	
Laborijn: Doetinchem en Aalten	
Leeuwarden	
Lelystad	
Rotterdam	
Senzer: Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek en Someren	
Tynaarlo	
Utrecht	
Valkenburg aan de Geul	
Weert	
Zaanstad	
Softwareleveranciers	
Blinqt	
Centric	
PinkRocade	

Organisatie	Naam
WeGo4IT	
COA	
VNG Realisatie	

Begeleidingscommissie

Organisatie	Naam
Ministerie JenV	
Ministerie SZW	
VNG	

Postbus 58285, 1040 HG Amsterdam

Aan het ministerie van Justitie en
Veiligheid
Postbus 16169
2500 BD DEN HAAG

Datum

1 mei 2024

Ons kenmerk

105147/SBK/RS

Pagina

1 van 2

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Uitvoeringstoets Regeling opvang ontheemden Oekraïne

Op 27 februari ontvingen wij uw verzoek om een uitvoeringstoets op voorgenomen wijziging van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO). Deze regeling hangt samen met de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne (Tijdelijke wet). Met de wet en de regeling wordt een bijdrage van UWV aan de uitvoering ervan door colleges van burgemeesters en wethouders verankerd. Het gaat daarbij specifiek om de leefgeldregeling en het hergebruik van reeds bij UWV beschikbare gegevens.

Het leveren van gegevens uit onze polisadministratie aan Stichting Inlichtingenbureau enerzijds en het verzorgen van inzicht door inzet van de Gezamenlijke elektronische Voorzieningen SUWI voor gemeenten anderzijds, achten wij uitvoerbaar. Tegelijkertijd attenderen we u op het feit dat de levering van fiscale gegevens voor de inschatting van netto-inkomsten wordt uitgesloten door de bepalingen in de Tijdelijke wet. Die gegevens kan UWV daarom niet verstrekken hetgeen een effectieve uitvoering van de RooO belemmert. Wij adviseren dan ook artikel 7 van de Tijdelijk wet uit te breiden met onderdeel d onder lid 2 van artikel 33 in de wet SUWI.

Daarnaast verzoeken we u om ten behoeve van de verantwoording op doelbinding en proportionaliteit, op onderdelen te verduidelijken hoe de colleges de uitvoering van de leefgeldregeling ter hand moeten nemen en daarbij te verduidelijken hoe de inlichtingenplicht van betrokkene zich verhoudt tot de toegang van gemeenten tot gegevens in de polisadministratie, hoe gemeenten moeten oordelen over het al dan niet intrekken van het leefgeld en welke informatie gemeenten daarbij moeten betrekken. Ook verzoeken we om in de regeling vast te leggen dat uit de polisadministratie uitsluitend inkomsten verkregen uit werk in loondienst bij een Nederlandse werkgever of uit een uitkering ingevolge de werknemersverzekeringen kunnen worden verkregen. Tot slot vragen wij u om toestemming te verkrijgen van de Belastingdienst voor die gegevens uit de polisadministratie waarvoor de Belastingdienst verwerkingsverantwoordelijke is.

Naast bovenstaande advies en verzoek hebben wij in termen van het wijzigen van onze processen en systemen een aantal uitgangspunten, voorwaarden en aanvullende aandachtspunten geformuleerd. Deze zijn opgenomen in onze uitvoeringstoets die u als bijlage bij deze brief ontvangt.

De kosten die gepaard gaan met de implementatie van de wijzigingen bedragen éénmalig €25.000. Deze kosten neemt UWV voor eigen rekening. De doorlooptijd van de implementatie bedraagt tien weken vanaf het moment dat wij de opdracht daartoe van u hebben ontvangen. De structurele kosten zijn nagenoeg nihil. Kosten van aanpassingen aan de implementatie zullen wij ramen op het moment dat door uw ministerie of via uw ministerie door gemeenten om een wijziging wordt verzocht.

UWV verwacht, onder verwijzing naar de bijlage, u hiermee afdoende te hebben geïnformeerd. Mocht u desondanks nog vragen hebben dan vernemen wij die uiteraard graag.

Hoogachtend,

Voorzitter Raad van Bestuur

Minister van Asiel en Migratie

Directoraat-Generaal

Migratie

Programmadirectie
Oekraïense ontheemden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum

29 september 2024

Ons kenmerk

5790592

nota

Beslisnota bij Verzamelbrief opvang Oekraïne dd. 27 september 2024

1. Aanleiding

De Tweede Kamer wordt periodiek geïnformeerd middels een Verzamelbrief opvang Oekraïne over de ontwikkeling op het dossier 'opvang ontheemden uit Oekraïne'.

2. Geadviseerd besluit

Na instemming van de MR op vrijdag 27 september wordt de Verzamelbrief opvang Oekraïne aan de Tweede Kamer verzonden.

3. Kernpunten

In deze Verzamelbrief opvang Oekraïne wordt de Kamer geïnformeerd over de opgave noodopvang, het WODC rapport met betrekking tot de positie van ontheemden uit Oekraïne in de Nederlandse samenleving, het rapport Clingendael 'De toekomstdiscussie dient zich aan', de eigen bijdrage, de verlenging RTB, terugkeer, de bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne voor gemeenten, de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne, de oproep aan ontheemden die niet bij de IND zijn langs geweest voor hun verblijfsbewijs, het aanmeldproces en triage en toelatingsexamens hoger onderwijs voor ontheemden uit Oekraïne. Met deze brief worden vier bijlages meegestuurd. Het betreft: 1. De beslisnota, 2. Het voornoemde WODC-rapport, 3. Het rapport Clingendael, 4. De uitvoeringstoets Regeling opvang ontheemden Oekraïne 2023, 5a. Aanbiedingsbrief UWV en 5b. De uitvoeringstoets door het UWV.

4. Toelichting*

De Tweede Kamer wordt periodiek na de Raad Asiel en Migratie geïnformeerd middels een Verzamelbrief over de ontwikkelingen op het dossier 'opvang ontheemden uit Oekraïne'. De Raad Asiel en Migratie wordt ambtelijk voorbereid door de Ambtelijke Commissie Asiel en Migratie en de Ambtelijke Commissie Participatie en Integratie. In dit overleg vindt afstemming plaats tussen de meest betrokken departementen rondom de opvang van ontheemden uit Oekraïne.

Achtergrond (besluitvorming) per onderwerp in de brief:

- Opvang noodopvang: gezien de bezettingsgraad van bijna 100 procent in de gemeentelijk noodopvang is op 21 augustus per brief een oproep gedaan aan gemeenten om gezamenlijk zorg te dragen voor voldoende opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne in Nederland.

- Het WODC heeft onderzoek gedaan naar de positie van ontheemden uit Oekraïne in de Nederlandse samenleving. Op 4 juli jl. zijn de eerste resultaten op basis van de verzamelde data gepubliceerd.
- In opdracht van het ministerie van Asiel en Migratie onderzoekt Clingendael de beschermingsopdracht ten aanzien van ontheemden uit Oekraïne. In de nieuwe publicatie 'De toekomstdiscussie dient zich aan' signaleert Clingendael dat de banden van ontheemden met Nederland hechter worden.
- Op 25 juni jl. heeft de JBZ-raad ingestemd met verlenging van de RTB tot en met 4 maart 2026.
- Hoewel de afloop van de oorlog in Oekraïne nog niet in zicht is, vindt er op Europees niveau het gesprek plaats over verblijf en terugkeer van ontheemden uit Oekraïne op de langere termijn.
- Per 1 juli jl. is een implementatieperiode van 6 maanden voor gemeenten van start gegaan, zodat gemeenten voorbereidingen kunnen treffen voor de uitvoering van de eigen bijdrage. De brief informeert over het traject om gegevensdeling tussen het UWV en gemeenten mogelijk te maken.
- Het is van belang om ook per 1 januari 2025 reële compensatie te kunnen blijven bieden aan gemeenten die kosten maken voor de opvang van ontheemden. Er wordt door een externe partij onderzoek gedaan naar de samenstelling van die kosten en zal als basis dienen om een besluit te nemen over de nieuw herijkte normbedragen voor de GOO en POO.
- Op 27 juni jl. is de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne in werking getreden.
- Op 14 juni jl. bent u geïnformeerd over de tranches personen met de Oekraïense nationaliteit die nog geen verblijfsbewijs hebben opgehaald bij de IND. In deze brief wordt u meegenomen in de ontwikkelingen daarop. Ook wordt het nieuwe aanmeldproces voor ontheemden uit Oekraïne nader toegelicht.
- Ook dit jaar is het opnieuw mogelijk voor Oekraïense ontheemde jongeren die tijdelijk in een ander land verblijven om op locatie toelatingsexamen te doen tot het hoger onderwijs in Oekraïne.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Programmadirectie
Oekraïense ontheemden

Datum
29 september 2024

Ons kenmerk
5790592

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Regeling opvang ontheemden Oekraïne i.c.m. Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne

Doel voorstel

De combinatie van de wet en de regeling hebben o.a. tot doel gemeenten te faciliteren bij het nemen van een besluit over het verstrekken van leefgeld door hergebruik van gegevens zoals opgenomen in de polisadministratie.

Oordeel UWV

Uitvoerbaar, mits ...

- De grondslag in artikel 7 van de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne wordt uitgebreid.
- In de regeling duidelijker wordt aangegeven hoe de inlichtingenplicht van betrokkene zich verhoudt tot de toegang van gemeenten tot de polisadministratie.
- In de regeling duidelijker wordt aangegeven hoe gemeenten moeten oordelen over het al dan niet intrekken van het leefgeld en wat de relatie is met de daartoe benodigde gegevens.
- Duidelijk in de regeling wordt vastgelegd dat uit de polisadministratie uitsluitend inkomsten verkregen uit werk in loondienst bij een Nederlandse werkgever of uit een uitkering ingevolge de werknemersverzekeringen kunnen worden verkregen.
- Toestemming wordt verkregen van de Belastingdienst voor die gegevens waarvoor de Belastingdienst verwerkingsverantwoordelijke is.

Toelichting

Belangrijkste overweging in deze is geweest het ondersteunen van de colleges van B&W bij het uitvoeren van de leefgeldregeling ondanks dat de wet en de regeling op onderdelen nog weinig concrete houvast bieden en over de uitvoering ervan niet duidelijk zijn of tegenstrijdig lijken.

Uitvoeringskosten

Nihil.

Oordeel: 2

1. **Ja** (uitvoerbaar)
2. **Ja, mits** (uitvoerbaar mits in het voorstel rekening wordt gehouden met de gemaakte opmerkingen)
3. **Nee, tenzij** (niet uitvoerbaar tenzij het voorstel op onderdelen wordt aangepast)
4. **Nee** (niet uitvoerbaar vanwege ernstige bezwaren)

Kader

Het implementeren van het hier beoordeelde voorstel vereist inzet van schaarse ICT- capaciteit. UWV en SZW hebben afgesproken om periodiek in samenspraak te bezien welke keuzes we gaan maken over de inzet van beschikbare ICT- capaciteit. Dit geldt voor het implementeren van zowel nieuwe wet- en regelgeving als overige verandertrajecten binnen UWV.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Uitgangspunten / voorwaarden	3
3. Beoordelingspunten	4
1. Uitvoerbaarheid	4
2. Effectiviteit	4
3. Effecten voor klanten	5
4. Handhaafbaarheid	5
5. Informatie- en gegevenshuishouding	5
6. Minimale implementatietermijn	6
7. Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten	6
8. Gevolgen voor de verantwoordings- en beleidsinformatie	6

1. Inleiding

Op 16 februari heeft UWV een verzoek tot uitvoeringstoets ontvangen van het ministerie van Justitie & Veiligheid (J&V). Dit verzoek ziet toe op een aanpassing van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO). Parallel aan het verzoek werd in de Tweede Kamer de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne behandeld. De wet is formeel niet ter toetsing voorgelegd aan UWV.

In voorliggende uitvoeringstoets beoordeelt UWV het voorstel op de volgende aspecten:

1. Uitvoerbaarheid
2. Effectiviteit
3. Effecten voor klanten
4. Handhaafbaarheid
5. Informatie- en gegevenshuishouding
6. Minimale implementatietermijn
7. Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten
8. Verantwoordings- en beleidsinformatie

Met aanpassing van de bestaande RooO beoogt J&V de regeling op een aantal punten te verbeteren. Een vrij wezenlijke aanpassing is het verleggen van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de burgemeester naar het college van B&W. Een andere wezenlijke aanpassing is dat de colleges van B&W toegang moeten worden verleend tot de polisadministratie om de leefgeldregeling beter te kunnen uitvoeren. Daarbij worden voortaan naast inkomsten uit arbeid ook inkomsten uit een uitkering ingevolge de werknemersverzekeringen betrokken.

In de huidige situatie rust op de ontheemde een inlichtingenplicht waar het inkomsten uit arbeid betreft. Het betreft inkomsten uit werk als werknemer of zelfstandige ongeacht of die uit arbeid in Nederland of daarbuiten zijn genoten. Inkomsten uit een uitkeringsverhouding met UWV zijn in de huidige regeling uitgesloten. Als een ontheemde zelf voldoende netto inkomsten heeft, heeft de ontheemde geen recht (meer) op leefgeld.

Gemeenten geven aan dat ontheemden de inlichtingenplicht niet nakomen en dat controle op inkomsten op dit moment wettelijk niet mogelijk is. Gemeenten hebben J&V verzocht om daartoe toegang tot de polisadministratie wettelijk te regelen.

De gegevensset van de polisadministratie is zeer omvangrijk en niet alle gegevens in de polis zijn noodzakelijk voor de uitvoering van de regeling. Welke gegevens noodzakelijk zijn, maakt J&V in de regeling niet voldoende duidelijk. VNG heeft onderhands aangegeven welke gegevens zij menen dat gemeenten nodig hebben om de regeling uit te kunnen voeren. Op onderdelen lijkt die set wat ruim, op andere onderdelen juist weer te beperkt.

De regeling bepaalt i.c.m. met de wet de toegang tot de polisadministratie. VNG heeft aangegeven dat die toegang in technische zin tweeledig moet zijn. Enerzijds inkijk rechtstreeks in de polisadministratie voor gemeenten en anderzijds levering van polisgegevens via Stichting Inlichtingenbureau aan die gemeenten. Inkijk wil de VNG bij voorkeur via de Gezamenlijke elektronische Voorzieningen Suwi (GeVS).

2. Uitgangspunten/ voorwaarden

Uitgangspunten

Belangrijk uitgangspunt bij het wettelijk verankeren van toegang tot de polisadministratie voor een nieuw doel is het voldoen aan de eisen die de AVG stelt. Naast doelbinding gaat het vooral om proportionaliteit (zowel de omvang van de gevraagde gegevens als de omvang van de onderhavige populatie) enerzijds en subsidiariteit (privacy-vriendelijkere alternatieven) anderzijds.

Een mogelijk nog belangrijker uitgangspunt, maar formeel geen onderdeel van de toetsing, is het effect van de regeling op de ontheemden. Wat zijn de gevolgen van het verlenen van toegang tot de polisadministratie aan colleges van B&W voor betrokkenen?

Uitgangspunt en tevens voorwaarde is dat voor zowel inkijk als levering aan Stichting Inlichtingenbureau één-en-dezelfde gegevensset van toepassing is.

Uitgangspunt is dat niet naar de laatste 3 maanden wordt teruggekeken, maar naar alle tijdvakken die de afgelopen 3 maanden zijn opgenomen in de polisadministratie.

Uitgangspunt is dat gemeenten (colleges van B&W) en Stichting Inlichtingenbureau zich binnen de bestaande kaders verantwoorden over het veilig verwerken van gegevens t.b.v. de uitvoering van RooO.

Alleen gegevens over ontheemden uit Oekraïne die ouder zijn dan 18 worden beschikbaar gesteld.

Voorwaarden

Als voorwaarde geldt dat artikel 7 van de Tijdelijk wet wordt verruimd zodat ook gegevens waarvoor de Belastingdienst verantwoordelijk is, kunnen worden geleverd.

Als voorwaarde geldt uiteraard dat UWV daadwerkelijk beschikt over de gevraagde gegevens (UWV is afhankelijk van aanlevering door inhoudingsplichtigen) en dat voor die gegevens in de polisadministratie waarvoor de Belastingdienst verwerkingsverantwoordelijke is, UWV van de Belastingdienst toestemming krijgt voor verwerking ervan.

Voorwaarde is dat de wetgever duidelijk maakt over welke soorten inkomstenbronnen UWV wel gegevens uit de polisadministratie beschikbaar kan stellen en over welke soorten inkomstenbronnen niet (o.a. buitenlandse werkgevers, werk als zelfstandige).

UWV moet verder technisch gezien in staat zijn om in het gevraagde te voorzien. Daarbij moet de termijn waarop e.e.a. in werking treedt aansluiten op de mogelijkheden van UWV.

Voorwaarde is ook dat gemeenten zich conformeren aan de wijze waarop UWV de inkijk inricht inclusief de bijbehorende voorwaarden voor het gebruik van de mogelijkheid tot inkijk.

We stellen als voorwaarde dat het regime dat geldt voor het gebruik van de Gezamenlijke elektronische Voorzieningen Suwi (GeVS) ook van toepassing is voor inkijk.

Het is van belang dat in het samenspel tussen de Suwi-wetgeving en de wetgeving m.b.t. de ontheemden Oekraïne geen noodzaak ontstaat voor het aangaan van individuele overeenkomsten met gemeenten.

In lijn met het vorige punt is het van belang dat UWV geen individuele overeenkomsten met gemeenten hoeft aan te gaan voor het verstrekken van gegevens aan Stichting Inlichtingenbureau. Dit is een belangrijke voorwaarde.

Voorwaarde is ook dat de tekst van de regeling uiteindelijk voldoende legitimatie biedt voor het leveren van de gevraagde gegevensset.

De gegevensset wordt verankerd cf. de vigerende wet- en regelgeving op een wijze die eenvoudige aanpassing op termijn mogelijk maakt. E.e.a. in lijn met de artikelen 5.20 en 5.24 van het besluit Suwi en artikel 6.2 van de regeling Suwi.

3. Beoordelingspunten

1. Uitvoerbaarheid

Uitvoerbaarheid in technische zin is gewaarborgd. UWV kan bestaande gegevensberichten en bestaande distributiekkanalen hergebruiken. Ook het realiseren van specifieke inzicht t.b.v. de RooO is technisch mogelijk. Er kan worden voorzien in de continuïteit gedurende het in werking zijn van de Tijdelijke wet.

Bij de juridische uitvoerbaarheid plaatst UWV een aantal kanttekeningen. De, weliswaar niet getoetste, Tijdelijke wet voorziet in een grondslag voor de levering van gegevens uit de polisadministratie waarvoor UWV een (gedeelde) verantwoordelijkheid draagt. Gemeenten willen echter ook gegevens uit de polisadministratie ontvangen waarvoor de Belastingdienst de verantwoordelijke partij is, maar daar biedt artikel 7 van de Tijdelijke wet nu geen ruimte voor.

Een andere belangrijkste kanttekening is dat de RooO weinig tot geen houvast biedt waar het de uitvoering van de regeling door gemeenten betreft. E.e.a. is dusdanig open geformuleerd dat doelbinding op basis van de regelgeving lastig is aan te tonen. Tegelijk kan UWV, door te kijken naar de geest van de wet, wel een redelijke inschatting maken van de gegevensbehoefte. Die valt in belangrijke mate samen met een indicatie van de hand van de VNG die informeel via J&V ontvangen is.

UWV merkt daarbij op dat er mogelijk aanvullende gegevens nodig zijn voor het uitvoeren van de regeling. Er ontbreken o.i. bepaalde gegevens in de van J&V ontvangen indicatie. Wij adviseren die gegevens toe te voegen aan het uiteindelijke verzoek. Daarnaast zijn gegevens genoemd die thans niet aan de regelgeving verbonden kunnen worden. We gaan hier onder het kopje *Informatie- en gegevenshuishouding* nader op in.

Voor de uitvoerbaarheid kan UWV - binnen het raamwerk bestaande uit uitgangspunten, voorwaarden, benodigde middelen en tijd, instaan.

2. Effectiviteit

Naar de letter van de Tijdelijke wet en de RooO zien wij beperkingen in de effectiviteit. De Tijdelijke wet bakent in artikel 7 de gegevens die UWV mag leveren af, maar die afbakening is te smal in relatie tot hetgeen gemeenten nodig lijken te hebben. Mogelijkheden om op basis van de gegevens in de polisadministratie een netto-inkomen te schatten biedt de Tijdelijke wet niet. Zonder verruiming wordt het voor gemeenten erg lastig om effectief de regeling uit te voeren.

De regeling bepaalt dat gemeenten betrokkenen om inkomstgegevens moeten verzoeken. Als een betrokkene daaraan voldoet dan kan de gemeente met de aangeleverde gegevens een besluit nemen over een gehele of gedeeltelijke intrekking van het leefgeld. Als betrokkene daaraan niet voldoet¹, dan volgt twee weken later intrekking van het leefgeld. In die bepaling is thans geen rol voor de polisadministratie belegd.

Het lijkt effectiever om niet de betrokkene, maar de reeds bij de overheid beschikbare gegevens als uitgangspunt te nemen en bij het ontbreken daaraan betrokkene te verzoeken om informatie. Op dit punt zou de regeling aangepast kunnen worden.

Er ontstaat een tweedeling tussen Oekraïners die werken voor een Nederlandse werkgever of een uitkering van UWV ontvangen en Oekraïners die bijvoorbeeld op afstand zijn blijven werken voor werkgevers buiten Nederland of als zelfstandige inkomsten genereren. Deze twee laatstgenoemde inkomstenbronnen zijn niet beeld bij UWV en daarmee ontstaat er ongelijkheid binnen deze populatie ontheemden: personen waarvan de inkomsten wel in beeld zijn in de polisadministratie en personen waarvan de inkomsten niet (volledig) in beeld zijn. Dit beperkt de verificatiemogelijkheden voor gemeenten. Het doel om leefgeld in te trekken bij voldoende eigen inkomsten wordt daarmee mogelijk niet volledig bereikt.

Gegeven de wettelijke aanlevertermijn zijn loonaangiftegegevens niet in alle gevallen op het moment van beslissen beschikbaar als betrokkene die niet zelf aanlevert. Gemeenten kunnen bij het nog niet beschikbaar zijn van die gegevens in de polisadministratie en bij het uitblijven van een reactie van betrokkene overgaan tot intrekking van het leefgeld. Hierbij bestaat de kans dat een betrokkene, die daadwerkelijk geen inkomsten heeft, niet beseft dat die informatie moet worden verstrekt en daardoor met een intrekking van het leefgeld wordt geconfronteerd. Hierin schuilt een risico voor de effectiviteit van de regeling die primair tot doel heeft te voorzien in materiële en immateriële ondersteuning van ontheemden uit Oekraïne.

¹ NB Werkgever is niet verplicht iedere maand een loonstrook te verstrekken

Een andere kanttekening in deze betreft het voornemen om werkende Oekraïners een bijdrage te laten betalen voor de opvang in Nederland waar het ministerie van J&V op korte termijn ook invulling aan wil geven. Dit betekent dat bij inkomsten uit arbeid of uit een werknemersverzekering al dan niet in combinatie met een toeslag nu wordt geregeld dat kan worden overgegaan tot het geheel of gedeeltelijk intrekken van het leefgeld en op een later moment (dit jaar) het incasseren van de eigen bijdrage wordt geïntroduceerd. Het is mogelijk effectiever om die twee stappen te combineren zeker als de daarvoor benodigde gegevens een verruiming van de huidige gegevensbehoefte betreft. Het voornemen tot innen van een eigen bijdrage is niet opgenomen in de regeling die voor toetsing aan UWV is voorgelegd.

3. Effecten voor klanten

Ondanks dat het in deze geen taak van UWV betreft, lijkt het op zijn plaats om enige zorgen te uiten m.b.t. de effecten voor burgers. Die zorgen hangen samen met enerzijds inkomstenonzekerheid bij het overgrote deel van de in Nederland werkende Oekraïners. Dat deel is namelijk werkzaam via de uitzendbranche waardoor de inkomsten sterk kunnen fluctueren. In combinatie met de vertraging in loonaangifte kan het voorkomen dat het leefgeld van betrokkene wordt ingetrokken, terwijl betrokkene inmiddels minder of geen inkomsten heeft en daarmee weer recht heeft op leefgeld. Een jojo-effect is als gevolg van deze regeling niet uit te sluiten hetgeen het voor betrokkenen extra belastend kan maken.

De colleges van B&W hebben discretionaire ruimte om ingeval van onevenredige benadeling af te zien van gedeeltelijke of volledige intrekking van het leefgeld. Over hoe die ruimte moet worden ingevuld heeft de wetgever niets bepaald. Gevolg hiervan kan zijn dat verschillende gemeenten dit op een verschillende manier uitvoeren.

4. Handhaafbaarheid

n.v.t.

5. Informatie- en gegevenshuishouding

Systeemtechnisch heeft de wijziging van de RooO weinig voeten in de aarde. Ten aanzien van de gegevensverstrekking is tussen het ministerie van J&V, ministerie van SZW, VNG en UWV een dialoog gevoerd over dataminimalisatie/proportionaliteit. Met name het ministerie van SZW en UWV zetten nadrukkelijk in op *privacy by design*, inclusief conversie van gegevens naar informatie door bijvoorbeeld rekenkundige of logische bewerkingen.

De huidige infrastructuur en wijze van organiseren van de gegevensuitwisseling met gemeenten is gebaseerd op het onbewerkt doorzetten van brongegevens van de bronhouder, waarbij de gegevensset binnen de huidige mogelijkheden wordt beperkt tot wat nodig is voor het uitvoeren van de wettelijke taak. Dit betekent dat UWV de gegevens onbewerkt levert aan gemeenten, waarbij we het maximale aan dataminimalisatie doen binnen de beperkingen die er thans zijn.

UWV kan bestaande gegevensberichten hergebruiken voor zowel de rechtstreekse uitwisseling (inkijk) als de indirecte uitwisseling via Stichting Inlichtingenbureau met gemeenten. In de, na ontvangst van het verzoek om een uitvoeringstoets, door het ministerie van J&V onderhands gedeelde gegevensbehoefte (VNG) kan worden voorzien.

O.b.v. de geformuleerde behoefte doen we drie constatering:

- A – de wetgever heeft de grondslag (artikel 7 Tijdelijke wet) te beperkt geformuleerd
- B – de gegevensbehoefte lijkt te beperkt t.o.v. hetgeen de wetgever heeft bepaald
- C – de gegevensbehoefte lijkt op onderdelen te ruim i.r.t. wat de wetgever heeft bepaald

Aan UWV is de volgende gegevensbehoefte voorgelegd.

- Datum aanvang inkomstenverhouding
- Datum einde inkomstenverhouding
- Code soort inkomstenverhouding
- Naam administratieve eenheid
- Datum aanvang inkomstenopgave
- Datum einde inkomstenopgave
- Bedrag loon LB/PH
- Bedrag ingehouden LB/PH
- Bedrag ingehouden bijdrage ZVW

Ad A

O.a. Bedrag loon LB/PH, bedrag ingehouden LB/PH en Bedrag ingehouden bijdrage ZVW, vallen buiten artikel 7 van de Tijdelijke wet.

Ad B

UWV meent voorts dat gegevens toegevoegd moeten worden aan deze gegevensset om tot uitvoering van de RooO over te gaan. Het betreft.

- Code aard arbeidsverhouding (i.v.m. uitzendkrachten)
- Code invloed verzekeringsplicht (i.v.m. oproepkrachten)
- Bedrag loon belast volgens tabel bijzondere beloningen (i.v.m. extra betalingen, zoals vakantietoeslag)
- Loonheffingsnummer
- Nummer inkomstenverhouding
- Code voor de aangiftefrequentie

Ook voor een aantal van deze gegevens is uitbreiding van de grondslag in artikel 7 van de Tijdelijke wet noodzakelijk.

Ad C

UWV meent dat twee van de gevraagde gegevens op grond van de bepalingen in de RooO thans niet geleverd kunnen worden. Dat betreft:

1. Datum aanvang inkomstenverhouding
2. Naam administratieve eenheid

Het verzoek om [datum aanvang inkomstenverhouding] kan UWV niet goed plaatsen. Er wordt 3 maanden teruggekeken en de datum aanvang inkomstenverhouding kan al ver daarvoor liggen. Ook de inzet t.b.v. bijvoorbeeld de inschatting of een persoon recht heeft op WW kan UWV niet goed plaatsen. De nota van toelichting bij de regeling stelt namelijk het volgende.

“Deze bevoegdheid (al dan niet geheel intrekken van het leefgeld) is opgenomen om het college van burgemeester en wethouders ruimte te geven flexibel te zijn ter voorkoming van eventuele schrijnende situaties. Het college van burgemeester en wethouders is niet verplicht dit in ieder geval steeds van tevoren te onderzoeken, omdat dat veel uitvoeringslasten met zich mee zou kunnen brengen (...).”

Daarnaast geldt dat een groot aantal andere factoren een rol speelt bij het bepalen of iemand recht heeft op WW. Die bepaling is mede daarom een taak van UWV en niet van de gemeenten. Een inschatting van het recht op WW kan op basis van de gevraagde gegevens feitelijk niet worden gemaakt.

Er rust derhalve geen verplichting op de colleges van B&W om naar de toekomst te kijken i.v.m. beperking van de uitvoeringslast. Colleges zijn niet verplicht om van tevoren te onderzoeken of er eventueel sprake kan zijn van inkomsten uit bijv. een WW-uitkering. Daarbij is het voor gemeenten niet goed mogelijk om een juiste inschatting te maken. Ongetwijfeld zijn er colleges die dat wel willen doen, maar zijn er ook colleges die daarbij wegblijven. In alle gevallen de [datum aanvang inkomstenverhouding] meeleveren is dan niet proportioneel en bovendien zegt het niet voldoende over een eventueel WW-recht. Als de wetgever van mening is dat gemeenten over dit gegeven moeten kunnen beschikken bij hun beoordeling, dan kan de wetgever dat alsnog vastleggen in de regeling.

Ook de [naam administratieve eenheid] kan UWV op basis van de RooO niet goed plaatsen. In de spreektaal betreft het hier de naam van de werkgever. De RooO legt op geen enkele manier de opdracht bij de colleges van B&W om de naam dan wel de daarvan afgeleide aard van de werkgever te betrekken in het oordeel over het al dan niet continueren van leefgeld. Daarbij geldt dat het overgrote deel van de Oekraïners werkzaam is via de uitzendbranche. Waar de via een uitzendorganisatie bemiddelde Oekraïner daadwerkelijk arbeid verricht, is daarmee ongewis.

Tot slot gaat het in termen van privacybescherming ver als de gemeenteambtenaar die beslist over het al dan niet intrekken van leefgeld weet dat betrokkene bij de bakker om de hoek werkt.

Tegelijkertijd kunnen we ons voorstellen dat t.b.v. de verantwoording aan betrokkene dat deze zicht moet kunnen krijgen op de bij UWV geregistreerde gegevens over de werkgever(s) van betrokkene. Als de wetgever van mening is dat inzicht via gemeenten moet worden verschaft en gemeenten over dit gegeven moeten kunnen beschikken bij hun beoordeling, dan kan de wetgever dat alsnog vastleggen in de regeling. Dit moet dan wel worden afgewogen tegen het (subsidiare) inzicht dat betrokkene via Mijn UWV heeft.

6. Minimale implementatietermijn

De implementatietermijn kent een doorlooptijd van 10 weken. Deze termijn start na verkrijging van de opdracht tot implementatie.

7. Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten

Eenmalige effecten betreffen een investering van €25.000 in de realisatie van een mogelijkheid tot inzicht. Er zijn geen personele effecten en geen structurele effecten. Kosten van toekomstige wijzigingen zullen per wijzigingsverzoek worden beoordeeld. De eenmalige kosten die UWV zal maken zijn grotendeels reeds gedekt via de financiering ervan door SZW. De resterende kosten kan UWV voor eigen rekening nemen.

8. Gevolgen voor de verantwoordings- en beleidsinformatie

Er worden geen gevolgen voor de verantwoordings- en beleidsinformatie gezien. E.e.a. loopt mee in de bestaande structuren voor verantwoordings- en beleidsinformatie. Het opvragen van gegevens voor inzicht wordt gelogd.

Factsheet 2024-2

Oekraïense vluchtelingen in Nederland

Representatieve cijfers over hun welzijn en positieverwerving

B. van Enk, S.M. Negash, K.D. Otten, V.M. Barsegyan, S.M. Noyon,
M. Maliepaard, & D. Schans

Wat is LOCOV?

Sinds het begin van de oorlog in Oekraïne hebben meer dan 100.000 Oekraïense vluchtelingen zich in Nederland ingeschreven. Het LOCOV-project (*Longitudinaal Onderzoek Cohort Oekraïense Vluchtelingen*) vormt de eerste landelijke systematische panelstudie onder deze groep. Het project stelt zich tot doel om meer inzicht te verkrijgen in (a) de maatschappelijke positieverwerving van Oekraïense vluchtelingen in de eerste jaren na aankomst in Nederland, (b) hoe deze positieverwerving verschilt van andere vluchtelingengroepen, en (c) factoren die de positieverwerving belemmeren dan wel bevorderen. Binnen het project verschijnen diverse studies op basis van zowel de panelstudie als registerdata en kwalitatief onderzoek, zodat een rijk beeld kan worden geschetst van de situatie van Oekraïense vluchtelingen in Nederland. LOCOV is een samenwerking van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) met de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Eerder verscheen onder de LOCOV vlag een literatuurstudie waarbij inzichten uit verschillende onderzoeken onder Oekraïense vluchtelingen in Nederland werden samengebracht.

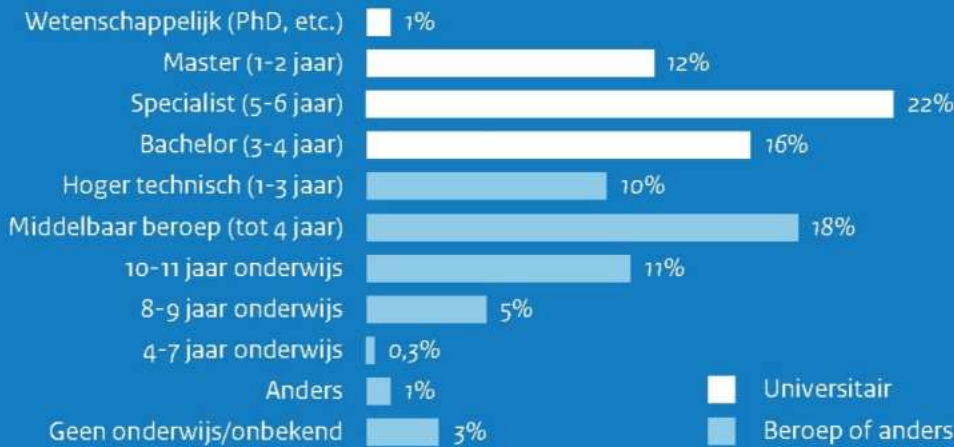
Inleiding

Sinds de start van de oorlog in Oekraïne in februari 2022 zijn meer dan acht miljoen Oekraïners hun land ontvlucht. Het gaat hier om het grootste aantal Europese vluchtelingen sinds de Tweede Wereldoorlog. Een deel van deze vluchtelingen (meer dan 100.000) wordt in Nederland opgevangen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming. In de praktijk betekent dit dat zij (in ieder geval voorlopig) geen asiel hoeven aan te vragen in Nederland en niet inburgeringsplichtig zijn. Op basis van het Europese associatieverdrag met Oekraïne hebben zij bovendien het recht om hier te werken. Om de beschermopdracht zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren, heeft de Nederlandse overheid informatie nodig over de groep Oekraïense vluchtelingen in Nederland. Zo kan efficiënt korte- en langetermijnbeleid ontwikkeld en uitgevoerd worden.

Het *Longitudinaal Onderzoek Cohort Oekraïense Vluchtelingen* (LOCOV) stelt zich tot doel om te

monitoren hoe het de Oekraïense vluchtelingen in Nederland vergaat: betekent het recht om te werken ook dat zij daadwerkelijk (kunnen) deelnemen aan de arbeidsmarkt, zien zij hun toekomst in Nederland, welke knelpunten ervaren zij in hun leven hier, enzovoorts. Wat dit onderzoek onderscheidt van andere studies die reeds zijn uitgevoerd onder deze groep, is dat voor het eerst gebruik is gemaakt van een representatieve steekproef. Dit betekent dat de uitkomsten gegeneraliseerd kunnen worden over de hele groep Oekraïners in Nederland. Onderhavige factsheet geeft een eerste indruk van hoe het Oekraïners in Nederland vergaat, specifiek met betrekking tot opleidingsniveau, arbeidsmarktparticipatie, taalverwerving, hulpbehoeftes, thuisvoelen in Nederland en verblijfsintenties. Later dit jaar zal een uitgebreider beschrijvend rapport verschijnen waarin ook andere aspecten van het leven van Oekraïense vluchtelingen in Nederland aan bod zullen komen.

Figuur 1. Hoogst gevolgde opleiding in Oekraïne (n = 3.460)

Opleidingsniveau

Figuur 1 laat zien dat Oekraïners over het algemeen hoogopgeleid zijn: de helft van de Oekraïners in Nederland heeft een universitaire opleiding gevolgd. In totaal volgde 16% een bacheloropleiding, 22% een specialistopleiding (vergelijkbaar met een masteropleiding), 12% een masteropleiding en was 1% gepromoveerd. Het aandeel hoogopgeleiden ligt hoger dan onder andere vluchtelingengroepen in Nederland. Figuur 1 laat verder zien dat er ook een aanzienlijke groep is voor wie middelbaar (18%) en hoger technisch beroepsonderwijs (10%) het hoogst gevolgde niveau is. Middelbare school is het hoogst gevolgde onderwijs voor 16%. Dit zijn ook mensen vanaf 15 jaar die op school zaten toen de oorlog in Oekraïne uitbrak. 84% heeft een diploma van hun hoogst gevolgde onderwijsniveau. 3% heeft geen opleiding in Oekraïne gevolgd, waarvan een deel in een ander land dan Oekraïne en Nederland een opleiding heeft gevolgd.

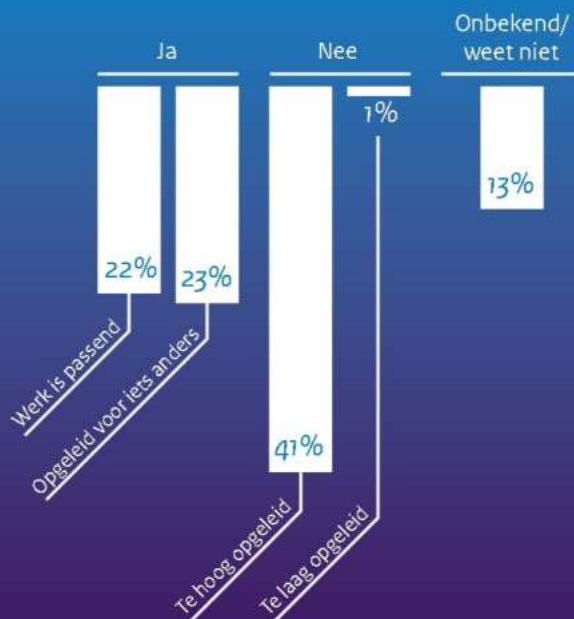
Match opleidingsniveau en werk

Iets meer dan de helft van de Oekraïense vluchtelingen in Nederland heeft werk in loondienst (57%). Daarnaast is er een kleine groep (3%) die als zelfstandige werkt. Aan de groep Oekraïners die in loondienst werkt, is gevraagd of het werk dat ze doen past bij hun opleidingsniveau. Hun antwoorden zijn

weergegeven in figuur 2. We zien dat iets meer dan 40% te hoog opgeleid is voor hun werk. Bij bijna een kwart (23%) is het werk wel op het niveau van hun opleiding, maar zijn ze voor iets anders opgeleid. En bij 22% past het werk wel bij de opleiding. Werk boven het opleidingsniveau komt vrijwel niet voor. Een klein deel van de respondenten weet niet of het werk bij hun opleidingsniveau past.

Figuur 2. Matching van opleidingsniveau en huidig werk van Oekraïense vluchtelingen (n = 1.939)

Past het werk dat u nu doet bij het niveau van uw opleiding?

Figuur 3. Redenen voor niet hebben van betaald werk van Oekraïense vluchtelingen (n = 1.432)

Redenen voor het niet hebben van betaald werk

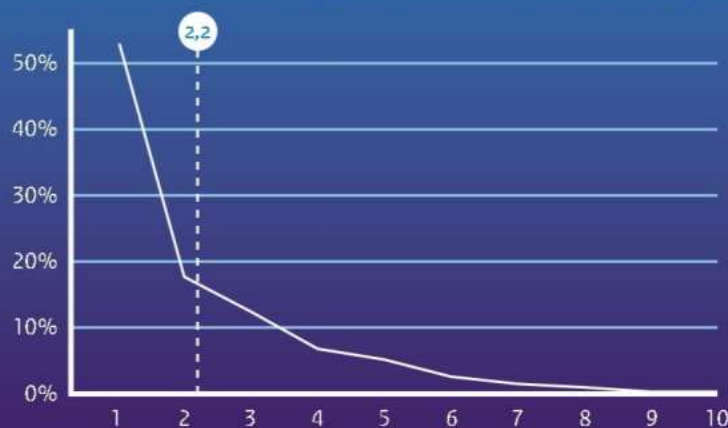
Aan de Oekraïense vluchtelingen zonder betaald werk is gevraagd waarom ze geen betaald werk hebben. Hun antwoorden zijn weergegeven in figuur 3. De voornaamste reden die wordt aangedragen is het niet goed spreken van de Nederlandse taal. Dit wordt als belangrijk genoemd door bijna 60% van de Oekraïners zonder werk en als beetje belangrijk door meer dan 20%. Andere veelvoorkomende redenen zijn het ontbreken van geschikte vacatures, het ontbreken van mensen die kunnen helpen een baan te vinden, en een slechte gezondheid. Deze

laatste reden komt het vaakst voor onder 65-plussers. Van hen geeft meer dan 60% hun gezondheid als belangrijke reden voor het niet hebben van betaald werk.

Nederlandse taal

Oekraïense vluchtelingen worstelen met de Nederlandse taal. Figuur 4 geeft rapportcijfers weer die zij zichzelf zouden geven voor het spreken van Nederlands. Gemiddeld geven zij zichzelf een 2,2 op een schaal van 1 tot 10. Een meerderheid (53%) geeft zelfs met een score van een 1 aan de taal helemaal niet te spreken. Meer dan vier vijfde van de Oekraïners geeft zichzelf een taalcijfer van

Figuur 4. Rapportcijfer Nederlandse taal volgens Oekraïense vluchtelingen zelf (n = 3.460)

hoogstens een 3. Het aandeel dat de eigen Nederlandse taalvaardigheid inschat met een 6 of hoger is met 5% zeer beperkt.

Thuisvoelen in Nederland

Oekraïense vluchtelingen in Nederland werd gevraagd of zij zich hier thuis voelen. Hun antwoorden staan weergegeven in figuur 5. De meerderheid van de Oekraïners voelt zich hier thuis (46%) of geeft aan zich soms wel en soms niet thuis te voelen hier (44%). Slechts een klein deel van de Oekraïners in Nederland (8%) voelt zich hier niet thuis.

Hulpbehoeftes

In hun dagelijks leven in Nederland kunnen Oekraïense vluchtelingen tegen verschillende zaken aanlopen. Figuur 6 geeft een aantal mogelijke zaken weer en het aandeel van de groep dat aangaf hier hulp bij nodig te hebben. Eén categorie springt eruit: 43% geeft aan hulp nodig te hebben bij het leren van de Nederlandse taal. Op afstand van deze grootste hulpvraag volgen drie belangrijke hulpvragen. Iets minder dan 30% geeft aan hulp nodig te hebben bij het vinden van een baan, toegang tot de gezondheidszorg en/of bij het zoeken naar huisvesting. Rond een vijfde van de respondenten heeft daarnaast hulp nodig op financieel gebied en bij het vinden van onderwijs voor zichzelf. Noemenswaardig is dat ook een groep aangeeft helemaal geen hulp nodig te hebben: dit geldt voor 19% van de Oekraïense vluchtelingen.

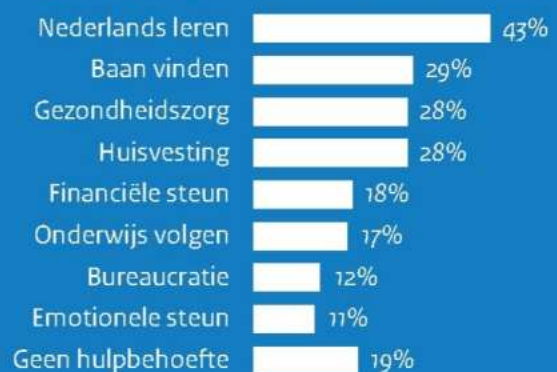
Verblijfsintenties

De meerderheid van de Oekraïners in Nederland ziet hun toekomst hier, in ieder geval op de korte termijn. Figuur 7 geeft de verblijfsintenties voor de komende 24 maanden weer. De meeste Oekraïense vluchtelingen zijn van plan om de komende 24 maanden in Nederland te blijven (72%). Slechts een kleine minderheid (2%) is zeker van plan om Nederland in de komende 24 maanden te verlaten. Van de Oekraïners die van plan zijn om de komende

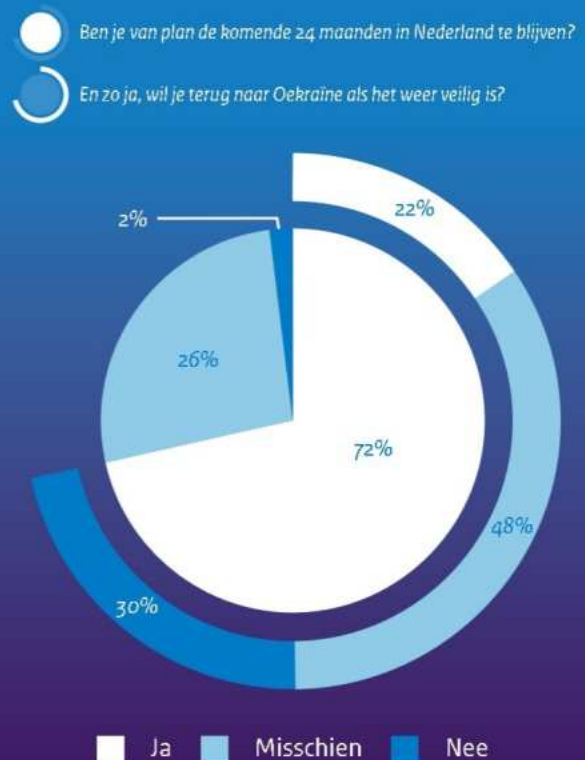
Figuur 5. Voelen Oekraïense vluchtelingen zich thuis in Nederland? (n = 3.460)

Figuur 6. Waar hebben Oekraïense vluchtelingen hulp bij nodig? (n = 3.460)

Figuur 7. Verblijfsintenties van Oekraïense vluchtelingen (n = 3.460)

24 maanden in Nederland te blijven, zou 22% zeker terug gaan als het weer veilig was in Oekraïne. De meesten twijfelen en zeggen misschien terug te gaan als het veilig is (48%), en zo'n 30% geeft aan niet de intentie te hebben om terug te gaan, ook niet als het veilig is.

Conclusie

De eerste representatieve cijfers over Oekraïense vluchtelingen in Nederland laten het beeld zien van een groep mensen die proberen hun draai te vinden in een nieuw land. Zij voelen zich over het algemeen thuis in Nederland en de meerderheid is van plan te blijven, in ieder geval op de korte termijn. Een belangrijk probleem dat volledige deelname aan de Nederlandse maatschappij in de weg staat, is het gebrek aan beheersing van de Nederlandse taal onder deze groep. De overgrote meerderheid geeft zichzelf een onvoldoende voor hun beheersing van het Nederlands en grofweg de helft geeft zelfs aan de taal helemaal niet te spreken. Dit is ook met afstand het meest genoemde onderwerp

waar Oekraïense vluchtelingen in Nederland hulp bij nodig hebben en bovendien de vaakst genoemde reden dat mensen geen werk hebben. Oekraïense vluchtelingen zijn gemiddeld hoger opgeleid dan andere vluchtelingengroepen in Nederland. Van de Oekraïense vluchtelingen die wel werken, iets meer dan de helft van de groep, zegt een groot deel onder hun niveau te werken. Of dit ook samenhangt met hun beheersing van het Nederlands, is iets wat verder onderzocht kan worden in toekomstige studies binnen het LOCOV project. Het is waarschijnlijk dat het gebrek aan Nederlandse taalvaardigheid ook een obstakel vormt voor andere aspecten van integratie, zoals het leggen van sociale contacten met Nederlanders. Omdat Oekraïense vluchtelingen niet inburgeringsplichtig zijn, ligt het in de lijn der verwachting dat dit geen probleem is dat zichzelf oplost. Beleid zal nodig zijn om Oekraïners te helpen een volwaardige positie te verwerven in de Nederlandse samenleving.

Methodologische verantwoording

Deze factsheet baseert zich op gegevens verkregen uit een grootschalige en representatieve enquête, uitgevoerd in het kader van het *Longitudinaal Onderzoek Cohort Oekraïense Vluchtelingen (LOCOV)*. LOCOV wordt uitgevoerd door een samenwerkingsverband bestaande uit het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC), de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). LOCOV wordt gefinancierd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

De enquête werd afgenomen tussen 23 oktober 2023 en 25 februari 2024. De doelgroep bestaat uit mensen met de Oekraïense nationaliteit die 15 jaar en ouder zijn en zich tussen 24 februari 2022 en 1 juli 2023 hebben gevestigd in Nederland. Individuen uit deze populatie zijn via een enkelvoudige aselechte steekproef geselecteerd om benaderd te worden voor deelname aan de enquête. De bruto steekproef bestond uit 6.000 personen. In totaal hebben 3.460 respondenten de survey volledig ingevuld, wat resulteert in een respons van 58%. Van de respondenten heeft 76% de survey CAWI (*Computer Assisted Web Interviewing*) ingevuld en 24% CAPI (*Computer Assisted Personal Interviewing*). De vragenlijst kon in het Oekraïens, Russisch en Nederlands ingevuld worden. De in de factsheet gepresenteerde percentages zijn gecorrigeerd met een additief weegmodel. Nadere toelichting over de methodologie van het weegmodel en een uitgebreide analyse van de survey volgen in het najaar 2024.

Citatie: Van Enk, B., Negash, S.M., Otten, K.D., Barsegyan, V.M., Noyon, S.M., Maliëpaard, M., & Schans, D. (2024). *Oekraïense vluchtelingen in Nederland. Representatieve cijfers over hun welzijn en positieverwerving* (Factsheet 2024-2). WODC.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) is het kennisinstituut voor de rechtsstaat. Het WODC doet zelf onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek of laat dit doen door erkende instituten en universiteiten, ter ondersteuning van beleid en uitvoering.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft. Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van [WODC Repository](#).

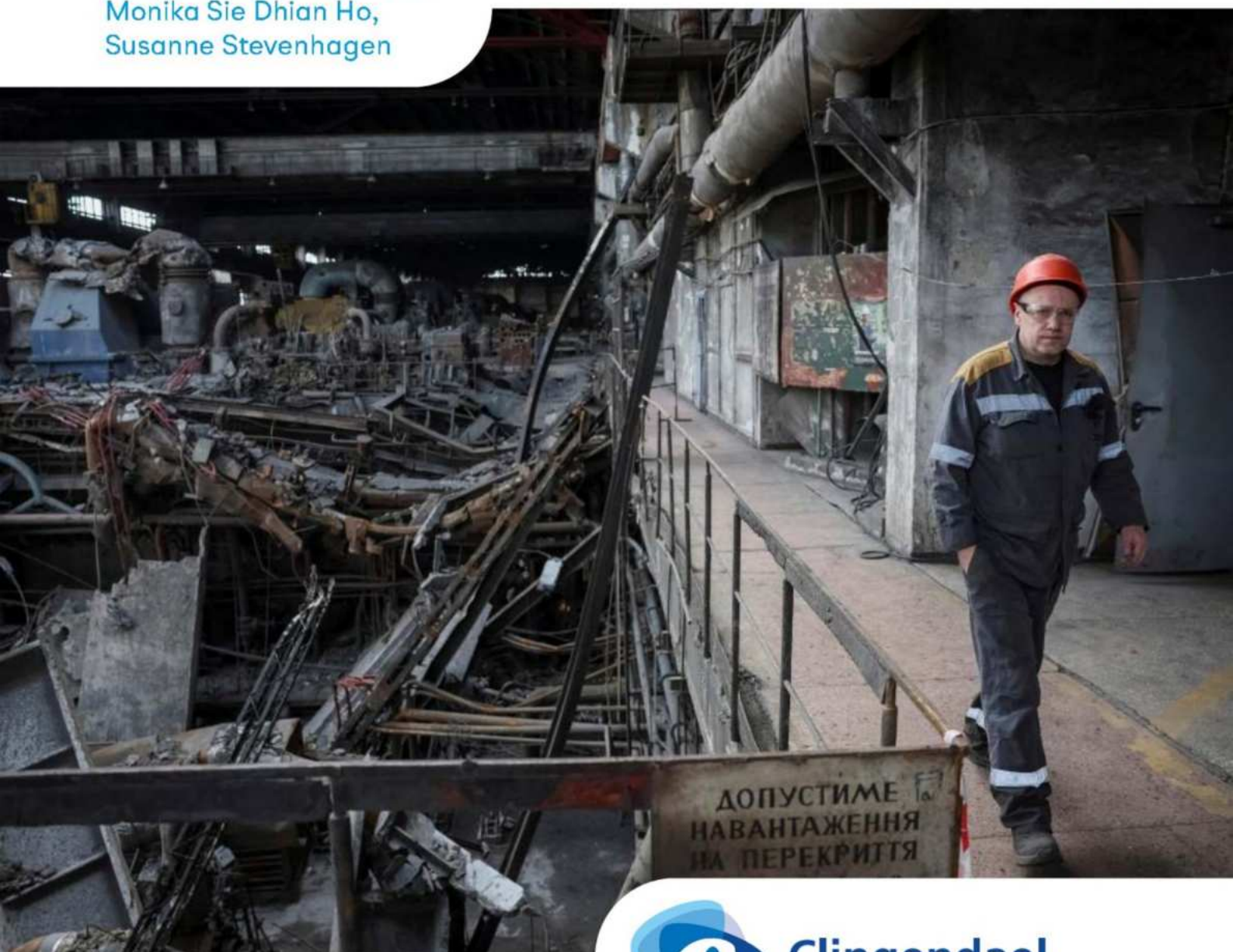
Voor meer informatie: www.wodc.nl

Beschermingsopdracht Oekraïense ontheemden in Nederland

De toekomstdiscussie dient zich aan

Stefan Kok, Anouk Pronk,
Kaspar Pucek, Bob Deen,
Monika Sie Dhian Ho,
Susanne Stevenhagen

Clingendael Rapport

Clingendael

Netherlands Institute of International Relations

Clingendael

Netherlands Institute of International Relations

Beschermingsopdracht Oekraïense ontheemden in Nederland

De toekomstdiscussie dient zich aan

Stefan Kok
Anouk Pronk
Kaspar Pucek
Bob Deen
Monika Sie Dhian Ho
Susanne Stevenhagen

Clingendael Rapport
September 2024

September 2024

© Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'.

Coverfoto © Reuters

Ongeautoriseerd gebruik van enig materiaal is een inbreuk op copyright, merkrecht, en / of ander recht. Indien een gebruiker materiaal wil downloaden van de website of van enige andere bron gerelateerd aan het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael' of Instituut Clingendael, voor persoonlijk of niet-commercieel gebruik, dan moet de gebruiker alle voorschriften en wetgeving voor copyright, merkrecht of overige gelijklopende kennisgevingen die zijn opgenomen en weergegeven in het oorspronkelijke materiaal in acht nemen.

Materiaal op de website mag worden gereproduceerd of openbaar gemaakt, verspreid of gebruikt voor publieke en niet-commerciële doeleinden, onder de voorwaarde dat Instituut Clingendael duidelijk als bron wordt vermeld. Toestemming voor gebruik van het logo van Instituut Clingendael is vereist. Deze toestemming kan worden verkregen door een mail te sturen aan de afdeling Communicatie van Instituut Clingendael via press@clingendael.org.

De hiernavolgende web link activiteiten zijn door Instituut Clingendael verboden en kunnen leiden tot inbreuk op merkrecht en copyright: links met oneigenlijk en ongeautoriseerd gebruik van het Clingendael logo in enige vorm, framing, inline links, of metatags, en hyperlinks of enige vorm van gebruik of toepassing van een link die de URL verbergt.

Over Instituut Clingendael

Het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael' is een toonaangevende denktank en academie op het gebied van internationale betrekkingen. Met onze analyses, trainingen en publieke debat willen we overheden, bedrijfsleven, ngo's en de samenleving in bredere zin inspireren en equiperen, om zo een bijdrage te leveren aan een veilige, duurzame en rechtvaardige wereld.

The Clingendael Institute
P.O. Box 93080
2509 AB The Hague
The Netherlands

Volg ons op sociale media

✉ @clingendaelorg

📄 [The Clingendael Institute](#)

📘 [The Clingendael Institute](#)

📷 [clingendael_institute](#)

📺 [Clingendael Institute](#)

Email: info@clingendael.org

Website: www.clingendael.org

Over de auteurs

Stefan Kok is Associate Fellow bij de EU & Global Affairs Unit van Clingendael en professor Europees recht aan de Hogeschool Leiden.

Anouk Pronk is Junior Research Fellow bij de EU & Global Affairs Unit van Clingendael. Zij onderzoekt migratiebeleid van de EU en Nederland.

Kaspar Pucek is Research Fellow bij de Security Unit en het Russia & Eastern Europe Centre van Clingendael.

Bob Deen is Senior Research Fellow, hoofd van de Security Unit en coördinator van het Russia and Eastern Europe Centre.

Monika Sie Dhian Ho is Algemeen Directeur van Instituut Clingendael en vicevoorzitter van de Staatscommissie Demografische Ontwikkeling 2050.

Susanne Steenhagen was Research Assistant bij de de EU & Global Affairs Unit van Clingendael.

Inhoud

1	Inleiding	1
2	De situatie in Oekraïne: migratie-intenties en terugkeermogelijkheden	5
2.1	Factoren van invloed op migratie-intenties en terugkeermogelijkheden	5
2.2	Recente ontwikkeling van de factoren van invloed op migratie-intenties en terugkeermogelijkheden	7
2.3	Impact op migratie-intenties en terugkeermogelijkheden en kritieke gebeurtenissen	20
3	De situatie in andere EU-landen: factoren van invloed op vestiging en doormigratie-intenties	23
3.1	Inleiding	23
3.2	Aantal ontheemden en hun migratie-intenties	25
3.3	Implementatie RTB	28
3.4	Economische integratie	32
3.5	Sociale integratie	35
3.6	Feitelijke doorreismogelijkheden	40
3.7	Impact op doormigratie	40
4	Factoren van invloed op keuze voor en verblijf in Nederland	42
4.1	Inleiding	42
4.2	Recente ontwikkeling van de factoren van invloed op aankomst- en vestigingsintenties	47
	Conclusie	60

1 Inleiding

In onze vorige rapportage “Hoe tijdelijk is tijdelijk?” signaleerden wij dat voor veel Oekraïners die al langer in Nederland verblijven geldt dat zij banden aangaan met Nederland, onder andere via werk, en zich hier over het algemeen thuis voelen. Ook in andere Europese landen blijkt dat de terugkeer-intenties van veel Oekraïners afnemen. In dit rapport “Toekomstdiscussie dient zich aan” zien wij dat de banden van Oekraïners met Nederland hechter worden. Terugkeer op korte termijn lijkt niet aan de orde, niet in de beleving van Oekraïense ontheemden en niet in de realiteit van de aanhoudende oorlog in Oekraïne en de druk op de Oekraïense infrastructuur. Op langere termijn is het de vraag hoe lang de oorlog in Oekraïne voortduurt, welk juridisch kader zal volgen op de tijdelijke beschermingsrichtlijn die de EU van toepassing verklaarde, wat de toekomst van Oekraïne binnen Europa zal zijn en hoe wederopbouw verloopt. Deze factoren zullen ook de voorkeur van Oekraïense ontheemden beïnvloeden voor terugkeer dan wel vestiging in het opvangland.

Het Uitvoeringsbesluit van de Raad van 25 juni 2024 om de tijdelijke bescherming te verlengen tot maart 2026¹ markeert hierbij een belangrijk punt. Immers, dit besluit maakt enerzijds duidelijk dat ervan wordt uitgegaan dat de oorlog in Oekraïne nog aanhoudt en dat bescherming van alle Oekraïners nodig blijft, in ieder geval tot maart 2026. Anderzijds maakt het besluit duidelijk dat deze beschermingsopdracht voor de EU als tijdelijk wordt gezien. Zolang tijdelijke bescherming het kader vormt wordt periodiek bekeken of de bescherming wordt verlengd.

Het verlengingsbesluit is vanuit juridisch perspectief niet onbetwist, al is verlenging van tijdelijke bescherming wel een praktische oplossing in het licht van de situatie in Oekraïne, de wens om binnen de EU gelijk op te trekken en de asielcontext in de EU. De tekst en totstandkomingsgeschiedenis van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) lijken te wijzen op een maximumduur voor tijdelijke

¹ Uitvoeringsbesluit (EU) 2024/1836 van de Raad van 25 juni 2024.

bescherming van drie jaar.² Deze periode werd echter overschreden bij de laatste verlenging die geldt tot maart 2026. Hiervoor is dus een ruime uitleg van de RTB nodig geweest.

Het gevolg van het verlengingsbesluit is bijvoorbeeld dat Oekraïners in Nederland langdurig kunnen worden uitgesloten van een beoordeling van hun asielverzoek en daarmee van een eventuele asielstatus met meer verblijfszekerheid.³ Mede daardoor lopen de verblijfsstatus en de inburgeringspositie van Oekraïners en andere asielgerelateerde migranten uiteen.

De situatie in Oekraïne en de Russische Federatie laat enerzijds een beeld zien waarbij zowel door politiek leiders als binnen samenlevingen in Rusland en Oekraïne meer wordt gesproken over onderhandelingen, maar anderzijds voldoende potentieel en bereidheid aanwezig zijn om het conflict voort te zetten. De vernietiging van infrastructuur en energievoorziening in Oekraïne betekent dat meer mensen met name in de komende winter ontheemd kunnen raken. Een deel van hen zal naar EU-landen inclusief Nederland uitwijken. De verlenging van het regime van tijdelijke bescherming betekent dat EU-lidstaten hebben afgesproken en zich gemeenschappelijk verplicht hebben om opvang te blijven bieden.

Deze opvang wordt in een toenemend aantal landen binnen de EU versoberd. Er wordt toegewerkt naar financiële onafhankelijkheid van ontheemde Oekraïners. In Tsjechië en Polen is de politieke keuze gemaakt om vanaf 2025 langduriger verblijf mogelijk te maken voor de groep die werkt. De integratie zet ook in de andere lidstaten door, waardoor de intentie om terug te keren afneemt. Bij verdere integratie in een samenleving neemt ook de aantrekkelijkheid van doormigratie af, doordat ontheemden meer direct verbonden zijn aan de plek van verblijf. Bij langer verblijf en toenemende onafhankelijkheid door het beter spreken van de taal, de hiermee samenhangende grotere mogelijkheid een baan

2 Zie bijvoorbeeld Franssen, *Tijdelijke Bescherming in de EU* (diss), 2011, blz. 223 en 224 en Sandra Mantu, Karin Zwaan en Tineke Strik, *The Temporary Protection Directive: Central Themes, Problem Issues and Implementation in Selected Member States*, 2023. Ook de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State gaat uit van een maximumtermijn van drie jaar (ABRvS, 17 januari 2024, ECLI:NL:RVS:2024:32) In tegengestelde zin zie bijvoorbeeld Lia Gobiet "Should temporary stay temporary?", *European Law Blog*, Blogpost 14/2-24, 22 februari 2024.

3 Dit was althans de uitleg van Rechtbank Den Haag (zp Arnhem), 8 juli 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:10491.

te vinden, en kinderen die naar school gaan worden eerste voorzieningen en verschillen hierbij tussen lidstaten steeds minder van belang.

Voor Oekraïners die al langer in Nederland verblijven is het belang van duidelijkheid over de verblijfsstatus groot bij het maken van hun toekomstplannen. Dit is naar voren gekomen in een nieuwe reeks diepte-interviews die voor dit rapport zijn gehouden door Regioplan. De respondenten hebben in ieder geval voor de nabije toekomst de intentie om in Nederland te blijven. Ondanks de vurige wens van de Oekraïense autoriteiten dat zoveel mogelijk ontheemden terugkeren wordt dit door de meeste ontheemden pas als optie gezien als langdurige veiligheid en ook economische perspectieven gewaarborgd zijn, hetgeen voorlopig niet het geval is. De respondenten zijn zich echter ook meer bewust van hun vaak nog precare positie op de arbeidsmarkt en van de krapte op de huizenmarkt in Nederland. Het belang van het leren van de Nederlandse taal, ook met het oog op een langduriger verblijf, wordt door de respondenten duidelijk benoemd. Meer contacten met de Nederlandse samenleving zullen Oekraïense ontheemden een beter beeld geven van het leven in Nederland.

Zoals reeds beschreven in de vorige rapportage zijn er grote uitdagingen bij het vinden van nieuwe opvangplekken in Nederland. Het draagvlak om Oekraïense ontheemden op te vangen is er wel, maar het neemt af. Volgens de Ipsos-Flitspeiling van juli 2024 is ruim 64% van de Nederlanders positief over de opvang van Oekraïners in Nederland.⁴ Dit aandeel is gedaald ten opzichte van maart 2022 (82%), maar nog steeds steunt een ruime meerderheid de opvang van Oekraïners. Uit een nader onderzoek van augustus 2024 blijkt echter dat het percentage Nederlanders dat vindt dat Nederland Oekraïners ruimhartig moet opvangen is gedaald van 78 procent in 2022 naar 42 procent in 2024.

De verwachting is dat de netto-emigratie vanuit Oekraïne naar de EU dit jaar zo'n 400.000 personen zal omvatten, en nog eens 300.000 in 2025.⁵ Het is lastig in te schatten hoeveel van deze verwachte ontheemden voor Nederland zullen kiezen, maar het betekent dat de vraag naar opvangplekken zal blijven toenemen. Tegen deze achtergrond is er geopperd om de RTB niet te verlengen.⁶ Zoals hierboven vermeld heeft de EU in het licht van de situatie in

4 Ministerie van Justitie en Veiligheid, "17e flitspeiling Vluchtelingen uit Oekraïne," 11 juli 2024.

5 National Bank of Ukraine, *Inflation Report* (juli 2024), p. 37.

6 [Tweet](#) Geert Wilders op X, 9 september 2024.

Oekraïne besloten om de tijdelijke bescherming van Oekraïners te verlengen tot maart 2026.

We verkeren aldus in een context waarin de veiligheidssituatie in Oekraïne niet verbetert en de Russische aanvallen op de energie-infrastructuur worden geïntensiveerd. Tegelijkertijd geldt dat Oekraïense ontheemden die tijdelijk zouden worden opgevangen in EU-lidstaten in veel gevallen al jaren daar verblijven en de facto banden aangaan met het opvangland via werk en schoolgaande kinderen. Hoe langer deze situatie zich voordoet, hoe prangender de vraag zich aandient wat het toekomstperspectief van Oekraïne en van Oekraïense ontheemden is.

2 De situatie in Oekraïne: migratie-intenties en terugkeermogelijkheden

2.1 Factoren van invloed op migratie-intenties en terugkeermogelijkheden

Net als in voorgaande EWEA-rapporten, analyseert Clingendael vier factoren die de migratie-intenties en terugkeermogelijkheden van Oekraïners beïnvloeden. De eerste factor is **de tijdsduur van het conflict**, waarbij een langere tijdsduur resulteert in afnemende terugkeerintenties van Oekraïense ontheemden. De tweede factor is **de intensiteit van de gevechtshandelingen**, waarbij een hogere intensiteit zorgt voor grotere vluchtelingenstromen en minder terugkeermogelijkheden naar het thuisland. De derde factor is **de mate** waarin Oekraïens **grondgebied** door Rusland **bezet of** door Oekraïne **bevrijd wordt**, waarbij bezetting door Rusland het aantal ontheemden vergroot en terugkeermogelijkheden verkleint, en vice versa. De vierde factor is **de economische situatie in Oekraïne en de perspectieven voor wederopbouw**, waarbij een sneller economisch herstel de terugkeermogelijkheden voor Oekraïense ontheemden vergroot.

Figuur 1 laat zien hoe deze vier factoren zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren, waarvan Clingendael de ontwikkeling ten opzichte van de periode van het vorige EWEA-rapport volgt. Een positieve score duidt op een toename van de beschermingsopdracht, terwijl een negatieve score een afname daarvan weergeeft.

Figuur 1 Factoren van invloed op migratie-intenties en terugkeermogelijkheden

2.2 Recente ontwikkeling van de factoren van invloed op migratie-intenties en terugkeermogelijkheden

Tijdsduur conflict

Er is geen concreet vooruitzicht op een beëindiging van de oorlog op korte termijn. De politieke doelstellingen die zowel Moskou als Kyiv in het openbaar verkondigen zijn vooralsnog ongewijzigd en maximalistisch, waardoor er geen mogelijke compromissen tussen beide partijen zichtbaar zijn. Het Kremlin streeft formeel nog steeds een *de facto* capitulatie en onderwerping van Oekraïne na, inclusief de erkenning van de door Rusland geannexeerde Oekraïense provincies (Donetsk, Loehansk, Zaporizja, Cherson en de Krim) – die tot op heden niet alle volledig door Rusland bezet worden – als Russisch grondgebied; het afzien van NAVO-lidmaatschap door Kyiv; en de demilitarisatie en “denazificatie” van Oekraïne. Ook eist Moskou dat de westerse economische sancties worden opgeheven. Kyiv, daarentegen, streeft nog steeds naar het volledige herstel van het Oekraïense grondgebied volgens de internationale grenzen die sinds 1991 bestaan. Daarnaast eist Oekraïne ook Russische herstelbetalingen, vervolging van Russische oorlogsmisdaden en veiligheidsgaranties van het Westen.⁷

Dit alles wil echter niet zeggen dat eventuele onderhandelingen over een tijdelijk bestand daadwerkelijk onmogelijk zijn of gedoemd zijn te mislukken. Het zou op termijn voor beide partijen aantrekkelijk kunnen zijn om de oorlogshandelingen al dan niet gedeeltelijk te staken, afhankelijk van de ontwikkelingen op het slagveld en de mate van westerse steun waar Oekraïne op kan rekenen na de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Volgens de *Washington Post* stonden Rusland en Oekraïne klaar om in Qatar te onderhandelen over beëindiging van de wederzijdse bombardementen op energie-infrastructuur, maar werden deze afgeblazen toen het Oekraïense leger de Russische provincie Koersk binnenviel (zie hieronder). Sommige analisten zien dit beperkte onderhandelingsinitiatief als een poging om tot een breder staakt-het-vuren te komen.⁸ Wat uitspraken

7 Riley Bailey, Grace Mappes, Angelica Evans, Karolina Hird en Frederick W. Kagan, “[Russian Offensive Campaign Assessment, June 26, 2024](#),” Institute for the Study of War, 14 juni 2024; Angelica Evans, Christina Harward, Kateryna Stepanenko, Nicole Walkov en George Barros, “[Russian Offensive Campaign Assessment, June 14, 2024](#),” Institute for the Study of War, 14 juni 2024; Vladimir Soldatkin, “[Putin demands more Ukrainian land to end war; Kyiv rejects ‘ultimatum’](#),” Reuters, 24 juni 2024.

8 Isabelle Khurshudyan, Siobhán O’Grady, John Hudson en Catherine Belton, “[Ukraine’s offensive derails secret efforts for partial cease-fire with Russia, officials say](#),” *The Washington Post*, 17 augustus 2024.

van politieke leiders betreft, is er een voorzichtige kentering zichtbaar richting onderhandelingen, al is het te vroeg om te beoordelen of dit oprechte toenaderingspogingen zijn of slechts strategische communicatie. President Poetin heeft aangegeven bereid te zijn te onderhandelen op basis van de Istanboel-documenten van april 2022, terwijl president Zelensky onderhandelingen met Poetin persoonlijk blijft uitsluiten maar wel bereid is Rusland uit te nodigen voor een toekomstige vredesconferentie.⁹

Ook het maatschappelijk draagvlak voor onderhandelingen nam tot de Oekraïense inval in de Russische Koersk-regio aan beide zijden gestaag toe, maar is inmiddels in Rusland weer gedaald; terwijl het draagvlak voor de voortzetting van de oorlog tegelijkertijd aan beide zijden redelijk stabiel blijft. Uit een opiniepeiling van de Oekraïense digitale krant *Dzerkalo Tyzjnja* in juli bleek dat 44% van de ondervraagden bereid was tot vredesonderhandelingen met Rusland (t.o.v. 23% in mei 2023), terwijl 35% tegen onderhandelingen was.¹⁰ Een groeiende minderheid van de Oekraïense bevolking is bovendien bereid om territoriale concessies te doen. Volgens een opiniepeiling gedaan in mei en juni door het Kyiv International Institute of Sociology (KIIS), was 55% van de Oekraïners tegen territoriale concessies, maar was 32% wel bereid tot territoriale concessies in ruil voor vrede – een ruime verdrievoudiging ten opzichte van de 10% het jaar daarvoor.¹¹ Dit zou – zeker als deze trend doorzet – de Oekraïense president Volodymyr Zelensky mogelijk meer politieke ruimte kunnen bieden om met Rusland te gaan onderhandelen.¹² Tegelijkertijd bleek uit de peiling van *Dzerkalo Tyzjnja* dat 83% van de Oekraïense bevolking niet de provincies Donetsk, Loehansk, Cherson, en Zaporizja (die door Rusland zijn geannexeerd, maar niet volledig onder Russische controle vallen) wilde opgeven. 58% van de respondenten gaf bovendien aan niet te willen dat een neutrale en non-nucleaire status voor Oekraïne in de grondwet zou worden opgenomen.¹³

9 [“Putin says Russia ready for talks with Ukraine,” Le Monde, 5 september 2024](#); Thomas Grove, [“Despite Ukraine’s Incursion, Putin Says He’s Willing to Talk Peace,” The Wall Street Journal, 5 september 2024.](#)

10 Nate Ostiller, [“44% of Ukrainians believe it’s time to start official peace talks with Russia, survey finds,” Kyiv Post, 15 juli 2024.](#)

11 [“Number of Ukrainians Ready to Concede Territory for Peace Triples,” Kyiv Post, 24 juli 2024.](#)

12 Kira Kiseleva, interview with Samuel Charap, [“Mozjet li sammit mira v Sjejtsarii zastavit’ Rossioe ostanovit’ vojnoe? Potsjemoe Kitaj otkazalsja utsjastvovat’ v njom? I tsego konkretno dobivaetsja Zelenskij? Otvetsjajet ekspert RAND Samuel’ Tsjarap,” Meduza, 14 juni 2024.](#)

13 Christina Harward, Nicole Wolkov, Karolina Hird, Grace Mappes en George Barros, [“Russian Offensive Campaign Assessment, July 15, 2024,” Institute for the Study War, 15 juli 2024.](#)

Bovendien geloofde volgens het KIIS in juni nog zo'n 60% van de Oekraïners dat de Russische oorlog tot doel had om de Oekraïense bevolking uit te roeien.¹⁴

Ook onder de Russische bevolking zagen we tot voor kort toenemende steun voor vredesonderhandelingen. Volgens opiniepeilingen van het onafhankelijke Russische Levada Center was in juni 58% van de Russische bevolking voorstander van vredesonderhandelingen met Oekraïne – het hoogste percentage sinds het begin van de oorlog, hoewel de toename ten opzichte van mei slechts marginaal was.¹⁵ In augustus is dat percentage echter weer gedaald naar 50%, waarschijnlijk als gevolg van de Oekraïense inval in Rusland. Bovendien steunde volgens Levada in augustus nog 78% van de Russische bevolking de militaire operaties in Oekraïne – een percentage dat de afgelopen maanden vrij stabiel is gebleven.¹⁶

Voorlopig beschikken beide partijen bovendien over voldoende door- en voortzettingsmacht om de oorlog voort te zetten. Dankzij met name het nieuwe Amerikaanse steunpakket dat eerder dit jaar werd toegekend, heeft Oekraïne voorlopig genoeg wapens en munitie om door te vechten. Maar recente Amerikaanse steun heeft nog niet overal aan het front de situatie gestabiliseerd. Rusland heeft nog steeds een artillerie-overwicht dat langs de frontlinie varieert van 3 tegen 1 tot 10 tegen 1, mede dankzij grootschalige munitieleveranties van Noord-Korea.¹⁷ Tegelijkertijd heeft een nieuwe Oekraïense mobilisatiewet van eerder dit jaar de tekorten aan mankracht in het leger doen afnemen, terwijl ook de aanleg van fortificaties langs de Oekraïense verdedigingslijnes toeneemt.¹⁸ Inmiddels krijgt Oekraïne ook nieuwe financiële steun voor militaire doeleinden van de EU vanuit de rente op Russische tegoeden die in Europa zijn bevroren.¹⁹ Ook heeft Oekraïne de eerste F-16s van Europese bondgenoten (waaronder

14 [“Majority of Ukrainians think Russia's goal in war is extermination of Ukrainian nation – KIIS survey,” Interfax-Ukraine, 13 juni 2024.](#)

15 Riley Bailey, Grace Mappes, Angelica Evans, Christina Harward en Frederick W. Kagan, [“Russian Offensive Campaign Assessment, July 5, 2024,”](#) Institute for the Study of War, 5 juli 2024.

16 Levada-tsentr, [“Konflikt s Oekraïnoj i napadenie na Koerskoëje oblast': osnovnye pokazateli v avgoeste 2024 goda,”](#) 30 augustus 2024.

17 [“Danger in Donbas as Ukraine's front line falters,”](#) *The Economist*, 8 september 2024.

18 Michael Kofman and Ryan Evans, [“How Dangerous is this Summer for Ukraine?,”](#) *War on the Rocks* (podcast), 13 juli 2024.

19 Christina Harward, Nicole Wolkov, Grace Mappes, Kateryna Stepanenko en Frederick W. Kagan, [“Russian Offensive Campaign Assessment, June 24, 2024,”](#) Institute for the Study of War, 24 juni 2024.

Nederland) gekregen. Naar verwachtingen zullen deze westerse jachtvliegtuigen aanvankelijk vooral gaan bijdragen aan de Oekraïense luchtverdediging.²⁰

Op langere termijn blijft de onzekere westerse steun echter een probleem voor Oekraïne. Ondanks de aanzienlijke steun die Oekraïne dit jaar uit Europa (toegezegd) gekregen heeft, blijft het land voor militaire leveranties toch sterk afhankelijk van de VS. Eerder dit jaar bleek al hoe de toenemende polarisatie van de Amerikaanse politiek het moeilijk kan maken zelfs voor een regering die Oekraïne gunstig gezind is om steun te blijven leveren. De Amerikaanse presidentsverkiezingen later dit jaar zorgen voor nog meer onzekerheid. Hoewel de Democratische kandidaat, Kamala Harris, steun wil blijven geven aan Oekraïne is dat bij haar Republikeinse rivaal Donald Trump veel minder duidelijk.²¹ Ondertussen wordt de Duitse steun aan Oekraïne onder druk gezet door bezuinigingen en toenemende aanwijzingen dat Kyiv achter de aanslag op de Nord Stream gaspijpleiding in september 2022 zat. Duitsland is binnen de Europa de belangrijkste steunpilaar van Oekraïne.²²

De Russische economie is weliswaar oververhit aan het raken en sancties maken het leven van de Russische industrie moeilijker, maar vooralsnog zijn er geen grote financiële problemen voor het Kremlin.²³ Ondertussen bouwt Rusland zijn troepenmacht in Oekraïne gestaag verder uit. Volgens generaal Oleksandr Syrskij, de opperbevelhebber van de Oekraïense strijdkrachten, was de Russische troepenmacht in Oekraïne in juli al toegenomen tot 520.000 mensen, met als doel om dat aantal tegen het eind van 2024 te verhogen tot 690.000.²⁴ Volgens president Poetin had Rusland in juni zelfs al bijna 700.000 soldaten in Oekraïne.²⁵ Ook het aantal Russische tanks, artilleriekanonnen en gepantserde

20 Mykola Bielieskov, "[Ukraine's new F-16 jets won't defeat Russia but will enhance air defenses.](#)" Atlantic Council, *UkraineAlert*, 1 augustus 2024.

21 Eve Sampson, "[What to Know About Kamala Harris's Foreign Policy Positions.](#)" *The New York Times*, 27 juli 2024.

22 Steven Erlanger, "[German Support for Ukraine Comes Under New Strains.](#)" *The New York Times*, 22 augustus 2024.

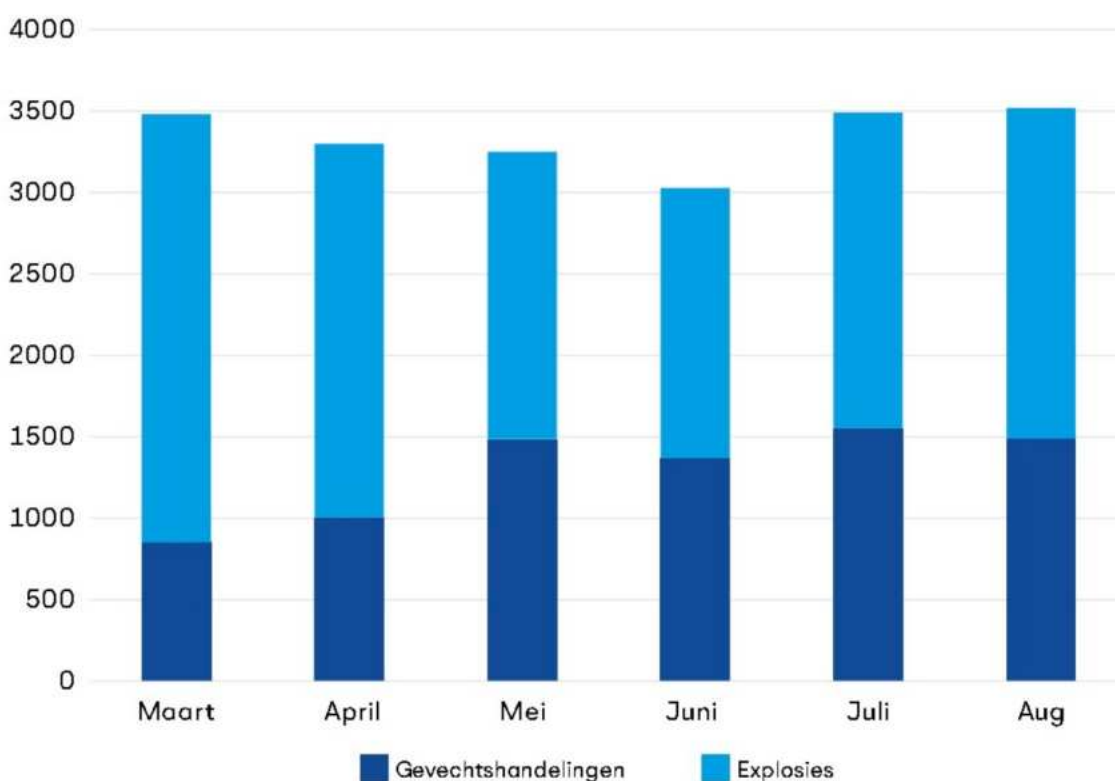
23 Chris Cook, "[No time to give up on Russia sanctions.](#)" *Financial Times*, 1 augustus 2024; Denis Kasyanchuk en Alexandra Prokopenko, "[The unpredictable consequences of economic overheating.](#)" *The Bell*, 28 juni 2024.

24 Luke Harding, interview met Oleksandr Syrskij, "['I know we will win – and how': Ukraine's top general on turning the tables against Russia.](#)" *The Guardian*, 24 juli 2024.

25 "[Putin Says Almost 700K Russian Troops Fighting in Ukraine.](#)" *The Moscow Times*, 15 juni 2024.

infanterievoertuigen in Oekraïne is sinds 2022 aanzienlijk toegenomen.²⁶ Toch begint Rusland langzaam door zijn voorraden tanks, gepantserde voertuigen en artillerie uit de Sovjetperiode heen te raken. Volgens analisten gaan tekorten op die gebieden mogelijk al in de tweede helft van volgend jaar een rol spelen op het slagveld. De Russische industriële productiecapaciteit voor dit soort wapens is veel te laag om verliezen te vervangen. Dit kan de offensieve capaciteit van het Russische leger aanzienlijk schaden en mogelijk daardoor ook de interesse van het Kremlin in een staakt-het-vuren vergroten. Tegelijkertijd produceert Rusland wel voldoende raketten en drones om de luchtaanvallen op kritieke infrastructuur in Oekraïne voort te zetten.²⁷ Recentelijk is Iran bovendien ook ballistische raketten aan Rusland gaan leveren.²⁸

Figuur 2 Het aantal geregistreerde gevechtshandelingen en explosies in Oekraïne van maart 2024 tot en met 30 augustus 2024²⁹

26 Harding, "I know we will win – and how'."

27 "Russia's vast stocks of Soviet-era weaponry are running out," *The Economist*, 16 juli 2024.

28 Nicole Wolkov, Grace Mappes, Angelica Evans, Haley Zehrung en Karolina Hird, "Russian Offensive Campaign Assessment, September 10, 2024," Institute for the Study of War, 10 september 2024.

29 "Ukraine Conflict Monitor," ACLED, geraadpleegd op 2 september 2024.

Intensiteit van het conflict

Zoals Figuur 2 laat zien, ligt het aantal gevechtshandelingen sinds mei significant hoger dan in de maanden daarvoor. Dit komt met name door het Russische offensief in Charkiv, het Oekraïense offensief in de provincie Koersk in Rusland, alsook de intensivering van de strijd in de Donbas in het oosten van Oekraïne.

Deze toename in de intensiteit van het conflict vindt ook zijn weerslag in het aantal slachtoffers, wat deze lente en zomer lijkt te zijn toegenomen ten opzichte van de voorgaande periode. De maanden mei, juni en juli van dit jaar lijken de drie dodelijkste van de oorlog tot nu toe te zijn geweest.³⁰ Dat was met name te wijten aan de aanzienlijke Russische offensieven rondom Charkiv en in de Donbas. In mei verloor Rusland waarschijnlijk rond de 20.000-30.000 soldaten (doden en gewonden), wat ongeveer gelijkstaat aan wat de Russen per maand aan soldaten rekruteren.³¹ Volgens de Amerikaanse minister van Defensie Lloyd Austin waren er tot juni dit jaar al zo'n 350.000 doden en gewonden aan Russische zijde gevallen.³² Deze schatting lijkt ruwweg overeen te komen met de 100.000 tot 140.000 doden die volgens onderzoek van de onafhankelijke Russische mediaplatforms *Mediazona* en *Meduza* begin juli aan Russische zijde waren gevallen.³³ Anonieme Amerikaanse overheidsfunctionarissen hebben recent tegen journalisten van *The New York Times* ook cijfers genoemd van 120.000 doden en 170.000-180.000 gewonden aan Russische zijde.³⁴

Hoeveel slachtoffers er aan Oekraïense zijde zijn gevallen, is minder duidelijk. In februari dit jaar gaf president Zelensky toe dat er 31.000 Oekraïense soldaten waren gesneuveld, waarbij men over het algemeen aanneemt dat dit getal beduidend onder het daadwerkelijke cijfer lag. Opperbevelhebber Syrskyj

30 ["Russia likely consolidating positions on Kharkiv axis – UK Defense Intelligence,"](#) Interfax-Ukraine, 3 augustus 2024.

31 Riley Bailey, Christina Harward, Nicole Wolkov, Grace Mappes en George Barros, ["Russian Offensive Campaign Assessment, June 6, 2024,"](#) Institute for the Study of War, 6 juni 2024; Julian E. Barnes, Eric Schmitt en Marc Santora, ["Russia Sends Waves of Troops to the Front in a Brutal Style of Fighting,"](#) *The New York Times*, 27 juni 2024; Ministry of Defence (@DefenceHQ), ["Russian military casualties in May and June this year averaged more than 1,000 a day. Higher than at any other point in the war so far. Poorly trained Russian soldiers are being used as cannon fodder in an attempt to overwhelm strong Ukrainian defences."](#) X, 22 juli 2024.

32 Barnes, Schmitt en Santora, "Russia Sends Waves of Troops."

33 ["Report Estimates 120,000 Russian Soldiers Killed in Ukraine,"](#) *The Moscow Times*, 5 juli 2024.

34 Helene Cooper, Thomas Gibbons-Neff, Eric Schmitt en Julian E. Barnes, ["Troop Deaths and Injuries in Ukraine War Near 500,000, U.S. Officials Say,"](#) *The New York Times*, 18 augustus 2024.

weigerde recent in een interview met *The Guardian* om een actueel cijfer te noemen.³⁵ Het Oekraïense vrijwilligersproject UALosses meldt inmiddels al meer dan 57.000 dodelijke Oekraïense slachtoffers te hebben kunnen verifiëren op basis van openbare bronnen.³⁶ Volgens Amerikaanse overheidsfunctionarissen die in augustus met *The New York Times* spraken, lagen de verliezen aan Oekraïense zijde toen op zo'n 70.000 doden en 100.000 tot 120.000 gewonden.³⁷

Een groot probleem voor Oekraïne blijven de aanhoudende Russische luchtaanvallen op kritieke Oekraïense energie-infrastructuur. De Oekraïense luchtafweer was en blijft te gebrekkig om het land hier effectief tegen te kunnen verdedigen. In tegenstelling tot de winter van 2022-2023 ligt de focus van Rusland dit jaar niet op het gemakkelijker te repareren distributienetwerk, maar vooral op de energiecentrales zelf.³⁸ Het gevolg is dat er grote schaarste is aan elektriciteit die op korte en middellange termijn niet goed op te lossen is, en waarvan de gevolgen waarschijnlijk nog jaren voelbaar zullen blijven.³⁹ Vorige winter had Oekraïne net voldoende elektriciteitsproductie om te voldoen aan de toenmalige vraag van 18 gigawatt. Maar dit jaar had Rusland in juli al 9 GW vernietigd. De resterende 9 GW zijn niet eens voldoende om aan de zomerse piekvraag van 12 GW te voldoen.⁴⁰ De capaciteit om elektriciteit uit Europa te importeren is slechts zo'n 2-2.5 gigawatt.⁴¹ Grootschalige uitval van elektriciteit en verwarming zou komende winter tot aanzienlijke migratiestromen kunnen leiden.⁴²

35 Harding, "I know we will win – and how."

36 UALosses, "Ukraine's losses in the war," geraadpleegd op 23 augustus 2024.

37 Cooper, Gibbons-Neff, Schmitt en Barnes, "Troop Deaths and Injuries in Ukraine."

38 Christopher Miller, Isobel Koshiw en Alice Hancock, "Russia has taken out over half of Ukraine power generation," *Financial Times*, 5 juni 2024.

39 "Shmyhal: Saving electricity will be part of our daily lives in coming years," *Interfax-Ukraine*, 4 juni 2024; Artoer Kryzjnyj, "Oekraïensam boedoet otkljoetsjat' svet minimoem dve sljedoejoesjtsjie zimy – ekspert," *Ekonomitsjeskaja pravda*, 18 juni 2024.

40 "Half Ukraine's power is knocked out; winter is coming," *The Economist*, 15 juli 2024.

41 Christina Harward, Riley Bailey, Grace Mappes, Kateryna Stepanenko en George Barros, "Russian Offensive Campaign Assessment, June 8, 2024," *Institute for the Study of War*, 8 juni 2024; Miller, Koshiw en Hancock, "Russia has taken out."

42 Alexander Gabuev, "Russia is trying to put a price tag on Nato's involvement in Ukraine," *Financial Times*, 6 juli 2024; Jean Mackenzie, "Ukraine extends blackouts as Russian bombings continue," *BBC News*, 12 juni 2024; Constant Méheut, "Ukraine's Devastated Energy Grid Battles a New Foe: A Sizzling Heat Wave," *The New York Times*, 17 juli 2024; Alicja Ptak, "Cold winter weather could cause new wave of Ukrainian refugees, says Poland," *Notes from Poland*, 26 juli 2024.

De humanitaire omstandigheden worden steeds moeilijker, met name door de veel voorkomende stroomonderbrekingen in Oekraïne als gevolg van de Russische luchtaanvallen op de energie-infrastructuur van het land. Verder is het aantal burgerslachtoffers (doden en gewonden) de afgelopen maanden weer iets toegenomen, hoewel de aantallen lager zijn dan in 2022 en op de lange termijn ook redelijk stabiel lijken te zijn.⁴³

Bezet/bevrijd Oekraïens gebied

Zoals Figuur 3 laat zien, is de frontlinie de afgelopen maanden in grote lijnen stabiel gebleven. Er zijn op Oekraïens grondgebied geen grote doorbraken geweest. Toch is er de afgelopen maanden meer dynamiek in de oorlog geweest dan dat we in lange tijd – wellicht sinds de succesvolle Oekraïense tegenoffensieven van het najaar van 2022 – hebben gezien.

Figuur 3 Overzicht van door Rusland bezet (rood) gebied⁴⁴

43 UNHCR, *Ukraine: Protection of Civilians in Armed Conflict — July 2024 update*, 9 augustus 2024.

44 Christina Harward, Riley Bailey, Nicole Wolkov, Davit Gasparyan en George Barros, “*Russian Offensive Campaign Assessment, September 8, 2024*,” Institute for the Study of War, 8 september 2024.

Het Russische offensief dat begin mei in het grensgebied bij de grote Oekraïense stad Charkiv begon, is al in juni vastgelopen.⁴⁵ Het aanhoudende Russische offensief in de Donbas – het meest oostelijke deel van Oekraïne – levert Rusland daarentegen nog steeds aanzienlijke terreinwinst op. De Russen naderen nu in stevig tempo de Oekraïense stad Pokrovsk (zo'n 60.000 inwoners vóór de oorlog, waarvan er halverwege augustus nog zo'n 45.000 in de stad woonden⁴⁶), dat niet alleen een belangrijk militair bolwerk van de Oekraïense strijdkrachten in de regio is, maar ook een belangrijke aanvoerlijn naar andere bolwerken in de regio. Met name dankzij deze opmars heeft Rusland tot eind juli dit jaar al bijna 1.250 km² veroverd, ten opzichte van 584 km² in 2023. Toch is die 1.200 km² slechts 0,2% van het Oekraïense territorium voorafgaand aan de Russische invasie van 2014.⁴⁷ Bovendien is de bevolkingsdichtheid van dit bezette gebied laag. Hoewel evacuaties vanuit Pokrovsk al onderweg zijn,⁴⁸ zal het effect hiervan op vluchtelingenstromen vanuit Oekraïne naar de EU niet groot zijn. Maar de eventuele val van Pokrovsk kan de Russische opmars in het oosten van Oekraïne wel verder versnellen.⁴⁹

De meest verrassende ontwikkeling is het Oekraïense tegenoffensief in de provincie Koersk op Russisch grondgebied, dat op 6 augustus begon. Daar veroverden de Oekraïense strijdkrachten waarschijnlijk zo'n 900-1.000 km².⁵⁰ Dat gebied is net iets kleiner dan, maar ruwweg vergelijkbaar met, het gebied dat Rusland sinds januari 2024 op Oekraïne veroverd heeft. Bij de operatie in de Koersk-regio zouden aan Oekraïense zijde naar schatting ongeveer 10.000-15.000 soldaten betrokken zijn.⁵¹

Wat de doelstellingen betreft, lijken de Oekraïners in de eerste plaats het narratief van de oorlog te willen veranderen. Na maandenlang alleen maar te

45 Doug Livermore, "[What Next After Russia's Failed Kharkiv Offensive?](#)," CEPA, 5 juli 2024.

46 Siobhán O'Grady, Tetiana Burianova en Serhiy Morgunov, "[Last chance to escape: Ukrainians flee Pokrovsk as Russians advance](#)," *The Washington Post*, 23 augustus 2024.

47 "[Russia Seizes Almost 200 km² of Ukraine in July: AFP Count](#)," *Kyiv Post*, 31 juli 2024.

48 "[The Kremlin is close to crushing a vital Ukrainian town](#)," *The Economist*, 22 augustus 2024; O'Grady, Burianova en Morgunov, "Last chance to escape."

49 Tatarigami, "[What the fall of Pokrovsk could mean for Ukraine](#)," *Euromaidan Press*, 28 augustus 2024.

50 Michael Kofman en Alexandra Prokopenko, "[VSU pod Koerskom oezje mesjats | Pokrovsk | Ekonomika voïny v RF](#)," Youtube, Carnegie Politika, 3 september 2024.

51 Michael Kofman en Rob Lee, "[Ukraine's Gamble: The Risks and Rewards of the Offensive Into Russia's Kursk Region](#)," *Foreign Affairs*, 2 september 2024.

hebben verdedigd, willen de Oekraïense strijdkrachten aantonen dat ze niet verslagen zijn, dat ze in staat zijn om nieuwe offensieven uit te voeren en dat Rusland niet onoverwinnelijk is. Verder probeert Oekraïne de druk op de Donbas te verlichten door de Russen te dwingen strijdkrachten te verplaatsen van het oosten van Oekraïne naar de regio rondom de Russische stad Koersk. Mogelijk probeert men Rusland hiermee ook te destabiliseren of in ieder geval aan de onderhandelingstafel te krijgen. Verder lijken de Oekraïense strijdkrachten ook van plan te zijn om te proberen het bezette Russische grondgebied vast te houden met de bedoeling om dat territorium in toekomstige onderhandelingen te ruilen voor door Rusland bezet Oekraïens grondgebied.⁵²

Eenzijds is dit offensief een aanzienlijke morele opsteker voor Oekraïne. Hiermee doorbrak Oekraïne het reeds tien maanden durende Russische initiatief op het slagveld.⁵³ Het is echter verre van duidelijk in hoeverre de huidige successen in de licht verdedigde provincie Koersk indicatief zijn voor de offensieve capaciteiten van de Oekraïense strijdkrachten op andere fronten in deze oorlog. Ook van een serieuze destabilisatie van Rusland of een kentering in de Russische publieke opinie ten gunste van beëindiging van de gevechtshandelingen lijkt geen sprake te zijn (zoals hierboven besproken lijkt juist het tegenovergestelde het geval te zijn⁵⁴). Het is ook onduidelijk in hoeverre de Oekraïense strijdkrachten dit Russische grondgebied in de komende weken en maanden kunnen blijven vasthouden als Rusland geleidelijk aan de druk opvoert.⁵⁵ Rusland heeft inmiddels, beginnend op 10 september, een grootschalig tegenoffensief gelanceerd in de Koersk-regio.⁵⁶

De schaduwzijde van dit Oekraïense offensief is dat het aanzienlijke risico's met zich meebrengt doordat het troepen, wapensystemen en munitie heeft

52 "Russia's double-punch back against Ukraine's shock raid," *The Economist*, 18 augustus 2024; Mick Ryan, "Kursk's Next Operational Phase," *Substack, Futura Doctrina*, 12 augustus 2024; Jack Watling, "Ukraine's extraordinary incursion into Kursk has changed the narrative of the war – but is a high-risk strategy," *The Guardian*, 17 augustus 2024.

53 "Rossijskie voiska prodolzjajoet nastoeplenie. Kakoj oe nich plan? I jesli VSOe oedastsja perechvatit' initsiativoe – gde i kogda naneset oedar Oekraïna?," *Meduza*, 31 juli 2024.

54 Zie ook: "‘Everyone Is On Their Own’: In Battlefield Kursk Region, Civilians Feel Forgotten By Their Own Country," *The Moscow Times*, 22 augustus 2024.

55 Ryan, "Kursk's Next Operational Phase."

56 Angelica Evans, Nicole Wolkov, Grace Mappes, Haley Zehrung, Karolina Hird en George Barros, "Russian Offensive Campaign Assessment, September 11, 2024," *Institute for the Study of War*, 11 september 2024.

onttrokken aan de Donbas. In eerste instantie leken de Russen nauwelijks troepen uit de Donbas te verplaatsen en versnelde het offensief richting Pokrovsk juist, wat leidde tot kritiek dat de Oekraïense inval mogelijk contraproductief zou kunnen uitpakken.⁵⁷ Inmiddels lijkt Rusland een significante troepenmacht samengetrokken te hebben voor het tegenoffensief in Koersk en claimt Oekraïne dat dit de druk aan het front in de Donbas heeft verlicht. De Oekraïense aanval bij Koersk heeft de oorlog een nieuwe dynamiek gegeven, maar het is nog te vroeg om definitieve conclusies te trekken over de langere termijn impact.⁵⁸

Oekraïense economie en wederopbouw

Het herstel van de Oekraïense economie blijft langzaam verlopen, maar zet ondanks de aanhoudende Russische bombardementen op Oekraïense energie-infrastructuur door. Het Oekraïense ministerie van Economische Zaken verwacht dit jaar 3,5% groei van het reële bruto binnenlands product (bbp),⁵⁹ terwijl de Oekraïense centrale bank nog iets optimistischer is met zijn prognose van 3,7% groei.⁶⁰ Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) is daarentegen pessimistischer en heeft zijn groeiprognose verlaagd van 3,2% naar 3%.⁶¹ Wat de economische groei dit jaar ook moge zijn, gezien het feit dat de Oekraïense economie in 2022 met bijna een derde kromp, blijven deze verwachte groeicijfers zeer bescheiden.

57 Mia Jankowicz, [“Here’s how Ukraine’s audacious offensive in Kursk could backfire,”](#) *Business Insider*, 20 augustus 2024.

58 Lara Jakes en Eric Schmitt, [“For Russia, Repelling Incursion Matters Less Than Advancing in Donbas,”](#) *The New York Times*, 28 augustus 2024; Kofman en Lee, “Ukraine’s Gamble”; Michael Kofman and Ryan Evans, [“How Ukraine Re-Introduced Dynamism Into the War,”](#) *War on the Rocks* (podcast), 21 augustus 2024; Christopher Miller, [“Military briefing: Kursk incursion heaps pressure on Ukraine’s east,”](#) *Financial Times*, 19 augustus 2024; Watling, “Ukraine’s extraordinary incursion into Kursk.”

59 [“Ukraine’s economy shows resilience, with GDP up to 2.7% in July 2024 – Svyrydenko,”](#) *Ukrinform*, 7 september 2024; Kateryna Hodunova, [“Ukraine’s GDP grew by more than 4% in 6 months,”](#) *The Kyiv Independent*, 12 juli 2024.

60 National Bank of Ukraine, [“Inflation to Temporarily Pick Up, Economy to Continue to Grow Further – NBU Inflation Report,”](#) 1 augustus 2024.

61 International Monetary Fund, [“IMF and Ukrainian Authorities Reach Staff Level Agreement on the Fifth Review of the Extended Fund Facility \(EFF\) Arrangement– Ukraine,”](#) press release No. 24/326, 10 september 2024.

De Oekraïense arbeidsmarkt blijft uit balans. Enerzijds kampte Oekraïne in juli 2024 met een werkloosheidscijfer van 18,1%.⁶² Anderzijds blijven er in bepaalde regio's en bepaalde beroepsgroepen grote arbeidstekorten bestaan⁶³. Daardoor nemen ook de lonen toe. In het eerste kwartaal van 2024 lag het gemiddelde loon in Oekraïne 22,5% hoger dan het jaar daarvoor.⁶⁴ Hogere lonen in combinatie met problemen met de elektriciteitsvoorziening hebben de inflatie de afgelopen maanden ook enigszins aangewakkerd.⁶⁵ Het inflatiecijfer is toegenomen van 3,2% in april tot 7,5% in augustus.⁶⁶ De Nationale Bank van Oekraïne verwacht dat de inflatie tot eind 2024 toeneemt tot 8,5%.⁶⁷ Het IMF verwacht zelfs een inflatie van 9% dit jaar.⁶⁸ Ook de dalende wisselkoers van de hryvnia draagt bij aan de inflatie. Toen de koers van de Oekraïense hryvnia ten opzichte van de Amerikaanse dollar vorig jaar oktober deels werd geliberaliseerd, kostte een dollar gemiddeld nog 36,52 hryvnia; in augustus 2024 was dat al gemiddeld 41,19 hryvnia.⁶⁹ De dalende wisselkoers zou wel de Oekraïense export moeten bevorderen. Toch blijft de Oekraïense buitenlandse handel, en met name de export, ondanks het succes van de 'graancorridor', onder het vooroorlogse niveau liggen en lijkt de Oekraïense handelsbalans niet structureel te verbeteren.⁷⁰

Zoals Figuur 4 laat zien, loopt het Oekraïense begrotingstekort ook dit jaar weer gestaag op en blijft de buitenlandse financiering daarvan sinds maart sterk achter. Sinds maart is de financiële steun uit het buitenland aanzienlijk afgenomen.⁷¹ Dit kan de inflatiedruk verder opvoeren, hoewel de Oekraïense centrale bank vooralsnog aangeeft dat het aanzetten van de geldpers echt het

62 Maksym Samoiliuk, "Ukraine War Economy Tracker," Centre for Economic Strategy, 13 september 2024.

63 Met dank aan Maksym Samoiliuk van het Centre for Economic Strategy voor zijn toelichting.

64 "Srednjaja zarobotnaja plata oekraïntsa vyrosła na 22,5% v pervom kvartale – Gosstat," *Ekonomitsjeskaja pravda*, 3 juni 2024.

65 Artoer Kryzjnyj, "Oekraïntsam stoit gotovit'sja k podorozhanijoe prodoektov iz-za energokrizisa – SMI," *Ekonomitsjeskaja pravda*, 20 juni 2024; National Bank of Ukraine, "Inflation to Temporarily Pick Up"; National Bank of Ukraine, "NBU August 2024 Inflation Update," 11 september 2024.

66 National Bank of Ukraine, "Macroeconomic Indicators," geraadpleegd op 13 september 2024.

67 "NBU upgrades Ukraine's economic growth forecast for 2024 to 3.7%," *Ukrinform*, 26 juli 2024; "Ukraine's economy is overcoming the war's challenges," *Ukrinform*, 7 augustus 2024; National Bank of Ukraine, "Inflation to Temporarily Pick Up."

68 IMF, "IMF and Ukrainian Authorities."

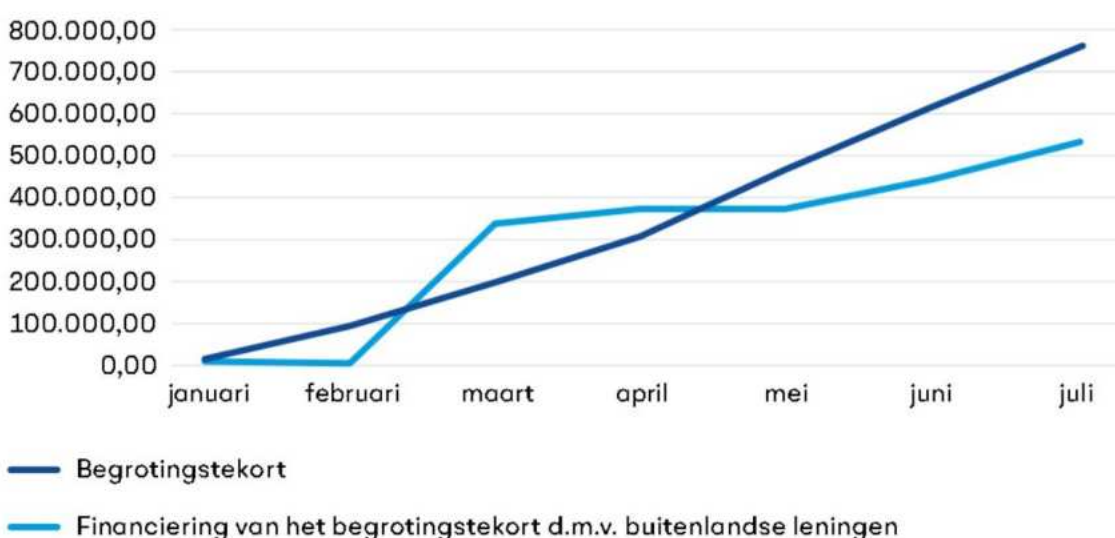
69 National Bank of Ukraine, "External Sector Statistics," geraadpleegd op 13 september 2024.

70 Samoiliuk, "Ukraine War Economy Tracker."

71 Samoiliuk, "Ukraine War Economy Tracker."

laatste instrument is dat men wil inzetten om het begrotingstekort te dekken, en dat de voorkeur uitgaat naar de verkoop van staatsobligaties op de binnenlandse markt en het verhogen van de belastingen.⁷² Oekraïne heeft deze zomer inderdaad voor het eerst sinds de Russische invasie een belastingverhoging voorgesteld,⁷³ hoewel daar vooralsnog veel weerstand tegen is.⁷⁴ De devaluatie van de hryvnia neemt overigens ook wat druk op de begroting weg, aangezien dit betekent dat leningen en giften in buitenlandse valuta (voornamelijk euro's en dollars) meer waard zijn in Oekraïense hryvnia's.⁷⁵

Figuur 4 Dekking van het Oekraïense begrotingstekort door buitenlandse leningen in 2024 (in miljoenen hryvnia's, cumulatief)⁷⁶

Zoals reeds in voorgaande rapporten gemeld, blijven de perspectieven voor wederopbouw gering zolang de oorlog voortduurt. Rusland blijft Oekraïense infrastructuur bombarderen en er zijn weinig investeringen in Oekraïne.

72 Daria Svitlyk, "[Ukraine may face \\$15 billion budget gap next year, PM Shmyhal says](#)," *The Kyiv Independent*, 27 augustus 2024.

73 Olesia Safronova, "[Ukraine Moves Toward First Tax Hikes Since Russian Invasion](#)," *Bloomberg*, 19 juli 2024.

74 Veronika Melkozerova, "[Kyiv runs into strong opposition on tax hike to fund the war](#)," *Politico*, 1 augustus 2024.

75 Olena Hrazhdan, "[Power Blackouts Hurting Ukraine's 2024 GDP Macro-Forecast](#)," *Kyiv Post*, 27 juni 2024.

76 National Bank of Ukraine, "[Macroeconomic Indicators](#)," geraadpleegd op 13 september 2024.

Bovendien is de mate waarin Oekraïne er na de oorlog in zal slagen om buitenlandse investeringen aan te trekken sterk afhankelijk van diepgaande institutionele hervormingen, waarvan het succes uiterst onzeker is.⁷⁷ Het is veelzeggend dat in een opiniepeiling van het International Republican Institute (IRI) van februari dit jaar bleek dat Oekraïners overheids corruptie een grotere bedreiging vinden dan Russische militaire agressie (51% zette corruptie op nummer één ten opzichte van 46% die Russische agressie koos).⁷⁸ Een groot deel van de wederopbouw van Oekraïne zal bovendien basale infrastructuur en civiele gebouwen betreffen – projecten die geen winst zullen opleveren en dus door overheden gedragen zullen moeten worden.⁷⁹ Daar komt de grootschalige verwoesting van de Oekraïense energie-infrastructuur nog bij, een probleem waar Oekraïense burgers en de Oekraïense economie nog jaren last van gaan hebben. Bovendien meldde ook de Oekraïense centrale bank begin augustus dat zelfs wanneer de economische situatie in Oekraïne zal normaliseren, ontheemden slechts zeer langzaam zullen terugkeren, aangezien ze zich in toenemende mate vestigen in het buitenland.⁸⁰ Als gevolg daarvan dreigen de arbeidstekorten in Oekraïne structureel te blijven. De demografische crisis waarin Oekraïne dreigt te vallen, wordt nog eens versterkt door het feit dat, volgens de CIA, het land nu het hoogste sterftecijfer en het laagste geboortecijfer ter wereld heeft.⁸¹

2.3 Impact op migratie-intenties en terugkeermogelijkheden en kritieke gebeurtenissen

Volgens cijfers van het UNHCR is het aantal Oekraïense ontheemden buiten de landsgrenzen van Oekraïne de afgelopen maanden significant toegenomen (zie Figuur 5). Tussen 16 mei en 19 augustus 2024 is het aantal Oekraïense ontheemden in Europa (wat door de UNHCR gedefinieerd wordt als het Europese continent, niet alleen de EU) gestegen van 5.942.300 tot 6.168.100, en wereldwijd van 6.483.500 tot 6.739.400.

77 Zie bijvoorbeeld Stefan Kok, Anouk Pronk, Kaspar Pucek, Monika Sie Dhian Ho en Susanne Stevenhagen, *Bescherdingsopdracht Oekraïense ontheemden in Nederland: Hoe tijdelijk is tijdelijk?*, Clingendael Rapport (juni 2024), pp. 23-24.

78 International Republican Institute, *National Survey of Ukraine | Feb 2024*, 4 april 2024.

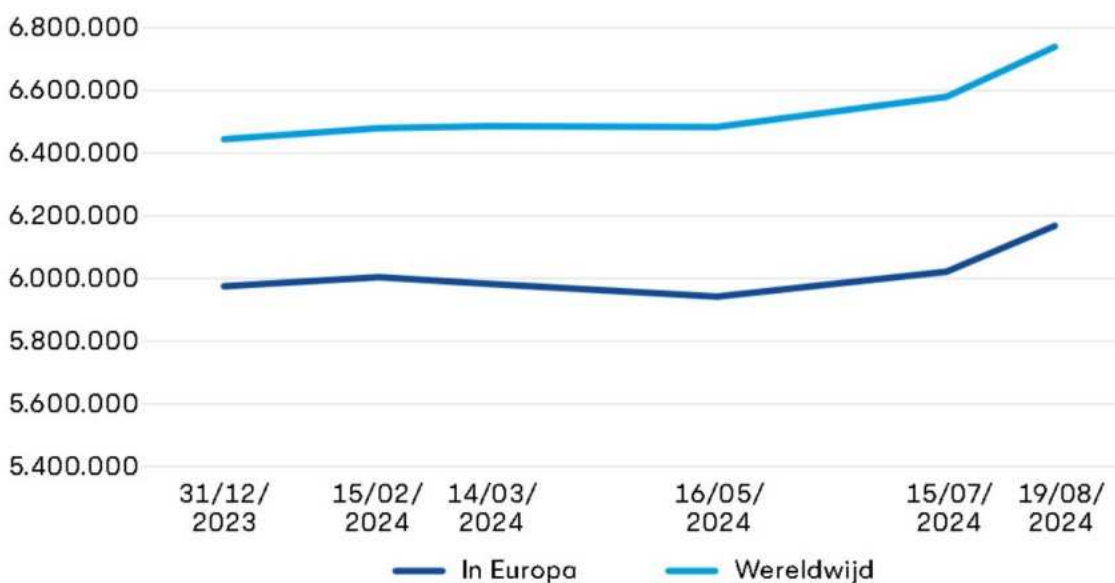
79 "Ukraine has a month to avoid default," *The Economist*, 30 juni 2024.

80 National Bank of Ukraine, "Inflation to Temporarily Pick Up."

81 "Ukraine Faces World's Lowest Birth Rate and Highest Death Rate, CIA Report Says," *Kyiv Post*, 13 september 2024.

Hoewel de oorzaken hiervan niet geheel duidelijk zijn, lijkt het aannemelijk dat de tekorten aan elektriciteit een belangrijke factor zijn. Deze zijn het gevolg van de Russische bombardementen op Oekraïense energie-infrastructuur die sinds maart dit jaar aanzienlijk zijn toegenomen. De toestand van de Oekraïense energie-infrastructuur geeft aanleiding tot de verwachting dat het aantal ontheemden later dit jaar verder gaat toenemen wanneer de temperatuur daalt. Volgens de Nationale Bank van Oekraïne zal de netto-emigratie vanuit Oekraïne dit jaar zo'n 400.000 personen bevatten, en nog eens 300.000 in 2025.⁸² De specifieke omvang van de vluchtelingenstroom die deze winter op gang gaat komen, zal ongetwijfeld sterk afhangen van de temperaturen waarmee Oekraïne geconfronteerd zal worden. De Russische opmars in de Donbas speelt in vergelijking daarmee vooralsnog een ondergeschikte rol, hoewel de evacuatie van Pokrovsk laat zien dat de impact hiervan op vluchtelingenstromen wel toe kan nemen indien er meer significante doorbraken komen in meer verstedelijkt gebied.

Figuur 5 Aantallen Oekraïense vluchtelingen⁸³

82 National Bank of Ukraine, *Inflation Report* (juli 2024), p. 37.

83 UNHCR, *Ukraine situation Flash Update #63*, 5 februari 2024; UNHCR, *Ukraine Situation Flash Update #68*, 15 april 2024; UNHCR, *Ukraine Situation Flash Update #70*, 13 juni 2024; UNHCR, *Ukraine Situation Flash Update #71*, 22 juli 2024; UNHCR, "Ukraine Refugee Situation," geraadpleegd op 13 september 2024.

Zoals hierboven reeds beargumenteerd, verbetert het beperkte economische herstel momenteel (en waarschijnlijk ook in de nabije toekomst) nauwelijks de terugkeermogelijkheden van Oekraïense ontheemden. Ook zijn er vooralsnog geen indicaties dat de Oekraïense militaire successen in de Russische regio rond de stad Koersk een significante reden zijn voor Oekraïense ontheemden om terug te keren naar hun vaderland.

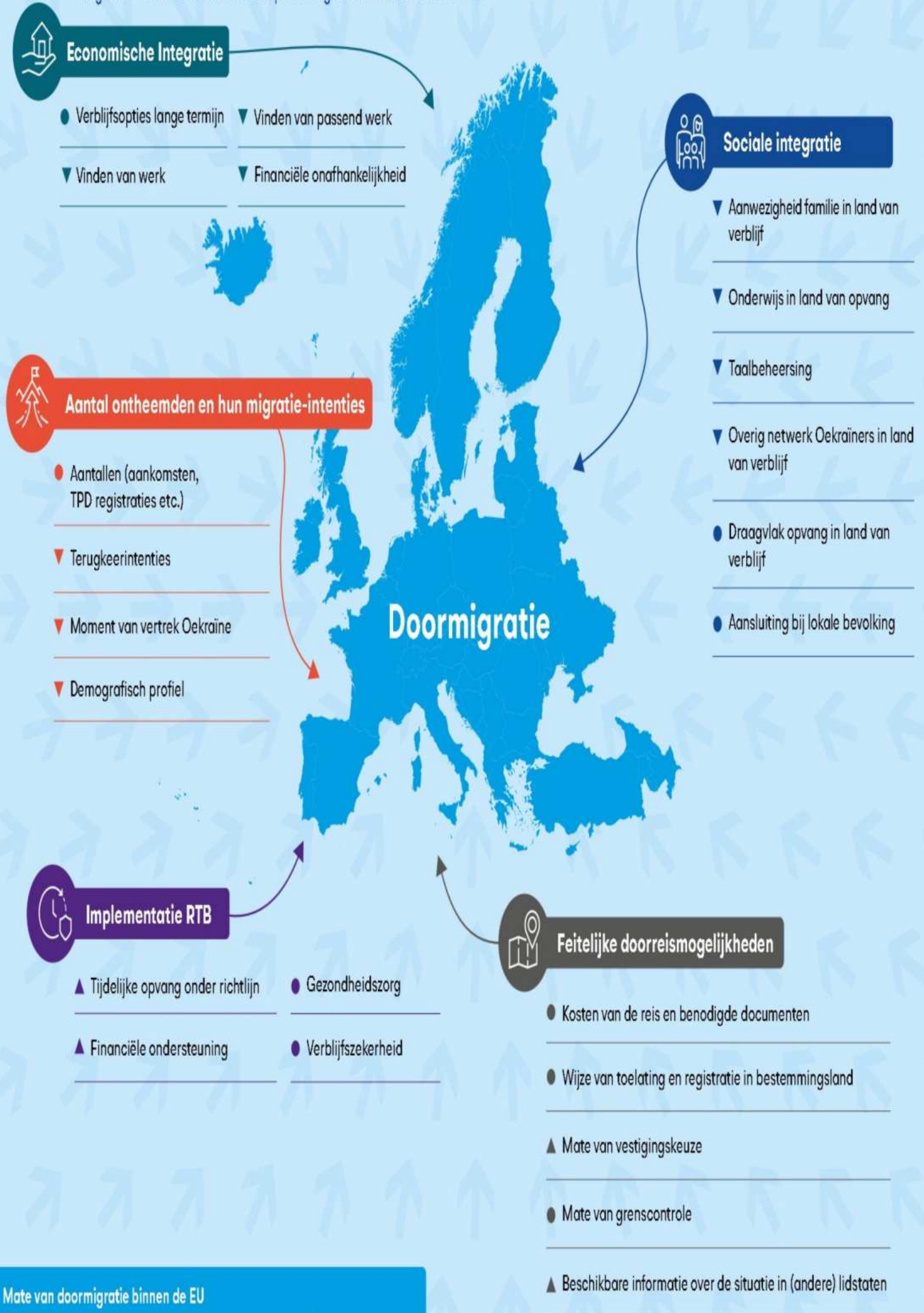
3 De situatie in andere EU-landen: factoren van invloed op vestiging en doormigratie-intenties

3.1 Inleiding

Nu het conflict langer voortduurt lijkt de mogelijkheid van terugkeer voor Oekraïners die bescherming hebben gezocht in de EU nog ver weg. Een deel van hen verblijft al langer dan twee jaar in het land van opvang, hetgeen onvermijdelijk tot banden met het gastland leidt. De wens terug te keren hangt niet meer alleen af van de situatie in Oekraïne, maar ook in toenemende mate van het perspectief en de mogelijkheden tot vestiging in land van opvang. Met het besluit van de Raad van de EU tot nog een verlenging van de tijdelijke beschermingsperiode hebben Oekraïense ontheemden binnen de EU in ieder geval tot maart 2026 het recht op opvang, medische zorg, werk, en onderwijs. Een toenemend aantal van de ontheemden vindt werk, stuurt de kinderen naar school en bouwt een sociaal leven op in het land van opvang. De toekomstdiscussie dient zich hierdoor aan bij deze ontheemden: wil men nog terug, zou men willen blijven, of is er toch de wens door te migreren naar een andere plek?

Het Early Warning Early Action-model is bij ons vorige rapport 'Hoe tijdelijk is tijdelijk' aangepast om de mate van sociale en economische integratie in opvanglanden mee te nemen. Door het verloop van de tijd veranderen factoren van invloed op doormigratie-intenties. Zo is het moment van aankomst van de ontheemden van groot belang. Er wordt nu in toenemende mate ingezet op de financiële onafhankelijkheid van Oekraïense ontheemden in de EU. Deze financiële onafhankelijkheid is voor een deel van de groep die nu al meer dan twee jaar in het land van opvang verblijft ook daadwerkelijk mogelijk. Voor hen zullen verschillen tussen EU-lidstaten op het gebied van bijvoorbeeld kosten van opvang en financiële steun minder belangrijk worden voor doormigratie. Zij hebben immers al ergens een leven opgebouwd, de taal geleerd, en hun kinderen naar school gestuurd. Dit is anders voor de groep die nog aan gaat komen of die de afgelopen maanden naar de EU is vertrokken. Voor hen zijn verschillen tussen EU-lidstaten in huisvestingsomstandigheden en financiële steun van belangrijker.

Figuur 6 Factoren van invloed op doormigratie-intenties binnen de EU

Mate van doormigratie binnen de EU

▼ Grote afname ▼ Afname ● Neutraal ▲ Toename ▲ Grote toename

Bij versoering van de eerste opvangvoorzieningen, is het dan ook van belang welk aandeel nog in de overheidsgesponsorde opvang zit. Zodra de opvang sterk beperkt wordt, maar een groot deel al zelfstandig meedraait in de samenleving krijgt deze factor namelijk minder gewicht. Hetzelfde geldt bij de beperking van de financiële bijstand – is er daarbij al mogelijkheid voor Oekraïense ontheemden onder de richtlijn om via werk financieel onafhankelijk te zijn? Dit hangt ook weer samen met het aandeel dat werk op niveau weet te vinden. Als indicator voor de mate van integratie van de groep die al langer hier verblijft onderzoeken we in dit rapport niet alleen of kinderen onderwijs volgen, maar ook in welke mate zij nog betrokken blijven bij het onderwijs in Oekraïne. We kijken niet alleen naar de arbeidsparticipatie, maar ook naar de passendheid van werk en de financiële onafhankelijkheid die hieruit volgt.

Dus ondanks dat het model plussen en minnen voor doormigratie binnen de EU aangeeft, moet niet vergeten worden dat de weging en het belang van factoren veranderlijk zijn, en kunnen verschillen tussen groepen die op verschillende momenten zijn aangekomen.

Met zicht op (nog) langer verblijf wordt het voor de gehele groep ontheemden die in de EU verblijft steeds belangrijker zelfvoorzienend te kunnen zijn. Vooral in een Europese context waarin versoering van opvang en voorzieningen in het vooruitzicht wordt gesteld. In verschillende landen zijn hiervoor al de eerste stappen gezet, met name op het vlak van gratis opvang. Nu een groter deel van de Oekraïense ontheemden integreert door de taal te leren en aan het werk te gaan, neemt ook de verwachting onder de lokale bevolking toe dat zij een eigen bijdrage gaan leveren voor hun verblijf.

3.2 Aantal ontheemden en hun migratie-intenties

Per eind juli 2024 verblijven er 4,12 miljoen ontheemden van landen buiten de EU onder het juridische kader van de richtlijn tijdelijke bescherming in de EU.⁸⁴ Duitsland, Polen en Tsjechië blijven de belangrijkste opvanglanden in absolute aantallen. Samen vangen deze landen 59,6% van het totaal op. Dit is constant gebleven sinds maart. Nederland vangt 2,77% van het EU totaal op. Relatief gezien vangen Tsjechië (33,9 per 1000 inwoners), Litouwen

84 98% hiervan is Oekraïens.

(27,4 per 1000 inwoners) en Polen (26,7 per 1000 inwoners) de meeste Oekraïners op binnen de EU.⁸⁵

Het aandeel volwassen mannen in de groep ontheemden binnen de EU is sinds maart redelijk stabiel gebleven, rond de 22%.⁸⁶ De uitstroom van mannen in dienstplichtige leeftijd is dus beperkt gebleven. Desondanks heeft de Poolse Minister van Buitenlandse Zaken opgeroepen tot stopzetting van uitkeringen aan deze mannen die in de EU worden opgevangen.⁸⁷

Wat betreft terugkeerintenties spelen economische motieven een grotere rol dan sociale motieven. Zo is de intentie terug te keren lager bij mensen die in welvarendere landen verblijven. In landen waar al grote gemeenschappen Oekraïners leefden, hebben ontheemden juist nog grote terugkeerintenties.⁸⁸ Dit heeft ook te maken met de keuze van het gastland. Mensen die landen dichtbij Oekraïne verkozen zijn sneller geneigd terug te keren dan zij die voor landen verder weg kozen. Ook hangt het af van de onafhankelijkheid van de ontheemde. Zo zijn mensen met lagere inkomens en zij die in gemeenschappelijke accommodatie verblijven sneller geneigd terug te keren dan mensen met hogere inkomens en zij die wonen in zelf gehuurde appartementen.⁸⁹

Logischerwijze wordt de afweging gemaakt tussen de kwaliteit van het verblijf in het gastland en het perspectief in Oekraïne. Bij de vraag wat mensen mogelijk kan motiveren terug te keren werden gegarandeerde werkgelegenheid bij terugkeer en uitgebreide financiële hulp als doorslaggevend aangemerkt.

85 Verschillen in percentages ten opzichte van de eerdere periode zijn bijna volledig te verklaren door Duitsland die eigen data heeft 'opgeschoond', waardoor er een vermindering van 236,925 mensen onder de RTB in het land is gerapporteerd. Duitsland heeft iedereen die geen geldige RTB-status had uit de data verwijderd. Dit kan zijn omdat ze een andere status hebben verworven of al naar een ander land waren vertrokken. Zie: Eurostat, "[4.1 million people under temporary protection in July](#)," 10 September 2024.

86 Per eind juli 2024 staat dit aandeel op 22,4%: Eurostat, "[4,1 million people](#)."

87 Olena Harmash, "[Polish minister, visiting Kyiv, calls for end to benefits for Ukrainian men in Europe](#)," Reuters, 15 september 2024; Euractive, "[Poland backs ending EU benefits for Ukrainian men of fighting age](#)," 15 september 2024.

88 De interviews voor dit onderzoek zijn 6 maanden na de volledige invasie afgenomen; Frank van Tubergen et al, "[Return intentions among Ukrainian refugees in Europe: A Cross-National Study](#)," *International Migration*, 22 juni 2024.

89 Impact Initiatives, "[What do we know about Ukrainian refugees returning home since the full scale invasion? Longitudinal Survey of Ukrainian Refugees](#)," 26 maart 2024.

Wat mensen nu ertoe beweegt op termijn terug te willen keren is hereniging met familie en vrienden en een betere kwaliteit van leven in Oekraïne.⁹⁰

Wegens de toenemende integratie en zelfstandigheid van ontheemden in opvanglanden, neemt de intentie terug te keren aantoonbaar af. Zo laat surveyonderzoek onder Oekraïense ontheemden in Duitsland, Polen, Tsjechië, Moldavië en Roemenië zien dat de intentie om in de toekomst terug te keren is afgenomen met 5,7% sinds november 2023, tot 64,6%.⁹¹

Redenen om op korte termijn terug te willen keren zijn familiehereniging (23,6%), werk (32,7%), heimwee (20,8%) en hoge kosten in het land van opvang (21,8%).⁹² Hierbij is het belangrijk op te merken dat het aantal echtscheidingen is toegenomen nu de oorlog langer voortduurt. Het aantal echtscheidingen in de eerste helft van 2024 was 1,5 keer zo hoog dan in de eerste helft van 2023, en 18% hoger dan in 2021.⁹³ Dit valt voor een deel te verklaren door de langdurige afstand tussen partners waarbij de vrouw met kinderen naar het buitenland is gevlucht en de man in Oekraïne is gebleven.⁹⁴ We kunnen hierom verwachten dat de factor familiehereniging afneemt in belang voor terugkeer.

Redenen om juist nog minstens 3-6 maanden in het gastland te willen blijven waren de veiligheidssituatie in Oekraïne, accommodatie en werkgelegenheid in het land van opvang (43,8%).⁹⁵

In Ierland is de intentie van gevluchte Oekraïners die hebben besloten in Ierland te willen blijven toegenomen van 41% begin 2023 naar 53% begin 2024.⁹⁶ Ook in Duitsland is de groep die al besloot niet meer terug te willen gestegen van 13,8% naar 16,2% sinds november 2023.⁹⁷ 93% van de ondervraagde

90 Gradus, "[Migration Intentions of Ukrainians in Ukraine and Abroad](#)," juli 2024.

91 Impact initiatives, dashboard "[Regional Longitudinal survey with Ukrainian refugees and returnees](#)."

92 De groep die aangaf binnen 3-6 maanden terug te willen was erg klein (55 van de 3191).

93 Open Databot, "[На п'ять шлюбів в Україні припадає одне розлучення](#)," 9 augustus 2024.

94 Oksana Mykhaylova, "[Масові розлучення у війну: що каже статистика і які причини](#)," Fakty, 28 augustus 2024.

95 Impact initiatives, dashboard "[Regional Longitudinal survey with Ukrainian refugees and returnees](#)."

96 Ukrainian Action in Ireland, "[Largest survey to date of Ukrainians in Ireland who found protection from war](#) Subject – "Employment" 5 maart 2024.

97 Ukrainian Action in Ireland, "[Largest survey to date of Ukrainians](#)."

Oekraïense ontheemden in Duitsland wil voor de komende 6 maanden nog in Duitsland blijven.⁹⁸

In een recente survey gaven mensen aan de keuze voor Ierland gemaakt te hebben op basis van het Engels als hoofdtaal (ondanks het relatief lage Engelse taalniveau binnen de groep die naar Ierland is gekomen), de aanwezigheid van familie in het land, de grote afstand tot Rusland, en de voorziening van huisvesting door de staat. De grootste uitdagingen voor het leven in Ierland bestaan uit accommodatie (21%), taalvaardigheid (21%) en gezondheidszorg (17%).⁹⁹

3.3 Implementatie RTB

Tijdelijke opvang

Op veel plekken in de EU vindt een versobering plaats van de eerste opvang van Oekraïners. Zo moeten Oekraïense ontheemden die op basis van de Richtlijn in Polen verblijven, na 120 dagen 50% meebetalen aan hun opvang, en dit percentage loopt op naarmate ze er langer verblijven.¹⁰⁰ Wel zijn bepaalde groepen uitgesloten van deze bijdragen.¹⁰¹

In Tsjechië is de opvang zodanig afgebouwd dat gratis opvang nog maar voor 90 dagen beschikbaar is voor nieuwe aankomsten, dit geldt ook voor kwetsbaren in de opvang. In België is er een groot tekort aan opvangplekken. Om deze reden was al eerder meegedeeld dat Oekraïners op zoek naar opvang geen garantie konden krijgen tot verblijf – deze mensen moeten voor opvang aankloppen bij hun netwerk of hulporganisaties. Hongarije heeft de meest beperkende voorwaarde voor verblijf ingevoerd. Ongeveer 75% van de opvangplekken is verdwenen nu een groot aantal opvanglocaties gesloten is. Steun was al eerder afgebouwd,

98 Impact initiatives, "[Housing, language and employment: Are refugees from Ukraine finding stability in Germany after more than two years of the full-scale invasion?](#)" 25 juli 2024.

99 De groep die een bovengemiddeld engelsniveau zegt te hebben is gestegen 35 naar 41%, en de groep die halfgevoerd zegt te zijn van 20 naar 22%: Jade Wilson, "[More than half of Ukrainians in Ireland plan to stay on permanent basis, survey finds](#)," *The Irish Times*, 5 maart 2024; Ukrainian Action in Ireland, "[Largest survey to date of Ukrainians](#)."

100 Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, "[UKRAINA- wniosek \(nowelizacja ustawy pomocowej\)](#)," 13 juni 2024.

101 Nasz Wybór, "[Likwidacja świadczenia 40+ dla osób prywatnych przyjmujących Ukraińców. Co powinni zrobić uchodźcy z Ukrainy?](#)," 27 juni 2024.

maar nu moeten Oekraïense ontheemden in Hongarije – ook die nu al in staatsopvang verblijven – aantonen dat zij een onveilig gebied zijn ontvlucht om toegang te blijven krijgen tot accommodatie en financiële steun.¹⁰² Uitzettingen zijn al begonnen. Dit is in de strijd met de Richtlijn Tijdelijke Bescherming, die een gemeenschappelijk opvangkader in de EU-lidstaten garandeert. De Europese Commissie heeft dan ook al aangegeven de wetswijziging te onderzoeken.¹⁰³ De Commissie kan daarna een inbreukprocedure starten tegen Hongarije, waarbij het EU-Hof boetes en dwangsommen kan opleggen.¹⁰⁴

UNHCR schat dat 2000 à 3000, ook zeer kwetsbare, Oekraïense ontheemden hun staatsopvang in Hongarije verliezen.¹⁰⁵ De vraag is of zij een effectief rechtsmiddel tegen huisuitzetting hebben bij de Hongaarse rechter die de nieuwe Hongaarse wet buiten toepassing kan verklaren wegens strijd met de Richtlijn. De aanleidingen tot deze versoberingen in opvangvoorzieningen lopen uiteen. In sommige landen heeft dit te maken met ruimtetekort. Wat hier een rol in speelt is dat veel Oekraïners in eerste instantie naar grote steden zijn gevlucht. Dit levert problemen op bij de doorstroom naar zelfstandige accommodatie, aangezien er vooral in grote steden een ernstig woningtekort is. Ook zijn de kosten hoog. Zo zitten er bijvoorbeeld in Tsjechië veel Oekraïners in Praag, waar het woningaanbod beperkt is en de voorzieningen niet hoog genoeg zijn om in de kosten te voorzien.¹⁰⁶ In Ierland is ook een 90-dagen limiet ingesteld om iedereen die binnenkomt in enige vorm van accommodatie te voorzien, aldus de Ierse overheid. Het land had te maken met een groot aantal aankomsten en

102 Safe in Hungary, "[The accommodation system has changed on 21 August!](#)"; Robert Hodgson, "Ukrainian refugees face homelessness after Hungarian asylum rule change," *EuroNews*, 21 augustus 2024; Andreas Lederer, [bericht](#) op X, 22 augustus 2024; Maartje Bakker, "[Hongarije vangt voortaan alleen Oekraïners op uit zwaarbevochten oorlogsgebied](#)," *De Volkskrant*, 22 augustus 2024.

103 Robert Hodgson, "[EU executive to contact Budapest over eviction of Ukrainian refugees](#)," *EuroNews*, 22 augustus 2024.

104 Dit is afgelopen jaar ook al gebeurd: NOS, "[Hongarije krijgt 200 miljoen euro boete voor schenden Europese migratieregels](#)," 13 juni 2024.

105 UNHCR, "[UNHCR concerned by Hungary's legislative changes impacting Ukrainian refugee housing](#)," 19 augustus 2024.

106 Interviews juridische experts Tsjechische NGO's Migrace en Caritas.

zegt ook bewijs te hebben van doormigratie vanuit andere opvanglanden.¹⁰⁷ Tegelijkertijd wordt er echter ook een groot aantal opvanglocaties gesloten, wat mensen dwingt op korte termijn naar een andere plek te verhuizen. De redenen die hiervoor gegeven worden lijken niet aan te sluiten op de werkelijke situatie.¹⁰⁸ Er zijn tot nu toe nog geen gevallen bekend waar deze nieuwe regeling in Ierland voor dakloosheid heeft gezorgd onder Oekraïense ontheemden.¹⁰⁹ Er lijkt echter geen langetermijnvisie te zijn, wat ook de publieke opinie beïnvloedt.¹¹⁰

Er zijn inmiddels grote verschillen tussen lidstaten in de mate waarin huisvesting nog wordt voorzien door de staat. In Duitsland gaf bijvoorbeeld 70% van de respondenten aan te wonen in accommodatie betaald door de overheid. Daar zijn ook nog geen beperkingen ingevoerd op het gebied van huisvesting. Dit leidt ook tot minder financiële druk voor mensen onder de Richtlijn.¹¹¹ In Tsjechië, Roemenië en Polen gaf juist rond de 70% aan in zelf gehuurde accommodatie te verblijven.¹¹² Dit is grotendeels te verklaren door het feit dat in Duitsland, door de *integrate-first* benadering, een veel kleiner deel aan het werk is dan in de andere landen. In Ierland is het deel dat in staatsaccommodatie verblijft afgenomen van 55 naar 44% in het afgelopen jaar.¹¹³

Financiële ondersteuning

De keuze voor de grote steden is ook van belang bij de financiële vergoedingen die Oekraïense ontheemden ontvangen. In Tsjechië bijvoorbeeld, is deze opgehoogd ter compensatie van de stopzetting van gratis accommodatie na 90 dagen. Het bedrag dat nu vergoed wordt staat echter niet in verhouding

107 Department of the Taoiseach, "[Government approves changes to measures for those fleeing war in Ukraine](#)," 31 januari 2024; Department of Children, Equality, Disability, Integration and Youth Ireland, "[Changes to accommodation for people fleeing war in Ukraine](#)," 4 juli 2024. Arta Desku, "[Ireland Bans Entry for Ukrainians Without Valid Biometric Passports](#)," Schengen News, 5 juni 2024.

108 Tom McEnaney, "[Ukrainian refugees in Ireland are repeatedly forced to uproot and start over](#)," *The Irish Times*, 17 juli 2024.

109 Laura Fletcher, "[Ukrainians risk homelessness due to 90-day cut off rule, says charity](#)," RTE, 14 juni 2024.

110 Louise Byrne, "['No end in sight' - thousands of Ukrainian refugees facing uncertain futures](#)," RTE, 20 juni 2024.

111 Impact initiatives, "[Housing, language and employment: Germany](#)."

112 Impact initiatives, dashboard "[Regional Longitudinal survey with Ukrainian refugees and returnees](#)."

113 Jade Wilson, "[More than half of Ukrainians in Ireland](#)."

tot de hoge kosten van huisvesting in de hoofdstad. Ook wordt het uit te keren bedrag na 150 dagen verlaagd. Alleen mensen die onder de inkomensgrens vallen kunnen hier aanspraak op maken. Vergoedingen zijn hoger voor kwetsbare tijdelijk beschermden.¹¹⁴ In meer grote steden merken wij dit op, waar mensen toch willen blijven omdat ze al werk hebben gevonden en kinderen daar al naar school gaan.

De hoogte van het leefgeld in de EU verschilt dus per lidstaat, en is op veel plekken onderwerp van discussie. In sommige landen is de hoogte gelijkgesteld aan dat van asielzoekers, zoals in Ierland. Daar is de vergoeding door deze gelijkstelling verlaagd van 232 naar 39 euro per week. Een te laag bedrag om van te kunnen leven, zowel voor asielzoekers als voor Oekraïense ontheemden, aldus meerdere hulporganisaties.¹¹⁵ In Duitsland is ook door de liberale partij FDP de wens uitgesproken de vergoeding gelijk te stellen met die van asielzoekers, maar dit werd afgewezen. De betaling van de vergoeding gelijk aan de sociale bijstand voor werklozen wordt daar ingevoerd.¹¹⁶ Dit bedrag ontvangen meer dan 700,000 Oekraïners die in Duitsland onder de richtlijn vallen.¹¹⁷ Er worden wel voorwaarden gesteld. Als iemand niet meewerkt aan integratie en banen binnen zijn of haar kwalificaties afwijst wordt het geld gekort.¹¹⁸ Ook zijn er reistijden opgesteld die binnen de straal van acceptabele opties voor werk vallen – weigert iemand onder de Richtlijn deze baan dan kan de vergoeding gekort worden.¹¹⁹ Ook in Tsjechië is de financiële steun afhankelijk gemaakt van de mate waarin iemand actief op zoek is naar werk.¹²⁰ Daarbij krijgen kwetsbaren een hogere vergoeding. Toch komt bij interviews met NGO's in Tsjechië naar voren dat voor kwetsbaren die niet in staat zijn te werken, dit bedrag niet voldoende is om van

114 Interviews juridische experts Tsjechische NGO's Migrace en Caritas.

115 [Ukrainian refugees in Ireland are repeatedly forced to uproot and start over – The Irish Times](#), 17 juli 2024; Patrick O'Donoghue, ["Ukrainian refugees 'frustrated' to be moved in Ireland," The Sunday Times](#), 21 juli 2024; Cormac McQuinn, ["Thousands of Ukrainian refugees to have welfare allowances cut from September," The Irish Times](#), 24 juli 2024.

116 Emma Wallis, ["German government to continue welfare support for Ukrainians," InfoMigrants](#), 18 juni 2024.

117 Максим Сидоржевський, ["Jobturbo у ФРН: працевлаштувати вдалося 33 тисячі українців," DW](#), 18 juni 2024; Dmytro Kanevskii et al., ["Соцвиплати у Німеччині: тиск на біженців з України зростає?" DW](#), 20 juni 2024.

118 [Ukrainian in Germany, "Виплати з безробіття для українців в Німеччині – Bürgergeld. Що змінилося?"](#) 20 augustus 2024.

119 Дмитро Шварц, ["У ФРН узгодили зміну умов для виплат соцдопомоги безробітним," DW](#), 7 juli 2024.

120 IOM, ["Czechia: accommodation and financial situation of Ukrainian refugees,"](#) januari 2024.

te leven. Volgens hen leidt dit tot de wens ergens anders heen te gaan. Toch komt deze doormigratie-intentie (nog) niet naar voren in het IOM surveyonderzoek. Hier geeft namelijk 88% aan voorlopig te willen blijven in juni 2024 en geeft maar 15% aan dat hun eerste behoefte financiële steun is. Of dit verandert in de komende maanden valt te bezien. Hierbij is het belangrijk dat vooral de groep die niet kan werken mogelijk in de problemen komt, terwijl een groot aandeel wel aan het werk is. In Polen ligt het percentage dat aangeeft financiële steun nodig te hebben met 35% meer dan twee keer zo hoog.¹²¹

3.4 Economische integratie

Vinden van (passend) werk

Het aandeel Oekraïners dat werk heeft gevonden neemt toe. De grootste uitdagingen in het vinden van een geschikte baan blijven taalbarrières, tekort aan kinderopvang, strikte toelatingseisen voor gekwalificeerde banen en onzekerheid over de verblijfsstatus.¹²² De taalbarrière geldt, al dan niet in mindere mate, ook in Ierland. Hier hadden van de 107,406 Oekraïense ontheemden zich per juni 2024 al 44,214 aangemeld voor arbeidsmarktondersteuning. Van deze groep geeft 58% aan dat de Engelse taalbeheersing het grootste obstakel is bij het vinden van werk.¹²³

Toch nemen deze obstakels langzaam af. De hoogste arbeidsparticipatie van Oekraïense ontheemden werd gemeten in Litouwen, Nederland, Denemarken, Polen en Tsjechië.¹²⁴ Finland, Noorwegen, Roemenië en Spanje zijn landen met een erg lage arbeidsparticipatie, met minder dan 20%. In Duitsland ligt deze nu op 27%.¹²⁵

Wel werkt nog een aanzienlijk deel van de Oekraïense ontheemden onder hun niveau. De meestgenoemde obstakels zijn een gebrek aan taalvaardigheid en

121 IOM, dashboard: [“Ukraine Regional Response: Needs, Intentions, and Border Crossings.”](#)

122 Martin Guzi et al., [“Pathways to Inclusion: Labour Market Perspectives on Ukrainian Refugees,”](#) *Celsi*, juli 2024.

123 Ailbhe Conneely, [“Number of Ukrainian arrivals grew between February and June,”](#) *RTE*, 24 juni 2024.

124 Eerder was dit lastig aan te tonen maar nu heeft de IAB alle arbeidsgegevens geharmoniseerd.

125 IAB, [“Arbeitsmarktintegration ukrainischer Geflüchteter: Deutschland im europäischen Mittelfeld,”](#) 17 juli 2024.

strikte kwalificaties. In onderzoek van Impact initiatives komt naar voren dat nu 41% van de respondenten laaggeschoold werk doet, terwijl de groep die dit werk ook in Oekraïne al deed 36% lager ligt.¹²⁶ Het aantal respondenten dat zichzelf als professional beschouwt (15,7%) is 20% lager dan het percentage van de groep die aangaf dit ook te zijn tijdens hun werk in Oekraïne. Deze grote verschillen zijn ook niet afgenomen in de afgelopen maanden.¹²⁷ IOM-onderzoek laat percentages zien die minder ver uit elkaar liggen, maar ook een sterke discrepantie tussen werkniveau voor en na de vlucht laten zien.¹²⁸

Dit probleem bestond ook al voor de invasie, met andere migranten in deze landen. Zo staat in Polen het aandeel buitenlandse arbeidskrachten dat onder hun niveau werkt op 48%, wat wel sterk is toegenomen door de komst van Oekraïense ontheemden. In Tsjechië ligt dit aandeel zelfs op 52,9%. 68% van de Oekraïners in Polen werkt onder hun niveau, wat is toegenomen met 33% sinds de grootschalige Russische invasie.¹²⁹

In Duitsland neemt het aantal werkenden (van 15% naar 26% in het afgelopen jaar) net als het aantal Duits spreekt (26% naar 47% ging naar redelijke beheersing in het afgelopen jaar) sterk toe.¹³⁰ Het lijkt er dan ook op dat de *integrate-first* aanpak vruchten afwerpt. Wat voor problemen blijft zorgen is een gebrek aan kinderopvang en een mismatch van skills. 35% van de werkende Oekraïners onder de Richtlijn in Duitsland werkt in laaggeschoold werk, terwijl maar 6% dit werk deed voorafgaand aan vertrek.¹³¹

Hoewel in Duitsland de hoogte van het leefgeld als oorzaak werd gezien voor de lage arbeidsparticipatie, wijst recent onderzoek erop dat de demografie, arbeidsmarktsituatie, taalvaardigheid en sociale netwerken een grotere rol spelen dan de hoogte van de voorzieningen.¹³² Dit sluit ook aan op de situatie hierboven beschreven in Tsjechië en Polen.

126 Impact initiatives, dashboard "[Regional Longitudinal survey.](#)"

127 Impact initiatives, dashboard "[Regional Longitudinal survey.](#)"

128 IOM, dashboard: "[Ukraine Regional Response.](#)"

129 European Commission, "[Poland: Almost half of foreign workforce overqualified.](#)" 26 augustus 2024.

130 Impact initiatives, "[Housing, language and employment: Germany.](#)"

131 Impact initiatives, "[Housing, language and employment: Germany.](#)"

132 IAB, "[Arbeitsmarktintegration ukrainischer Geflüchteter](#)"; *Zeit Online*, "[Bürgergeld wirkt sich kaum auf Beschäftigung von Flüchtlingen aus.](#)" 17 juli 2024.

De arbeidsparticipatie brengt ook problemen met zich mee. Zo toont onderzoekscollectief 'War & Labor' vele voorbeelden van arbeidsexploitatie van Oekraïense arbeidskrachten.¹³³

Financiële onafhankelijkheid

Ondanks het toenemend aantal Oekraïense ontheemden dat werk heeft gevonden, is een groot deel nog steeds (deels) afhankelijk van overheidssteun. Er zijn hierbij grote verschillen tussen EU-lidstaten in wat de hoofdbron van inkomen is van ontheemden: uit surveyonderzoek komt naar voren dat in Duitsland 71% overheidssteun als hoofdbron had (een afname van 5,2% sinds oktober 2023), terwijl in Polen 73,2% inkomen uit werk als hoofdbron had (afname van 3,4% sinds oktober 2023). Ook in Tsjechië en Roemenië komt het merendeel van het inkomen uit werk.¹³⁴

Verblijfsopties lange termijn

In Tsjechië en Polen zijn inmiddels wetten aangenomen die verblijf op langere termijn mogelijk gaan maken in 2025. In Tsjechië is financiële onafhankelijkheid hiervoor de voorwaarde¹³⁵, in Polen is de voorwaarde dat iemand langer in Polen wil blijven voor het uitvoeren van werk, dan wel hooggekwalificeerd werk, of zaken wil doen. Iemand moet ook op het moment van aanvragen een jaar lang onafgebroken de Oekraïense ontheemdenstatus bezitten.¹³⁶ Deze statussen zullen dan dus ook vooral (en voor maar een klein aandeel) van toepassing zijn op Oekraïners die nu ook al goed rondkomen, en niet bijvoorbeeld de kwetsbaren.¹³⁷ Op het moment is het hoe dan ook nog voordeliger om onder de richtlijn te verblijven, omdat Oekraïners dan uit een grotere aantal rechten kunnen putten, maar de mogelijkheid tot langduriger verblijf kan toenemen in belang en aantrekkingskracht wanneer de richtlijn verandert of mogelijk eindigt.

Het is niet verrassend dat juist deze twee landen met mogelijkheden voor de langere termijn komen. Een aantal landen heeft economisch belang bij de integratie van Oekraïense ontheemden vanwege hun eigen demografische

133 Kristina Veinbender et al., "[Business of poverty: How Ukrainian refugees are being exploited throughout the EU](#)," VSQUARE, 29 juli 2024; War & Labor.

134 Impact initiatives, dashboard "[Regional Longitudinal survey](#)."

135 De precieze voorwaarden moeten nog bekend gemaakt worden.

136 Legal portal for people fleeing Ukraine, "[Should I apply for international protection to legalise my stay after 24.08.23?](#)"

137 Interviews juridische experts Tsjechische NGO's Migrace en Caritas.

en economische situatie. Tsjechië en Polen kampen beide met grote arbeidstekorten en vergrijzing en waren al voor de grootschalige Russische invasie in Oekraïne in 2022 ingesteld op Oekraïense arbeidskrachten.¹³⁸ Door de hoge arbeidsparticipatie van Oekraïners in deze landen zijn zij in toenemende mate onmisbaar om arbeidstekorten op te vullen. Deloitte heeft berekend dat Oekraïense ontheemden in 2023 rond de 0,7-1,1% bijdroegen aan het BNP van Polen. Op termijn kan dit oplopen tot 0,9%-1,35%.¹³⁹ Wegens het nijpende tekort aan arbeidskrachten hebben elf werkgeversorganisaties in Polen de Poolse regering verzocht een ruimer arbeidsmigratiebeleid in te voeren. Als onderbouwing hiervoor wordt gebruikt dat deze groep bij zou dragen aan de economie en niet leunt op overheidssteun.¹⁴⁰ Ook laat recent onderzoek zien dat ontheemden uit Oekraïne in Tsjechië meer geld opbrengen in de vorm van belastingen en verzekeringen dan dat ze kosten aan steun.¹⁴¹

Volgens recent onderzoek uit Duitsland speelt de hoogte van de voorzieningen maar een beperkte rol in de mate van arbeidsparticipatie. Dit ligt eerder aan de demografische situatie en de arbeidsmarktsituatie in het land van opvang en de reeds bestaande sociale netwerken en taalvaardigheid. De impact van de demografische factor en de factor arbeidstekort is merkbaar, aangezien de arbeidsintegratie van de relatief grote groep vrouwen met kinderen hoger is in landen waar kinderopvang beter toegankelijk is.¹⁴²

3.5 Sociale integratie

Maatschappelijk draagvlak

In verschillende EU-lidstaten neemt het draagvlak voor de opvang van Oekraïense ontheemden geleidelijk af.¹⁴³ Het percentage respondenten dat aangeeft het volledig eens te zijn met het verwelkomen van Oekraïners op de

138 Martin Guzi et al., "Pathways to Inclusion."

139 Deloitte, "Analysis of the impact of refugees from Ukraine on the economy of Poland," maart 2024.

140 Europese Commissie, "Poland: Employers call for a more open, welcoming labour immigration policy," 2 september 2024.

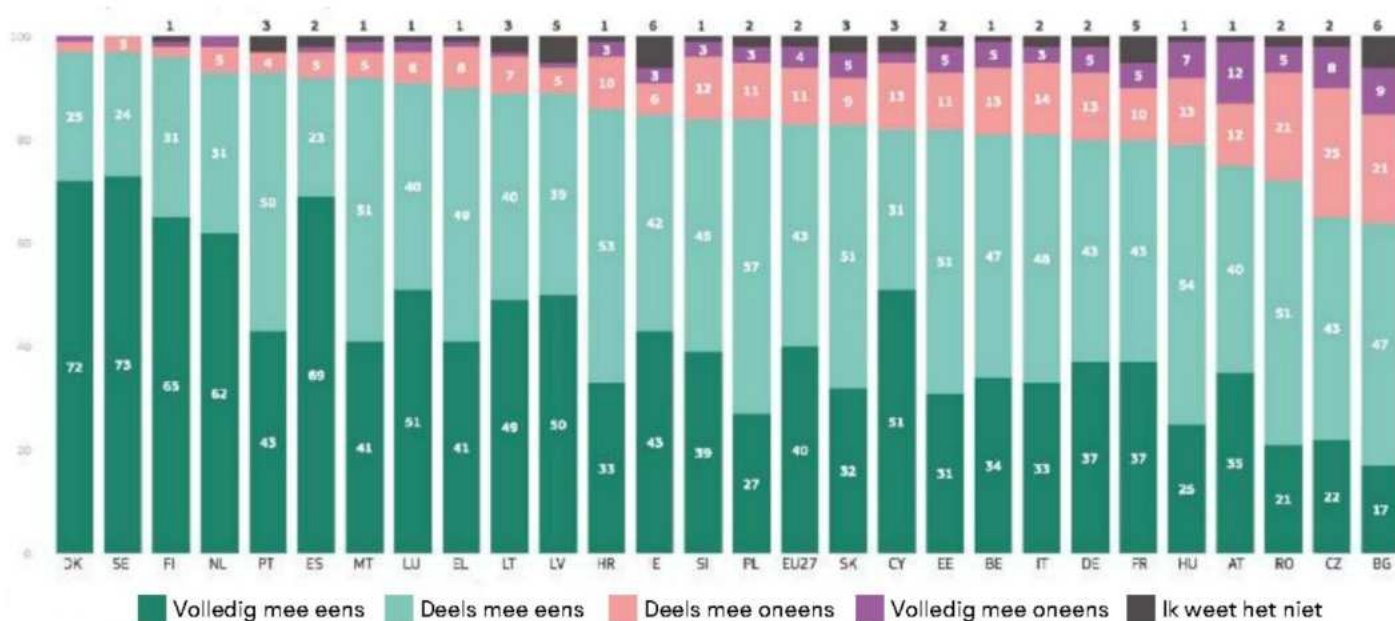
141 People in Need, "Ukrainian refugees already contribute more money to the state than they receive in support," 10 april 2024.

142 IAB, "Arbeitsmarktintegration ukrainischer Geflüchteter."

143 Zie ook; Stefan Kok et al., *Bescheringsopdracht Oekraïense ontheemden in Nederland: Hoe tijdelijk is tijdelijk?*, Clingendael Rapport (juni 2024).

vlucht is afgenomen van 45% naar 40%. Het deel dat het hier enigszins mee eens is toegenomen van 39% naar 43%. Bij de Eurobarometer is dit het hoogst in Denemarken, Zweden, en Finland. Landen waar minstens 20% het oneens is met verwelcoming zijn Tsjechië, Bulgarije, Roemenië, Oostenrijk en Hongarije.

Figuur 7 Eurobarometer Europese Commissie. “In welke mate bent u het eens met het verwelkomen van Oekraïense ontheemden in de EU?”¹⁴⁴

Vooraf ten aanzien van volledige financiële steun worden steeds meer bezwaren geuit. Zo gaf bij surveyonderzoek in Polen 95% van de respondenten aan dat de financiële uitkeringen moeten worden verlaagd.¹⁴⁵ Ook is de steun voor langdurige vestiging in het land afgenomen tot 17%.¹⁴⁶ Wel was er nog grote steun (79%) voor voorzieningen zoals voedsel, onderdak en medische hulp.¹⁴⁷ In Duitsland staat de steun ook onder druk. Er is een groeiende populariteit van de extreemrechtse AfD, die al grote winsten heeft behaald in twee

144 Europese Commissie, Eurobarometer 101, “the EU response to the war in Ukraine.”

145 Wydarzenia, “W Polsce rośnie liczba osób negatywnie nastawionych do uchodźców z Ukrainy. Dlaczego?” 18 juni 2024.

146 Wydarzenia, “W Polsce rośnie liczba osób negatywnie nastawionych do uchodźców z Ukrainy. Dlaczego?”

147 Business Insider, “Zapytali Polaków o nastawienie do Ukraińców. Oto wnioski [SONDAŻ],” 6 juni 2024.

deelstaatverkiezingen, maar ook de extreemlinkse Bündnis Sahra Wagenknecht (BSW). Beide partijen zijn tegen de uitgebreide militaire steun voor de oorlog in Oekraïne en staan negatief tegenover immigratie en de opvang van vluchtelingen.¹⁴⁸ In de Baltische staten loopt de steun sterk uiteen, zo is er in Litouwen nog grote steun voor opvang van ontheemden uit Oekraïne,¹⁴⁹ terwijl deze in Letland sterk afloopt.¹⁵⁰

Onderwijs

Nu Oekraïners voor langere tijd in het land van opvang verblijven, gaat ook een steeds groter deel van de kinderen naar de lokale school.¹⁵¹ De meest voorkomende reden waarom sommige kinderen nog niet zijn ingeschreven, is dat ze op afstand onderwijs blijven volgen vanuit Oekraïne. Uit Duits onderzoek komt naar voren dat de terugkeerintenties van mensen die hun kinderen verbonden houden met het onderwijs in Oekraïne hoger zijn.¹⁵² Dit ligt voor de hand, gezien re-integratie makkelijker wordt als er meer banden blijven bestaan tussen de ontheemde en het land van afkomst (en terugkeer) en bijvoorbeeld ook het taalonderwijs wordt voortgezet. Het Ministerie van Onderwijs en Wetenschap van Oekraïne heeft de voortzetting van Oekraïens onderwijs dan ook beter mogelijk gemaakt door de optie te bieden 6 tot 8 uur online les te volgen.¹⁵³ Dit is een belangrijke factor om in acht te nemen bij de discussie over mogelijke terugkeer van Oekraïense ontheemden. Naast het al volgen van 'eigen' onderwijs worden taalbarrières en capaciteitsgebrek als redenen gegeven dat kinderen niet ingeschreven staan.¹⁵⁴

148 Hans Pfeifer, "Russia's best friends in Germany: AfD and BSW," DW, 1 september 2024; James Angelos, "Is Germany's rising superstar so far left she's far right?," Politico, 26 augustus 2024.

149 76%, EMN seminar juni 2024; NV, "Latvian support for accepting Ukrainian refugees declines, survey shows," 5 augustus 2024.

150 Ivanna Kostina en Stanislav Pohorilov, "Public support for reception of refugees from Ukraine in Latvia has significantly decreased," 5 augustus 2024.

151 In Polen bijvoorbeeld een stijging van 63% naar 69%, in Tsjechië 45% naar 62%, "IOM Ukraine Regional Response: Needs, Intentions, and Border Crossings, Q1-Q2 2024."

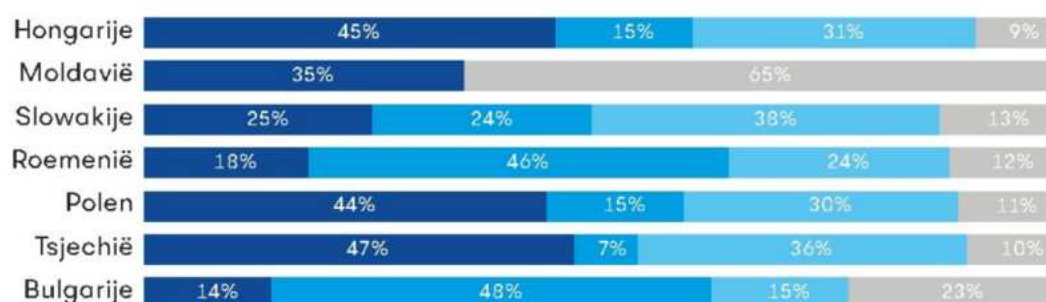
152 Impact initiatives, "Housing, language and employment: Germany."

153 Dit wordt gefaciliteerd door de 'All-Ukrainian Online school' waar al ongeveer 550,000 gebruikers op hebben ingelogd sinds februari 2022.

154 Regional Refugee Response for the Ukraine Situation (UNHCR), "Education of refugee children and youth from Ukraine," juni 2024.

In Ierland (97%), Roemenië (83%), en Frankrijk (69%) is het grootste percentage van de kinderen ingeschreven in het lokale schoolsysteem. In Bulgarije, Slovenië en Moldavië is dit het laagst.¹⁵⁵ In Polen, nu in de middenmoot met 46%, kan dit nog sterk oplopen. Hier is namelijk sinds juli 2024 inschrijving op school als voorwaarde ingevoerd om kinderbijslag te ontvangen.¹⁵⁶

Figuur 8 Type onderwijs waaraan kinderen deelnemen, gerapporteerd door huishoudens, 3-17 jaar¹⁵⁷

- Neemt deel aan het onderwijs in het land van opvang
- Neemt alleen deel aan online Oekraïens onderwijs
- Neemt deel aan zowel onderwijs in het land van opvang als online Oekraïens onderwijs
- Neemt helemaal geen deel aan het onderwijs

Onderzoek uit Duitsland laat zien dat de terugkeerintenties van de families waar de kinderen naast Duits onderwijs ook Oekraïens onderwijs volgden (68% van de respondenten heeft terugkeerintenties) hoger zijn dan families waar kinderen dat niet doen (49% van de respondenten heeft terugkeerintenties). Van iets meer dan de helft van de respondenten (54%) volgden de kinderen naast onderwijs in Duitsland ook nog Oekraïens onderwijs online.¹⁵⁸

¹⁵⁵ Geschatte percentages op basis van o.a. Eurostat; UNHCR, “[Education of refugee children and youth from Ukraine.](#)”

¹⁵⁶ International Rescue Committee, “[IRC in Poland: Impact of New Changes to Refugee Hosting Laws Need to Be Monitored.](#)” 13 juni 2024.

¹⁵⁷ UNHCR, “[Education of refugee children and youth from Ukraine.](#)”

¹⁵⁸ Impact initiatives, “[Housing, language and employment: Germany.](#)”

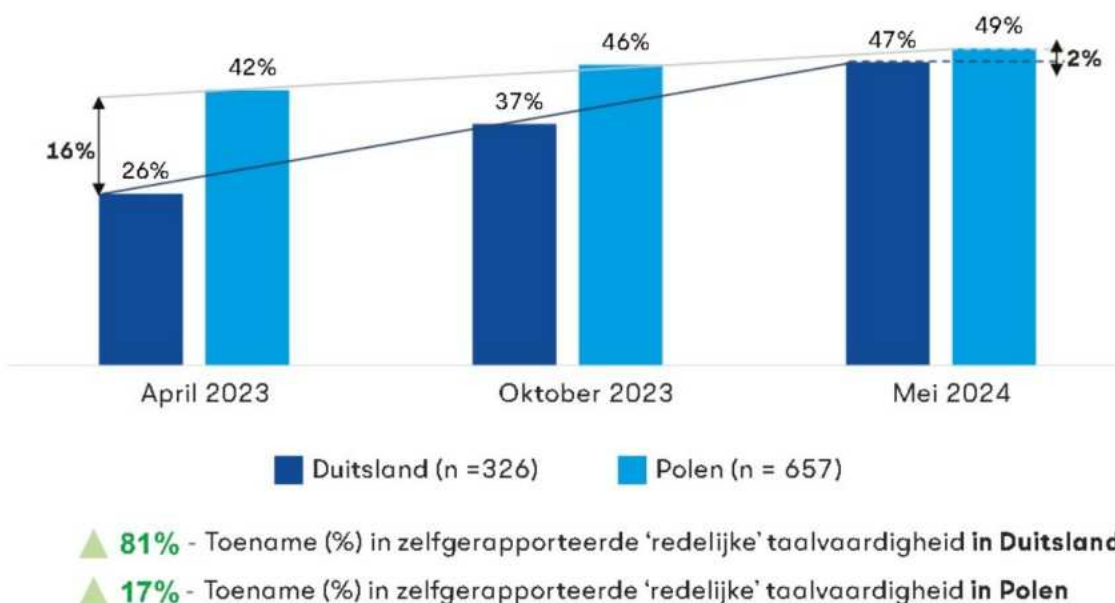
Taalbeheersing

De bekende obstakels bij integratie zoals taalbeheersing blijven een obstakel, maar het taalprobleem neemt wel af in verschillende landen. Bij de survey van IOM liep het aandeel dat taaltraining als grootste nood benoemt af van 26% naar 19% van de respondenten tussen het eerste en tweede kwartaal van 2024.¹⁵⁹

In Duitsland nam 70% van de respondenten in de werkgerechtigde leeftijd deel aan talencursussen in mei 2024. Naast de werkgelegenheid schoot ook de 'redelijke' taalbeheersing omhoog van 26% naar 47% over het afgelopen jaar.¹⁶⁰ Wegens de relatief strenge taaleisen in Duitsland zou dit weer een versterkende rol kunnen hebben op de arbeidsmarktintegratie.

Ook in Ierland, waar wegens het Engels misschien minder taalobstakels kunnen worden verwacht, is taal een zeker obstakel. Ook hier verbetert het met de tijd. Het deel dat aangaf bovengemiddeld goed Engels te beheersen is gestegen van 35% naar 41%.¹⁶¹

Figuur 9 Aandeel respondenten dat aangeeft een redelijk taalniveau te hebben in Duitsland en Polen¹⁶²

159 IOM, dashboard: "Ukraine Regional Response."

160 Impact initiatives, "Housing, language and employment: Germany."

161 Ukrainian Action in Ireland, "Largest survey to date of Ukrainians."

162 Impact initiatives, "Housing, language and employment: Germany."

3.6 Feitelijke doorreismogelijkheden

Wat betreft feitelijke doorreismogelijkheden zijn er sinds onze vorige rapportage in juni 2024 niet veel aanpassingen doorgevoerd in de verschillende lidstaten. Wel zijn er aanpassingen in de wijze van toelating en registratie in het bestemmingsland. Meerdere landen stellen het nu verplicht in het bezit te zijn van een geldig paspoort bij aanvraag van een status onder de Richtlijn. Dit is nu bijvoorbeeld het geval in Ierland¹⁶³ en Polen.¹⁶⁴ Gezien de stopzetting van consulaire hulp aan mannen in de dienstplichtige leeftijd kan dit in de toekomst problemen opleveren voor deze groep.

3.7 Impact op doormigratie

Bij de bepaling welke factoren van belang zijn voor doormigratie kunnen wij onderscheid maken tussen de groep die al langer in de EU verblijft en de nieuwe aankomsten. Voor de laatste groep leiden versoberingen van opvang en financiële steun mogelijk tot problemen, wat hun keuze voor een gastland en doormigratie-intenties kan beïnvloeden. Vooral in landen waar geen opvang geboden wordt maar het ook lastig is aan zelfstandige woonruimte te komen. De versobering kan ook een grote rol spelen voor ontheemden in een kwetsbare positie, gezien zij in grotere mate afhankelijk zijn van steun. Als zij niet kunnen werken en hun voorzieningen worden stopgezet of beperkt tot onvoldoende voor een goed bestaan, dan heeft dit mogelijk gevolgen voor hun keuze voor een ander gastland.

Voor de groep die al langer in het opvangland verblijft zet de integratie en worteling door. Er gaan meer kinderen naar het lokale onderwijs (en minder volgen daarnaast nog Oekraïense lessen), er vinden meer mensen werk, en de taalvaardigheid neemt toe. Dit maakt dat terugkeerintenties lager worden, maar de verwachting is ook dat vooral bij de groep zelfstandigen de wens om door te migreren klein is.

163 Arta Desku, "Ireland Bans Entry for Ukrainians Without Valid Biometric Passports," *Schengen News*, 5 juni 2024.

164 Visit Ukraine, "Special law and PESEL UKR 2024: Polish Sejm approves changes to the rules of assistance to Ukrainian refugees," 16 mei 2024.

Landen als Polen en Tsjechië zien in de groep ontheemde Oekraïners ook welkome nieuwe arbeidskrachten, die in toenemende mate onmisbaar worden in de krappe arbeidsmarkt. Zulke economisch belangen kunnen (verschillen tussen) nationale juridische kaders na beëindiging van het tijdelijke beschermingsregime gaan beïnvloeden.

4 Factoren van invloed op keuze voor en verblijf in Nederland

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op factoren van invloed op keuze voor Nederland en voor de intentie van ontheemden om langdurig te verblijven in Nederland. In de vorige Clingendaelrapportage (“Hoe tijdelijk is tijdelijk?”) is een overzicht gegeven van de samenstelling van de groep Oekraïense ontheemden en is op basis van diepte-interviews van Regioplan met Oekraïense ontheemden een indicatie gegeven van de redenen van ontheemden om naar Nederland te komen en intenties om zich hier te vestigen dan wel terug te keren naar Oekraïne. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op nieuwe ontwikkelingen en trends.

Wij kijken daarbij naar de **implementatie van tijdelijke bescherming** in Nederland en factoren van invloed op **economische integratie** en **sociale integratie** voor ontheemden die sinds 2022 in Nederland zijn opgevangen. In de hieronder weergegeven figuur 10 zijn de trends met betrekking tot verblijf- en terugkeerintenties van Oekraïners die in de vorige rapportage werden gesignaleerd nog niet wezenlijk veranderd. Wel zijn er in deze rapportageperiode wat nieuwe trends, die op termijn mogelijk tot veranderingen kunnen leiden.

Zoals in de vorige rapportage ook is opgemerkt, is de beschermingsopdracht voor veel Oekraïners van karakter aan het veranderen van tijdelijke bescherming naar een meer duurzame vestigingsintentie. Het wettelijk kader van de opvang van Oekraïners blijft echter in ieder geval tot maart 2026 nog bepaald door de Richtlijn Tijdelijke Bescherming.¹⁶⁵ Het beeld dat uit onderzoeken en interviews naar voren komt is dat Oekraïners nog niet willen terugkeren en dat sommige Oekraïners al hebben gekozen voor Nederland als het land waar ze zouden willen blijven.

¹⁶⁵ Raad van de EU, “Ukrainian refugees: Council extends temporary protection until March 2026,” 25 juni 2024.

Figuur 10 Factoren van invloed op keuze voor en vestiging in Nederland

Ten opzichte van de vorige rapportage zijn er wel enige veranderingen, die hieronder nader worden beschreven. Bij Oekraïners is er bijvoorbeeld een groter besef van de tijdelijkheid van hun verblijfsstatus. Ook zijn zij zich meer bewust van problemen bij huisvesting in Nederland en ervaren zij de taal als een groter probleem. Bovendien lijkt er een afnemend draagvlak onder Nederlanders.

Ondanks deze veranderingen is er nog steeds sprake van de wens van vestiging onder Oekraïense ontheemden die hier al langer verblijven. Zij ervaren Nederland als een open Nederlandse samenleving. Opvang van nieuwe groepen stuit echter op de grenzen van een opvang waar weinig rek meer is. Desondanks maken de Nederlandse economie, voorzieningen en de aanwezigheid van netwerken Nederland ook nog steeds een aantrekkelijk vestigingsland.

Diepte-interviews voor dit rapport

Ook voor deze rapportage wordt weer gebruik gemaakt van diepte-interviews die zijn gehouden met Oekraïense ontheemden om een beter inzicht te verwerven in factoren van invloed op migratie- en verblijfsintenties. Gepoogd is om een aanvulling te geven op de eerdere interviews, bijvoorbeeld door ook Oekraïners die in andere delen van Nederland wonen en mensen met verschillende opleidingsniveaus te bevragen. De resultaten van de interviews met de nieuwe groep respondenten zijn verwerkt in de rapportage. Daarnaast heeft Regioplan individuele follow-up gesprekken gevoerd met zes Oekraïense ontheemden die in de vorige ronde (april en mei 2024) in het kader van dit onderzoek zijn geïnterviewd. Doel van deze follow-up gesprekken was om te spreken over de plannen voor de toekomst en veranderingen daarin ten opzichte van het vorige gesprek.

Deelnemers interviews: demografische gegevens

Er zijn voor deze rapportage diepte-interviews uitgevoerd met tien Oekraïense ontheemden in Nederland. De interviews zijn afgenomen in het Oekraïens. Het gaat om zes vrouwen (leeftijden 18, 23, 25, 41 (twee personen) en 44 jaar oud), en vier mannen (18, 19, 46 en 50 jaar oud). De respondenten zijn woonachtig in verschillende gemeenten: Bilthoven (3x), Utrecht (2x), Den Haag (2x), Amsterdam, Groningen, en Maarsse. De respondenten hebben verschillende opleidingsniveaus: vijf respondenten hebben een masteropleiding afgerond, één een bacheloropleiding, één is praktisch opgeleid, en één enkel voortgezet onderwijs. De 18-jarige

respondent gaat naar een internationale schakelklas in Nederland, en de 19-jarige respondent is net gestart met een universitaire opleiding in Oekraïne, online op afstand.

Situatie in Nederland

Gezinssituatie

Twee respondenten zijn met hun partner naar Nederland gevlucht. Eén vrouw is met haar vier kinderen (waarvan drie minderjarig) naar Nederland gereisd, en haar 19-jarige zoon is ook een van de respondenten van dit onderzoek. Eén man is zijn vrouw en drie minderjarige kinderen een half jaar later achterna gereisd naar Nederland. Eén militair is alleen naar Nederland gekomen voor een medische behandeling, zijn vrouw en kinderen zijn nog in Oekraïne. Eén 18-jarige respondent is met vriend en schoonfamilie naar Nederland gekomen. Twee respondenten zijn alleen naar Nederland gekomen en hebben nu een partner in Nederland.

Woonsituatie

Negen van de tien respondenten wonen nu in een gemeentelijke opvanglocatie. Zeven van de respondenten hebben bij aankomst in Nederland eerst bij kennissen, vrienden of een gastgezin ingewoond, en zijn vervolgens na een periode van één maand tot maximaal een jaar naar een gemeentelijke opvanglocatie verhuisd. Eén respondent heeft eerst zelf een appartement gehuurd in Nederland, maar is in verband met de hoge kosten na een jaar in de gemeentelijke opvang gaan wonen. Tot slot woont slechts één van de respondenten momenteel in een huurhuis, met een Nederlandse partner.

Instroom en prognose ontheemden

De trend van een afvlakkende instroom is nog steeds gaande. De meeste Oekraïners zijn in 2022 naar Nederland gekomen. Ten opzichte van de situatie in de vorige Clingendaelrapportage zijn er geen grote veranderingen in de instroomtrends. Op 16 augustus 2024 waren er volgens de *Cijfers Opvang Vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland* 114.550 Oekraïense ontheemden geregistreerd bij de gemeenten.¹⁶⁶ Ten opzichte van 14 juni 2024 is dat een

¹⁶⁶ Rijksoverheid, "Vluchtelingen uit Oekraïne," cijfers tot en met 16 augustus 2024.

toename met 2.900 ontheemden, gemiddeld ruim 300 ontheemden per week. Dit maakt Oekraïners nog steeds één van de grootste groepen asielgerelateerde migranten in Nederland. Ter vergelijking, het belangrijkste herkomstland van asielzoekers in juli 2024 was Syrië met 1.003 eerste asielverzoeken in die maand.¹⁶⁷

De Nederlandse beschermingsopdracht voor Oekraïners neemt relatief niet in aanzienlijke mate toe.¹⁶⁸ Echter, ook een stijging volgens de huidige trend, met ongeveer 300 Oekraïners per week, betekent in de huidige opvangsituatie nog een opdracht voor de Nederlandse gemeenten om huisvesting en ondersteuning te (blijven) bieden aan Oekraïense ontheemden.

Geïnterviewde Oekraïense ontheemden onderkennen en waarderen ook de inspanning van de Nederlandse overheid en de Nederlandse samenleving.

Demografische kenmerken

Op basis van de in vorige Clingendael-rapportage genoemde CBS-gegevens over 2023 kan worden gesteld dat het merendeel vrouwen in de leeftijd van 25 tot en met 45 jaar zijn.

Het WODC heeft in een recente factsheet in kaart gebracht wat het opleidingsniveau van Oekraïense ontheemden is en of het werk dat zij doen aansluit op dit niveau. Oekraïners zijn volgens het onderzoek over het algemeen hoogopgeleid: de helft van de Oekraïners in Nederland heeft een universitaire opleiding gevolgd, 16% een bacheloropleiding, 22% een specialistopleiding (vergelijkbaar met een masteropleiding), 12% een masteropleiding en 1% was gepromoveerd. Van de Oekraïners is 57% in loondienst. Iets meer dan 40% is te hoog opgeleid voor hun werk. Bij bijna een kwart (23%) is het werk wel op het niveau van hun opleiding, maar zijn ze voor iets anders opgeleid. En bij 22% past het werk wel bij de opleiding.¹⁶⁹

167 Immigratie en Naturalisatiedienst, "[Asylum Trends, July 2024](#)," juli 2024.

168 Het aantal (bij gemeentes geregistreerde) ontheemden in Nederland, 114.550 volgens de [Cijfers Opvang Vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland](#) van juli 2024, is ongeveer gelijk aan de cijfers die werden genoemd in de Kamerbrief Actuele Asielketen van 5 april 2024 (peildatum 10 maart 2024). Actuele situatie asielketen en Oekraïense ontheemden, Rijksoverheid, "[Kamerbrief over actuele situatie asielketen en Oekraïense ontheemden april 2024](#)," 27 mei 2024.

169 Ben van Enk et al., Factsheet 2024-2, "[Oekraïense vluchtelingen in Nederland](#)," WODC.

4.2 Recente ontwikkeling van de factoren van invloed op aankomst- en vestigingsintenties

Implementatie tijdelijke bescherming

Tijdelijke opvang onder richtlijn

Het wettelijk kader voor opvang is inmiddels neergelegd in de wet van 19 juni 2024 houdende tijdelijke regels over de opvang van ontheemden uit Oekraïne (Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne, Stb. 2024, 190). Deze treedt in werking op het moment dat de artikelen 2c en 4 van de Wet Verplaatsing Bevolking buiten werking zijn gesteld.¹⁷⁰

Volgens de Tijdelijke Wet opvang ontheemden (“TWOEK”) draagt het College B&W zorg voor de materiële en immateriële opvang van ontheemden. Hiermee is de opvang van ontheemden definitief neergelegd bij gemeenten die daarbij volgens de in de wet genoemde nadere regels opvang moeten bieden. Alleen de medische zorg blijft onder de competentie van de Minister vallen (artikel 2 lid 2 TWOEK).

De wet is gekoppeld aan Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan, of een verlenging daarvan. De TWOEK maakt in artikel 8 duidelijk dat de Wet Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers niet van toepassing is op ontheemden.

De wet noemt in artikel 3 lid 2 bovendien expliciet te stellen regels over een verplichte eigen bijdrage van een ontheemde in de kosten van zijn verstrekkingen, zowel de opvang als ook andere materiële en financiële voorzieningen en de voorwaarden die voor deze eigen bijdrage gelden. De bijdrage is slechts verschuldigd indien de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft en bedraagt ten hoogste de economische waarde van de aan de ontheemde geboden verstrekkingen. In de regeling wordt tevens opgenomen dat wanneer er voldoende inkomsten uit arbeid zijn geen financiële toelage meer wordt verstrekt.

¹⁷⁰ Staatsblad, “Besluit van 21 juni 2024, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 19 juni 2024, houdende tijdelijke regels over de opvang van ontheemden uit Oekraïne (Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne),” Stb. 2024, 190, 27 juni 2024.

De Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne (RooO) is aangepast per 1 juli 2024.¹⁷¹ Hieronder wordt daarop nader ingegaan.

Mogelijkheden eerste opvang en huisvesting

Volgens het WODC is het zoeken naar huisvesting een probleem voor een deel van de ontheemden.¹⁷² Dat geldt zowel voor ontheemden die nieuw naar Nederland komen, maar inmiddels ervaren Oekraïners die langer in Nederland verblijven de huisvesting, die meestal tijdelijk van aard is in gemeentelijke opvang, ook als problematischer.

De gemeentelijke opvanglocatie lijkt nog steeds de meest gebruikelijke vorm van huisvesting voor ontheemden. Negen van de tien respondenten in het Regioplanonderzoek wonen nu bijvoorbeeld in een gemeentelijke opvanglocatie. Zeven van de respondenten hebben bij aankomst in Nederland eerst bij kennissen, vrienden of een gastgezin ingewoond, en zijn vervolgens na een periode van één maand tot maximaal een jaar naar een gemeentelijke opvanglocatie verhuisd.

Voor eerste opvang is er sprake van meer acute problematiek. De Verzamelbrief van 14 juni 2024 vermeldt dat er op 7 juni 2024 90.870 opvangplekken zijn gerealiseerd waarvan 89.640 plekken bezet.¹⁷³ Dit leidt volgens de brief tot een bezettingsgraad van 98,6 procent in de noodopvang. Er zijn volgens berichten wel met succes nieuwe opvangplaatsen gerealiseerd in de april, mei en juni.¹⁷⁴ Echter, de druk op gemeenten is hoog. Gemeenten spannen zich hiervoor in, maar zij signaleren problemen.¹⁷⁵

Op 19 augustus 2024 is het aanmeldcentrum (HUB) in Utrecht tijdelijk gesloten.¹⁷⁶ Hiermee is ook een voorlopig einde gekomen aan de centrale bemiddeling bij het vinden van opvang voor kwetsbaren. Zoals in de vorige rapportage is

171 [Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne](#), Stort 2024, 20260, 24 juni 2024.

172 Ben van Enk et al., Factsheet 2024-2, "[Oekraïense vluchtelingen in Nederland](#)," WODC.

173 [Kamerstukken II, 2023-24, 19637 en 36045, nr. 3258](#), 14 juni 2024.

174 Binnenlands bestuur, "[Steun voor ruimhartige opvang Oekraïners neemt gestaag af](#)," 23 augustus 2024.

175 Zie bijvoorbeeld [Gemeente.nu](#), "[Op korte termijn extra opvangplekken Oekraïners](#)," 26 augustus 2024 en Binnenlands Bestuur, "[Geen extra opvangplekken voor Oekraïners tientallen gemeenten](#)," 30 augustus 2024.

176 Gemeente Utrecht, "[Opvang in Jaarbeurs voor onbepaalde tijd gesloten](#)", geraadpleegd 11 september 2024.

vermeld gold sinds 27 februari 2024 al dat slechts kwetsbare personen zich konden melden bij de HUB en zo nodig opvang krijgen. Alleenstaande mannen en gezinnen zonder kinderen werden naar de gemeenten verwezen.¹⁷⁷ Andere centrale locaties waren reeds tijdelijk gesloten.

De aanleiding voor de sluiting van de HUB was de ontoereikende capaciteit. De Hub bood slechts bedden voor 100 personen, terwijl de instroom hoger was.¹⁷⁸ Het onderliggende probleem is volgens het ministerie van Asiel en Migratie echter de doorstroom van ontheemden naar de gemeenten vanwege het achterblijven van opvangplekken.¹⁷⁹ Het Rode Kruis meldde al op 21 augustus 2024 dat Oekraïense ontheemden voor hulp aankloppen bij de organisatie: “Het gaat hier ook om alleenreizende kinderen, moeders met kinderen, mensen met oorlogswonden, zwangere vrouwen, zieken en ouderen.”¹⁸⁰

Financiële ondersteuning

Volgens het WODC heeft rond een vijfde van de respondenten hulp nodig op financieel gebied. Het gaat hierbij om een minderheid, maar nog steeds om een aanzienlijke groep ontheemden. Tijdens de interviews voor dit rapport zeiden de respondenten dat zij financieel kunnen rondkomen, zij het voor de noodzakelijke basisvoorzieningen. Vier van de zes respondenten geven daarbij expliciet aan dat dit niet mogelijk geweest zou zijn zonder de sociale huisvesting/opvang.

“Ja, maar alleen vanwege gratis huisvesting. Ik heb een parttime contract.”

“Ja, voor eten en basisbehoeften is het voldoende, maar het zou niet mogelijk zijn zonder gratis huisvesting.”

177 Sheila Kamerman en Romy van der Poel, “In Jaarbeurshal 5 zijn Oekraïense mannen niet meer welkom,” NRC, 5 mei 2024.

178 NOS, “Overvolle opvang Oekraïense vluchtelingen in Jaarbeurs sluit,” 19 augustus 2024.

179 In de pers werd aanvankelijk ook bericht over een brief van de Veiligheidsregio waarin aan Oekraïners werd meegedeeld om zelf een verblijfplaats te zoeken of “het in een ander land te proberen,” zie: NOS, “Boodschap aan Oekraïense vluchtelingen: zoek zelf verblijfplaats, eventueel in ander land”, 20 augustus 2024.

180 Rode Kruis, “Steeds meer Oekraïense vluchtelingen kloppen aan bij Rode Kruis voor hulp”, 21 augustus 2024.

Opvang Eigen bijdrage

De Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne (RooO) is aangepast per 1 juli 2024.¹⁸¹ Hierin is nader uitgewerkt dat de ontheemde verplicht is, c.q. kan worden om de inkomsten en gezinssamenstelling door te geven aan de burgemeester. De burgemeester trekt de verstrekkingen in als de ontheemde inkomsten uit arbeid in Nederland of een ander land heeft of niet voldoet aan de informatieplicht of inkomsten verborgen houdt. Ook brengt de burgemeester de kosten van opvang in rekening in deze gevallen. De vergoeding van opvang wordt berekend op 105 euro voor een meerderjarige ontheemde en diens meerderjarige gezinslid tot een maximum van 210 euro.

In de Verzamelbrief van de toenmalige staatssecretaris is er ook gewezen dat de intrekkingen van het leefgeld imperatief zijn geformuleerd.¹⁸² Hierbij is nog wel rekening gehouden met de uitvoeringspraktijk. De gemeenten wordt ruimte geboden om naar invoering toe te werken. Na zes maanden vanaf inwerkingtreding dienen alle gemeenten de regeling in zijn volledigheid uit te voeren. In de pers is melding gemaakt van aanloopproblemen in de praktijk.¹⁸³

Gezondheidszorg

Volgens het WODC heeft 28% van de Oekraïners een hulpvraag met betrekking tot gezondheidszorg. Gezondheidszorg is niet als belangrijk onderwerp ter sprake gekomen tijdens de interviews, maar wordt wel genoemd als factor die meeweegt bij verblijfsintenties.¹⁸⁴

Verblijfszekerheid

Voor de respondenten in het onderzoek van Regioplan lijkt de verlenging van tijdelijke bescherming geen reden om de focus op Nederland te verleggen. De respondenten die nieuw zijn geïnterviewd voor dit rapport, lijken iets voorzichtiger over hun toekomstperspectieven in Nederland op langere termijn dan de groep respondenten die is geïnterviewd in april en mei 2024 (en waarvan een deel ook nu weer is geïnterviewd). De status van Oekraïense ontheemden in Nederland wordt in de nieuwe interviews nadrukkelijk genoemd door een aantal

181 [Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne](#), Stort 2024, 20260, 24 juni 2024.

182 [Kamerstukken II, 2023-24, 19637 en 36045, nr. 3258](#), 14 juni 2024.

183 [De Telegraaf](#) “Ondanks verplichte eigen bijdrage, is opvang voor meeste Oekraïners nog gratis: ‘te veel gedoe’ voor gemeenten,” 27 augustus 2024.

184 Ben van Enk et al., Factsheet 2024-2, “[Oekraïense vluchtelingen in Nederland](#),” WODC.

van hen. Bijvoorbeeld één respondent noemt expliciet zeker tot 2026 te blijven vanwege de richtlijn tijdelijke bescherming.

“Verblijfsstatus is erg belangrijk, een vergunning om te werken en officieel te wonen zijn ook erg belangrijk voor mij.”

“Misschien wordt het in de toekomst makkelijker voor Oekraïners om staatsburgerschap te krijgen [in Nederland]. Ik hoop op een definitieve status voor Oekraïners.”

Economische integratie

In deze paragraaf kijken we naar factoren van invloed op economische integratie: hierbij gaan we in op economische verblijfsopties voor de lange termijn, zoals deze door Oekraïners zelf genoemd worden tijdens de diepte-interviews: werk, en werk op eigen niveau.

Verblijfsopties op lange termijn

De verblijfsintenties van Oekraïners blijken, zoals ook uit de diepte-interviews van Regioplan naar voren komt, steeds meer van langdurige aard te worden. Een deel van de groep nieuwe respondenten geeft aan terugkeer nog wel te overwegen, maar op voorwaarde dat de situatie veilig is. De respondenten in het nieuwe Regioplan-onderzoek zijn ook bereid in Nederland te investeren, door taalonderwijs en opleiding. Er is ten opzichte van het eerste onderzoek, weergegeven in de rapportage *Hoe tijdelijk is tijdelijk?* iets meer twijfel over vestiging op langere termijn.

Waar in de vorige interviewronde kansen op de arbeidsmarkt (en ook specifiek een passende baan op niveau) werden genoemd, worden nu ook toegang tot betaalbare huisvesting of continuering van gemeentelijke opvang genoemd als belangrijke voorwaarden om in Nederland te blijven. Bij de intenties om op den duur in Nederland te blijven wordt ook genoemd of er genoeg salaris is om huisvesting te betalen.

Een respondent legt uit dat Nederland de voorkeur heeft, maar dat dit afhankelijk is van de mogelijkheden voor vestiging in Nederland:

“Als het mogelijk is om hier te blijven, zou ik blijven. Ik ben de enige die zorgt voor mijn gezin en mijn moeder, die gezondheidsproblemen heeft. Hier heb ik een kans om meer geld te verdienen.”

Eén 18-jarige respondent geeft aan:

“Ik heb veel gedachten [over toekomstplannen], maar de komende vijf jaar blijf ik hier om hoger onderwijs te volgen, en dan ga ik misschien terug naar Oekraïne.”

De respondenten die aangeven in Nederland te willen blijven zouden dat ook nog steeds willen als hun status in Nederland verandert. Enkele reacties:

“Ik heb een huis en ben Nederlands aan het leren om in de toekomst een betere baan te vinden. Natuurlijk begrijp ik dat onze status zal veranderen, ik ben er klaar voor. Ik ben bijvoorbeeld bereid om voor mijn verzekering te betalen als ik een baan vind.”

“Ja, we zijn bereid te betalen. Nu kunnen we geen flat huren, de rest kunnen we wel betalen.”

Mensen die nog twijfelen geven aan dat redenen om in Nederland te blijven zijn: veiligheid, mogelijkheden tot studeren, hogere salarissen, en de tolerantere samenleving. Qua voorwaarden om in Nederland te willen en/of kunnen blijven, noemen zij de ondersteuning vanuit de Nederlandse overheid, vooral als het gaat om huisvesting.

De respondenten in het eerste onderzoek van Regioplan (weergegeven in “Hoe tijdelijk is tijdelijk?”) lijken steeds zekerder van hun vestigingsintenties in Nederland. Uit het vervolgonderzoek onder hen lijkt sprake van een nog duidelijker vestigingsintentie. Vijf van de zes respondenten die voor het vorige rapport werden geïnterviewd willen graag in Nederland blijven. Eén van hen twijfelde daar bij het interview in het voorjaar 2024 nog over en heeft nu besloten te willen blijven. De andere vier die eerder aangaven te willen blijven zijn daar alleen maar zekerder van.

Werk (op eigen niveau)

Volgens het WODC is 57% van Oekraïners in loondienst. Iets meer dan 40% is te hoog opgeleid voor hun werk. Bij bijna een kwart (23%) is het werk wel op het niveau van hun opleiding, maar zijn ze voor iets anders opgeleid. En bij 22% past het werk wel bij de opleiding.¹⁸⁵

185 Ben van Enk et al., Factsheet 2024-2, “Oekraïense vluchtelingen in Nederland,” WODC.

De voornaamste reden voor het niet hebben van werk is volgens de respondenten (60%) het niet goed spreken van de Nederlandse taal.

De deelnemers aan de interviews met Regioplan zijn werkzaam (geweest) als verkoopassistent, keukenmedewerker, supermarktmedewerker, schoonmaker, inpakmedewerker en internetmarketeer. Voor alle respondenten geldt dat deze beroepen niet aansluiten bij het opleidingsniveau en de eerdere werkervaring in Oekraïne. Eén respondent heeft wel een baan gehad die aansluit bij de eerdere ervaring, maar is daarmee gestopt omdat het lastig was met beperkte Nederlandse taalvaardigheid. Meerdere respondenten geven aan voornemens te zijn om een (master)opleiding in Nederland te volgen, de Nederlandse en/of Engelse taal beter te leren zodat zij in de toekomst meer mogelijkheden hebben op werk dat past bij de opleiding en werkervaring. Het betekent overigens niet dat de mensen het niet naar hun zin hebben op het werk: zo zegt iemand bijvoorbeeld:

“[Het werk] voelt zeer goed: het is een mooi hotel, comfortabel, goede houding, schema kan flexibel zijn, leuk team. Ik heb nooit eerder in de schoonmaak gewerkt.”

De twee jongste respondenten met een bijbaan zijn tevreden over hun werk en het bijbehorende inkomen, maar geven aan dat ze na hun studie in een ander vakgebied willen doorleren en hopen daar hun toekomstige carrière in te vinden.

Sociale integratie

In deze paragraaf kijken we naar sociale integratie. Factoren voor sociale integratie zijn: de aanwezigheid van familie en het hebben van netwerken in Nederland; aansluiting bij de lokale bevolking; de mogelijkheid van gezinshereniging; draagvlak voor opvang in Nederland; onderwijs voor kinderen; en taalbeheersing.

Familie- en andere netwerken

Netwerken spelen een belangrijke rol bij de keuze voor Nederland en voor intenties tot langduriger verblijf.

De overgrote meerderheid van de respondenten in het Regioplan-onderzoek heeft bewust de keuze gemaakt voor Nederland. Deze keuze werd gemaakt in Oekraïne, en net voordat de respondenten naar Nederland vertrokken. Voor de meeste respondenten was dit in de eerste dagen, weken of maanden

van de oorlog. Bijna iedereen had al contacten met iemand in Nederland. Dit heeft bijgedragen aan de bewuste keuze voor Nederland. Enkele respondenten waren actief uitgenodigd door mensen in Nederland. Andere respondenten hadden Nederland aangeraden gekregen of wisten van contacten in Nederland dat Nederland mogelijk een goede keuze zou zijn.

Het imago van Nederland als een open samenleving kan ook een rol spelen:

“We konden kiezen tussen Polen en Roemenië, maar we kozen voor Nederland vanwege de tolerantie (ik ben lesbisch, en ik wilde een betere houding ten opzichte van zulke mensen als wij) en omdat we hier kennissen hebben.”

Aansluiting bij de lokale bevolking

Alle respondenten in de door Regioplan gehouden interviews geven aan tevreden te zijn met de hoeveelheid contacten die zij hebben, zowel met andere Oekraïners als met Nederlanders. Opvallend is dat de meeste Nederlandse contacten plaatsvinden met Nederlanders die bij de opvanglocaties werken. Enkele respondenten geven aan zeer weinig tot geen sociale contacten met Nederlanders te hebben. Deze laatsten zien dat niet als een probleem, ook omdat zij voldoende contacten met andere Oekraïners of immigranten hebben. Eén respondent beschrijft wel hoe de vluchtervaring van invloed is geweest op het aantal contacten:

“Ik heb heel weinig [sociale contacten] in vergelijking met in Oekraïne. Ik was gebroken, vanwege oorlog en persoonlijke omstandigheden, maar ik had geen energie om hier een netwerk te bouwen. Pas nu voel ik dat ik klaar ben om verder te gaan.”

Het WODC meldt dat het gebrek aan Nederlandse taalvaardigheid mogelijk ook een obstakel vormt voor integratie, zoals het leggen van sociale contacten met Nederlanders. “Omdat Oekraïense vluchtelingen niet inburgeringsplichtig zijn, ligt het in de lijn der verwachting dat dit geen probleem is dat zichzelf oplost. Beleid zal nodig zijn om Oekraïners te helpen een volwaardige positie te verwerven in de Nederlandse samenleving.”¹⁸⁶

186 Ben van Enk et al., Factsheet 2024-2, “Oekraïense vluchtelingen in Nederland,” WODC.

Mogelijkheden van gezinshereniging

Tijdens de tweede ronde interviews met Regioplan werd gezinshereniging niet specifiek genoemd als reden voor de komst naar Nederland of de eventuele komst van familieleden.

Taalbeheersing

Oekraïense ontheemden worstelen volgens het WODC met de Nederlandse taal. Gemiddeld geven zij zichzelf een 2,2 op een schaal van 1 tot 10. 43% geeft aan hulp nodig te hebben bij het leren van de Nederlandse taal. Iets minder dan 30% geeft aan hulp nodig te hebben bij het vinden van een baan, toegang tot de gezondheidszorg en/of bij het zoeken naar huisvesting. Rond een vijfde van de respondenten heeft daarnaast hulp nodig op financieel gebied en bij het vinden van onderwijs voor zichzelf. Noemenswaardig is dat ook een groep aangeeft helemaal geen hulp nodig te hebben: dit geldt voor 19% van de Oekraïense ontheemden.

De meeste respondenten spreken beter Engels dan Nederlands, op één uitzondering na. Vijf van de respondenten zijn actief de Nederlandse taal aan het leren en hebben daar de volgende motivatie voor:

“Ik leer het [Nederlands] om een baan te vinden die bij mijn beroep past, aangezien alleen Engels niet voldoende is.”

“Ik leer Nederlands, ik wil hier blijven, vandaar.”

“Ik ben Nederlands aan het leren, omdat je de taal van het land waar je woont nodig hebt voor communicatie en professionele groei.”

Drie respondenten richten zich momenteel vooral/liever op het verbeteren van de Engelse taalvaardigheid. Dit zijn ook de respondenten die aangeven misschien terug te willen naar Oekraïne, of nog onzeker te zijn over hun toekomstplannen.

“Ik heb geen motivatie om Nederlands te leren, iedereen kan Engels, mijn Engels niveau is C1.”

“Mijn Engels niveau is B1, misschien ga ik later Nederlands studeren voor betere carrièremogelijkheden als we hier langer blijven.”

Onderwijs van kinderen en jongeren

Het CBS constateerde dat Oekraïense jongeren in mindere mate toegang tot het hoger onderwijs vinden.¹⁸⁷ Van de groep 17 tot 23-jarigen volgt 21% een opleiding. Er is echter ook een deel van 32% dat geen opleiding volgt en ook niet werkt. Het Nuffic noemt als belangrijke oorzaak dat Oekraïense ontheemden als internationale studenten een hoog collegegeld moeten betalen en daardoor het onderwijs niet kunnen bekostigen. Dit wordt ook bevestigd door informatie van de Rijksoverheid.¹⁸⁸ Oekraïense jongeren boven de 18 moeten zelf hun onderwijs bekostigen. In de verzamelbrief van 14 juni 2024 wordt dit punt genoemd. Volgens de brief verstrekt het ministerie van OCW-subsidie aan het UAF waarmee zij ontheemden uit Oekraïne in het mbo, hbo en wo (financieel) kunnen ondersteunen. “De komende periode zal verkend worden hoe de onderwijsdeelname verder gestimuleerd kan worden met het doel om bij te dragen aan de inzet op terugkeer en wederopbouw.”¹⁸⁹

Onder de jongere respondenten van de interviews met Regioplan wordt toegang tot Nederlandse hoger onderwijs (en ook de betaalbaarheid) genoemd als belangrijke factor voor vestiging in Nederland. Meerdere respondenten geven aan voornemens te zijn om een (master)opleiding in Nederland te volgen.

Draagvlak

Volgens de Ipsos-Flitspeiling van juli 2024 zijn ruim 64% van de Nederlanders positief over de opvang van Oekraïners in Nederland.¹⁹⁰ Dit aandeel is gedaald ten opzichte van maart 2022 (82%), maar nog steeds steunt een ruime meerderheid de opvang van Oekraïners. Daarbij werden door voorstanders morele plicht, onveiligheid in Oekraïne en goede integratie genoemd. Tegenstanders (11%) wijzen op veilige gebieden, de mogelijkheid in buurlanden te verblijven, een voorkeursbehandeling ten aanzien van Oekraïners en de keuze van Oekraïne om zelf oorlog te voeren. Aan een verdeling over gemeentes in Nederland en kleinschalige opvang wordt de voorkeur gegeven. 30% van de respondenten in het onderzoek vindt dat de opvang een druk legt op huisvesting. Ook onder degenen die dit niet vinden (49%) wordt erkend dat het vinden van huisvesting een lastige opdracht is. 81% van de ondervraagden vindt dat de

187 CBS, “Ruim 1 op de 3 gevluchte Oekraïense jongeren volgt onderwijs,” 11 april 2024.

188 Rijksoverheid, “hoe werkt instroom in het MBO en hoger onderwijs,” geraadpleegd 11 september 2024.

189 Kamerstukken II, 2023-24, 19637 en 36045, nr. 3258, 14 juni 2024.

190 Ipsos, “17e Flitspeiling Vluchtelingen uit Oekraïne 8/10 juli 2024,” 11 juli 2024.

opvang gevolgen heeft voor de krapte op de woningmarkt. Dat cijfer is stabiel: ook in 2022 was 74% van de ondervraagden deze mening toegedaan.

Uiteindelijk vindt 66% van de ondervraagden dat opvang moet worden geboden zolang de situatie in Oekraïne onveilig is. 56% van de ondervraagden vindt wel dat Nederland op dit moment voldoende Oekraïners opvangt. Respondenten in het Ipsos-onderzoek zijn ook bevraagd of zij vinden dat Oekraïners in Oost-Europese buurlanden moeten worden opgevangen. Onduidelijk is of daarmee wordt bedoeld dat deze landen uitsluitend Oekraïners moeten opvangen. Een stabiel aantal van 39% ondervraagden is het eens met de stelling dat vluchtelingen uit Oekraïne moeten worden opgevangen in buurlanden. Uit de Clingendaelrapportages met betrekking tot de beschermingsopdracht blijkt dat een groot deel van Oekraïense ontheemden in Oost- en Centraal-Europa verblijft en zich daar langduriger gevestigd heeft.

Tot slot blijkt dat acht op de tien Nederlanders (79%) vindt dat vluchtelingen uit Oekraïne met een betaalde baan waar mogelijk zelf een woonruimte moeten regelen (bijvoorbeeld door zelf een woning te huren). Bijna alle inwoners vinden dat vluchtelingen uit Oekraïne met een betaalde baan bij moeten dragen aan de kosten voor hun verblijf in een opvanglocatie (92%).

Uit een nader onderzoek van augustus 2024 concludeert Ipsos dat de steun voor Oekraïne en de opvang van Oekraïners afneemt.¹⁹¹ In maart 2022 vond 78 procent van de Nederlanders nog dat ons land Oekraïners ruimhartig moest opvangen. Dat percentage is nu gedaald naar 42 procent. Het is daarbij onduidelijk wat bedoeld wordt met “ruimhartig opvangen”.

De resultaten uit de Flitspeiling komen grotendeels ook overeen met de ervaringen en mening van Oekraïners in de interviews met Regioplan. Zij zijn over het algemeen zeer positief over de houding van Nederlanders en het leven in Nederland:

“Ik ben in shock van ze, ze laten me zien hoe ik het leven moet waarderen, hoe ik moet genieten. Ze regelen reizen voor ons om Nederland te leren kennen. Soms schaam ik me zelfs vanwege de vele aandacht. Ik denk dat we van Nederlanders kunnen leren om open te zijn.”

¹⁹¹ Ipsos, “Aanslagen op Nord Stream vooralsnog geen effect op draagvlak Oekraïne-steun,” 23 augustus 2024.

Maar één van de respondenten ziet ook een verandering:

“Ik voel de verandering dit jaar, ze zijn ons zat, voorheen was het meer welkom.”

Impact op keuze Nederland en vestiging

Voor Oekraïners die al langer in Nederland verblijven is het belang van duidelijkheid over de verblijfsstatus groot bij het maken van toekomstplannen. De respondenten in de diepte-interviews zijn zich bewust van hun bijzondere verblijfsstatus die enerzijds het recht op werk en vestiging in een gemeente geeft, maar anderzijds geen duidelijkheid verschaft over een toekomstig verblijf in Nederland. Een aantal respondenten geeft expliciet aan dat de vraag of zij zich blijvend in Nederland kunnen vestigen, afhankelijk is van de politiek. De respondenten hebben in ieder geval voor de nabije toekomst de duidelijke intentie om in Nederland te blijven. Dit beeld wordt bevestigd in een representatief onderzoek van het WODC (gepubliceerd in juli 2024). Van de respondenten is 72% van plan de komende 24 maanden in Nederland te blijven.¹⁹²

Respondenten zijn zich bewust van de krapte op de huizenmarkt in Nederland en de moeilijkheden voor inwoners bij het vinden van huisvesting. Het belang van het leren van de Nederlandse taal, ook met het oog op een permanent verblijf, wordt door de respondenten duidelijk benoemd. Taal is volgens de WODC ook een factor bij het in mindere mate hebben van sociale contacten met Nederlanders. Dit laatste blijkt ook uit de interviews die door Regioplan zijn gehouden.

Deze resultaten zijn ook in lijn met de punten die in de Verzamelbrief van de toenmalige staatssecretaris van 14 juni 2024 zijn vermeld, zoals het belang van zelfredzaamheid en verwerving van taal en toegang tot hoger onderwijs.¹⁹³ Echter, het beleidsstreven van competentie-ontwikkeling ten behoeve van wederopbouw lijkt minder aan te sluiten bij de beleving van de meeste respondenten in de interviews. Zij zoeken juist aansluiting bij de Nederlandse arbeidsmarkt. De respondenten zijn sceptisch over veiligheid in Oekraïne en hebben een groot wantrouwen tegenover de intenties van Rusland. Een eventuele wapenstilstand zien ze niet als garantie voor een veilige terugkeer.

¹⁹² Ben van Enk et al., Factsheet 2024-2, “Oekraïense vluchtelingen in Nederland,” WODC.

¹⁹³ Kamerstukken II, 2023-24, 19637 en 36045, nr. 3258, 14 juni 2024.

Waar Oekraïners die al langer in Nederland verblijven zich richten op langduriger vestiging en integratie in Nederland, is de situatie voor Oekraïners die nieuw Nederland binnenkomen anders. Er zijn grote uitdagingen bij het vinden van nieuwe opvangplekken in Nederland. Hoewel gemeenten er sinds februari 2024 in slaagden om nieuwe opvang te vinden,¹⁹⁴ staat de opvang onder grote druk. Bij een gestage instroom van 300 ontheemden per week blijft het vinden van opvang een uitdaging. Bij een mogelijke verhoogde instroom of plotselinge pieken door ontwikkelingen in Oekraïne zijn doorstroming naar huisvesting en buffers nodig. Dit vraagt ook draagvlak. Dit draagvlak is er wel, maar het neemt af.

Volgens de Ipsos-Flitspeiling van juli 2024 is ruim 64% van de Nederlanders positief over de opvang van Oekraïners in Nederland.¹⁹⁵ Dit aandeel is gedaald ten opzichte van maart 2022 (82%), maar nog steeds steunt een ruime meerderheid de opvang van Oekraïners. Voor ruimhartige opvang is er minder steun merkbaar. In maart 2022 stond 78% van de Nederlandse bevolking hierachter, nu nog 42%.¹⁹⁶

194 Binnenlands bestuur, "Steun voor ruimhartige opvang Oekraïners neemt gestaag af," 23 augustus 2024.

195 Ipsos, "17e Flitspeiling Vluchtelingen uit Oekraïne 8/10 juli 2024," 11 juli 2024.

196 Ipsos, "Aanslagen op Nord Stream vooralsnog geen effect op draagvlak Oekraïne-steun," 23 augustus 2024.

Conclusie

Oekraïne staat aan de vooravond van een derde zware winter. Het land blijft gebukt onder niet aflatende Russische grond- en luchtaanvallen, een zwaar beschadigde energie-infrastructuur en er is nog geen uitzicht op een spoedig einde aan de oorlog. Hoewel politieke leiders en samenlevingen in Rusland en Oekraïne soms voorzichtig blijken te geven van openheid tot vredesonderhandelingen lijkt een veelomvattend vredesakkoord nog ver buiten bereik door de diametraal tegenovergestelde doelstellingen van beide partijen. Het ligt eerder in de lijn der verwachting dat de oorlog nog jaren zal voortduren, al dan niet afgewisseld met minder intense periodes van tijdelijke bestanden.

Door de grootschalige luchtaanvallen door het hele land en de zware druk op energie-infrastructuur en sociale voorzieningen is er feitelijk geen enkele regio in Oekraïne op dit moment duurzaam veilig. De economische situatie in Oekraïne is eveneens zorgwekkend met een oplopend begrotingstekort en achterblijvende investeringen in wederopbouw.

Het is dan ook niet verrassend dat het overgrote merendeel van de reeds in Nederland aanwezige Oekraïense ontheemden voorlopig geen intenties heeft om terug te keren. De afnemende trend in terugkeerintenties is in verschillende EU-lidstaten merkbaar. Door de opvang van steeds langere termijn vestigen Oekraïners in de lidstaten zich in toenemende mate. Zelfstandigheid neemt ook toe, waardoor voor de groep die in het begin van de oorlog gevlucht is de versoering van voorzieningen naar verwachting niet doorslaggevend zal zijn in de keuze door te migreren. Een steeds groter deel vindt werk en stuurt hun kinderen naar een lokale school. Hoe minder hierbij de banden met Oekraïne onderhouden worden, hoe lager de intenties nog terug te keren zodra het veilig is. Voor nieuwe aankomsten kunnen verschillen tussen lidstaten in implementatie van de RTB mogelijk wel tot migratiebewegingen leiden. Hetzelfde geldt voor de groep kwetsbaren. Indien opvang niet langer (gratis) mogelijk is en woonruimte moeilijk zelf te regelen valt, terwijl zij ook (nog) geen werk hebben, wordt het voor hen lastig zichzelf te onderhouden. Hierbij speelt de arbeidsmarkt in een opvangland en het gemak van aansluiting hierop ook een rol.

Naar verwachting zullen ook deze winter meer mensen het land verlaten dan terugkeren, wat verdere druk zal zetten op de reeds zwaar belaste opvang en voorzieningen. Ondanks dat zowel de Nederlandse als de Oekraïense overheid graag willen dat Oekraïners zo snel mogelijk terugkeren dient zich toch de vraag aan wat het toekomstperspectief is van Oekraïne en de Oekraïense ontheemden. Met de verlenging van de RTB schuift de Europese Unie het keuzemoment voor zich uit, maar hoe langer Oekraïense ontheemden in Nederland verblijven, hoe meer ze banen oppakken in een context van arbeidstekorten en wortelen in de Nederlandse samenleving.

Van: [redacted]@minjenv.nl>

Verzonden: 08-07-2024 16:40

Aan: [redacted]

Onderwerp: Zorg info

Hoi [redacted] zie hieronder wat info. Op Rijksoverheid.nl staat veel informatie. Gr [redacted]

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheidszorg-vluchtelingen-oekraïne>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheidszorg-vluchtelingen-oekraïne/psychische-hulp-voor-vluchtelingen-oekraïne>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheidszorg-vluchtelingen-oekraïne/hulp-en-ondersteuning-door-gemeenten>

Loket LOOP

<https://loketoekraïnepsh.nl/>

Empatia

<https://www.empatiaprogram.nl/en/about-us>

Hoop dat je hiermee uit de voeten kunt [redacted]

[redacted]
[redacted]

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Nationale Opvang Organisatie Oekraïense ontheemden (NOO)

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Ondersteuning bij overlastgevend gedrag door een onderliggende (psychische) zorgbehoefte

Informatie voor gemeentelijke opvanglocaties

Sommige vluchtelingen uit Oekraïne hebben behoefte aan (psychische) zorg en veroorzaken als gevolg daarvan overlast in de gemeentelijke opvanglocaties. Samen met de VNG heeft het Rijk aan gemeenten gevraagd waar zij op dit gebied tegenaan lopen. De uitkomsten wijzen op problemen met trauma's, verslavingen, overige psychische problemen en cultuurverschillen, zoals verschillen in normen en waarden en taalbarrières. Om hier goed mee om te gaan, kunnen gemeenten een beroep doen op verschillende vormen van zorg en ondersteuning. Hieronder volgt een overzicht van de mogelijkheden.

Onderstaande mogelijkheden voor ondersteuning zijn niet in alle situaties voldoende om overlast in de opvanglocatie tegen te gaan. Daarom heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) voor gemeenten ook een handelingsperspectief aanpak overlast gepubliceerd. Dit [handelingsperspectief](#) biedt instrumenten om overlast in de gemeentelijke opvanglocaties aan te pakken, bijvoorbeeld door een decentrale time-outlocatie in te richten. Zulke time-outlocaties zijn bedoeld voor situaties waarin handhaving binnen de gemeentelijke opvanglocatie niet langer verantwoord is.

Ondersteuning bij psychosociale hulpverlening

De ondersteuning van ontheemden met psychische klachten wordt door het Rijk op twee manieren mogelijk gemaakt:

1. Een bovenregionaal informatie-, verwijs- en adviescentrum, gericht op psychosociale hulpverlening, ondersteunt gemeenten en zorgaanbieders (het LOOP);
2. Oekraïense psychologen kunnen aan de slag in Nederland (via samenwerkingsverband Empatia).

Ondersteuning door het LOOP

Gemeenten en zorgverleners kunnen terecht bij het Loket Ontheemden Oekraïne Psychosociale Hulpverlening (LOOP). Dit loket is het aanspreekpunt voor psychosociale hulpverlening (PSH) aan ontheemden uit Oekraïne. Het LOOP is een samenwerkingsverband van ARQ, de GGD'en, GGD GHOR Nederland, branchevereniging de Nederlandse GGZ, het NIPV, Nivel, OPORA Foundation, PsyGlobal, het RIVM, het Nederlandse Rode Kruis en VluchtelingenWerk Nederland. Het LOOP bundelt informatie, kennis en netwerken op het vlak van PSH en maakt dit toegankelijk voor partijen die contact hebben staan met ontheemden uit Oekraïne, zoals gemeenten en zorgaanbieders. Professionals en betrokken partijen kunnen er terecht met vragen, voor het vinden van het juiste PSH-aanbod bij hun vraag en voor een betrouwbaar beeld van de psychosociale situatie in de opvang.

• *Beslisboom en checklist PSH*

Voor locatiemanagers en opvangmedewerkers biedt het LOOP een beslisboom PSH en een checklist PSH. Deze tools wijzen gemeenten de weg naar organisaties die kunnen helpen de opvang op orde te krijgen (en te houden) en opvangbewoners de juiste zorg of ondersteuning te bieden. De beslisboom helpt ook in te schatten wanneer er zorg nodig is of wanneer andere acties effectiever zijn.

• *Overzicht wegwijzers*

Naast de beslisboom en checklist biedt het LOOP een overzicht van verschillende wegwijzers gericht op psychische klachten, verslaving, overlastgevend gedrag en problemen bij kind en/of gezin. Deze wegwijzers bieden medewerkers op een opvanglocatie informatie over het betreffende onderwerp, adviezen en verwijzingen naar specifieke instanties.

Ondersteuning door Empatia

Het consortium Empatia organiseert de inzet van Oekraïense psychologen in Nederland. Het is een samenwerkingsverband van VluchtelingenWerk Nederland, OPORA Foundation en PsyGlobal. Empatia heeft een netwerk van Oekraïense sprekende professionals op het gebied van psychosociale zorg die onder andere supportgroepen organiseren, gesprekken voeren met bewoners op locatie, trainingen op maat ontwikkelen en informeren over het omgaan met Oekraïense ontheemden. Verder heeft Empatia een hulplijn opgezet: 010 200 5088.

• *Landelijk overzicht aanbod Oekraïense psychologen*

De sociale kaart van Empatia toont een actueel overzicht van de locaties in Nederland waar Oekraïense psychologen werken en van hun specifieke expertise(s). Als een ontheemde voorkeur heeft om bij een Oekraïense psycholoog in behandeling te gaan, dan kan op deze kaart de dichtstbijzijnde Oekraïense psycholoog gevonden worden.

• *Aanmelding Oekraïense psychologen*

Oekraïense psychologen kunnen zich aanmelden via de website van Empatia. Empatia begeleidt Oekraïense psychologen bij het proces van diplomawaardering, de matching met een geschikte werkplek (curatief en preventief) en de matching met zorgbehoevende ontheemden. Empatia draagt zorg voor de training, ontwikkeling en plaatsing van Oekraïense psychologen in de geestelijke gezondheidszorg. Ontheemden met psychische problematiek kunnen vervolgens door een huisarts verwezen worden naar een Oekraïense psycholoog. Ook voorziet Empatia in de training van professionals in de preventieve zorg, die vervolgens inzetbaar zijn binnen bijvoorbeeld een gemeentelijke opvanglocatie of een GGD. Voor het verlenen van deze preventieve zorg is verwijzing van een huisarts niet nodig.

Meer informatie

Meer informatie over het LOOP en Empatia is te vinden op de website van de rijksoverheid.

Ondersteuning bij cultuur- en taalbarrières

Bij het opvangen van ontheemden uit Oekraïne kunnen culturele verschillen de communicatie en omgang bemoeilijken. Trainingen die de kennis over deze culturele verschillen vergroten, kunnen helpen om elkaar beter te begrijpen en op een betere manier met elkaar in gesprek te gaan. Dit geldt vooral als er signalen zijn van psychische problematiek, al dan niet gekoppeld aan overlastgevend gedrag. Daarnaast kan de inzet van tolken en Oekraïense (zorg)professionals helpen om taal- en cultuurbarrières weg te nemen.

- *Opleiding medewerkers gemeentelijke opvanglocaties*

In het kader van cultuursensitiviteit biedt het LOOP verschillende informatiebronnen, webinars en trainingen. Op de website van het LOOP is een overzicht te vinden van het actuele aanbod. Het Rijk stelt opleidingsbudget beschikbaar voor medewerkers in de gemeentelijke opvang. Gemeenten bepalen zelf welke opleiding geschikt is voor het personeel op de opvanglocatie en kiezen zelf een opleidingsverstrekker. Kosten die gemeenten maken, kunnen gefinancierd worden uit het normbedrag van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden uit Oekraïne (BooO). Op grond van deze regeling kan het Rijk de kosten van gemeenten voor de realisatie en exploitatie van de gevraagde opvanglocaties vergoeden. Het opleidingsbudget valt onder exploitatiekosten.

- *Tolkendiensten voor gemeenten*

Voor gemeenten bestaat de mogelijkheid om bij de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne gebruik te maken van tolken. Kosten die gemeenten hiervoor maken, ook voor het vertalen van communicatiemiddelen, kunnen gefinancierd worden uit het normbedrag van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO).

- *Tolkendiensten voor zorgaanbieders*

Sinds juni 2022 wordt de tolkdienst aangeboden voor zorgaanbieders. De ondersteuning bestaat uit Oekraïense en/of Russische tolken en/of taalhulpen. Op het moment heeft JenV een overeenkomst met twee aanbieders van tolkdienstverlening. De tolkdiensten worden aangeboden binnen de scope van huisartsenzorg vallend onder de Zorgverzekeringswet (Zvw) en overige basiszorg (o.a. geboortezorg en geestelijke gezondheidszorg) vallend onder de Zvw, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Jeugdwet en Wet langdurige zorg (Wlz).

Aanleiding hiervoor is dat Oekraïense ontheemden in Nederland in veel gevallen onvoldoende Engels spreken om met een zorgverlener te communiceren. Dat kan bij laagdrempelige vragen en/of bij spoed worden opgelost met bijvoorbeeld een familielid, maar in veel gevallen zal de aard van de zorgvraag het noodzakelijk maken dat een professionele tolk dan wel taalassistent wordt ingezet. JenV voorziet in deze behoefte met de inzet van tolken of taalassistenten ten behoeve van de medische zorg.

Huisartsen kunnen gebruik maken van Globaltalks via telefoonnummer 088 25 55 222.

Voor overige zorgverleners is er de tolkdienstverlening van Acolad. Hiervoor geldt:

- Ad hoc aanvragen via het klantportaal of de app van Acolad, zonder tussenkomst van het callcenter, rechtstreeks en binnen 3 minuten. Of telefonisch via nummer 020 380 81 84.
- Gereserveerde telefonische tolkdienst: aanvragen via het klantportaal of de app.
- Gereserveerde videotolkdienst: aanvragen via het klantportaal of de app.

Financiële ondersteuning vanuit het Rijk

Naast voornoemde trajecten is er financiering beschikbaar voor de opvang van ontheemden met een zorgbehoefte. De financieringsbron die kan worden aangewend is afhankelijk van de kostenpost. Hieronder staan de verschillende financieringsbronnen met een link naar de aanspraken in de verschillende regelingen.

- *Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO)*

Deze regeling dekt de kosten voor verstrekkingen aan ontheemden die verblijven in gemeentelijke opvangvoorzieningen, inclusief de uitvoeringskosten. De bekostigingsregeling kent een normbedrag van €83,- per dag per gerealiseerde opvangplek. Als de totale werkelijke kosten¹ per bestedingsjaar significant hoger uitvallen dan de vergoeding op basis van de normbedragen², dan kan de gemeente deze totale werkelijke

¹ zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel a

² bedoeld in het eerste lid

kosten per opvangplek per dag declareren. Daarbij is het van belang dat voor alle opvangplekken binnen dezelfde gemeente het normbedrag niet uitkomt. Dat gaat dus expliciet niet per opvanglocatie. Het gaat met name om hoge kosten als gevolg van het gebruik van duurdere accommodatietypes. Over het gebruiken van duurdere accommodaties vragen we gemeenten afstemming te zoeken met het Rijk.

- *Bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's*

Het huidige **Bekostigingsbesluit** voorziet in een incidentele vergoeding van de werkelijk gemaakte kosten aan de Veiligheidsregio's, die aanvullend worden gemaakt ten behoeve van de coördinatie en eerste acute opvang van ontheemden uit de Oekraïne, voor zover deze kosten niet op een andere wijze voor vergoeding in aanmerking komen. Ook zorgkosten vallen hieronder op basis van artikel 5 lid 1 van het Bekostigingsbesluit.

- *Regeling Medische zorg Oekraïne (RMO)*

In de Richtlijn Tijdelijke Bescherming is bepaald dat een Oekraïense ontheemde recht heeft op medische zorg. Deze zorg wordt voor in de BRP geregistreerde ontheemden vergoed op grond van de **RMO**. De kosten van zorg aan niet-geregistreerde ontheemden komen ten laste van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (**CAK**). Onder de aanspraken valt medisch noodzakelijke zorg uit het basispakket (waaronder GGZ-zorg) met op enkele punten een aanvulling in de RMO ten opzichte van de zorg in het basispakket. Sinds 1 juli 2022 wordt langdurige zorg vergoed vanuit de RMO, en dus niet meer vanuit de Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA). Ontheemden die een blijvende behoefte hebben aan 24 uur per dag zorg komen hiervoor in aanmerking. Voor langdurige zorg zonder verblijf onder de RMO is een verwijzing van de huisarts vereist. Om in aanmerking te komen voor langdurige zorg met verblijf is naast de verwijzing van de huisarts ook een indicatie nodig. Deze indicatie kan worden aangevraagd bij Bender. Bij een positief advies van Bender verstrekt zorgverzekeraar DSW een indicatiebesluit. Deze indicatie geldt als machtiging voor de RMO ten behoeve van een vergoeding. Er geldt geen eigen bijdrage en geen eigen risico. Declaraties worden ingediend op basis van verrichting. Zorgverleners declareren hun zorgkosten via hun reguliere declaratiesysteem. Zorgverleners die als ZZP'er werkzaam zijn, kunnen declareren met hun eigen AGB-code. Zorgverleners in dienst van een instelling kunnen declareren met de AGB-code van de instelling waarvoor zij werken. Gemeenten hebben geen declaratiemogelijkheid onder de RMO. Zij beschikken niet over de benodigde AGB-code en declaratiesoftware.

- *Meerkosten Oekraïne Sociaal Domein (Decembercircularre Gemeentefonds)*

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor zorg en ondersteuning vanuit de Wmo 2015 en vanuit de Jeugdwet, en voor de uitvoering van het basispakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid, óók voor Oekraïense ontheemden. Het aantal Oekraïense ontheemden is zo groot dat dit niet als een onderdeel van gebruikelijke fluctuaties gezien kan worden. Daarom heeft het kabinet op 25 mei 2022 besloten om gemeenten te compenseren voor de extra kosten die zij hiervoor maakten in 2022. De compensatie is vastgesteld op basis van (een raming van) de daadwerkelijke aantallen opgevangen Oekraïense ontheemden. Er is voor het jaar 2022 een macrobedrag van € 25,5 miljoen uitgekeerd middels de decembercircularre. Het macrobudget is voor 2022 over gemeenten verdeeld aan de hand van het gemiddeld aantal geregistreerde ontheemden in de BRP per gemeente vanaf 14 februari 2022. Voor 2023 is er wederom een bedrag beschikbaar gesteld op de rijksbegroting voor deze meerkostenregeling.

Er vindt een onderzoek plaats onder gemeenten naar werkelijk gemaakte kosten Wmo/Jeugdwet/Wpg voor ontheemden in 2022, en naar de te verwachten kosten in 2023. In dit onderzoek wordt gekeken in hoeverre gemeenten uitkwamen met de extra bijdrage en of er reden is om de verdeelsystematiek op onderdelen aan te passen. Het onderzoeksresultaat zal betrokken worden in de besluitvorming richting de decembercircularre.

Meer informatie

De Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO) en de RMO vallen onder de beleidsverantwoordelijkheid van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De meerkosten Oekraïne sociaal domein onder beleidsverantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Als u hier vragen over hebt, kunt u die stellen via postbusNOO@minjenv.nl of aan de accounthouder gekoppeld aan uw regio (klik [hier](#) voor een overzicht van de contactgegevens).

Van: [redacted]@coa.nl>

Verzonden: 11-09-2024 15:52

Aan: [redacted]@haarlem.nl>,
[redacted]

[redacted]@velsen.nl>

Onderwerp: FW: Ocean Majesty

[redacted]

Dit is reactie J&V over Ocean Majesty

Dit standpunt kreeg ik net door en mag ik met jullie delen

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)
Directie Opvang & Begeleiding Midden Noord

COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers

[redacted]

Website: www.coa.nl

Van: Timmer, [redacted]@minjenv.nl>

Datum: dinsdag 10 sep 2024, 8:29 AM

Aan: Morren, [redacted]@minjenv.nl>

Onderwerp: FW: Ocean Majesty

Ha Karin,

Ik denk het volgende:

1. Gemeente duidelijk maken dat de kosten voor COA [redacted] te hoog zijn
2. Daarmee aangeven dat de boot geen structurele oplossing kan zijn en slechts een tijdelijke in de aanloop naar een voorziening aan wal
3. Gemeente vragen hoe het daarmee staat en op welke termijn men denkt een dergelijke walvoorziening te kunnen realiseren
4. Gemeente duidelijk maken dat de boot in de tussentijd alleen is te handhaven met een hogere bezetting
5. COA opdracht te geven te heronderhandelen teneinde een goedkopere prijs te bedingen.

Wat vind jij?

Hartelijk,
Martin

Martin Timmer
Directeur Dealmakers Team DGM
Ministerie van Justitie en Veiligheid
[redacted]

Van: [redacted]@minjenv.nl>

Datum: vrijdag 06 sep 2024, 3:35 PM

Aan: Timmer, M. [redacted]@minjenv.nl>, [redacted]@minjenv.nl>

Kopie: [redacted]@minjenv.nl>

Onderwerp: FW: Ocean Majesty

Ha,

Ik kreeg deze mail nog over de boot in Velsen. We spraken elkaar hier vorige week donderdag al even over Martin. De kosten liggen hoger dan de overige boten. Gemeente lijkt niet in te willen stemmen met het ophogen van de capaciteit. Karin [redacted] kan mogelijk kijken of dit echt een no go is.

Als de gemeente de capaciteit niet wilt verhogen lijkt me dit moeilijk te verantwoorden.

[redacted]
Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [redacted]@coa.nl>
Datum: donderdag 05 sep 2024, 1:41 PM
Aan: [redacted]@minjenv.nl>, [redacted]@coa.nl>
Kopie: [redacted]@coa.nl>, [redacted]@coa.nl>, [redacted]@coa.nl>, [redacted]@coa.nl>
Onderwerp: Ocean Majesty

Geachte [redacted]

Op uw verzoek informeer ik u hierbij over het schip de Ocean Majesty te Velsen.

Het huidige contract loopt binnenkort af en in het geval een continuering van de asielopvang op deze plek noodzakelijk blijft, moeten wij op korte termijn starten met de aanbesteding. Echter, zoals bij u bekend, zijn de kosten voor dit schip hoog. Dat komt voor een deel ook door het 'snijverlies' dat we hebben. De capaciteit op het schip is hoger dan de bestuurlijke capaciteit (BC).

De kosten in de huidige overeenkomst bedragen [redacted] exclusief btw voor de huur en dit betreft passagiers 273 hutten. Dat komt, exclusief hospitality en bijkomende kosten zoals kade huur, neer op een prijs per hut (2 personen) van [redacted]. Als we dit vergelijken met [redacted] is dat ruim 2x hoger dan [redacted] na de laatste aanbesteding. Echter voor de Ocean Majesty geldt een (zeer) beperkte bestuurlijke capaciteit van 300, waardoor de effectieve prijs nog hoger is [redacted]. Bij de [redacted] ligt de prijs [redacted].

Inmiddels is gebleken dat de BC niet te verhogen is. We kunnen de aanbesteding opzetten met een dusdanig prijsplafond dat we op een prijs uitkomen die evenredig is aan die van [redacted]. Of dat haalbaar is, is moeilijk in te schatten, maar we kunnen de markt altijd testen.

Wij horen graag uw standpunt, bij voorbaat hartelijk dank hiervoor.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)

[redacted]

Website: www.coa.nl
Bezoekadres: Rijnstraat 8, 2515 XP 's-Gravenhage
Postadres: Postbus 30203, 2500 GE 's-Gravenhage

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het COA aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The COA organisation accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Centraal Orgaan opvang asielzoekers.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het COA aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The COA organisation accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Centraal Orgaan opvang asielzoekers.
